

Raport z monitoringu „Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus” za rok 2012

Spis treści

Wykaz skrótów	7
ANALIZA WSKAŹNIKOWA REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU MIASTA BIAŁEGOSTOKU NA LATA 2011-2020 PLUS	8
Cel strategiczny A Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju	12
A. 1. Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno – przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych	12
A. 2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego oraz ruchu rowerowego	14
A. 3. Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej	17
A. 4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej	18
Cel strategiczny B Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców	25
B.1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej	25
B.2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców	26
B.3. Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia	28
B.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego	30
B.5. Wspieranie rodzin	31
B.6. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców	33
B.7. Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji	34
Cel strategiczny C Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy	47
C.1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP	47
C.2. Rozwój innowacyjnej gospodarki	47
C.3. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych	47
C.4. Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej	48
Cel strategiczny D Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej	52
D.1. Wspieranie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury kulturalnej	52
D.2. Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym	52
D.3. Tworzenie regionalnego centrum turystycznego	53
D.4. Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej	53
D.5. Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej	53
D.6. Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym	54
Cel strategiczny E Rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem	60
E.1. Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego	60
E.2. Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych obszaru metropolitalnego	60
E.3. Wzrost dostępności do usług sfery społecznej w obszarze metropolitalnym	60
E.4. Tworzenie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej obszaru metropolitalnego	61
E.5. Rozwój zewnętrznych powiązań obszaru metropolitalnego ze szczególnym uwzględnieniem Białegostoku	61
PODSUMOWANIE DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W 2012 ROKU W MIEŚCIE BIAŁYSTOK	66
A. Przestrzeń Miasta – zharmonizowane przyjazne środowisko do życia i rozwoju	66
A.1. Kreowanie prawidłowej i racjonalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych	66

A.2. Tworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego Miasta z dużym udziałem transportu zbiorowego oraz ruchu rowerowego	73
A.3. Zapewnienie dostępności nowoczesnych, efektywnych i niezawodnych systemów infrastruktury technicznej	77
A.4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego przy wzroście udziału urządzonych terenów zieleni miejskiej	83
B. Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców	89
B.1. Wspieranie rozwoju tożsamości i aktywności lokalnej	89
B.2. Rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców	93
B.3. Wzrost jakości i innowacyjności kształcenia	99
B.4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego	104
B.5. Wspieranie rodzin	115
B.6. Wspomaganie postaw prozdrowotnych i zdrowego trybu życia mieszkańców	125
B.7. Poprawa skuteczności działań w zakresie pomocy społecznej i integracji	127
C. Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy	131
C.1. Wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP	131
C.2. Rozwój innowacyjnej gospodarki	139
C.3. Pozyskanie inwestorów zewnętrznych krajowych oraz zagranicznych	143
C.4. Rozwój powiązań gospodarczych ze wschodnimi sąsiadami Polski i UE – Białystok liderem współpracy wschodniej	149
D. Atrakcyjność i dostępność oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej	151
D.1. Wspieranie środowisk twórczych w Mieście i rozwój infrastruktury kulturalnej	151
D.2. Kreowanie przedsięwzięć kulturalnych o prestiżowym znaczeniu krajowym i międzynarodowym	159
D.3. Tworzenie regionalnego centrum turystycznego	162
D.4. Wspieranie przedsiębiorczości w sferze turystyki i działalności kulturalnej	162
D.5. Promowanie aktywnych stylów życia i rozwój infrastruktury rekreacyjnej	163
D.6. Tworzenie sportowego centrum o znaczeniu ponadregionalnym	163
E. Obszar metropolitalny	167
E.1. Integracja planistyczna obszaru metropolitalnego	167
E.2. Usprawnienie powiązań infrastrukturalnych obszaru metropolitalnego	168
E.3. Wzrost dostępności do usług sfery społecznej w obszarze metropolitalnym	168
E.5. Rozwój zewnętrznych powiązań obszaru metropolitalnego ze szczególnym uwzględnieniem Białegostoku ...	169

Wstęp

Integralnym elementem skutecznego zarządzania procesem rozwoju Miasta jest monitoring strategii rozwoju. Obowiązek sporządzania raportu oraz metodyka corocznego monitorowania zawarta jest w rozdziale dziesiątym „Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus”, przyjętej uchwałą Nr LVIII/777/10 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 13 września 2010 r.

Prezentowany Raport, za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r., przedstawia sprawozdanie z realizacji celów strategicznych, priorytetów i kierunków działań zawartych w „Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus”. Stanowi on źródło informacji o stopniu realizacji Strategii, wskazuje zachodzące zmiany oraz określa dynamikę postępu w osiągnięciu przyjętych celów strategicznych.

Raport składa się z dwóch części. Pierwsza część przedstawia opis i analizę poszczególnych celów strategicznych w oparciu o mierniki statystyczne. W celu zobrazowania dynamiki w zakresie realizacji celów szczegółowych, zaprezentowano wartości wskaźników i dane od roku 2008, które stanowiły podstawę do sporządzenia „Diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku” przy opracowaniu Strategii. Przyjęcie powyższego horyzontu czasowego do analizy zapewnia porównywalność danych w wieloletnim przedziale czasowym oraz umożliwia obserwację zachodzących trendów.

Druga część Raportu stanowi podsumowanie działań podejmowanych w 2012 roku. Zadania i przedsięwzięcia, realizowane przez odpowiedzialne za wdrożenie Strategii jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Białymstoku przyporządkowane zostały do właściwych celów strategicznych oraz wpisujących się w dany cel priorytetów, kierunków działań i programów operacyjnych, zarówno kontynuowanych jak i nowych.

Analizie poddane zostały obszary:

- A. Zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu,
- B. Infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego,
- C. Rozwoju gospodarczego,
- D. Kultury, sportu i turystyki,
- E. Metropolitalny.

Dane ilościowe, zgodnie z założeniami metodycznymi monitoringu, przedstawiono według przyjętego w Strategii wykazu wskaźników monitorowania w latach 2008-2012. Dane liczbowe do Raportu pozyskane zostały z Banku Danych Lokalnych (stan na lipiec 2013 r.), z publikacji Urzędu Statystycznego w Białymstoku: „Sytuacji społeczno-gospodarczej Białegostoku za lata 2008-2012” oraz Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Dane ze statystyki publicznej poszerzone zostały o informacje uzyskane z Departamentów i Biur Urzędu Miejskiego w Białymstoku, Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych, Straży Miejskiej, Zarządu Białostockiej Komunikacji Miejskiej, Zarządu Dróg i Inwestycji Miejskich, Zarządu Mienia Komunalnego oraz innych jednostek organizacyjnych Urzędu.

W trakcie kompletowania danych służących monitorowaniu napotkano na obiektywne czynniki związane z uzyskaniem pełnych informacji:

- dane w niektórych przekrojach nie są dostępne w statystyce publicznej, jak np. gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu/Internetu szerokopasmowego lub ze względu na zmiany w systemie ich gromadzenia w GUS/US nie mają ciągłości czasowej, np. liczba domów kultury i klubów osiedlowych, liczba klubów sportowych, liczba osób ćwiczących w klubach sportowych,
- wybrane dane ilościowe nie mogą być ujawnione przez US ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej, np. nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (przedsiębiorstwach przemysłowych),
- wybrane dane statystyczne GUS dostępne będą po terminie publikacji raportu,
- napotkano trudność w zmierzeniu niektórych zjawisk, np. wartości energii odzyskanej z odpadów, liczby nauczycieli objętych stażami i praktykami w przedsiębiorstwach i na uczelniach, stopnia zachorowalności na nowotwory oraz na choroby płuc, stworzenia systemu wczesnej interwencji (liczba programów), wydatków Miasta na działalność edukacyjną w sferze rekreacji.

Powyższe kwestie wskazują na potrzebę dodania nowych, usunięcia lub przeformułowania wybranych, dotychczasowych wskaźników w sposób umożliwiający dostosowanie ich do zakresu dostępnych danych. Zapewniło to właściwą prezentację stopnia osiągnięcia założonych celów oraz efektywności w realizacji Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus.

Na etapie sporządzania monitoringu rocznego nie przeprowadzano badań jakościowych. Badania jakościowe będą analizowane w trakcie procesu ewaluacji Strategii.

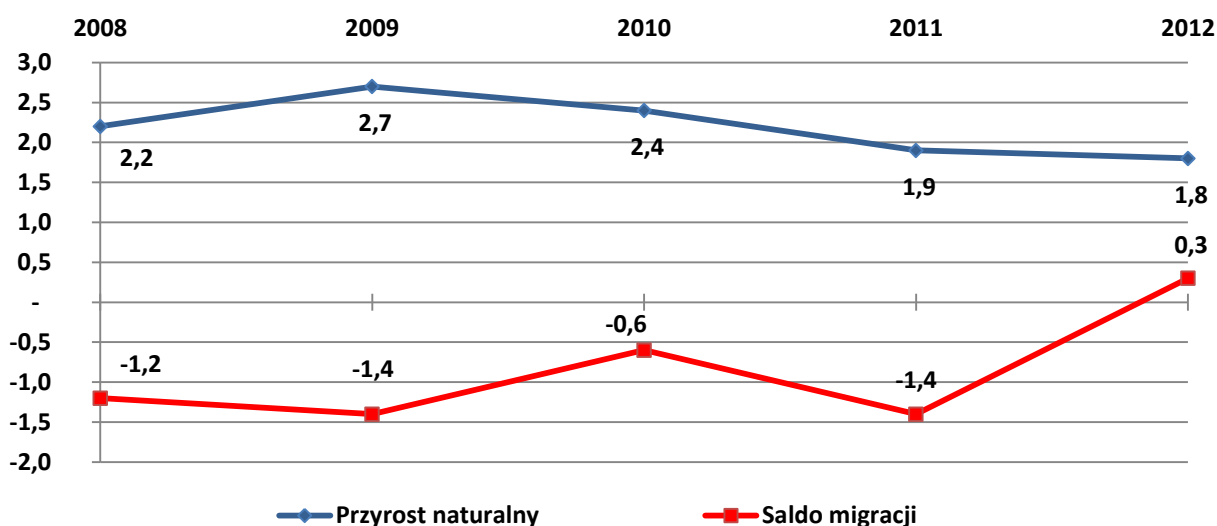
Wykaz skrótów:

BD	brak danych
BDL	Bank Danych Lokalnych
BKM	Zarząd Białostockiej Komunikacji Miejskiej
BKO	Biuro Kultury
BOM	Białostocki Obszar Metropolitalny
BPN-T	Białostocki Park Naukowo - Technologiczny
BRM	Biuro Rady Miasta
BSR	Biuro Sportu i Rekreacji
BZK	Biuro Zarządzania Kryzysowego
CKU	Centrum Kształcenia Ustawicznego
DFN	Departament Finansów Miasta
DOS	Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej
DSK	Departament Skarbu
DSP	Departament Spraw Społecznych
EDU	Departament Edukacji
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	Główny Urząd Statystyczny
INF	Departament Informatyki
LCDZ	Lokalne Centrum Doradztwa Zawodowego
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
MPEC	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej
MPZP	Miejski Plan Zagospodarowania Przestrzennego
ORN	Departament Organizacyjny i Nadzoru
PFRR	Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego
PKP	Polskie Koleje Państwowe
PRO	Biuro Promocji
RDDKiA	Regionalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Spółka LECH	Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowo-Produkcyjne „LECH” Spółka z o.o.
UM	Urząd Miejski w Białymstoku
UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
URB	Departament Urbanistyki
US	Urząd Statystyczny
WB	Wodociągi Białostockie
POW	Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza
ZDI	Zarząd Dróg i Inwestycji Miejskich
ZMK	Zarząd Mienia Komunalnego
-	wartość zerowa

Analiza wskaźnikowa realizacji Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus

W latach 2008-2012 liczba mieszkańców w Mieście systematycznie wzrastała. Niewielki spadek liczby ludności o 0,3% nastąpił w 2011 roku. W Białymstoku występuje dodatni, malejący współczynnik przyrostu naturalnego. Do roku 2011 saldo migracji było ujemne, ale relatywnie nieduże. W 2012 r. ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały osiągnęło dodatni poziom 0,3. Nieznacznej zmianie ulega struktura wieku ludności. W 2012 r. udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności wynosił 18%, co oznacza wzrost o 2 punkty procentowe w stosunku do poziomu z roku 2008. Świadczy to o rosnącym tempie starzenia się społeczeństwa Białegostoku. W Białymstoku mieszka więcej kobiet niż mężczyzn - na 100 mężczyzn przypada 113 kobiet. W 2012 r. liczba zawieranych małżeństw utrzymała się na poziomie roku 2011 i była ona ponad dwukrotnie wyższa od liczby rozwodów.

Wykres 1 Przyrost naturalny i saldo migracji na pobyt stały w Białymstoku

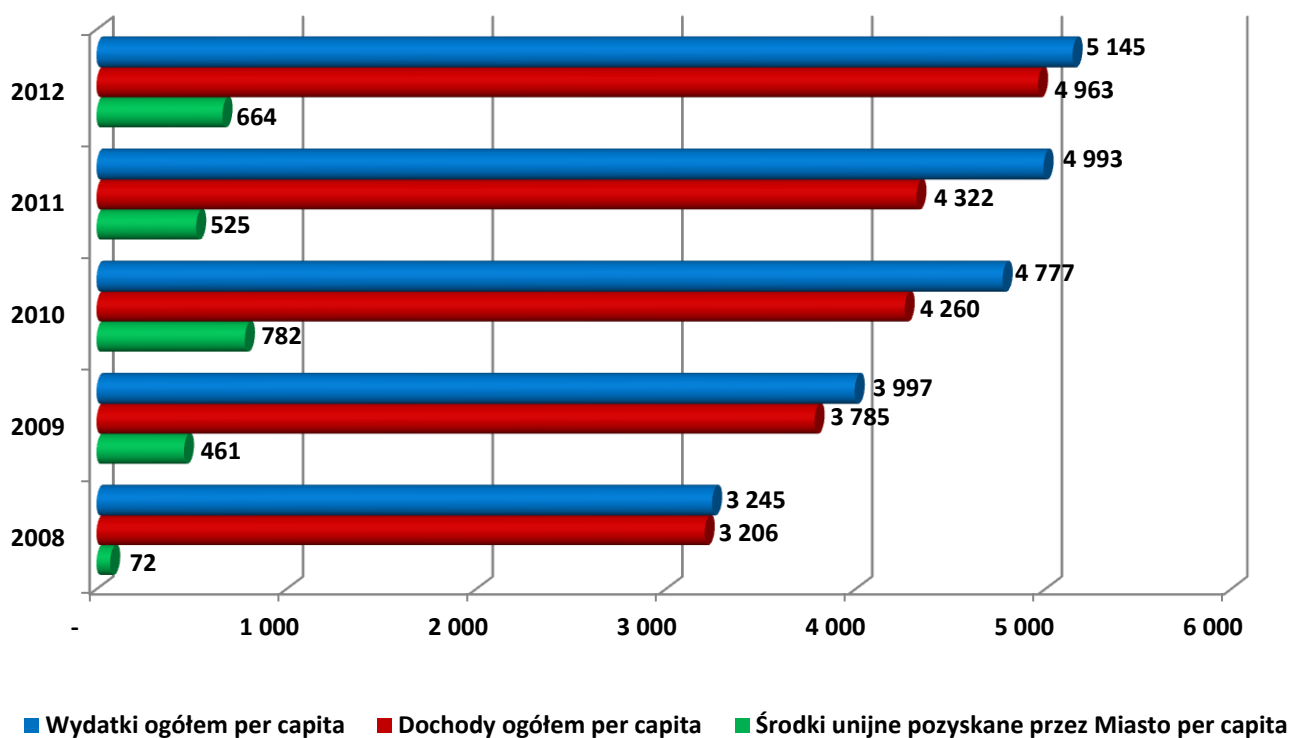
Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

Jednym z najważniejszych problemów jest funkcjonujący rynek pracy. Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu 2012 r. ukształtowała się na poziomie 13,1% i zwiększyła się o 0,7 punktu procentowego w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego.

W 2012 roku dochody budżetowe ogółem wyniosły 4 963,44 zł na jednego mieszkańca i w porównaniu do 2008 roku wzrosły o 54,82%. Podobną tendencję zaobserwować można w odniesieniu do wydatków budżetowych, które wzrosły w analogicznym okresie o 58,57% do poziomu 5 145,38 zł na mieszkańca. Białystok jest miastem, w którym skutecznie pozyskiwane są fundusze unijne. Środki unijne pozyskane przez Miasto w 2012 roku wyniosły 664,12 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca, co oznacza 824,96% wzrost w stosunku do 2008 roku. Według rankingu opublikowanego w 2013 r. w „Rzeczpospolitej” Białystok zajął szóste miejsce w Polsce pod względem wykorzystania funduszy unijnych w kategorii miast na prawach powiatu.¹

Wykres 2 Dochody, wydatki i środki unijne pozyskane przez Miasto Białystok (w zł)

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Finansów Miasta

¹ Samorząd Europejski. Ranking wykorzystania funduszy unijnych, Rzeczpospolita, 18 lipca 2013 r.

Ogólne wskaźniki monitorowania

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło
1.	Gęstość zaludnienia	osoby/km ²	2 880	2 886	2 890	2 882	2 888	BDL
2.	Przyrost naturalny	osoby/1000 mieszkańców	2,2	2,7	2,4	1,9	1,8	BDL
3.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności	%	16	16	17	17	18	BDL
4.	Liczba kobiet na 100 mężczyzn	kobiety/100 mężczyzn	114	114	114	113	113	BDL
5.	Liczba małżeństw	jednostki/1000 mieszkańców	6,3	6,2	5,8	4,9	4,9	BDL
6.	Liczba rozwodów	jednostki/1000 mieszkańców	2,2	2,7	2,4	2,4	2,0	BDL
7.	Współczynnik dzietności	liczba urodzonych dzieci/jedną kobietę w wieku rozrodczym 15-49 lat	1,14	1,19	1,17	1,10	1,13	BDL
8.	Saldo migracji	osoby/1000 mieszkańców	- 1,2	- 1,4	- 0,6	- 1,4	0,3	BDL
9.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	%	7,8	11,7	12,4	12,4	13,1	BDL
10.	Dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatów ogółem	zł na mieszkańca	3 205,91	3 785,02	4 260,19	4 322,15	4 963,44	DFN
11.	Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatów ogółem	zł na mieszkańca	3 244,86	3 996,69	4 776,71	4 992,53	5 145,38	DFN

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło
12.	Nadwyżka operacyjna	mln zł	119	71	50	31	35	DFN
13.	Środki unijne ogółem pozyskane przez Miasto Białystok w przeliczeniu na jednego mieszkańca	zł/os.	71,80	460,76	782,16	525,18	664,12	DFN/ BFE
14.	Wskaźnik zadłużenia	%	21,37	25,12	33,34	48,87	47,92	DFN
15.	Kwota długu	tys. zł	201 527,55	280 150,61	419 319,85	621 663,58	701 408,99	DFN
16.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych	t na km ²	2,53	1,80	1,70	1,50	1,26	BDL
17.	Emisja zanieczyszczeń gazowych	t na km ²	8 285,30	8 160,60	8 087,70	8 836,20	7 441,6	BDL
18.	Odpady wytworzone	tys. t na km ²	1,74	1,20	1,23	1,26	1,19	BDL
19.	Ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	dam ³ na km ²	138,12	142,34	133,56	132,40	129,67	BDL

CEL STRATEGICZNY A

PRZESTRZEŃ MIASTA – ZHARMONIZOWANE, PRZYJAZNE ŚRODOWISKO DO ŻYCIA I ROZWOJU

A. 1. KREOWANIE PRAWIDŁOWEJ I RACJONALNEJ STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ Z UWZGLĘDNIENIEM WARTOŚCI KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH

W zakresie powyższego priorytetu przyjmuje się następujące kierunki:

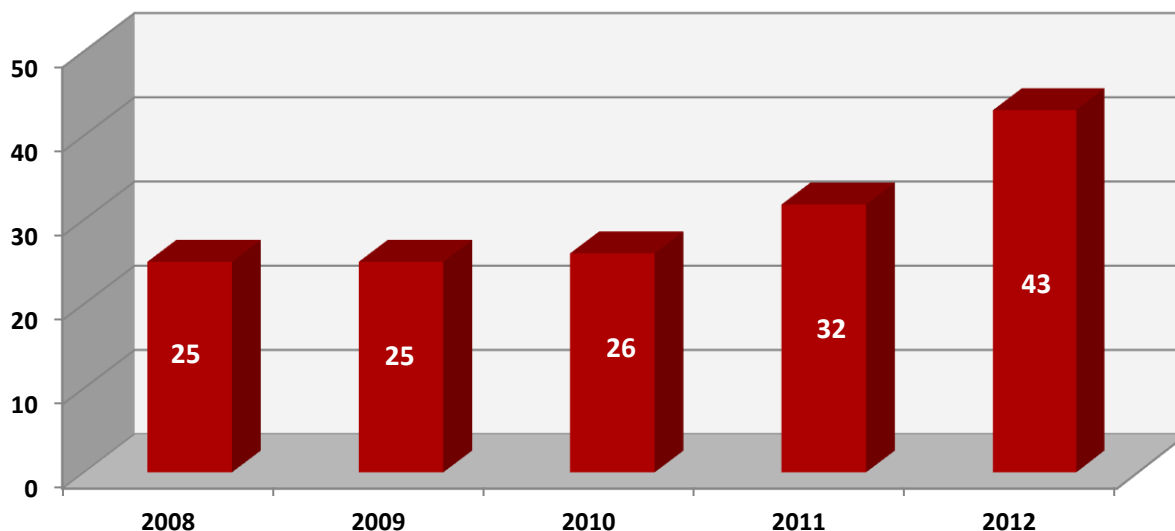
- Kształtowanie jednostek i zespołów urbanistycznych o wysokich walorach funkcjonalno-przestrzennych z uwzględnieniem wartości kulturowych i przyrodniczych,
- Poprawa poziomu ładu przestrzennego, w tym zwartości i dyscypliny zabudowy oraz eliminacja konfliktów funkcjonalnych w drodze planowanego sterowania procesami rozwojowymi Miasta,
- Uwzględnienie materialnego dziedzictwa historycznego Miasta jako elementu tożsamości przestrzennej,
- Tworzenie warunków przestrzennych służących wzmocnieniu funkcji metropolitalnych,
- Tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju mieszkalnictwa oraz podnoszenia jakości istniejących zasobów mieszkaniowych,
- Poprawa jakości przestrzeni publicznych,
- Systemowe działania w kierunku kreowania integracyjnej, dostępnej przestrzeni miejskiej, m. in. poprzez eliminowanie tzw. barier architektonicznych,
- Kreowanie wielkomiejskiego charakteru centrum Miasta,
- Aktywna rola samorządu w gospodarce gruntami, w tym w przygotowaniu terenów inwestycyjnych, jako narzędzie do stymulowania pożądanych procesów przestrzennych i funkcjonalnych oraz zabezpieczenia strategicznych interesów Miasta,
- Zapewnienie priorytetu w sporządzaniu opracowań planistycznych dla obszarów: konfliktów funkcjonalnych, zagrożonych naruszeniami ładu przestrzennego, wymagających przekształceń, kluczowych inwestycji oraz związanych z ważnymi przestrzeniami publicznymi, a także wyprzedzająca koordynacja przygotowania tych opracowań z realizacją inwestycji liniowych.

Można zaobserwować następujące trendy:

- Stopień pokrycia Miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wzrósł z 25% w 2008 do 43% w 2012 roku (Wykres 3),
- Stosunek wartości gruntów zbywanych do nabywanych przez Miasto w 2012 roku wyniósł 5,3 podczas gdy w 2008 roku kształtował się na poziomie 2,3. Zmiana stosunku wartości gruntów zbywanych do nabywanych przez Miasto w porównaniu do lat ubiegłych spowodowana była tym, iż znacząco zmniejszyło się nabycie nieruchomości w drodze cywilnej. Nieruchomości przeznaczone pod inwestycje drogowe pozyskiwane były w drodze decyzji administracyjnych,

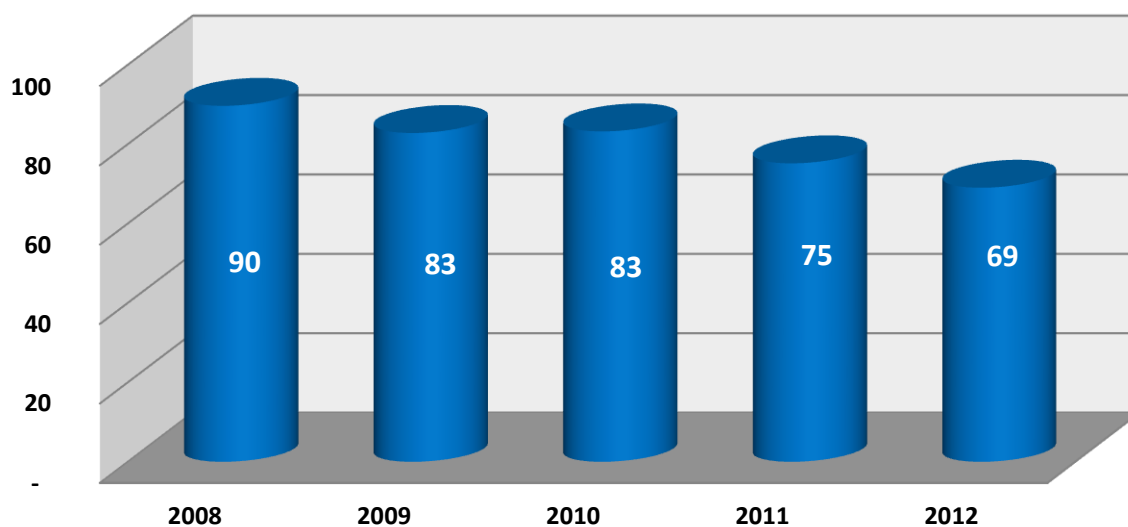
- W 2012 r. wystąpił spadek (o 19 punktów procentowych, do poziomu 36%) transakcji zbycia gruntów komunalnych objętych aktualnym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, w stosunku do roku 2011,
- W 2012 roku można zauważyć spadek, w stosunku do lat ubiegłych, wielkości powierzchni użytkowej w przeliczeniu na liczbę mieszkań oddanych do użytku (Wykres 4).

Wykres 3 Pokrycie powierzchni Miasta planami miejscowymi (w %)

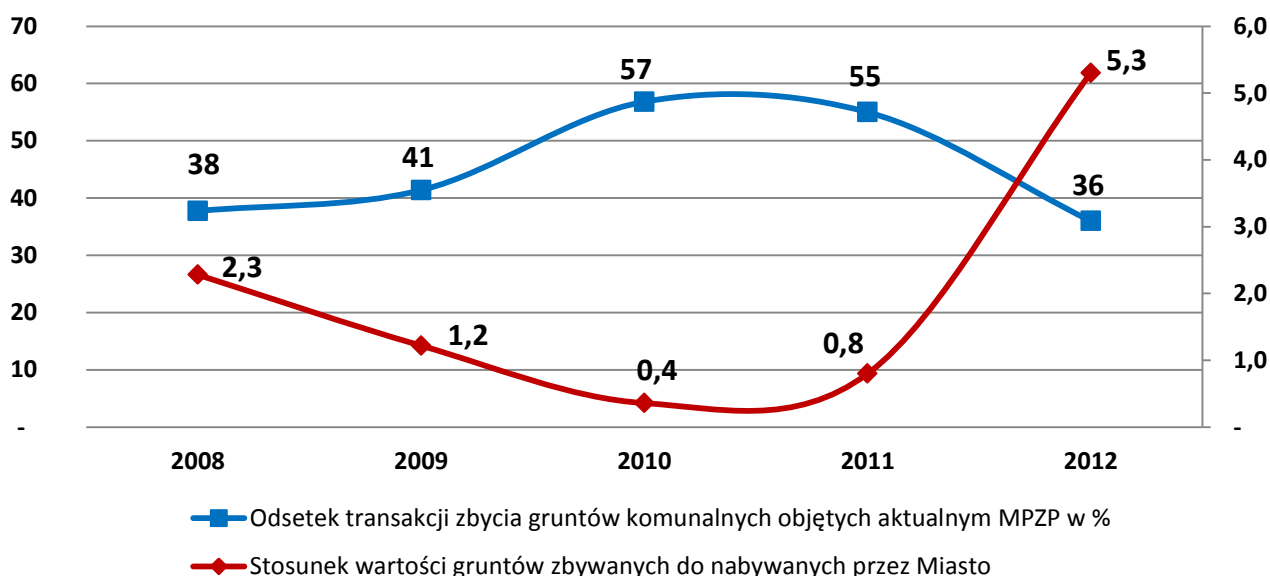
Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Urbanistyki

Wykres 4 Wielkość powierzchni użytkowej do liczby mieszkań oddanych do użytku (w m²/szt.)

Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

Wykres 5 Stosunek wartości gruntów zbywanych do nabywanych przez Miasto oraz odsetek transakcji zbycia gruntów komunalnych objętych aktualnym MPZP

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Skarbu

A. 2. TWORZENIE EFEKTYWNEGO SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO MIASTA Z DUŻYM UDZIAŁEM TRANSPORTU ZBIOROWEGO ORAZ RUCHU ROWEROWEGO

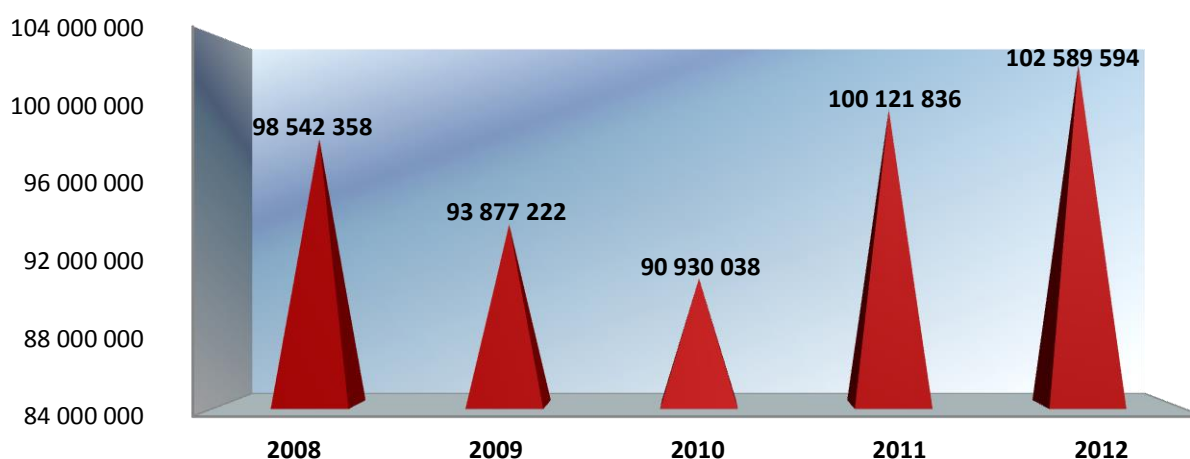
W zakresie powyższego priorytetu przyjmuje się następujące kierunki:

- Rozbudowa układu komunikacyjnego w celu zwiększenia przepustowości, płynności i bezpieczeństwa ruchu drogowego ze szczególnym uwzględnieniem obwodnic miejskich, przejazdów przez tory kolejowe oraz ruchliwych arterii komunikacyjnych,
- Doskonalenie systemu zarządzania i sterowania ruchem poprzez stosowanie rozwiązań opartych o Inteligentne Systemy Transportowe,
- Podnoszenie atrakcyjności oferty usług transportu zbiorowego, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych systemów telematycznych,
- Rozbudowa systemu korytarzy autobusowych wysokiej jakości,
- Wprowadzanie rozwiązań wspierających atrakcyjność i bezpieczeństwo ruchu pieszego oraz rowerowego, w tym w postaci stref ruchu uspokojonego,
- Usprawnienie systemu parkingowego w zgodzie z priorytetami polityki przestrzennej i transportowej Miasta,
- Modernizacja i rozwój uzupełniającego układu ulicznego w koordynacji z rozwojem infrastruktury technicznej,
- Wprowadzanie rozwiązań służących ograniczaniu hałasu komunikacyjnego,
- Wspieranie działań na rzecz poprawy zewnętrznej dostępności transportowej Miasta.

Można zaobserwować następujące trendy:

- Rozbudowa układu komunikacyjnego przyczyniła się do poprawy jakości systemu transportu zbiorowego,
- Zwiększyła się długość ulic układu podstawowego. W porównaniu do 2008 roku był to wzrost o 13,4 km. Wszystkie ulice stanowiące układ podstawowy w całości objęte były rozwiązaniami z zakresu Informatycznych Systemów Telematycznych,
- Modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci drogowej spowodowała wzrost długości korytarzy autobusowych wysokiej jakości (buspasów) (Wykres 7) ,
- W 2012 roku, w odniesieniu do roku 2008, o 4,1% wzrosła liczba pasażerów korzystających z transportu zbiorowego (Wykres 6),
- Poprawiły się warunki jazdy rowerem po Białymstoku. W badanym okresie wybudowano 41,6 km dróg rowerowych, co stanowi około 55% ich łącznej długości (Wykres 8),
- Wzrosła liczba skrzyżowań z sygnalizacją świetlną z priorytetem dla transportu zbiorowego lub pojazdów specjalnych,
- W 2012 r. 22% skrzyżowań z sygnalizacją świetlną stanowiły skrzyżowania ze sterowaniem adaptacyjnym i koordynacją.

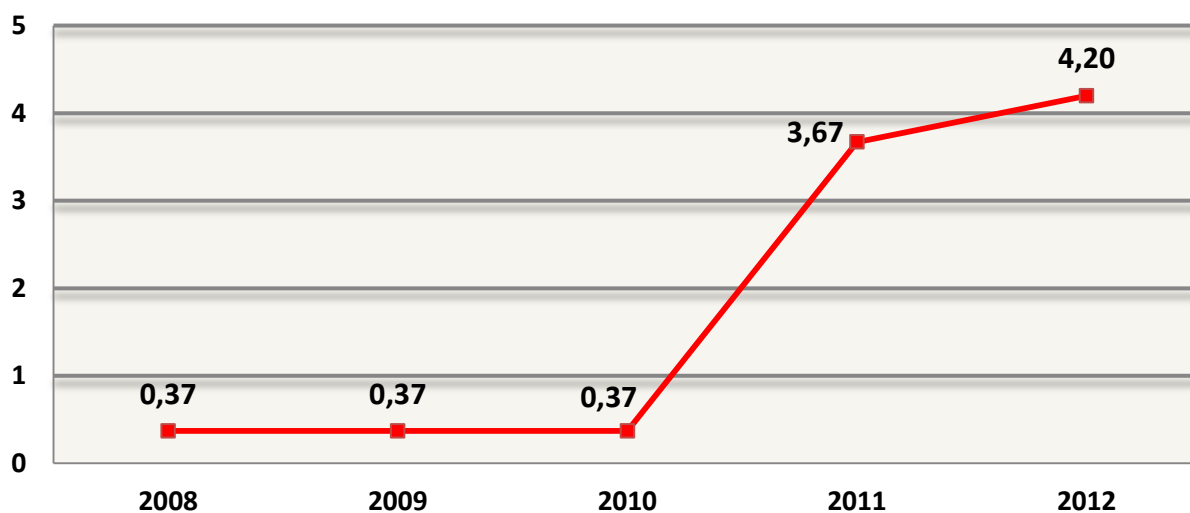
Wykres 6 Liczba pasażerów korzystających z transportu zbiorowego²

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Zarząd Białostockiej Komunikacji Miejskiej

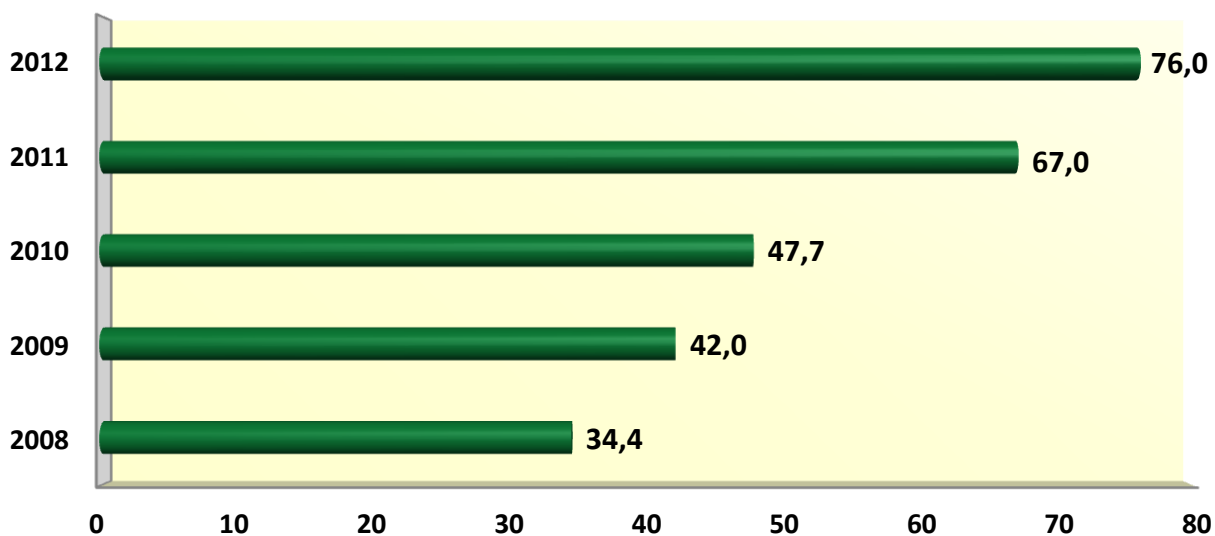
² Ilość przewiezionych pasażerów jest iloczynem ilości sprzedanych biletów i ruchliwości pasażera, powiększonym o procentowy udział przejazdów bezpłatnych oraz przejazdów bez biletów. Na początku roku 2011 dokonano weryfikacji wskaźników ruchliwości w związku z obserwowaną wzrastającą w trakcie roku 2010 liczbą pasażerów. Efekt ten był sygnalizowany przez spółki komunikacyjne, kierowców oraz kontrolerów biletowych posiadających codzienny ogląd sytuacji na liniach. Dodatkowo w 2010 roku pojawiły się dane z systemu zliczania pasażerów, które potwierdzały powyższą obserwację. Do ustalenia nowych wskaźników mobilności pasażerów komunikacji miejskiej posłużyły również badania ankietowe przeprowadzone w końcu 2010 roku oraz w pierwszej połowie 2011. Zmiana procentowego wskaźnika udziału przejazdów bezpłatnych jest wynikiem postępującego zjawiska starzenia się społeczeństwa.

Wykres 7 Długość korytarzy autobusowych wysokiej jakości (dane dot. długości buspasów) w km

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Zarząd Białostockiej Komunikacji Miejskiej

Wykres 8 Długość dróg rowerowych (w km)

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Zarząd Dróg i Inwestycji Miejskich

A. 3. ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI NOWOCZESNYCH, EFEKTYWNYCH I NIEZAWODNYCH SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

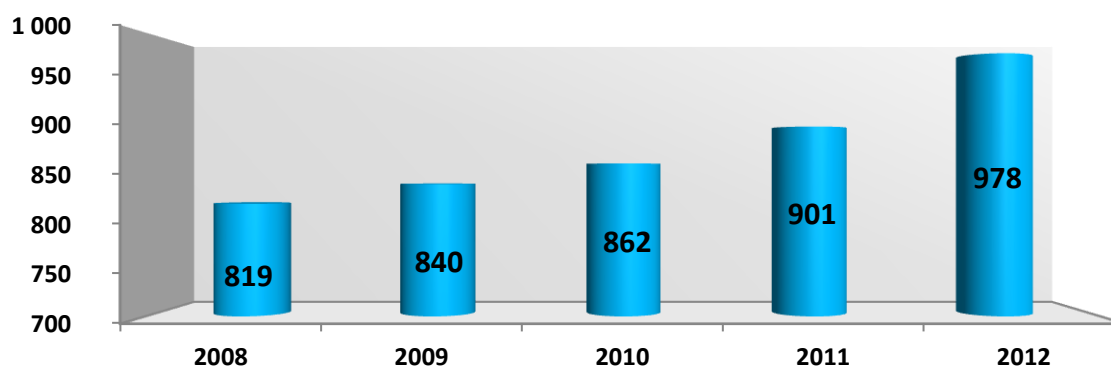
W zakresie powyższego priorytetu przyjmuje się następujące kierunki:

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej z zastosowaniem najnowszych technologii i systemów w kierunku uzyskania zgodności z nowoczesnymi standardami użytkowymi i środowiskowymi,
- Zwiększenie możliwości inwestycyjnych w sferze infrastruktury technicznej poprzez finansowanie pozabudżetowe,
- Stworzenie kompleksowego, nowoczesnego systemu gospodarki odpadami z dużym udziałem selektywnej zbiórki odpadów i maksymalizacją efektu odzysku,
- Zapewnienie warunków do budowy powszechnie dostępnych szerokopasmowych sieci teleinformatycznych,
- Działania na rzecz eliminowania nieuzasadnionej terenochłonności elementów infrastruktury technicznej.

Można zaobserwować następujące trendy:

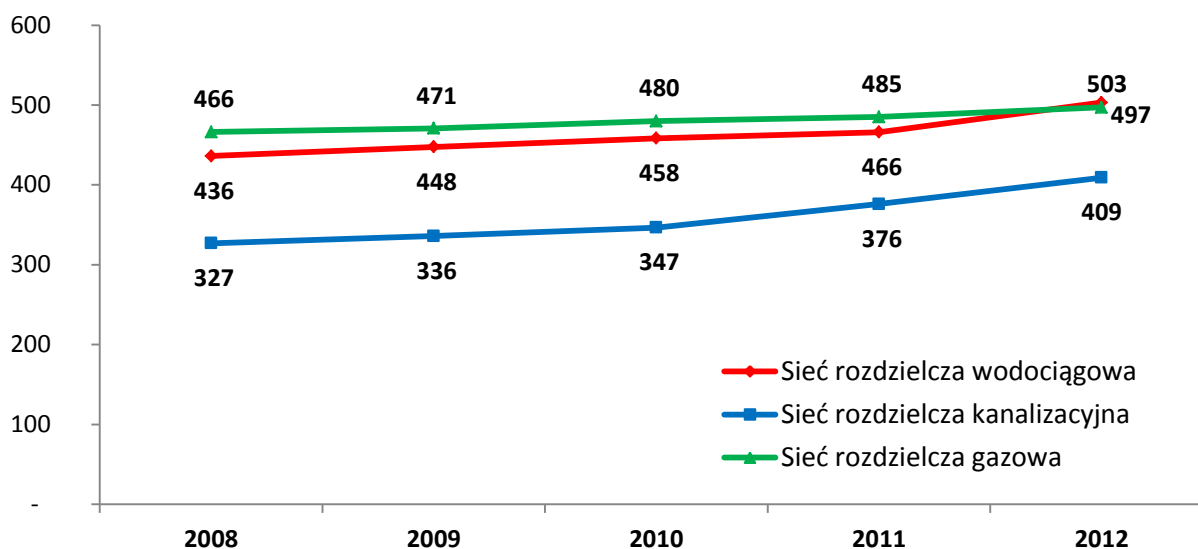
- W badanym okresie długość funkcjonujących podsystemów infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa magistralna i rozdzielcza bez przyłączy oraz sieć kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej bez przyłączy) wzrosła o 159 km (Wykres 9),
- W latach 2008-2012 stale wzrastała długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (Wykres 10),
- W 2012 roku 97% ludności korzystało z sieci wodociągowej, 96% z sieci kanalizacyjnej a 92% z sieci gazowej,
- W latach 2008-2012 kubatura budynków ogrzewanych centralnie wzrosła o 9,6%,
- W 2012 roku funkcjonowało 85 239 łączy szerokopasmowych.

Wykres 9 Długość funkcjonujących podsystemów infrastruktury technicznej (w km)

Źródło: Wodociągi Białostockie Sp. z o.o.

Wykres 10 Długość sieci rozdzielczych na 100 km²

Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

A. 4. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO PRZY WZROŚCIE UDZIAŁU URZĄDZONYCH TERENÓW ZIELENI MIEJSKIEJ

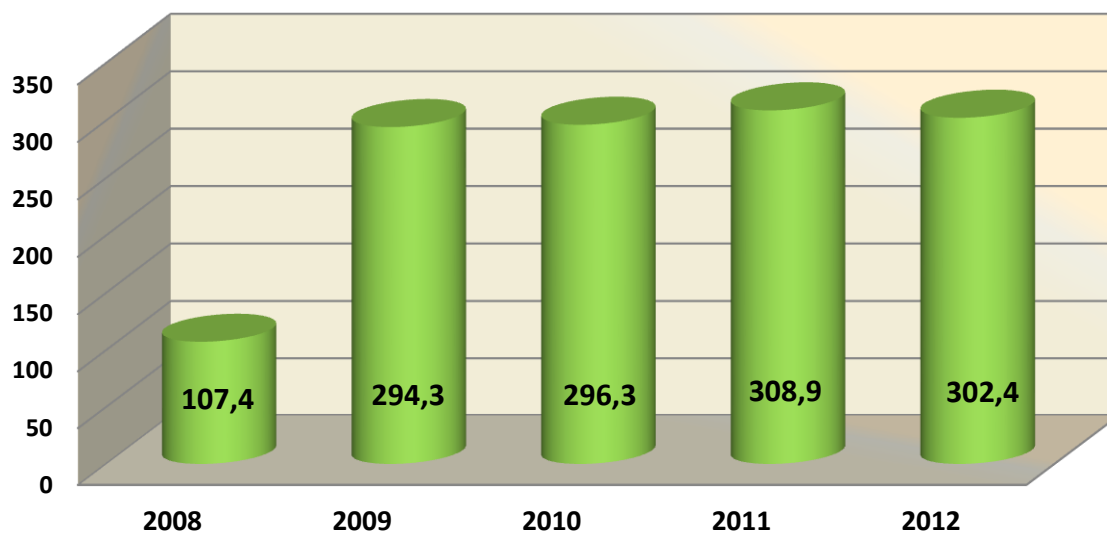
W zakresie powyższego priorytetu przyjmuje się następujące kierunki:

- Osiągnięcie wyższych standardów ochrony środowiska, a także utrzymania czystości i porządku,
- Stworzenie efektywnego systemu zagospodarowania wód opadowych,
- Rozwój terenów zieleni urządzonej przy poszanowaniu unikalnych walorów przyrodniczych,
- Zachowanie ciągłości systemu przyrodniczego Miasta i ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych przed ekspansją inwestycyjną.

Można zaobserwować następujące trendy:

- W Białymstoku nastąpił prawie trzykrotny wzrost zielonych terenów urządzonych. Powierzchnia parków, skwerów, zieleńców, zieleni cmentarnej oraz trawników w pasach drogowych wzrosła ze 107 ha w 2008 roku do 302 ha w roku 2012,
- W 2012 roku odsetek mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków wynosił 99%,
- W 2012 roku 73% wytworzonych odpadów poddanych zostało odzyskowi, co stanowi 2,7% spadek w odniesieniu do roku 2008,
- W 2012 r. wystąpił spadek zanieczyszczeń pyłowych i gazowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji.

Wykres 11 Wielkość powierzchni zielonych terenów urządzonych (w ha)

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Komunalnej

Zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura techniczna i transport

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
1.	Pokrycie powierzchni Miasta planami miejscowymi	%	25	25	26	32	43	URB	
2.	Liczba przejazdów bezkolizyjnych przez tory na ciągach komunikacyjnych podstawowego układu komunikacyjnego Miasta	szt.	8	8	8	8	8	ZDI	
3.	Korzystający z wodociągu	%	97	97	97	97	97	BDL	
4.	Korzystający z sieci kanalizacyjnej	%	95	95	95	96	96	BDL	
5.	Korzystający z sieci gazowej	%	90	91	91	91	92	BDL	
6.	Kubatura budynków ogrzewanych centralnie	tys. m ³	32 165	32 735	33 329	34 764	35 268	MPEC	
7.	Sieć rozdzielcza wodociągowa	/100 km ²	436	448	458	466	503	BDL	
8.	Sieć rozdzielcza kanalizacyjna	/100 km ²	327	336	347	376	409	BDL	
9.	Sieć rozdzielcza gazowa	/100 km ²	466	471	480	485	497	BDL	
10.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t na km ²	305	228	266	327	240	BDL	
11.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t na km ²	6	5	7	7	6	BDL	
12.	Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku	%	75	80	69	92	73	BDL	
13.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w stosunku do ludności ogółem	%	96	97	97	98	99	BDL	
14.	Długość dróg gruntowych	km	70	94	91	87	85	ZDI	

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
A. 1. KREOWANIE PRAWIDŁOWEJ I RACJONALNEJ STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ Z UWZGLĘDNIENIEM WARTOŚCI KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH									
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE									
1.	Wielkość powierzchni użytkowej/liczby mieszkań oddanych do użytku	m²/szt.	90	83	83	75	69	BDL	
2.	Stosunek wartości gruntów zbywanych do nabywanych przez Miasto		2,3	1,2	0,4	0,8	5,3	DSK	Wskaźnik wyliczony w oparciu o proporcje i podany w wartości liczbowej ułamkowej.
3.	Odsetek transakcji zbycia gruntów komunalnych objętych aktualnym MPZP	%	38	41	57	55	36	DSK	
4.	Ocena jakości przestrzeni publicznej przez mieszkańców	Badanie opinii mieszkańców							W trakcie ewaluacji Strategii.
5.	Ocena jakości przestrzeni publicznych, dokonana przez osoby niepełnosprawne	Badanie opinii osób niepełnosprawnych							
A. 2. TWORZENIE EFEKTYWNEGO SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO MIASTA Z DUŻYM UDZIAŁEM TRANSPORTU ZBIOROWEGO ORAZ RUCHU ROWEROWEGO									
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE									
6.	Średnia prędkość autobusów komunikacji miejskiej	km/h	BD	16,12	16,42	16,66	16,49	BKM	
7.	Długość ulic o funkcji obwodnic w granicach Miasta	km	28,0	28,6	28,6	28,6	28,6	ZDI	
8.	Liczba przejazdów przez tory kolejowe	szt.	8	8	8	8	8	ZDI	

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
9.	Długość ulic układu Podstawowego	km	109,0	110,0	114,0	116,7	122,4	ZDI	Wskaźnik nie zawiera obwodnic.
10.	Skrzyżowania z sygnalizacją świetlną ze sterowaniem adaptacyjnym (zależnym od ruchu) i koordynacją („zielona fala”) jako % skrzyżowań z sygnalizacją świetlną	%	Brak danych			23	22	ZDI	Wskaźnik zmieniony z „Długość ulic objętych rozwiązaniami z zakresu telematiki transportu”
11.	Liczba pasażerów transportu zbiorowego	osób	98 542 358	93 877 222	90 930 038	100 121 836	102 589 594	BKM	
12.	Skrzyżowania z sygnalizacją świetlną z priorytetem dla transportu zbiorowego lub pojazdów specjalnych jako % skrzyżowań z sygnalizacją świetlną	%	Brak danych			2	5	ZDI	
13.	Długość korytarzy autobusowych wysokiej jakości	km	0,37	0,37	0,37	3,67	4,20	BKM	Dane dot. długości buspasów.
14.	Długość dróg rowerowych	km	34,4	42,0	47,7	67,0	76,0	ZDI	
15.	Liczba miejsc parkingowych w centrum Miasta w tym w obiektach wielopoziomowych	szt.	Brak danych			3 650	3650	ZDI	
16.	Liczba miejsc parkingowych w ramach parkingów strategicznych w otoczeniu obwodnic miejskich	szt.	0	0	0	0	0	ZDI	
17.	Odsetek ludności zamieszkałej w strefach, gdzie poziom hałasu na zewnątrz budynków przekracza określone wartości graniczne	%	Brak danych					DOS	Podanie tych wskaźników możliwe jest tylko z mapy akustycznej, która sporządzana jest co 5 lat.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
BADANIA JAKOŚCIOWE									
18.	Odsetek badanych mieszkańców zadowolonych z poziomu jakości usług transportu zbiorowego	Badanie opinii mieszkańców							W trakcie ewaluacji Strategii.
19.	Ocena poziomu rozwiązań dróg rowerowych	Badanie opinii mieszkańców							
A.3. ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI NOWOCZESNYCH, EFEKTYWNYCH I NIEZAWODNYCH SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ									
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE									
20.	Długość funkcjonujących podsystemów infrastruktury technicznej	km	819	840	862	901	978	WB	Wskaźnik zawiera: sieć wodociągową magistralną i rozdzielczą (bez przyłączy) oraz sieć kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej (bez przyłączy)
21.	Stosunek środków pozabudżetowych i budżetowych w finansowaniu inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej	wskaźnik	BD	BD	BD	47%	49%	UM Spółka LECH	Dane pochodzą jedynie od spółki „LECH”
22.	Ilość łączy szerokopasmowych	szt	BD	BD	BD	BD	85 239*	INF	Wskaźnik zmieniony z „Długość/liczba użytkowników szerokopasmowych linii teleinformatycznych. *Brak możliwości uzyskania danych za lata 2008-2011.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
23.	Powierzchnia ogrzewana	m2	6 769 000	6 882 000	6 999 000	7 334 000	7 409 000	MPEC	
24.	Produkcja i zakup ciepła (woda)	GJ	4 339 869	4 400 691	4 721 978	4 235 831	4 353 110	MPEC	
A.4. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO PRZY WZROŚCIE UDZIAŁU URZĄDZONYCH TERENÓW ZIELENI MIEJSKIEJ									
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE									
25.	Długość oddanych do użytku odcinków kanalizacji deszczowej	km	7,86	16,05	11,83	31,73	23,31	DOS/ WB	W wyniku przeprowadzonej w 2012 r. weryfikacji sieci kanalizacji deszczowej znajdującej się na stanie Spółki Wodociągi Białostockie oraz na stanie Miasta Białegostoku, część sieci została zdjęta ze stanu środków trwałych Spółki (nastąpiła likwidacja części sieci np. przebudowanych przez Miasto).
26.	Długość funkcjonujących odcinków kanalizacji deszczowej	km	412	418	430	441	414	DOS/ WB	
27.	Stopień zachowania ciągłości korytarzy ekologicznych oraz stan zachowania ekosystemów występujących na terenach otwartych objętych zagospodarowaniem	analiza jakościowa							
28.	Wielkość powierzchni zielonych terenów urządzonych	ha	107,41	294,31	296,31	308,86	302,41	DOS	Wskaźnik zawiera parki, skwery, zieleńce, zieleń cmentarną, powierzchnię trawników w pasach drogowych.

CEL STRATEGICZNY B

WYSOKA JAKOŚĆ KAPITAŁU LUDZKIEGO I BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW

B.1. WSPIERANIE ROZWOJU TOŻSAMOŚCI I AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

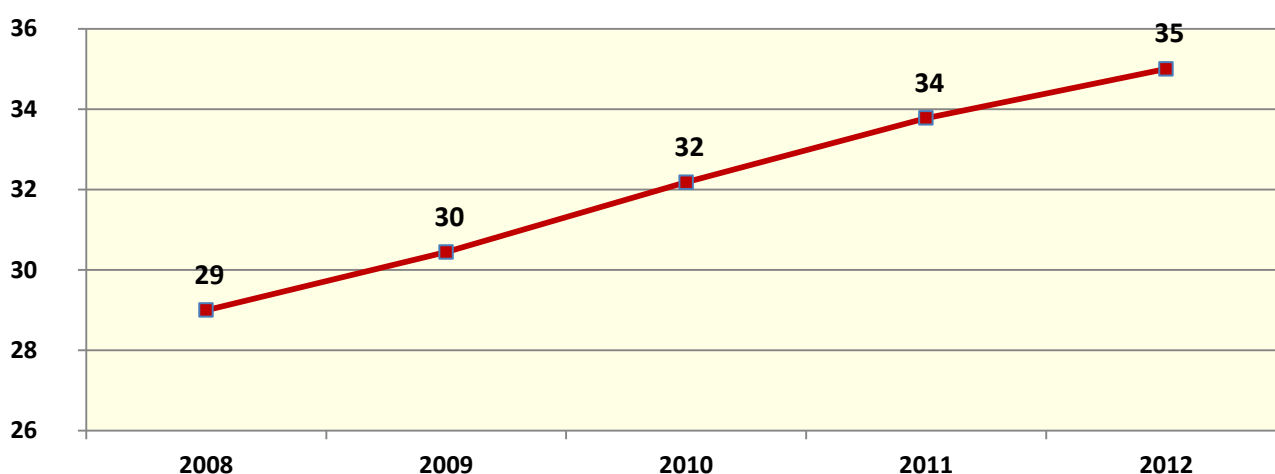
W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wspieranie i promowanie aktywności społeczności lokalnych i działań rad osiedli,
- Kształtowanie lokalnej tożsamości w ramach współpracy między administracją, przedsiębiorcami, instytucjami non-profit, uczelniami,
- Wspieranie mniejszości narodowych,
- Białystok jako pomost między Wschodem a Zachodem.

Można zaobserwować następujące trendy:

- W Białymstoku funkcjonowało centrum aktywności lokalnej - Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych,
- W Mieście nie funkcjonowały rady osiedli, pomimo iż statut Miasta przewiduje możliwość ich tworzenia,
- Wzrastała liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji.

Wykres 12 Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji w Mieście Białystok w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców

Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

B.2. ROZWÓJ OSOBOWY I ZAWODOWY MIESZKAŃCÓW

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

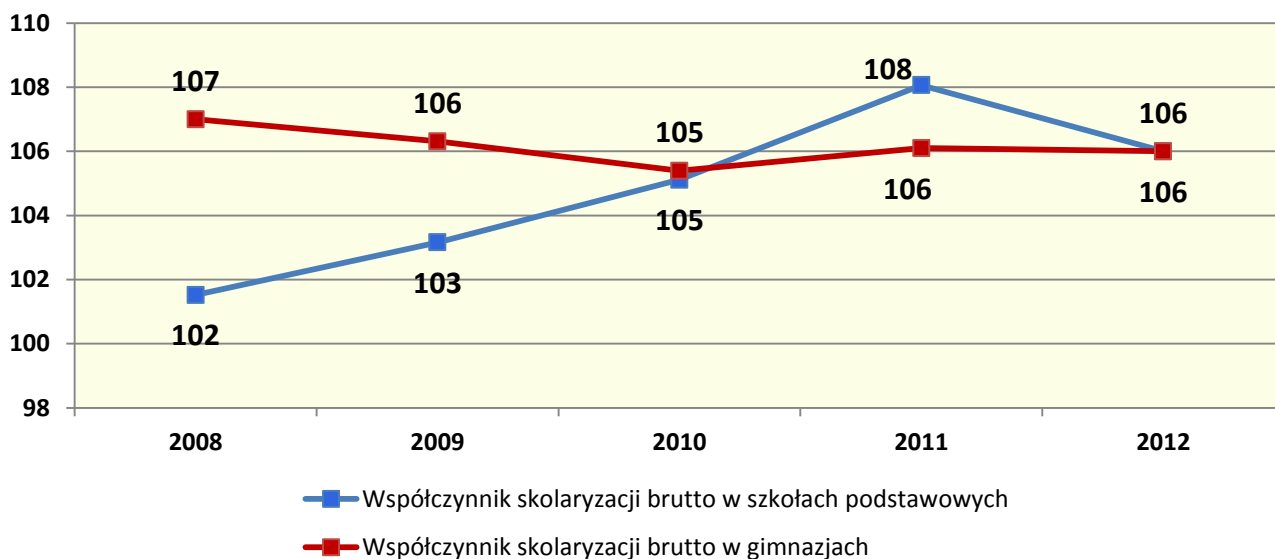
- Zwiększanie szans edukacyjnych, w tym podejmowanie szczególnej troski o proces wychowania oraz kształcenia i poprawy warunków nauki dzieci i młodzieży uzdolnionej, niepełnosprawnej oraz wyrównywanie szans zaniedbanych wychowawczo,
- Doskonalenie warunków dla kształcenia zawodowego, ustawicznego i specjalnego dostosowanego do rynku pracy,
- Tworzenie możliwości rozwoju i uzupełniania kwalifikacji kadry pedagogicznej, administracyjno-obługowej, socjalnej, terapeutycznej i naukowej,
- Rozwijanie umiejętności kluczowych ukierunkowanych na przystosowanie absolwenta szkoły do życia zawodowego i osobistego.

Można zaobserwować następujące trendy:

- Systematycznie wzrastał odsetek dzieci objętych edukacją przedszkolną. W 2012 roku stanowił on 93,7%,
- Współczynnik skolaryzacji brutto przyjmował wartość powyżej 100% co oznacza, że liczba osób uczących się na danym poziomie kształcenia jest większa niż liczba ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi kształcenia (Wykres 13). Wynika to z faktu, że do szkół uczęszczają dzieci i młodzież spoza Białegostoku. W 2012 r. współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół podstawowych, po systematycznym wzroście w latach 2008-2011, spadł o dwa punkty procentowe. Na poziomie szkół gimnazjalnych utrzymał się on na poziomie z roku 2011, zbliżonym do roku 2008,
- Liczba studentów wykazywała tendencję wzrostową do momentu odwrócenia się trendów demograficznych (wygaszenie niżu przełomu lat 70/80). Rok 2010 był pierwszym, w którym uwidocznił się trend spadkowy. W roku akademickim 2011/2012 na 1000 mieszkańców przypadało 135 studentów,
- Konsekwentnie od 2008 roku wzrastały wydatki na finansowanie wyposażenia bazy technodydaktycznej szkół (wzrost o 207%),
- W badanym okresie stale wzrastała liczba olimpijczyków i laureatów olimpiad i turniejów na szczeblu ogólnokrajowym z 259 osób w 2008 roku do 750 w 2012,
- W 2012 r. 61,15% uczniów brało udział w zajęciach pozalekcyjnych, tj. o 24% więcej w porównaniu do roku 2008,
- Wzrosła liczba przyznanych stypendiów dzieciom i młodzieży uzdolnionej naukowo, artystycznie, sportowo oraz za innowacyjną myśl techniczną ze 172 w 2008 roku do 306 w 2012. Wzrastała liczba uczniów uzyskujących stypendia motywacyjne,
- Ponad dwukrotnie spadła liczba uczniów przedwcześnie przerywających edukację,

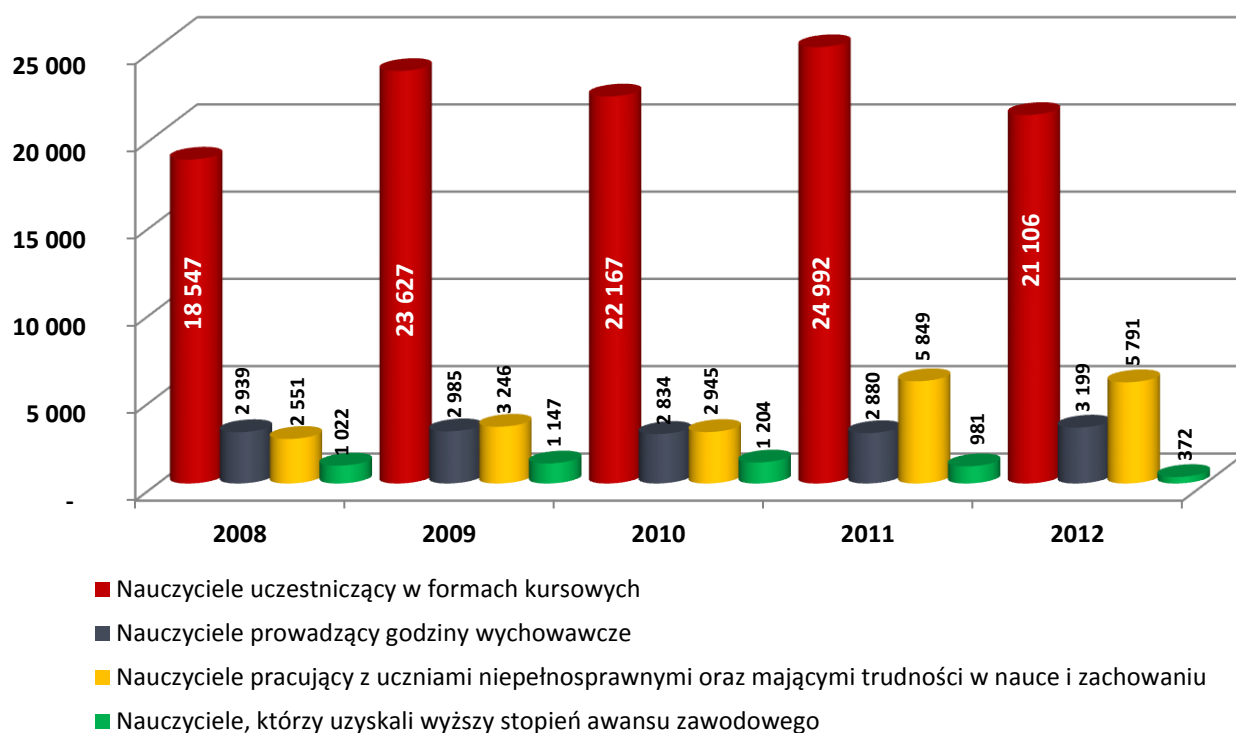
- Poprawie uległy kompetencje zawodowe nauczycieli, co odzwierciedla wysoka liczba nauczycieli uczestniczących w formach kursowych, przeszkolonych do pracy z uczniami niepełnosprawnymi oraz mającymi trudności w nauce i zachowaniu (Wykres 14).

Wykres 13 Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych i gimnazjach (w %)

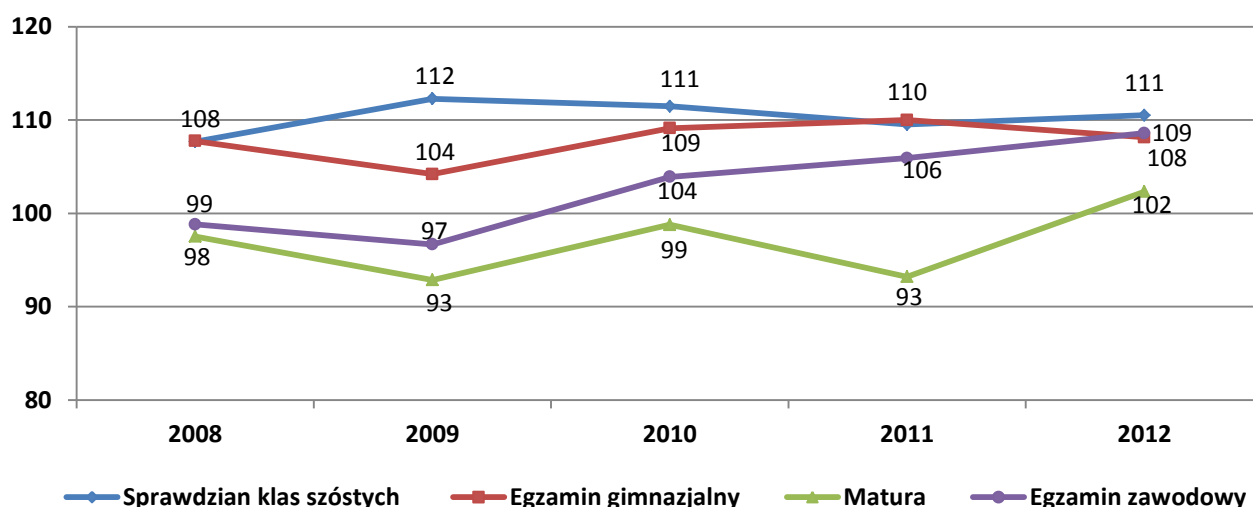
Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

Wykres 14 Kadra nauczycielska w Białymstoku

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Edukacji

Wykres 15 Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły w porównaniu do średniej krajowej ze sprawdzianu uczniów klas szóstych, egzaminów gimnazjalnych, matur i egzaminów zawodowych (w %)

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Edukacji

B.3. WZROST JAKOŚCI I INNOWACYJNOŚCI KSZTAŁCENIA

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

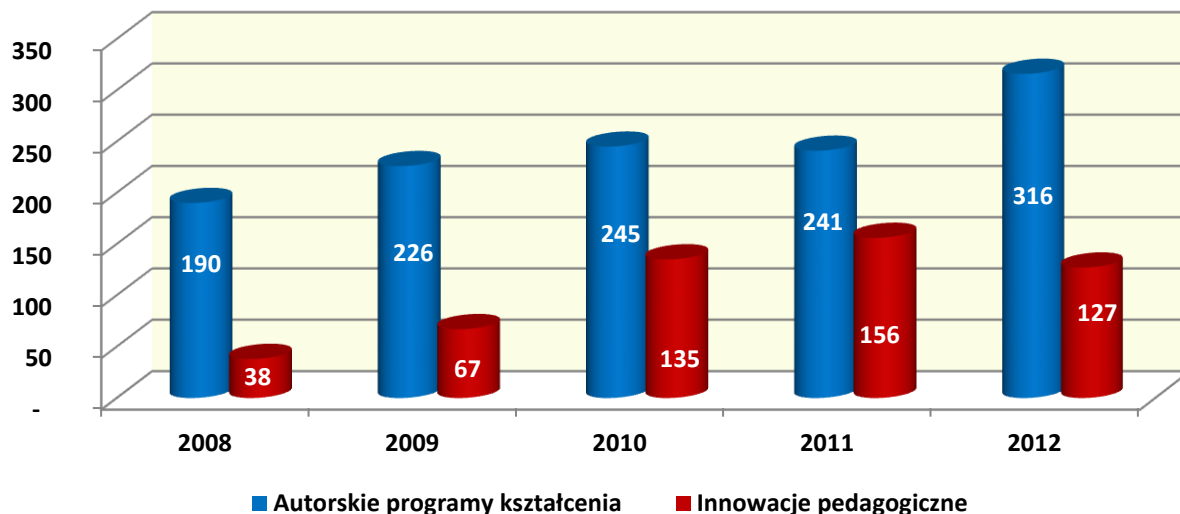
- Doposażanie szkół i placówek oświatowych w nowoczesny sprzęt i infrastrukturę techniczną,
- Doskonalenie współdziałania pracodawców, uczelni oraz szkół,
- Modyfikacja kształcenia tradycyjnego na rzecz kształcenia innowacyjnego i kreatywnego.

Można zaobserwować następujące trendy:

- Sukcesywnie poprawiło się wyposażenie szkół w sale multimedialne i pracownie symulacyjne do kształcenia zawodowego i specjalistycznego. W 2012 roku szkoły dysponowały 285 pracowniami w porównaniu do roku 2008, w którym istniało 137 sal i pracowni,
- W latach 2008-2011 wzrosła liczba nauczycieli oraz kadry administracyjno-obługowej, przeszkolonej w zakresie stosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Spadek nastąpił w roku 2012 roku,
- W 2012 roku, w stosunku do roku poprzedniego, o 110 zmniejszyła się liczba podpisanych umów i porozumień o współpracy z pracodawcami i uczelniami,
- Spadła ilość uczniów objętych stażami i praktykami w przedsiębiorstwach i na uczelniach. W 2012 roku z możliwości takiej skorzystało 2 928 osób,
- Wzrosła liczba wdrożonych modułowych programów kształcenia, z 43 w 2008 r. do 75 w 2012 r.,

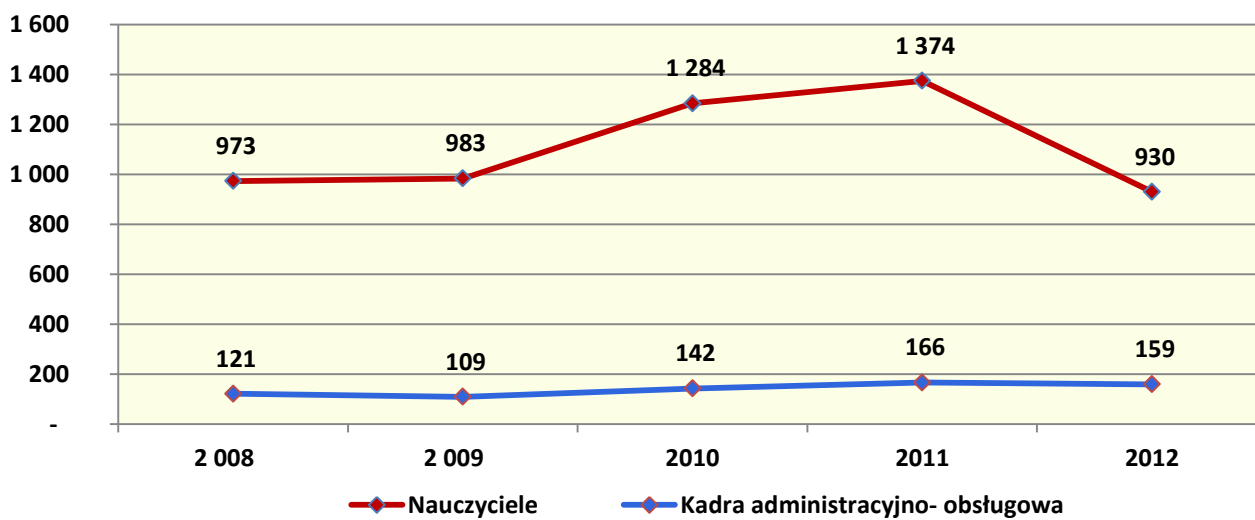
- Unowocześnianie kształcenia przejawiało się w stale rosnącej liczbie autorskich programów kształcenia oraz liczbie wprowadzonych innowacji pedagogicznych.

Wykres 16 Autorskie programy kształcenia oraz innowacje pedagogiczne

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Edukacji

Wykres 17 Liczba przeszkolonych nauczycieli oraz kadry administracyjno-obługowej stosująca nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne ze środków Miasta

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Edukacji

B.4. POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

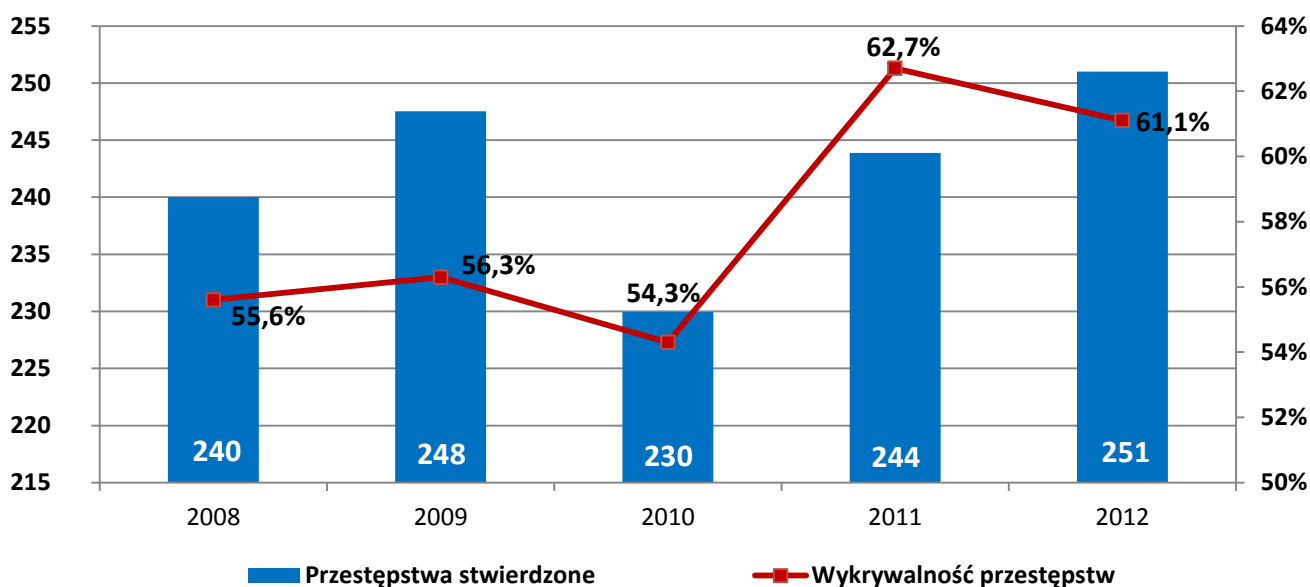
W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wzrost racjonalności wykorzystania zasobów komunalnych i socjalnych,
- Przeciwdziałanie zagrożeniom, katastrofom i sytuacjom kryzysowym,
- Budowa zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem w Mieście.

Można zaobserwować następujące trendy:

- Systematycznie doskonalony był system przeciwdziałania zagrożeniom oraz reagowania na zaistniałe zdarzenia zagrażające zdrowiu i życiu ludzi, mienia i środowiska poprzez poprawę logistycznego wyposażenia oraz organizacji współdziałania i współpracy służb, inspekcji, straży oraz pozostałych instytucji i podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców Miasta,
- W roku 2012 w odniesieniu do roku 2011 zaobserwowano 2,9% wzrost przestępstw stwierdzonych w zakończonym postępowaniu przygotowawczym. Jednocześnie w tym samym okresie o 2,6% zmniejszył się poziom wykrywalności sprawców przestępstw (Wykres 18).

Wykres 18 Liczba stwierdzonych przestępstw w zakończonym postępowaniu przygotowawczym w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców oraz wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych (w %)

Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

B.5. WSPIERANIE RODZIN

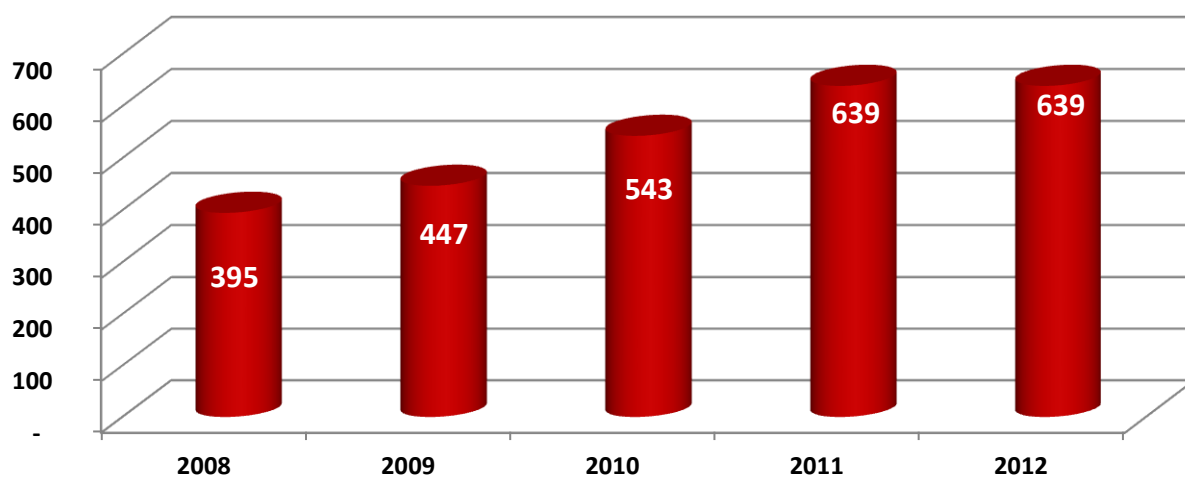
W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wspomaganie rodziny w jej rozwoju i funkcjach społecznych,
- Wzmacnianie i doskonalenie współpracy szkoły ze środowiskiem rodzinnym i społecznym,
- Rozwijanie systemu profilaktyki i opieki nad dziećmi i rodziną,
- Wspieranie systemu instytucji asystenta rodziny,
- Wypracowanie i wspieranie systemu budownictwa społecznego.

Można zaobserwować następujące trendy:

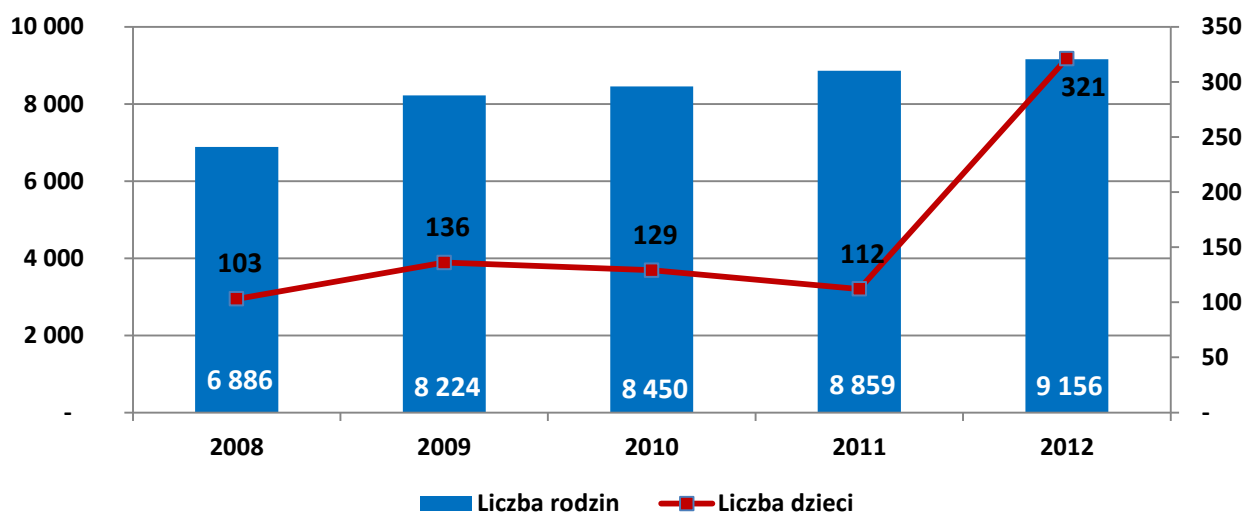
- Od 2008 roku Miasto intensyfikowało działania nakierowane na rozwój i wspomaganie rodziny. Miało to swoje odzwierciedlenie w zwiększającej się liczbie pracowników zajmujących się poradnictwem rodzinnym i psychologiczno - pedagogicznym,
- Miasto posiadało szeroką ofertę programów wspomagających wychowawczą funkcję rodziny. W 2012 r. były to 283 programy, z których skorzystało około 23% rodziców, zainteresowanych i korzystających z tego typu oferty, więcej w stosunku do roku ubiegłego. Świadczy to o dobrym adresowaniu tej formy wsparcia,
- Prawie czterokrotnie wzrosło zainteresowanie rodziców szkołami, przy których funkcjonują „Szkoły dla rodziców”, a liczba takich szkół wzrosła z 18 w 2008 r. do 38 w roku 2012. Z roku na rok coraz większa liczba rodziców współuczestniczyła w działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkoły,
- Wzrosła liczba dzieci i rodzin korzystających z różnych form wsparcia: psychicznego, psychologicznego, pedagogicznego, logopedycznego, prawnego, rodzinnego, socjalnego i materialnego,
- W 2012 roku w Białymstoku funkcjonowało 15 wykwalifikowanych asystentów rodziny, z pomocy których korzystało 115 rodzin. Jest to znaczący wzrost w stosunku do lat ubiegłych,
- W badanym okresie, w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, z 5 do 8 wzrosła liczba mieszkań oddanych do użytkowania, o przeciętnej powierzchni użytkowej 60 m²,
- Liczba mieszkań socjalnych utrzymała się na poziomie z roku 2011.

Wykres 19 Liczba mieszkań socjalnych w Białymstoku

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Zarząd Mienia Komunalnego

Wykres 20 Liczba rodzin i dzieci korzystających ze wsparcia

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, MOPR, POW

B.6. WSPOMAGANIE POSTAW PROZDROWOTNYCH I ZDROWEGO TRYBU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

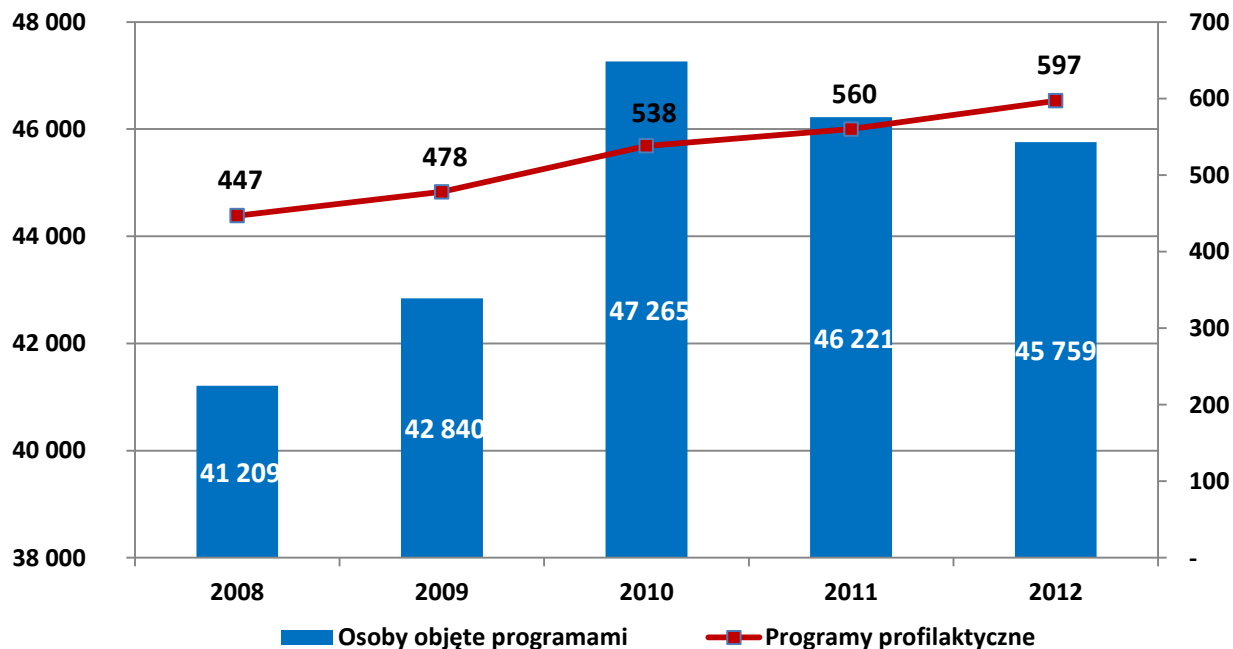
W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Kontynuacja działań prozdrowotnych i profilaktycznych,
- Inicjowanie rozwiązań adekwatnych do zmian demograficznych.

Można zaobserwować następujące trendy:

- Pozytywnym zjawiskiem był spadek wskaźnika umieralności niemowląt z 7‰ w 2008 roku do 3,9‰ w roku 2012,
- Wzrastała liczba programów profilaktycznych,
- W badanym okresie liczba lekarzy i kadry medycznej ogółem kształtowała na zbliżonym poziomie. W 2010 r. na 10 tys. mieszkańców przypadało 49 lekarzy. W 2011 r. na 10 tysięcy mieszkańców przypadało 153 pracowników medycznych,
- W 2012 r. ponad dwukrotnie wzrosła liczba porad udzielonych w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na mieszkańca.

Wykres 21 Liczba programów profilaktycznych oraz osoby objęte programami profilaktycznymi w Mieście Białystok

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Edukacji

B.7. POPRAWA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ I INTEGRACJI

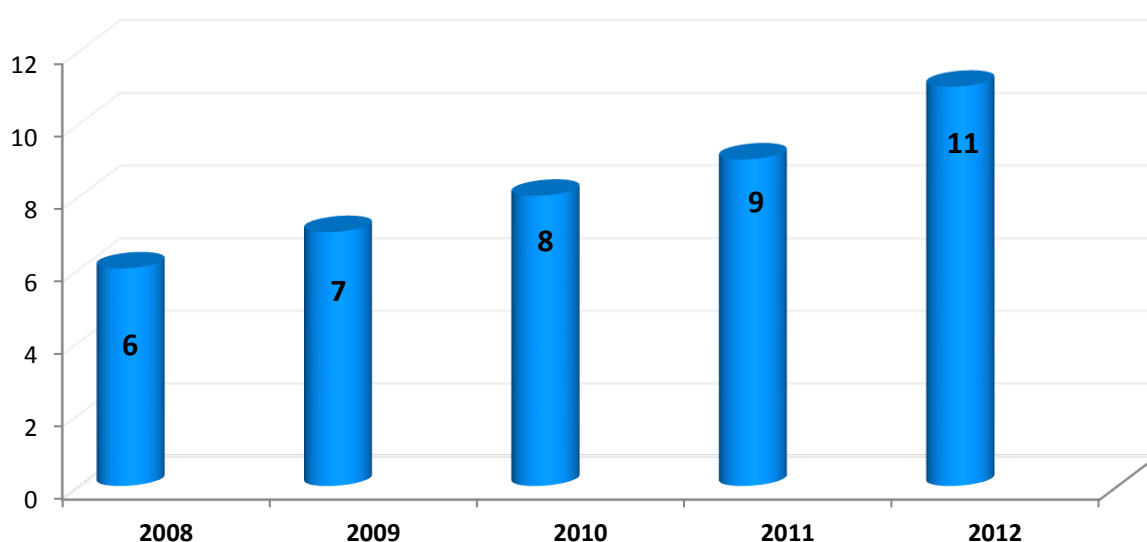
W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Zwiększenie efektywności działania pomocy społecznej,
- Stworzenie systemu wczesnej interwencji w zakresie rehabilitacji zdrowotnej, społecznej, zawodowej i edukacji,
- Utworzenie systemu informacji o osobach szczególnej troski, propagowanie wrażliwości społecznej i tolerancji,
- Rozwijanie systemu wsparcia osób w sytuacji kryzysowej i doświadczających przemocy.

Można zaobserwować następujące trendy:

- W 2012 r. 19 organizacji pozarządowych realizowało projekty w drodze otwartych konkursów ofert i w trybie małych grantów,
- Od 2008 roku niezmiennie funkcjonowały w Mieście 3 programy wsparcia osób niepełnosprawnych. W 2012 r. 2 953 osoby złożyły wnioski o dofinansowanie możliwości skorzystania z ww. programów,
- Wzrosła liczba placówek wsparcia osób niepełnosprawnych z różnymi dysfunkcjami zdrowotnymi (Wykres 22),
- Realizowane projekty i kampanie z zakresu integracji społecznej przyczyniały się do upowszechniania pozytywnych wzorców zachowań.

Wykres 22 Liczba placówek wsparcia osób niepełnosprawnych z różnymi dysfunkcjami zdrowotnymi

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Spraw Społecznych

Infrastruktura społeczna i kapitał ludzki

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
1.	Liczba miejsc w żłobkach	miejsca/1000 dzieci w wieku od 0 do 2 lat	65	72	78	86	98	BDL	
2.	Liczba miejsc w przedszkolach	miejsca/1000 dzieci w wieku od 3 do 6 lat	781	816	824	777	786	BDL	
3.	Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych	%	102	103	105	108	106	BDL	
4.	Współczynnik skolaryzacji brutto w gimnazjach	%	107	106	105	106	106	BDL	
5.	Liczba studentów	osoby/1000 mieszkańców	157	160	154	144	135	BDL	
6.	Liczba lekarzy	osoby/10 tysięcy mieszkańców	48	49	49	BD	BD	BDL	
7.	Kadra medyczna ogółem	osoby/10 tysięcy mieszkańców	149	152	153	153	BD	BDL	Wskaźnik obejmuje: lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarki i położne wg podstawowego miejsca pracy.
8.	Liczba placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	jednostki/10 tys. mieszkańców	1	1	1	0,3	11	BDL	Od 2012 r. dane o placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej prezentowane są łącznie z przychodniami MON oraz MSW.
9.	Liczba porad ogółem udzielonych w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	jednostki/mieszkańca	5	5	5	5	13	BDL	Od 2012 r. porady dotyczą placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej prezentowanych łącznie z przychodniami MON oraz MSW.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
10.	Liczba łóżek w szpitalach	jednostki/10 tys. mieszkańców	87	87	86	79	85	BDL	
11.	Liczba mieszkańców placówek przypadająca na jedno miejsce placówki stacjonarnej pomocy społecznej	osoby/miejsce	1	1	1	1	1	BDL	
12.	Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz fundacji	jednostki/10 tys. mieszkańców	29	30	32	34	35	BDL	
13.	Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonym postępowaniu przygotowawczym	jednostki/10 tys. mieszkańców	240	248	230	244	251	BDL	
14.	Wzrost liczby mieszkań rok do roku	%	1,3	1,0	1,2	1,4	1,8	BDL	
15.	Mieszkania oddane do użytku	szt.	1 574	1 533	1 630	1 711	2 249	BDL	
16.	Mieszkania oddane do użytkowania	jednostki/1000 mieszkańców	5	5	6	6	8	BDL	
17.	Zasoby mieszkaniowe ogółem na 1000 mieszkańców	jednostki/1000 mieszkańców	391	396	400	398	BD	BDL	
18.	Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania	m ²	59	60	60	60	BD	BDL	
B.1. WSPIERANIE ROZWOJU TOŻSAMOŚCI I AKTYWNOŚCI LOKALNEJ									
WSKAŹNIKI IŁOŚCIOWE									
1.	Liczba centrów aktywności lokalnej	jednostka	1	1	1	1	1	DSP	Centrum aktywności lokalnej rozumiane jest jako Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych
2.	Liczba funkcjonujących rad osiedli	jednostka	W Białymstoku nie funkcjonują rady osiedli, chociaż statut Miasta przewiduje taką możliwość.					BRM	

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
B.2. ROZWÓJ OSOBOWY I ZAWODOWY MIESZKAŃCÓW									
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE									
3.	Liczba dzieci i młodzieży objętych systemem edukacji w stosunku do ogólnej liczby dzieci i młodzieży	%	99,55	99,67	99,91	99,95	99,98	EDU ¹	
4.	Liczba dzieci, którym zorganizowano zespoły wczesnego wspomagania dziecka	jednostka	42	66	92	134	219	EDU	Nazwa wskaźnika została zmieniona z: Liczba miejsc w funkcjonujących zespołach wczesnego wspomagania dziecka.
5.	Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną w stosunku do ogółu dzieci w wieku od 3 do 6 lat	%	87,80	89,50	88,00	91,50	93,70	EDU	
6.	Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły ze sprawdzianu dla uczniów klas szóstych w porównaniu do średniej krajowej	%	107,69	112,28	111,48	109,52	110,52	EDU	
7.	Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły z egzaminów gimnazjalnych, w porównaniu do średniej krajowej	%	107,76	104,20	109,13	110,00	108,16	EDU	
8.	Średni wynik matur osiągnięty przez białostockie szkoły w porównaniu do średniej krajowej	%	97,53	92,86	98,78	93,21	102,33	EDU	
9.	Średni wynik osiągnięty przez białostockie szkoły z egzaminów zawodowych, w porównaniu do średniej krajowej	%	98,81	96,67	103,92	105,92	108,59	EDU	
10.	Liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych w stosunku do ogółu uczniów	%	49,38	48,15	55,09	54,46	61,15	EDU	

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
11.	Liczba olimpijczyków i laureatów olimpiad i turniejów na szczeblu ogólnokrajowym	osoba	259	361	425	549	750	EDU	
12.	Liczba przyznanych stypendiów dzieciom i młodzieży uzdolnionej naukowo, artystycznie, sportowo, za innowacyjną myśl techniczną	jednostka	172	246	281	277	306	EDU	
13.	Liczba uczniów objętych stypendiami motywacyjnymi	osoba	1 130	1 025	1 143	1 127	1 207	EDU	
14.	Liczba uczniów objętych programem socjoterapeutycznym	osoba	1 340	1 344	1 458	1 683	1 638	EDU/ DSP	
15.	Liczba uczniów niepełnosprawnych korzystających z zajęć pozalekcyjnych adresowanych do nich w stosunku do ogółu uczniów niepełnosprawnych	%	54,69	56,80	63,56	66,56	56,50	EDU	
16.	Liczba uczniów objętych programami pomocy socjalnej	osoba	2 794	2 776	3 730	2 358	3 526	MOPR	Wykazano liczbę dzieci objętych pomocą w ramach "Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce" oraz otrzymujących posiłki w ramach programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania".
17.	Liczba uczniów przedwcześnie przerywających edukację w stosunku do ogółu uczniów	osoba	845	805	817	760	352	EDU	
18.	Liczba ofert centrum kształcenia zawodowego	jednostka	160	175	170	172	293	EDU	

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
19.	Wysokość środków finansowych na wyposażenie bazy techno-dydaktycznej szkół	zł	693 612,8	1 128 210,8	1 773 217,7	1 801 245,6	2 130 945,9	EDU	
20.	Liczba nauczycieli uczestniczących w formach kursowych	osoba	18 547	23 627	22 167	24 992	21 106	EDU/ POW	W tym Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego szkolący nauczycieli nie tylko z terenu Miasta Białystok, który w roku 2008 przeszkolił 15064 nauczycieli, 2009 - 19839, 2010 - 18032, 2011 - 20735, 2012 - 17 423
21.	Liczba przeszkolonych nauczycieli do prowadzenia godzin wychowawczych	osoba	2 939	2 985	2 834	2 880	3 199	EDU	
22.	Liczba przeszkolonych nauczycieli do pracy z uczniami niepełnosprawnymi oraz mającymi trudności w nauce i zachowaniu	osoba	2 551	3 246	2 945	5 849	5 791	EDU	W tym Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego szkolący nauczycieli nie tylko z terenu Miasta Białystok, który w roku 2008 przeszkolił 657 nauczycieli, 2009 - 1237, 2010 - 958, 2011 - 3569, 2012 - 3 830
23.	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali wyższy stopień awansu zawodowego	osoba	1 022	1 147	1 204	981	372	EDU/ POW	

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
24.	Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach z przygotowania do życia w rodzinie w stosunku do ogółu uczniów	%	33,08	32,66	32,34	32,90	35,16	EDU	W odniesieniu do wszystkich uczniów realizujących obowiązek szkolny (bez przedszkoli).
25.	Liczba uczniów gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych objętych doradztwem i preorientacją zawodową w stosunku do ogółu uczniów	%	58,31	58,80	58,34	63,30	86,41	EDU	
B.3. WZROST JAKOŚCI I INNOWACYJNOŚCI KSZTAŁCENIA									
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE									
26.	Liczba sal multimedialnych i pracowni symulacyjnych do kształcenia zawodowego i specjalistycznego	jednostka	137	158	187	219	285	EDU	
27.	Liczba przeszkolonych nauczycieli w zakresie stosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych ze środków Miasta	osoba	973	983	1 284	1 374	930	EDU	W tym Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego szkolący nauczycieli nie tylko z terenu Miasta Białystok, który w roku 2008 przeszkolił 212 nauczycieli, 2009 - 287, 2010 - 345, 2011 - 390, 2012 - 410.
28.	Liczba przeszkolonych osób kadry administracyjno-obługowej w zakresie stosowania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych ze środków Miasta	osoba	121	109	142	166	159	EDU	

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
29.	Liczba kadry nauczycielskiej i administracyjno-obługowej Miasta w etatach przeliczeniowych	etat	8 326	8 376	8 406	8 358	8 245	EDU/ POW	
30.	Liczba realizowanych umów oraz porozumień o współpracy z pracodawcami i uczelniami	jednostka	1 100	1 227	1 168	1 158	1 048	EDU/ POW	
31.	Liczba uczniów objętych stażami i praktykami w przedsiębiorstwach i na uczelniach	osoba	3 220	3 224	3 431	3 013	2 928	EDU	
32.	Liczba wdrożonych modułowych programów kształcenia	jednostka	43	43	49	47	75	EDU	
33.	Liczba autorskich programów kształcenia	jednostka	190	226	245	241	316	EDU	
34.	Liczba wprowadzonych innowacji pedagogicznych	jednostka	38	67	135	156	127	EDU	
B.4. POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO									
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE									
35.	Liczba katastrof i sytuacji kryzysowych	jednostka	1	-	2	2	-	BZK	
36.	Liczba dzieci, młodzieży i dorosłych uczestniczących w różnego rodzaju programach profilaktycznych	osoba	42 250	44 576	49 937	49 109	47 946	EDU/ POW	Zespół Pomocy Dziecku i Rodzinie, Program "Wychowawca podwórkowy".

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
B.5. WSPIERANIE RODZIN									
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE									
37.	Liczba pracowników poradnictwa rodzinnego i psychologiczno-pedagogicznego zajmujących się poradnictwem	osoba	223	243	256	252	276	EDU/ POW	
38.	Liczba programów wspomagających wychowawczą funkcję rodziny	jednostka	244	259	265	358	283	EDU/ DSP/ POW	
39.	Liczba rodziców korzystających z programów wspomagających wychowawczą funkcję rodziny	osoba	9 763	11 072	11 102	10 016	12 282	EDU/ DSP/ POW	
40.	Liczba szkół, przy których funkcjonują „Szkoly dla Rodziców”	jednostka	18	23	26	27	38	EDU	
41.	Liczba rodziców uczestniczących w „Szkolach dla Rodziców”	osoba	543	1 092	1 094	1 365	2 018	EDU	
42.	Liczba rodziców włączających się w działalność dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą szkoły	osoba	12 425	12 493	12 103	12 854	13 314	EDU	
43.	Liczba rodziców deklarujących uczestnictwo ich dzieci w zajęciach z wychowania do życia w rodzinie w stosunku do ogółu rodziców	%	32,89	32,10	32,00	32,17		EDU	Od 2012 r. brak deklaracji rodziców (informacja wyłącznie o liczbie rezygnacji rodziców/ młodzieży powyżej 18 roku życia w zajęciach z wychowania do życia w rodzinie)
44.	Liczba nauczycieli z kwalifikacjami z zakresu przygotowania do życia w rodzinie	osoba	161	169	167	166	162	EDU/ POW	

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
45.	Liczba dzieci korzystających ze wsparcia	osoba	103	136	129	112	321	MOPR/ POW	W szczególności dotyczy wsparcia: psychicznego, psychologicznego, pedagogicznego, logopedycznego, prawnego, rodzinnego, socjalnego i materialnego, m.in w ramach Zespołu Pomocy Dziecku i Rodzinie.
46.	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia	rodzina	6 886	8 224	8 450	8 859	9 156	MOPR/ POW	W szczególności dotyczy wsparcia: psychicznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, rodzinnego, socjalnego i materialnego, m.in w ramach Zespołu Pomocy Dziecku i Rodzinie.
47.	Liczba osób objętych programami prorodzinnymi	osoba	32	26	31	25	321	POW	
48.	Liczba placówek pobytu dziennego	jednostka	6	6	6	7	8 ²	DSP/ POW	
49.	Liczba osób objętych dziennym pobytem	osoba	187	203	215	271	280 ²	DSP/ MOPR/ POW	
50.	Liczba wykwalifikowanych asystentów rodziny	osoba	BD	2	2	2	15 ³	DSP	
51.	Liczba rodzin korzystających z instytucji asystenta rodziny	rodzina	BD	17	17	18	115	DSP	
52.	Liczba mieszkań socjalnych	jednostka	395	447	543	639	639	ZMK	

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
53.	Liczba organizacji pozarządowych oraz podmiotów niezaliczanych do sektora finansów publicznych realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	jednostka	0	0	0	0	3 ⁴	DSP	Wskaźnik określa liczbę organizacji pozarządowych oraz podmiotów niezaliczanych do sektora finansów publicznych realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wyłonione w drodze otwartych konkursów ofert obsługiwanych przez Referat Spraw Społecznych Departamentu Spraw Społecznych.
B.6. WSPOMAGANIE POSTAW PROZDROWOTNYCH I ZDROWEGO TRYBU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW									
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE									
54.	Wskaźnik umieralności niemowląt	‰	7,1	4, 5	4,3	4,2	3,9	BDL	
55.	Liczba programów profilaktycznych	jednostka	447	478	538	560	597	EDU	
56.	Liczba osób objętych programami profilaktycznymi	osoba	41 209	42 840	47 265	46 221	44 759	EDU	
57.	Liczba programów profilaktycznych zdrowotnych skierowanych do dorosłej populacji (grypa, HCV, mammografia)	jednostka	3	3	3	4	1	DSP	Wskaźnik dotyczy jedynie programów zdrowotnych.
58.	Liczba osób objętych programami profilaktycznymi zdrowotnymi skierowanymi do dorosłej populacji	osoba	3 675	7 764	5 026	9 997	1 000	DSP	Wskaźnik dotyczy jedynie programów zdrowotnych.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
B.7. POPRAWA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ I INTEGRACJI									
WSKAŹNIKI ILOŚCIOWE									
59.	Liczba organizacji pozarządowych realizujących specjalistyczne zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej	jednostka	20	26	30	28	19	DSP	Wskaźnik określa liczbę organizacji realizujących projekty wyłonione w drodze otwartych konkursów ofert i trybie małych grantów obsługiwanych przez Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych oraz Referat Spraw Społecznych Departamentu Spraw Społecznych
60.	Liczba programów wsparcia osób niepełnosprawnych ⁵	jednostka	3	3	3	3	3	DSP/ MOPR	W 2012 roku były to: 1. Asystent Osób Niepełnosprawnych 2. Miejski Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych 3. Aktywny Samorząd
61.	Liczba wniosków złożonych przez osoby niepełnosprawne	osoba	3 445	3 130	2 697	3 422	2 953	MOPR	Wskaźnik zmieniono ⁶
62.	Liczba placówek wsparcia osób niepełnosprawnych	jednostka	6	7	8	9	11	DSP	
63.	Liczba projektów i kampanii z zakresu integracji społecznej	jednostka	5	5	6	8	8	MOPR	

¹ Dane Departamentu Edukacji dotyczące wskaźników ilościowych uzyskane zostały na podstawie informacji z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej, Systemu Informacji Oświatowej oraz ankiet skierowanych do przedszkoli, szkół i placówek oświatowych, których organem prowadzącym jest Miasto Białystok. W latach 2008-2011 na ankietę odpowiedziało 98% ankietowanych. W roku 2012 - 100%.

² Dane dotyczą jedynie Referatu Spraw Społecznych. Brak jest tu placówek objętych wsparciem przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

³ W 2012 r. wykazani asystenci rodziny zatrudnieni byli w Stowarzyszeniu Pomocy Rodzinie "DROGA" i prowadzili działania na rzecz rodzin zamieszkujących w Mieście Białystok. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz.U.2011 Nr 149 poz.887), Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku w 2012 r. zatrudnił 10 asystentów w ramach:

- Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2012 r. pn. „Wsparcie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka” Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w ramach którego zrealizowano:
  - „Asystent rodziny 2012” – projekt trwał od czerwca do grudnia 2012 r. W ramach projektu zatrudniono 5 asystentów rodzinnych. Wsparciem w postaci asystentury rodzinnej objęto 42 rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.
  - Projekt systemowy „Aktywność kluczem do sukcesu” współfinansowany przez UE w ramach EFS, trwający od maja do listopada 2012 r., w ramach którego zatrudniono 5 asystentów rodzinnych. Wsparciem w postaci asystentury rodzinnej objęto 53 rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

⁴ Od 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która rozdzieliła zadania dotyczące wspierania rodziny, tj. pomocy rodzinie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzeniu placówek wsparcia dziennego, prowadzeniu placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych, itp. Przedmiotowe zadania do 31 grudnia 2013 r. ujęte były w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Na mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Referat Spraw Społecznych Departamentu Spraw Społecznych zleca realizację ww. zadań w drodze konkursów ofert organizacjom pozarządowym i podmiotom niezaliczanym do sektora finansów publicznych.

⁵ Do 2008 r. obowiązywał Miejski program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2003-2008 (uchwała Nr XIII/122/03 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 29 września 2003 r.). Od 2009 r. obowiązuje Miejski program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2009-2015 (uchwała Nr XXXIX/496/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 30 marca 2009 r.). Oba programy przewidują realizację zadań powiatu z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON:

- dofinansowanie: uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

W 2012 r. obok ww. zadań realizowano pilotażowy program „Aktywny Samorząd” w obszarach: A, B1, B2, B3, C, D.

⁶ Zmiana wskaźnika „Liczba osób niepełnosprawnych objętych programami wsparcia” na wskaźnik „Liczba wniosków złożonych przez osoby niepełnosprawne” wynika z potrzeby ujednolicenia sposobu liczenia przekazywanych danych. Środki PFRON przeznaczone na dofinansowanie ustawowych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych rozliczane są co kwartał zgodnie z formularzem druku „Sprawozdanie rzeczowo-finansowe samorządu powiatowego z realizacji zadań z zakresu rehabilitacji i zatrudnienia osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków PFRON”. Przedkładane dane dotyczą jedynie liczby złożonych wniosków o dofinansowanie w ramach środków z PFRON. Nie ma możliwości zliczenia rzeczywistej liczby osób z uwagi na fakt, iż dana osoba może złożyć w danym roku jednocześnie kilka wniosków na różne dofinansowania.

CEL STRATEGICZNY C

DŁUGOFALOWY WZROST GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY I W KONSEKWENCJI WIĘKSZA LICZBA JAKOŚCIOWO LEPSZYCH MIEJSC PRACY

W zakresie priorytetów przyjętych do tego celu strategicznego wyróżnia się:

C.1. WZMOCNIENIE PONADLOKALNEJ KONKURENCYJNOŚCI FIRM SEKTORA MSP

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Rozwój systemu usług wsparcia MSP,
- Stworzenie i wdrożenie strategii rozwoju oraz wspieranie konkurencyjności wiodących i najbardziej innowacyjnych sektorów gospodarki Miasta,
- Rozwój lokalnych instytucji finansowych,
- Promocja postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, w szczególności wśród młodzieży.

C.2. ROZWÓJ INNOWACYJNEJ GOSPODARKI

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wsparcie innowacyjności,
- Tworzenie warunków do większego zaangażowania uczelni wyższych w procesy innowacyjne w gospodarce,
- Usprawnienie administracji publicznej poprzez informatyzację,
- System finansowania innowacji.

C.3. POZYSKANIE INWESTORÓW ZEWNĘTRZNYCH KRAJOWYCH ORAZ ZAGRANICZNYCH

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Kompleksowe przygotowanie i oferowanie na korzystnych dla inwestorów warunkach terenów inwestycyjnych,
- Współpraca ze szkołami i uczelniami wyższymi oraz instytucjami rynku pracy w kierunku dostosowania działalności edukacyjnej pod kątem potrzeb inwestorów,
- Rozwój Podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku,
- Pozyskiwanie inwestorów na podstawie szerokiej, wspólnej oferty kształtowanej na bazie aglomeracji białostockiej oraz zapewnienie kompleksowej obsługi inwestorów w ramach Biura Obsługi Inwestora,
- Rozwój SIP/GIS (System Informacji Przestrzennej).

C.4. ROZWÓJ POWIĄZAŃ GOSPODARCZYCH ZE WSCHODNIMI SĄSIADAMI POLSKI I UE – BIAŁYSTOK LIDEREM WSPÓŁPRACY WSCHODNIEJ

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

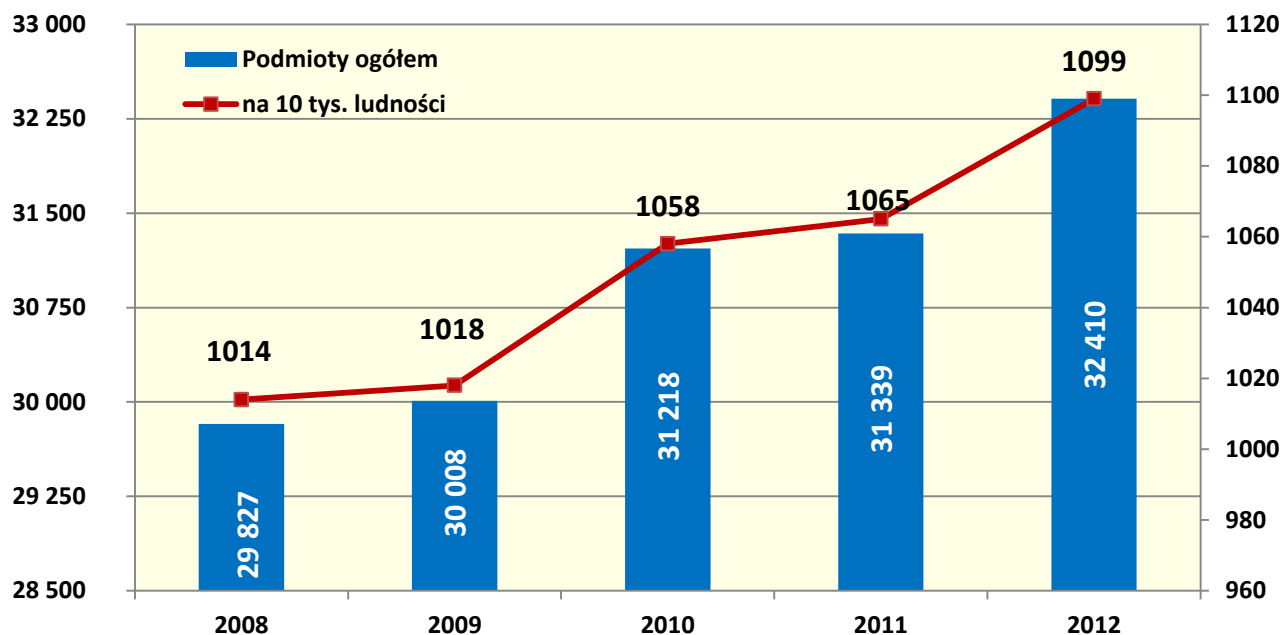
- Rozwój współpracy partnerskiej z miastami ze Wschodu,
- Rozwój współpracy gospodarczej, naukowo – technologicznej oraz kapitałowej w układzie Wschód – Zachód,
- Wsparcie wchodzenia przedsiębiorstw na rynki wschodnie.

Można zaobserwować następujące trendy:

- W 2012 roku wzrosła o 31% w stosunku do roku poprzedniego ilość środków z budżetu UE przeznaczonych na inwestycje w przeliczeniu na jednego mieszkańca,
- W latach 2008-2012 wysokość nakładów inwestycyjnych na jednego mieszkańca kształtowała się w przedziale od 585,80 zł w 2008 roku do 873,65 zł w roku 2012, przy czym najwyższy poziom nakładów wystąpił w roku 2010 – 1 169,98 zł na mieszkańca. Miasto realizowało wiele znaczących i kosztownych inwestycji drogowych m.in. z udziałem środków zewnętrznych, tj. modernizacja ul. Antoniuk Fabryczny, ul. Antoniukowskiej oraz ulic: Knyszyńskiej, Owsianej, B. Głowackiego i Narewskiej w ramach „Poprawy jakości funkcjonowania systemu transportu publicznego miasta Białegostoku” - Etap II”, przebudowa ul. Gen. St. Maczka, przebudowa ulic w centrum Miasta Białegostoku - I etap, budowa ulic obsługujących Park Naukowo-Technologiczny, przebudowa Al. Tysiąclecia Państwa Polskiego. Znaczna część inwestycji została zakończona bądź stopień zaawansowania robót był wysoki. W roku 2012 zostały rozpoczęte realizacje kolejnych kluczowych inwestycji tj. przebudowa ul. Gen. Wł. Andersa, Al. Piłsudskiego, ul. K. Ciołkowskiego, budowa ul. Świętokrzyskiej. Znaczna część powyższych inwestycji rozpoczęła się w II kwartale roku,
- Od 2009 r. systematycznie spadała produkcja sprzedana przemysłu w cenach bieżących. W 2012 r. nastąpił 4% wzrost produkcji w przeliczeniu na jednego zatrudnionego w stosunku do roku 2011,
- Według danych rejestru REGON w 2012 roku na terenie Białegostoku zarejestrowanych było 32 410 podmiotów gospodarczych. W porównaniu ze stanem na koniec 2008 r. liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 2 583 (wzrost o 9%),
- W badanym okresie na terenie Miasta Białystok stale wzrastało średnie miesięczne wynagrodzenie brutto. W 2012 r. wyniosło 3 493,98 zł i było o 4% wyższe niż rok wcześniej.

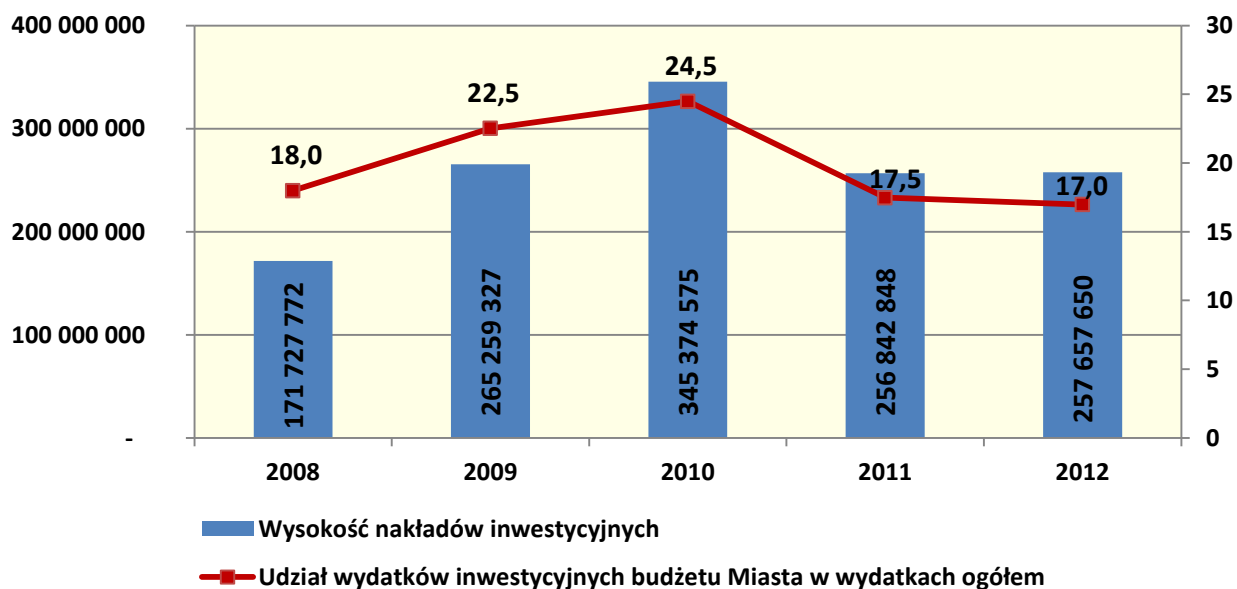

Wykres 23 Liczba podmiotów gospodarczych według rejestru REGON ogółem oraz na 10 tys. ludności

Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

Wykres 24 Wysokość nakładów inwestycyjnych (w zł) oraz udział wydatków inwestycyjnych budżetu Miasta w wydatkach ogółem (w %)

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Finansów Miasta

Rozwój gospodarczy

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
1.	Wysokość nakładów inwestycyjnych*	zł	171 727 772	265 259 327	345 374 575	256 842 848	257 657 650	DFN	
2.	Wysokość nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca*	zł/ mieszkańca	583,80	900,15	1 169,98	872,73	873,65	DFN	
3.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach bieżących	tys. zł	3 611 408	3 799 470	3 572 570	3 294 539	3 245 124	GUS	
4.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach stałych (rok poprzedni = 100)	%	113	102	97	96	100	GUS	
5.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach bieżących na jednego zatrudnionego	zł	230 968	263 834	261 306	258 172	267 948	GUS	
6.	Liczba podmiotów gospodarczych wg rejestru REGON ogółem	jednostka	29 827	30 008	31 218	31 339	32 410	GUS	
7.	Nakłady na działalność B+R**	mln zł	75	66	104	140	139	BDL	
8.	Zatrudnieni w działalności B+R (ogółem)**	EPC***	1 567	1 555	1 534	1 764	1 700	BDL	
9.	Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (przedsiębiorstwach przemysłowych)**	tys. zł	445 458	290 955	BD ¹	311 232	494 986	BDL	
10.	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto	zł	2 994	3 144,6	3 241,41	3 360,36	3 493,98	GUS	
11.	Udział wydatków inwestycyjnych budżetu Miasta w wydatkach ogółem	%	17,99	22,52	24,49	17,48	16,98	DFN	
12.	Środki z budżetu UE przeznaczone na inwestycje	zł/ mieszkańca	3,17	353,94	552,12	342,57	447,73	DFN	

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
13.	Jakość życia w Mieście	Badania mieszkańców							W trakcie ewaluacji Strategii.
14.	Innowacyjność i konkurencyjność przedsiębiorstw	Badania przedsiębiorców							

* Wydatki inwestycyjne budżetu Miasta Białystok.

** Województwo podlaskie. Dotyczy podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

***Ekwiwalent pełnego wymiaru czasu pracy.

¹ Dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.

CEL STRATEGICZNY D
ATRAKCYJNOŚĆ I DOSTĘPNOŚĆ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ, TURYSTYCZNEJ
I REKREACYJNEJ

W zakresie priorytetów przyjętych do tego celu strategicznego wyróżnia się:

D.1. WSPIERANIE ŚRODOWISK TWÓRCZYCH W MIEŚCIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURALNEJ

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Stwarzanie warunków do aktywizacji społeczności Miasta w sferze kultury i wzrostu jej uczestnictwa w kulturze,
- Wspieranie środowisk twórczych i promocja dokonań lokalnych twórców,
- Wykorzystanie potencjału szkolnictwa artystycznego i środowiska akademickiego do rozwoju funkcji kulturalnych Miasta,
- Konsolidacja środowisk twórczych oraz inspirowanie powstania struktur sieciowych i klastrowych w sferze kultury,
- Budowa i adaptacja nowych obiektów na cele kultury, poprawa stanu istniejącej infrastruktury oraz powiększenie zbiorów i powierzchni wystawienniczej,
- Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego,
- Edukacja kulturalna mieszkańców,
- Rozwój infrastruktury dla imprez masowych.

D.2. KREOWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ KULTURALNYCH O PRESTIŻOWYM ZNACZENIU KRAJOWYM I MIĘDZYNARODOWYM

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wspólne kreowanie nowych projektów artystycznych i imprez kulturalnych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym przez środowiska kulturalne Miasta,
- Umacnianie marki i promocja wiodących środowisk twórczych i imprez kulturalnych w Mieście,
- Promocja młodych środowisk twórczych i wykorzystanie ich potencjału w tworzeniu prestiżowych przedsięwzięć kulturalnych,
- Budowa i umacnianie marki Białegostoku jako wielokulturowego Miasta kresów Unii Europejskiej w oparciu o prestiżowe przedsięwzięcia kulturalne,
- Wykorzystanie projektów zewnętrznych do wykreowania imprezy kulturalnej o znaczeniu międzynarodowym.

D.3. TWORZENIE REGIONALNEGO CENTRUM TURYSTYCZNEGO

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wsparcie rozwoju kluczowych kierunków turystyki w Mieście: kulturowej, przyrodniczej, kongresowej, sportowej i leczniczej,
- Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturalnych otoczenia dla rozwoju funkcji Miasta jako zaplecza turystycznego regionu,
- Rozwój infrastruktury turystycznej,
- Poprawa estetyki Miasta i dostosowanie jego przestrzeni do potrzeb turystyki,
- Promocja Miasta przez mieszkańców i wśród jego mieszkańców oraz poprzez gości je odwiedzających,
- Konsolidacja środowisk związanych z turystyką poprzez współpracę władz Miasta z przedsiębiorstwami i środowiskami akademickimi,
- Poprawa jakości usług turystycznych, w tym opracowanie koszyka markowych produktów turystycznych.

D.4. WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W SFERZE TURYSTYKI I DZIAŁALNOŚCI KULTURALNEJ

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Stwarzanie warunków dla rozwoju przemysłów kultury w Mieście,
- Inspirowanie działań na rzecz utworzenia lokalnej organizacji turystycznej,
- Konsolidacja przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych w Mieście,
- Wsparcie organizacyjne, szkoleniowe i promocyjne (dobre praktyki) dla przedsiębiorstw turystycznych i organizacji z zakresu kultury,
- Promocja i rozwój produktów regionalnych oraz proekologicznych form turystyki.

D.5. PROMOWANIE AKTYWNYCH STYLÓW ŻYCIA I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY REKREACYJNEJ

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy rekreacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem osiedli mieszkaniowych,
- Rozwój funkcji wypoczynkowej Miasta,
- Promocja zdrowych stylów życia,
- Rozwój infrastruktury oraz imprez rekreacyjnych dla turystyki rowerowej oraz innych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

D.6. TWORZENIE SPORTOWEGO CENTRUM O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

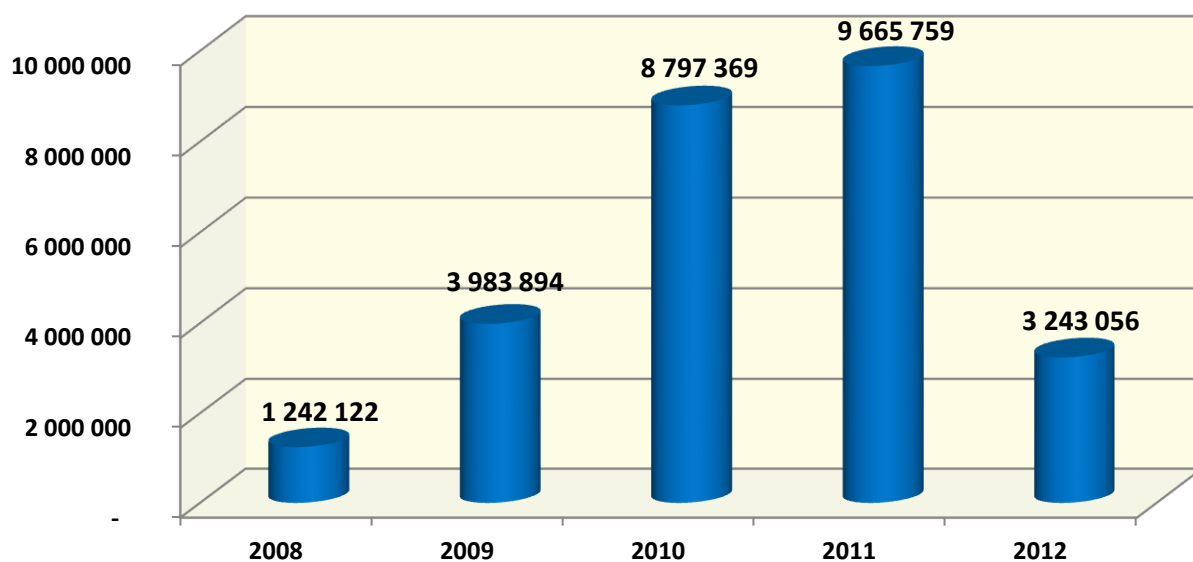
- Kreacja wizerunku sportowego Miasta,
- Promocja i rozwój sportu wyczynowego, sportu masowego oraz aktywności sportowej osób niepełnosprawnych,
- Wykreowanie imprezy sportowej o prestiżowym znaczeniu w kraju,
- Budowa, rozbudowa i modernizacja bazy sportowej w Mieście, w tym bazy sportowej szkół,
- Podnoszenie poziomu kwalifikacji kadry sportowej,
- Rozwój kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży oraz bazy sportowej szkół.

Można zaobserwować następujące trendy:

- W 2012 r. można zaobserwować nieznaczny spadek liczby turystów krajowych korzystających z noclegów w Mieście oraz 70% wzrost turystów zagranicznych korzystających z noclegów w stosunku do roku 2011,
- Liczba miejsc noclegowych w roku 2012 ukształtowała się na poziomie z roku 2011 i wyniosła 7 miejsc w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wobec oferowanych 5 miejsc w roku 2008,
- W 2012 r. liczba szlaków i tras turystycznych w Mieście utrzymywała się na poziomie z 2011 r. - 9 szlaków i tras turystycznych, podczas gdy w momencie tworzenia Strategii istniał zaledwie jeden szlak,
- W 2012 r. poziom dotacji na rzecz podmiotów realizujących zadania w sferze kultury utrzymał się na poziomie z roku 2011,
- Spadła liczba osób zwiedzających muzea,
- Systematycznie wzrastała liczba stowarzyszeń o charakterze kulturalno – oświatowym,
- W latach 2008-2012 trzykrotnie wzrosła liczba festiwali zorganizowanych w Mieście,
- Systematycznie wzrastał księgozbiór bibliotek. W 2012 r. na 1000 mieszkańców przypadało 3 476 wolumenów, a przeciętny czytelnik wypożyczył 18 pozycji książkowych,
- Kwoty środków wydatkowanych na rewitalizację i ochronę zabytków osiągnęły wartość kulminacyjną w 2011 roku. W 2012 roku wystąpił spadek o około 66%, który jest wynikiem zakończenia projektu współfinansowanego ze środków unijnych „Rewaloryzacja Barokowego Ogrodu Branickich w Białymstoku” realizowanego w latach 2008-2011 (Wykres 25),
- W roku 2012 w porównaniu do 2008 wielkość środków pozyskanych na cele kulturalne wzrosła o 37%,
- W analizowanym okresie liczba przyszkolnych obiektów sportowych utrzymywała się na tym samym poziomie (86 obiektów),
- W Mieście prowadzone były działania zachęcające do prowadzenia zdrowego trybu życia. W analizowanych latach ponad dwukrotnie wzrosła liczba zorganizowanych na terenie Miasta imprez rekreacyjnych, wzrosła liczba imprez sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży, systematycznie powiększa się grono osób ćwiczących w klubach sportowych,

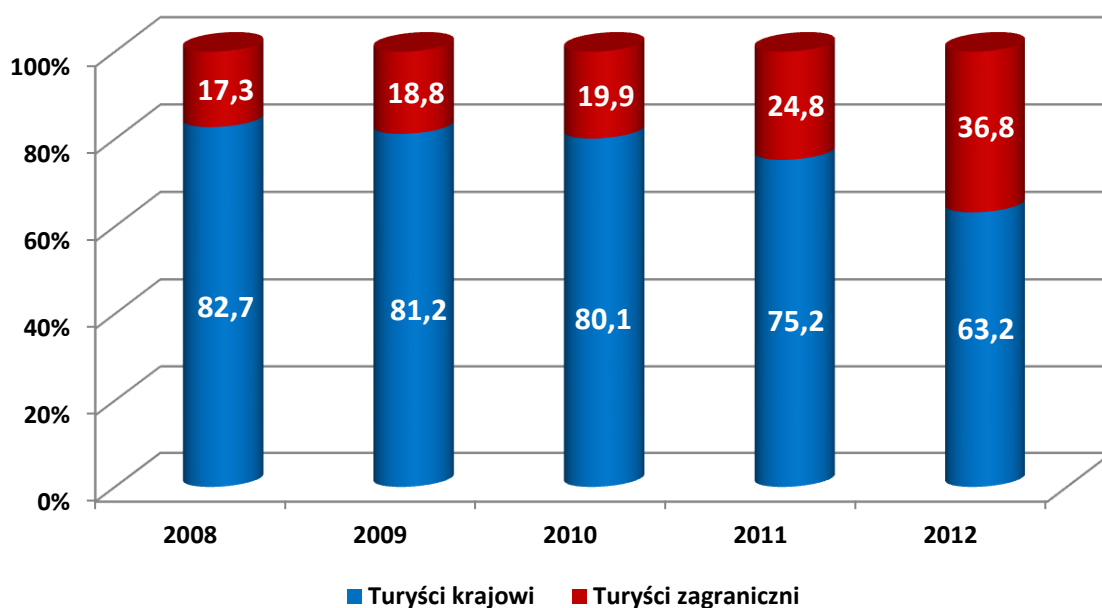
- Wzrasta liczba sportowców reprezentujących Miasto na imprezach międzynarodowych, osiągając liczne trofea.

Wykres 25 Wydatki na rewitalizację i ochronę zabytków (w zł)

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Finansów Miasta, Zarząd Mienia Komunalnego

Wykres 26 Struktura turystów odwiedzających Miasto Białystok (w %)

Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

Kultura, sport i turystyka

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
1.	Liczba czytelników	osoby/1000 mieszkańców	148	153	152	144	145	BDL	
2.	Wypożyczenia księgozbioru	wolumen/czytelnika	16	16	16	18	18	BDL	
3.	Liczba widzów ogółem w kinach	osoby	467 396	655 628	662 774	716 924	669 668	BDL	
4.	Liczba zwiedzających muzea	osoby	50 449	33 714	45 741	66 082	54 469	BDL	
5.	Liczba stowarzyszeń o charakterze kulturalno-oświatowym	jednostka	145	155	164	172	186	ORN	
6.	Liczba muzeów	jednostka	7	4	6	5	5	BDL	
7.	Liczba galerii i salonów sztuki	jednostka	4	4	4	3	3	BDL	
8.	Liczba domów kultury i klubów osiedlowych	jednostka	19	16	BD	15	17	BDL	
9.	Księgozbiór bibliotek	wolumen/1000 mieszkańców	3 173	3 262	3 357	3 463	3 476	BDL	
10.	Liczba wystaw i ekspozycji w muzeach i galeriach sztuki	jednostka	78	66	73	104	92	BDL/ BKO	Od 2012 r. brak danych w tej kategorii w BDL. Podane dane pochodzą z Biura Kultury UM w Białymstoku i stanowią sumę wystaw ze sprawozdań rocznych miejskich instytucji kultury oraz z kalendarza imprez na 2012 r.
11.	Imprezy oświatowe w muzeach i galeriach sztuki	jednostka	320	293	664	795	465	BDL/ BKO	Od 2012 r. brak danych w tej kategorii w BDL. Dane pochodzą z Departamentu Kultury.
12.	Imprezy i festiwale kulturalne zorganizowane w Mieście	jednostka	45	209	107	140	138	BKO	
13.	Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w Mieście	osoby	133 510	131 167	131 453	140 505	135 038	BDL	

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
14.	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Mieście	osoby	27 852	30 356	32 596	46 224	78 485	BDL	
15.	Liczba miejsc noclegowych	jednostka/1000 mieszkańców	5	6	6	7	7	BDL	
16.	Liczba hoteli	jednostka	8	8	9	9	10	BDL	
17.	Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania o standardzie poniżej standardu hotelowego	jednostka	12	17	17	18	15	BDL	Za 2012 r. dane na stan 31 VII.
18.	Liczba podmiotów gospodarczych w sferze usług turystycznych i hotelowych w stosunku do liczby podmiotów GN ogółem	%	2	2	2	2	2	BDL	
19.	Liczba podmiotów działających w ramach przemysłów kultury w stosunku do liczby podmiotów GN ogółem	%	2	2	2	2	2	BDL	
20.	Liczba klubów sportowych	jednostka	91	BD	89	BD	92	BDL	Statystyki sporządzane co dwa lata.
21.	Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych	osoby	7 283	BD	8 937	BD	9 445	BDL	
22.	Liczba klubów sportowych uczestniczących w rozgrywkach ligowych najwyższego szczebla	jednostka	4	4	3	3	3	BSR	
23.	Liczba stadionów	jednostka	2	2	2	2	2	BDL	
24.	Liczba boisk	jednostka	4	5	6	6	4	BDL	
25.	Liczba hal sportowych	jednostka	4	4	4	4	5	BDL	

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
26.	Liczba pływalni	jednostka	4	4	4	4	3	BDL	
27.	Inne obiekty sportowe	jednostka	9	10	10	10	9	BDL	Obejmuje m.in.: korty tenisowe, tory sportowe, lodowiska sztuczne mrożone, strzelnice, aquaparki, skateparki.
28.	Liczba trenerów prowadzących zajęcia sportowe	osoby	166	BD	199	BD	214	BDL	Statystyki sporządzane co dwa lata.

Dodatkowe wskaźniki monitorowania w obszarze kultury, sportu i turystyki

1.	Wysokość dotacji udzielonych przez Miasto na rzecz podmiotów realizujących zadania w sferze kultury	zł	1 115 000	1 581 000	2 179 000	1 981 000	1 980 000	BKO	
2.	Wydatki na rewitalizację i ochronę zabytków	zł	1 242 122	3 983 894	8 797 369	9 665 759	3 243 056	DFN/ ZMK	
3.	Wielkość środków z funduszy strukturalnych i innych źródeł pozyskanych na cele kulturalne	zł	717 091	519 772	898 019	706 796	983 687	BKO	Nie pozyskano środków z funduszy strukturalnych. Wskaźnik uwzględnia środki pozyskane przez miejskie instytucje kultury i Miasto Białystok z krajowych źródeł.
4.	Liczba projektów kulturalnych zrealizowanych w ramach partnerstwa	jednostka	-	-	-	-	-	BKO	Partnerstwo rozumiane jest jako partnerstwo publiczno - prawne.
5.	Liczba szlaków i tras turystycznych w Mieście	jednostka	1	4	5	9	9	PRO	
6.	Liczba inicjatyw na rzecz tworzenia markowych produktów turystycznych	jednostka	1	1	-	1	1	PRO	
7.	Liczba markowych produktów turystycznych	jednostka	1	1	2	3	4	PRO	

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło	Uwagi
8.	Wysokość wsparcia inicjatyw podmiotów prywatnych i społecznych z zakresu turystyki ze strony Miasta	zł	72 800	90 300	94 000	82 900	48 960	PRO	Dotyczy głównie członkostwa w Podlaskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej, prowadzenia informacji turystycznej na dworcu PKP oraz pojedynczych działań mających na celu rozwój turystyki w Białymstoku.
9.	Liczba zorganizowanych imprez rekreacyjnych	jednostka	34	59	52	68	70	BSR	
10.	Funkcjonowanie Lokalnej Organizacji Turystycznej	jednostka	1	-	-	-	-	PRO	
11.	Liczba medali zdobytych przez sportowców trenujących w Mieście w oficjalnych zawodach: Mistrzostwa Polski, Mistrzostwa Europy, Mistrzostwa Świata	jednostka	495	515	507	508	470	BSR	Wskaźnik zmieniony z „Liczba ogólnopolskich i międzynarodowych trofeów uzyskanych przez sportowców trenujących w Mieście.
12.	Sportowcy uczestniczący w imprezach międzynarodowych	osoby	19	26	22	25	27	BSR	
13.	Liczba przyszkolnych obiektów sportowych	jednostka	86	86	86	86	86	EDU	
14.	Liczba imprez sportowych skierowanych do dzieci i młodzieży	jednostka	39	46	50	79	92	BSR	

CEL STRATEGICZNY E

ROZWÓJ POWIĄZAŃ BIAŁEGOSTOKU Z BLIŻSZYM I DALSZYM OTOCZENIEM

W zakresie priorytetów przyjętych do tego celu strategicznego wyróżnia się:

E.1. INTEGRACJA PLANISTYCZNA OBSZARU METROPOLITALNEGO

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Instytucjonalizacja współpracy samorządów Białostockiego Obszaru Metropolitalnego,
- Opracowywanie dokumentów planistycznych dla obszaru metropolii,
- Tworzenie metropolitalnych baz danych: o terenach inwestycyjnych, możliwościach kooperacji itp.,
- Współpraca władz samorządowych i innych podmiotów w zakresie promocji obszaru metropolitalnego, jego walorów, firm, produktów, imprez itd.

E.2. USPRAWNIENIE POWIĄZAŃ INFRASTRUKTURALNYCH OBSZARU METROPOLITALNEGO

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wsparcie kształtowania układów komunikacyjnych, sprzyjających rozwojowi społecznemu i gospodarczemu obszaru metropolitalnego,
- Wspieranie działań na rzecz rozwoju sieci informatycznych (w tym Internetu szerokopasmowego) oraz integracja sieci w gminach z systemem sieci miejskiej,
- Tworzenie nowoczesnego, zintegrowanego systemu gospodarki odpadami.

E.3. WZROST DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG SFERY SPOŁECZNEJ W OBSZARZE METROPOLITALNYM

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Utworzenie instytucji integrujących rozwój kultury i turystyki w obszarze metropolitalnym,
- Budowa zainteresowania korzystaniem z usług społecznych Białegostoku przez mieszkańców obszaru metropolitalnego,
- Wspieranie integracji społecznej i rozwoju tożsamości lokalnej,
- Metropolitalna koordynacja działań w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa publicznego.

E.4. TWORZENIE WYSOKIEJ ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ OBSZARU METROPOLITALNEGO

W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Wsparcie kooperacji firm oraz integracja systemów innowacji w obszarze metropolitalnym,
- Wspólne podejmowanie działań w zakresie kreowania pozytywnego wizerunku regionu wśród inwestorów oraz jego popularyzacji, a także tworzenia dobrego klimatu dla inwestycji,
- Wyznaczenie najkorzystniejszych, optymalnych stref lokalizacji (terenów inwestycyjnych) w skali metropolii białostockiej.

E.5. ROZWÓJ ZEWNĘTRZNYCH POWIĄZAŃ OBSZARU METROPOLITALNEGO ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM BIAŁEGOSTOKU

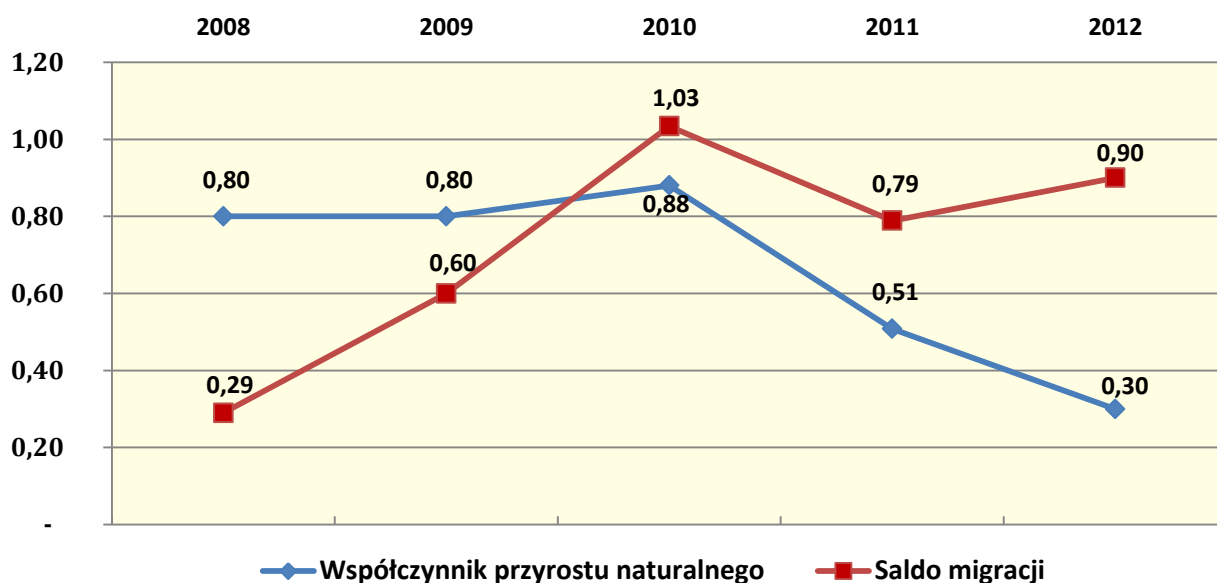
W zakresie powyższego priorytetu wyróżnia się następujące kierunki działań:

- Przełamywanie peryferyjności Białegostoku poprzez rozwój powiązań transportowych,
- Działania na rzecz poszukiwania strategicznych inwestorów,
- Rozwój powiązań informacyjno-promocyjnych z metropoliami kraju i Europy.

Można zaobserwować następujące trendy:

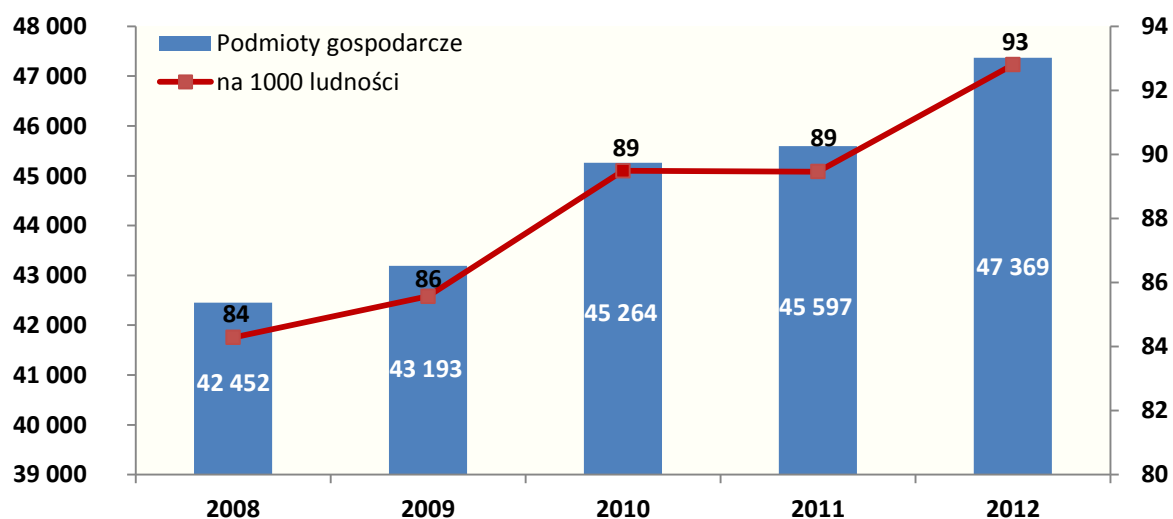
- Systematycznie wzrastała liczba ludności,
- Stale wzrastała liczba podmiotów gospodarczych wg. rejestru REGON. W 2012 roku funkcjonowało 11,6% podmiotów więcej niż w roku 2008,
- Systematycznie wzrastało średnie miesięczne wynagrodzenie brutto,
- W analizowanym okresie obserwuje się wzrost bezrobocia. W 2012 roku stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 14,8%,
- 30% powierzchni Białostockiego Obszaru Metropolitalnego stanowiły obszary prawnie chronione,
- Poprawie uległa emisja zanieczyszczeń pyłowych, której poziom w 2012 r. wyniósł 0,03 t/km², podczas gdy w roku 2008 wynosił 0,06 t/km². Poprawa nastąpiła również w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych,
- Polityka w zakresie gospodarowania odpadami mająca na celu stworzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami dla aglomeracji białostockiej przyczyniła się do systematycznego wzrostu odpadów poddanych odzyskowi w ogólnej ilości wytworzonych odpadów ogółem. W latach 2008-2011 był to wzrost rzędu 19%. W roku 2012 odzyskowi poddano 17% odpadów mniej w stosunku do roku 2011,
- W latach 2008-2012 długość sieci ciepłowniczej Białostockiego Obszaru Metropolitalnego wzrosła o 20 km, a liczba węzłów zwiększyła się o 175 sztuk,
- Obserwuje się wzrost turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Białostockim Obszarze Metropolitalnym.

Wykres 27 Przyrost naturalny i migracje ludności na pobyt stały w Białostockim Obszarze Metropolitalnym

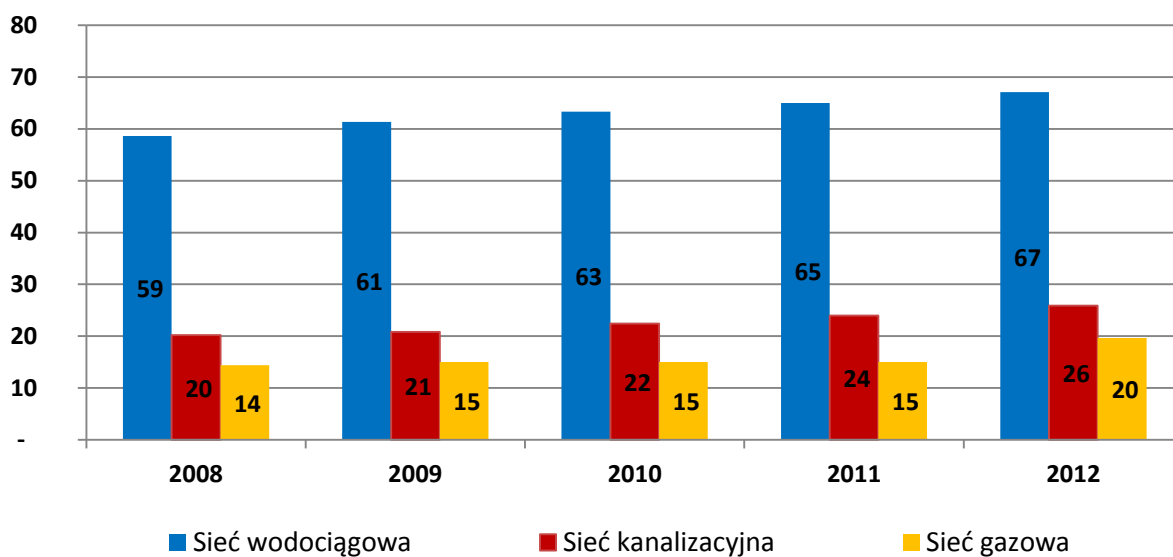
Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

Wykres 28 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON

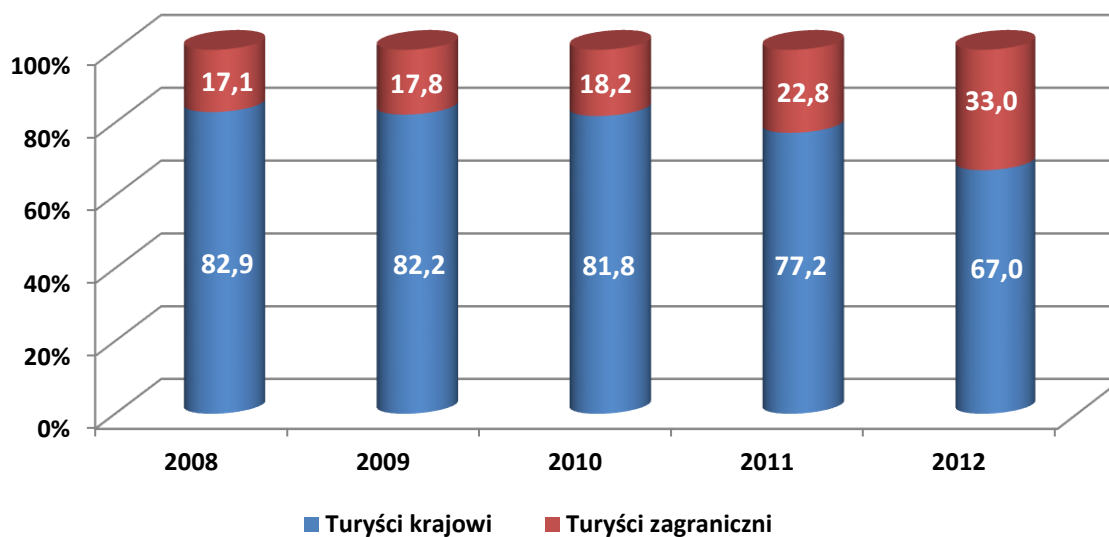
Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

Wykres 29 Długość sieci rozdzielczych (na 100 km²)

Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

Wykres 30 Struktura turystów odwiedzających Białostocki Obszar Metropolitalny (w %)

Źródło: Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl

Metropolia

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło
1.	Powierzchnia	km ²	5 132	5 132	5 132	5 132	5 132	BDL
2.	Liczba ludności	osoby	503 690	504 784	505 810	509 677	510 437	BDL
3.	Gęstość zaludnienia	osoby/km ²	98	98	99	99	99	BDL
4.	Przyrost naturalny	osoby/1000 mieszkańców	0,80	0,80	0,88	0,51	0,30	BDL
5.	Saldo migracji	osoby/1000 mieszkańców	0,29	0,60	1,03	0,79	0,9	BDL
6.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	%	9,3	13,2	14,1	14,2	14,8	BDL
7.	Liczba podmiotów gospodarczych wg rejestru REGON ogółem	jedn.	42 452	43 193	45 264	45 597	47 369	BDL
8.	Średnie miesięczne wynagrodzenie brutto	zł	2 882	3 024	3 130	3 255	3 395	BDL
9.	Obszary prawnie chronione w stosunku do powierzchni ogółem	%	30	30	30	30	30	BDL
10.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych	t na km ²	0,06	0,06	0,04	0,04	0,03	BDL
11.	Emisja zanieczyszczeń gazowych	t na km ²	175	168	166	183	156	BDL
12.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t na km ²	6	5	5	7	5	BDL
13.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji	t na km ²	0,12	0,09	0,13	0,14	0,13	BDL
14.	Odpady wytworzone poddane odzyskowi jako % odpadów wytworzonych ogółem	%	73	80	69	87	72	BDL

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	Źródło
15.	Sieć rozdzielcza wodociągowa	/100 km ²	59	61	63	65	67	BDL
16.	Sieć rozdzielcza kanalizacyjna	/100 km ²	20	21	22	24	26	BDL
17.	Sieć rozdzielcza gazowa	/100 km ²	14	15	15	15	20	BDL
18.	Korzystający z wodociągu	%	91	91	91	91	91	BDL
19.	Korzystający z sieci kanalizacyjnej	%	76	76	76	77	77	BDL
20.	Korzystający z sieci gazowej	%	56	57	57	57	58	BDL
21.	Liczba miejsc w żłobkach	miejsca/1000 dzieci w wieku od 0 do 2 lat	44	49	58	57	68	BDL
22.	Liczba miejsc w przedszkolach	miejsca/1000 dzieci w wieku od 3 do 6 lat	598	633	684	617	618	BDL
23.	Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonym postępowaniu przygotowawczym	jednostki/10 tys. mieszkańców	218	216	199	212	216	BDL
24.	Imprezy oświatowe w muzeach	jednostka	813	576	969	1 211	1 303	BDL
25.	Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w BOM	osoby	180 097	170 786	173 435	188 113	195 123	BDL
26.	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w BOM	osoby	37 118	36 950	38 515	55 558	96 316	BDL
27.	Długość sieci ciepłowniczej	km	235	239	241	250	255	MPEC
28.	Liczba węzłów	szt.	1 820	1 857	1 887	1 943	1 995	MPEC

Podsumowanie działań podejmowanych w 2012 roku w Mieście Białystok

A. PRZESTRZEŃ MIASTA – ZHAROMONIZOWANE PRZYJAZNE ŚRODOWISKO DO ŻYCIA I ROZWOJU

A.1. KREOWANIE PRAWDŁOWEJ I RACJONALNEJ STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ Z UWZGLĘDNIENIEM WARTOŚCI KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1.1. KSZTAŁTOWANIE JEDNOSTEK I ZESPOŁÓW URBANISTYCZNYCH O WYSOKICH WALORACH FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM WARTOŚCI KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH

Programy zrealizowane

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Białegostoku (Uchwała Nr XX/256/99 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 29 listopada 1999 r. z późniejszymi zmianami).

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Uchwała Nr LIII/618/06 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 23 stycznia 2006 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Białegostoku,
- Uchwała Nr XXVIII/280/12 Rady Miasta Białystok z dnia 28 maja 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmian „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Białegostoku”.

Programy zrealizowane

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Białegostoku (Uchwała Nr XX/256/99 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 29 listopada 1999 r. z późniejszymi zmianami),

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego przyjęte uchwałami Rady Miejskiej w 2012 r.:

- Uchwała Nr XXII/209/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 16 stycznia 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedli Jaroszkówka i Wygoda w Białymstoku (północno-wschodnie tereny rozwojowe),
- Uchwała Nr XXII/210/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 16 stycznia 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Wygoda w Białymstoku (rejon ul. Ciołkowskiego),
- Uchwała Nr XII/241/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Białostoczek w Białymstoku (rejon ul. Kombatantów),
- Uchwała Nr XXVIII/281/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 28 maja 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części doliny rzeki Białej w Białymstoku (odcinek w rejonie osiedla Leśna Dolina i Słoneczny Stok do Al. Jana Pawła II),
- Uchwała Nr XXVIII/282/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 28 maja 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części doliny rzeki Białej w Białymstoku (odcinek od ul. Sokólskiej do ul. Poleskiej),
- Uchwała Nr XXIX/295/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 18 czerwca 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Dojlidy w Białymstoku (w rejonie ul. Wiewiórczej i Niedźwiedziej),
- Uchwała Nr XXX/342/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Dojlidy Górne w Białymstoku (obszar systemu przyrodniczego Miasta),
- Uchwała Nr XXXII/350/12 Rady Miasta Białystok z dnia 24 września 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części doliny rzeki Białej w Białymstoku (rejon ul. Antoniukowskiej),
- Uchwała Nr XXXII/351/12 Rady Miasta Białystok z dnia 24 września 2012 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Starosielce w Białymstoku (rejon ul. Elewatorskiej),

- Uchwała Nr XXXIV/375/12 Rady Miasta Białystok z dnia 5 listopada 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Skorupy w Białymstoku (w rejonie ul. K. Ciołkowskiego i Obrębowej),
- Uchwała Nr XXXVII/454/12 Rady Miasta Białystok z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Centrum w Białymstoku (w rejonie ul. Lipowej i Nowy Świat).

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Harmonogram realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- Uchwała Nr LIII/618/06 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 23 stycznia 2006 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Białegostoku,
- Uchwała Nr XXVIII/280/12 Rady Miasta Białystok z dnia 28 maja 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmian „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Białegostoku”.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1.3. UWZGLĘDNIENIE MATERIALNEGO DZIEDZICTWA HISTORYCZNEGO MIASTA, JAKO ELEMENTU TOŻSAMOŚCI PRZESTRZENNEJ

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Gminny program opieki nad zabytkami przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Białegostoku Nr LVII/731/10 z dnia 24 czerwca 2010 r. Celem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest prezentacja dziedzictwa kulturowego Miasta i systemu działań służących jego zachowaniu, poprzez wskazanie warunków organizacyjnych i finansowych, w zakresie leżącym w kompetencjach samorządu miejskiego. Aktem, określającym szczegółowe ramy prawne dziedzictwa kulturowego w Polsce jest Ustawa z 23 lipca 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568 ze zm.) o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Na podstawie art. 87 ustawy, Prezydent Miasta Białegostoku jest zobowiązany do sporządzania na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami i przedłożenia go do zaopiniowania Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków. Zaopiniowany program przyjmuje w drodze uchwały Rada Miasta Białystok, której co dwa lata przedkłada się sprawozdanie z jego realizacji (art. 87 ust. 5 ustawy).

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1.4. TWORZENIE WARUNKÓW PRZESTRZENNYCH SŁUŻĄCYCH WZMACNIANIU FUNKCJI METROPOLITALNYCH

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Udział w pracach nad opracowaniem Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1.5 TWORZENIE WARUNKÓW PRZESTRZENNYCH DLA ROZWOJU MIESZKALNICTWA ORAZ PODNOSZENIA JAKOŚCI ISTNIEJĄCYCH ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Podjęcie działań umożliwiających wspólnotom mieszkaniowym nabycie terenów przyległych do budynków wspólnot w celu zabezpieczenia potrzeb ich mieszkańców (dojazd i dojście do budynku, ustawienie śmietnika itp.),
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Białystok na lata 2012-2016 (uchwała Nr XXX/324/12 Rady Miejskiej Białegostoku z 25 czerwca 2012 r.). Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy zawiera między innymi:
  - sprzedaż lokali - w 2012 r. sprzedano 249 lokali mieszkalnych najemcom którzy uzyskali bonifikatę w wysokości od 50-90% ustalonej wartości lokalu zbytych w trybie bezprzetargowym oraz 10 lokali mieszkalnych zbytych w trybie przetargowym,
  - sposób i zasady zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu Gminy oraz przewidywane zmiany w zakresie zarządzania nim.

Za działania mające na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy, uznano:

- 1) przeznaczenie do sprzedaży nieruchomości zabudowanych budynkami, których utrzymanie z uwagi na małą ilość lokali jest nieuzasadnione,
- 2) przeznaczenie do sprzedaży lokali mieszkalnych usytuowanych w budynkach stanowiących współwłasność Gminy.

Przedstawiony Program ma służyć za podstawę do optymalnego planowania, realizacji i modernizacji zasobu komunalnego Gminy oraz być pomocny do zwiększenia efektywności gospodarowania nieruchomościami. Ma również stanowić narzędzie służące przy rozstrzygnięciu o kierunku prowadzenia polityki sprzedaży zasobów komunalnych, przy ustalaniu wysokości środków budżetowych potrzebnych do realizacji założonych celów, a także do prowadzenia zaplanowanej polityki czynszowej.

Programy zrealizowane

- Konkurs urbanistyczno-architektoniczny na opracowanie koncepcji Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego wraz z terenami przyległymi w Białymstoku. Konkurs miał charakter studialny, a jego głównym celem było pozyskanie wizji zagospodarowania przedmiotowego obszaru, na którym znajdować się będzie m. in. Zintegrowane Centrum Komunikacyjne. Pod nazwą Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego rozumie się obszar funkcjonalnego przenikania transportu szynowego, autobusów dalekobieżnych oraz komunikacji miejskiej w połączeniu z elementami podstawowego układu drogowego Miasta w kontekście jego projektowanego krzyżowania się z układem linii kolejowych w okolicy dworca PKP,
- Konkurs architektoniczno-urbanistyczny na opracowanie koncepcji hali sportowo-widowskowej wraz z terenami przyległymi w Białymstoku.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Koncepcja zagospodarowania bulwarów śródmiejskich nad rzeką Białą. Ogólna idea zakłada stworzenie sieci ścieżek spacerowych, tras dla rowerów, boisk oraz parku rekreacyjnego. Z założenia ma to być miejsce spotkań mieszkańców służące odpoczynkowi i rekreacji.

Programy niezrealizowane

- Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Białegostoku przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej Nr LVII/747/10 z dnia 24 czerwca 2010 r. W obecnym okresie finansowania, tj. 2007-2013 w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego w priorytecie Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie w Działaniu 1.1. Tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjności wpisano jako rodzaj projektu rewitalizację i renowację obiektów przemysłowych i powojkowych, prowadzącą do udostępniania tych obiektów pod parki, inkubatory, centra. W obecnej sytuacji na wsparcie projektów rewitalizacyjnych brak jest środków.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Likwidacja barier architektonicznych i przystosowywanie gminnych budynków i lokali użytkowych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Programy zrealizowane

- Uchwała Nr XXXVII/454/12 Rady Miasta Białegostoku z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Centrum w Białymstoku (w rejonie ul. Lipowej i Nowy Świat),
- Zmiana sposobu zagospodarowania przestrzeni miejskiej w centrum Miasta stosownie do projektu zagospodarowania centrum, zakładającego wzbogacenie funkcjonującego dotychczas ściśle handlowego zakresu działalności gospodarczej o działalność kulturalną.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Uchwała Nr VII/56/11 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 28 lutego 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Centrum w Białymstoku (rejon ul. Lipowej i L. Waryńskiego),
- Uchwała Nr VII/57/11 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 28 lutego 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Centrum w Białymstoku (rejon ul. Rynek Kościuszki i H. Sienkiewicza),
- Uchwała Nr XII/93/11 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 30 maja 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedli Centrum i Przydworcowe w Białymstoku (rejon ul. Św. Rocha i Sukiennej),
- Uchwała Nr XV/136/11 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 19 września 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedli Centrum i Przydworcowe w Białymstoku (rejon ul. Młynowej i Cieszyńskiej),
- Wynajmowanie lokali użytkowych w centrum Miasta w sposób dający możliwość wyboru atrakcyjnej oferty,
- Udostępnianie terenów miejskich zlokalizowanych w centrum z przeznaczeniem na imprezy kulturalne, sportowe, widowiskowe i inne.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Rozpoczęto prace nad przygotowaniem do zbycia terenów inwestycyjnych Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego. W tym celu zbadano stan prawny nieruchomości (nie stwierdzono przeszkód w ich zbyciu) oraz ustalono koncepcje podziałów geodezyjnych.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.1.10. ZAPEWNIENIE PRIORYTETU W SPORZĄDZANIU OPRACOWAŃ PLANISTYCZNYCH DLA OBSZARÓW: KONFLIKTÓW FUNKCJONALNYCH, ZAGROŻONYCH NARUSZENIAMI ŁADU PRZESTRZENNEGO, WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCEŃ, KLUCZOWYCH INWESTYCJI ORAZ ZWIĄZANYCH Z WAŻNYMI PRZESTRZENIAMI PUBLICZNYMI, A TAKŻE WYPRZEDZAJĄCA KOORDYNACJA PRZYGOTOWANIA TYCH OPRACOWAŃ Z REALIZACJĄ INWESTYCJI LINIOWYCH

Programy zrealizowane

- Uchwała Nr XXX/342/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Dojlidy Górne w Białymstoku (obszar systemu przyrodniczego Miasta),
- Uchwała Nr XXXIV/375/12 Rady Miasta Białystok z dnia 5 listopada 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Skorupy w Białymstoku (w rejonie ul. K. Ciołkowskiego i Obrębowej),
- Harmonogram realizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Uchwała Nr XXVI/267/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 23 kwietnia 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Dojlidy w Białymstoku (rejon ulic: J. Kuronia oraz F. Karpińskiego),
- Uchwała Nr XXX/325/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Jaroszkówka w Białymstoku (rejon ul. W. Raginisa i Armii Ludowej),
- Uchwała Nr XXXII/348/12 Rady Miasta Białystok z dnia 24 września 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Krywlany w Białymstoku (rejon ulic: K. Ciołkowskiego i A. Mickiewicza),
- Uchwała Nr XXXII/349/12 Rady Miasta Białystok z dnia 24 września 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Dojlidy w Białymstoku (rejon ulic: ks. S. Suchowolca i J. Kuronia),
- Uchwała Nr XXXIV/372/12 Rady Miasta Białystok z dnia 5 listopada 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Bacieczki w Białymstoku (rejon ul. Produkcyjnej i ul. Bacieczki),
- Uchwała Nr XXXIV/373/12 Rady Miasta Białystok z dnia 5 listopada 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Nowe Miasto w Białymstoku (w rejonie Alei I. J. Paderewskiego i granicy administracyjnej Miasta Białegostoku),
- Uchwała Nr XXXIV/374/12 Rady Miasta Białystok z dnia 5 listopada 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia przystąpienia do zmiany w zmianie miejscowego planu

szczegółowego zagospodarowania przestrzennego Śródmieścia Białegostoku (Centrum – rejon ulicy Młynowej),

- Uchwała Nr XXXVII/442/12 Rady Miasta Białystok z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Jaroszkówka w Białymstoku (rejon ul. Gen. Wł. Andersa i Al. 1000-lecia Państwa Polskiego).

A.2. TWORZENIE EFEKTYWNEGO SYSTEMU KOMUNIKACYJNEGO MIASTA Z DUŻYM UDZIAŁEM TRANSPORTU ZBIOROWEGO ORAZ RUCHU ROWEROWEGO

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.1. ROZBUDOWA UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO W CELU ZWIĘKSZENIA PRZEPUSTOWOŚCI, PŁYNNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM OBWODNIC MIEJSKICH, PRZEJAZDÓW PRZEZ TORY KOLEJOWE ORAZ RUCHLIWYCH ARTERII KOMUNIKACYJNYCH

Programy zrealizowane

- Zakończono budowę przedłużenia ul. Piastowskiej na odc. od ul. Mieszka I do ul. Wysockiego (obecnie ul. Kazimierza Wielkiego), stanowiącą element północnej obwodnicy Miasta tzw. Trasy Generalskiej. Wykonano następujący zakres: długość - 4.755 mb; parking - 4 740 m², ścieżka rowerowa - 4.1175 mb, wiadukt kolejowy, kanalizacja deszczowa - 6 160 mb, kanalizacja sanitarna - 3 297 mb,
- Zakończono przebudowę węzła drogowego w ul. J.H. Dąbrowskiego: wykonano następujący zakres: dł. nawierzchni ul. J. H. Dąbrowskiego - 163 mb, dł. nawierzchni ul. Poleskiej - 197 mb, remont trzech łącznic - 444 mb, ścieżka rowerowa asfaltowa - 325 mb, ciąg pieszo-jezdny - 315 mb, wiadukt, przejście podziemne z systemem monitoringu, kanalizacja deszczowa oraz oświetlenie,
- Zrealizowano również inne znaczące dla Miasta ciągi komunikacyjne o łącznej długości 2,8 km (Lipowa, J.K. Branickiego, Myśliwska wraz ze skrzyżowaniem Dojlidy Fabryczne - Myśliwska - Ks. St. Suchowolca, Waszyngtona, Paderewskiego).

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Inwestycje w trakcie realizacji:
  - Kolejne etapy budowy północnej obwodnicy Miasta tzw. Trasy Generalskiej:
    - „Budowa przedłużenia ul. Gen. Wł. Andersa” (odc. od ul. Wasilkowskiej do ul. Baranowickiej). Roboty budowlane rozpoczęto w listopadzie 2011 r. i do końca 2012 r. wykonano 55%. Zakończenie prac jest planowane na III kwartał 2013 r.,
    - „Przebudowa ul. Gen. Wł. Andersa” - Roboty budowlane rozpoczęto w marcu 2012 r., wykonano 54% zakresu. Zakończenie prac jest planowane na III kwartał 2013 r.,

- „Poprawa jakości funkcjonowania systemu transportu publicznego miasta Białegostoku” - Etap III. „Przebudowa Al. J. Piłsudskiego (odc. od Placu A. Lussy do Placu R. Dmowskiego) wraz ze skrzyżowaniem ul. Sienkiewicza z Al. J. Piłsudskiego” - w sierpniu 2012 r. rozpoczęto roboty budowlane i do końca roku wykonano 12% prac. Zakończenie prac planowane jest na grudzień 2013 r.,
- „Przebudowa ul. Gen. F. Kleeberga” - ogłoszony przetarg na wyłonienie wykonawcy robót,
- „Przebudowa odcinka ul. K. Ciołkowskiego” - w grudniu 2011 r. rozpoczęto budowę kanalizacji deszczowej i do końca 2012 r. wykonano 87%. W październiku 2012 r. rozpoczęto roboty drogowe,
- „Budowa przedłużenia ul. Świętokrzyskiej w Białymstoku” - we wrześniu 2012 r. rozpoczęto roboty budowlane, wykonano 50% zakresu,
- Budowa centrów przesiadkowych (kontynuacja z 2011 r.) - program realizowany bezpośrednio przez Zarząd Dróg i Inwestycji Miejskich,
- Zintegrowany plan rozwoju transportu Miasta Białegostoku do roku 2015. Uchwała Nr XXXVIII/466/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 23 lutego 2009 r.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.2 DOSKONALENIE SYSTEMU ZARZĄDZANIA I STEROWANIA RUCHEM POPRZECZ STOSOWANIE ROZWIĄZAŃ OPARTYCH O INTELIGENTNE SYSTEMY TRANSPORTOWE

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- W 2012 roku zrealizowano 9 sygnalizacji świetlnych, które są wyposażone w Inteligentne Systemy Transportowe,
- „Poprawa jakości funkcjonowania systemu transportu publicznego miasta Białegostoku” - Etap III. „Budowa centrum sterowania ruchem” - opracowano program funkcjonalno-użytkowy. Postępowanie przetargowe na roboty - w toku. Realizacja inwestycji wpłynie na poprawę warunków ruchu w Mieście (ze szczególnym uwzględnieniem transportu zbiorowego) poprzez zaawansowane, zależne od ruchu strategie sterowania sygnalizacjami świetlnymi. Dodatkowo operatorzy systemu z poziomu centrum sterowania ruchem będą mogli na bieżąco reagować na awaryjne sytuacje (wypadki, utrudnienia ruchu, zatory) wykorzystując różne elementy systemu (sygnalizacje świetlne, znaki zmiennej treści itp.).

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.3. PODNOSZENIE ATRAKCYJNOŚCI OFERTY USŁUG TRANSPORTU ZBIOROWEGO, W TYM Z WYKORZYSTANIEM ZAAWANSOWANYCH SYSTEMÓW TELEMATYCZNYCH

Programy zrealizowane

- PIXEL, DPK, Microsoft Dynamics NAVISION - systemy informatyczne wspomagające organizację pracy kierowców oraz zarządzanie flotą pojazdów.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Wprowadzane są sukcesywnie nowe rozwiązania ułatwiające pracę i efektywne zarządzanie kierowcami i flotą pojazdów. Stała modernizacja, w związku ze zmianą przepisów prawnych, systemów informatycznych PIXEL, DPK, Microsoft Dynamics NAVISION.

Programy nowo utworzone

- Przy współpracy z serwisem „jakdojade.pl” BKM utworzyła możliwość planowania podróży białostocką komunikacją miejską,
- W celu poprawy warunków obsługi pasażerów, w lokalu przy ul. Lipowej 16 powstaje Punkt Obsługi Klienta Białostockiej Komunikacji Miejskiej.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.4. ROZBUDOWA SYSTEMU KORYTARZY AUTOBUSOWYCH WYSOKIEJ JAKOŚCI

Programy zrealizowane

- W ramach poprawy jakości funkcjonowania transportu zbiorowego w Białymstoku w 2012 r. wybudowano 530 m buspasów (ul. Branickiego – 310 m, ul. Elektryczna – 220 m) – program realizowany bezpośrednio przez Zarząd Dróg i Inwestycji Miejskich.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- W ramach poprawy jakości funkcjonowania transportu zbiorowego w Białymstoku powstał projekt budowy kolejnych buspasów przy Al. Piłsudskiego – program realizowany bezpośrednio przez Zarząd Dróg i Inwestycji Miejskich.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.5 WPROWADZENIE ROZWIĄZAŃ WSPIERAJĄCYCH ATRAKCYJNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO RUCHU PIESZEGO ORAZ ROWEROWEGO, W TYM W POSTACI STREF RUCHU USPOKOJONEGO

Programy zrealizowane

- Budowa spójnego układu dróg rowerowych. W 2012 roku wykonano 7,6 km ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-jezdnym (Kazimierza Wielkiego, J.H. Dąbrowskiego, Lipowa, Waszyngtona, Ks. J. Popiełuszki, W. Raginisa, J.K. Branickiego, Al. Paderewskiego, Transportowa),
- Została przebudowana ul. Lipowa, jezdnia ulicy została zawężona, a chodniki poszerzone. Miało to na celu zmniejszenie ruchu pojazdów na korzyść ruchu pieszego i rowerowego.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.6 USPRAWNIENIE SYSTEMU PARKINGOWEGO W ZGODZIE Z PRIORYTETAMI POLITYKI PRZESTRZENNEJ I TRANSPORTOWEJ MIASTA

Programy zrealizowane

- Mając na celu usprawnienie i uporządkowanie systemu parkingowego w Mieście oraz eliminację parkowania w miejscach nie wyznaczonych i zakazanych w 2012 r. zostały zrealizowane następujące działania:
  - budowa nowych miejsc parkingowych - 498 miejsc (przedłużenie ul. Piastowskiej, ul. Nowosielska, ul. Waszyngtona, ul. Lipowa, ul. Legionowa, ul. J.K. Branickiego),
  - wyznaczanie miejsc parkingowych poprzez zmianę organizacji ruchu w Mieście.,
- Rozszerzenie obszaru Strefy Płatnego Parkowania oraz wprowadzenie podstref zróżnicowanych pod względem wysokości opłat za parkowanie pojazdów, w celu uzyskania zwiększenia rotacji pojazdów samochodowych, racjonalnego wykorzystania miejsc postojowych, zmniejszenia uciążliwości parkowania poprzez wyeliminowanie zbędnych przejazdów w celu poszukiwania wolnych miejsc parkingowych.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.7 MODERNIZACJA I ROZWÓJ UZUPEŁNIAJĄCEGO UKŁADU ULICZNEGO W KOORDYNACJI Z ROZWOJEM INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Programy zrealizowane

- W 2012 roku zakończono realizację 7 ulic w zabudowie jednorodzinnej wraz z infrastrukturą techniczną o łącznej długości 2,8 km (ulice: Nowosielska, W. Drzymały, Zagórki, Komandorska, S. Mikołajczyka, Cementowa, P. Łodzińskiego).

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.8 WPROWADZANIE ROZWIĄZAŃ SŁUŻĄCYCH OGRANICZANIU HAŁASU KOMUNIKACYJNEGO

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji:

- W celu obniżenia emisji hałasu sukcesywnie prowadzone są następujące działania:
  - wykonywanie remontów nawierzchni ulic, przy zastosowaniu nawierzchni szczelnych,
  - regulacja studni kanalizacyjnych,
  - ograniczanie ruchu ciężkiego (pow. 3,5 t z wyłączeniem dostaw) w rejonach najbardziej narażonych na hałas od tego rodzaju pojazdów,
- Realizowana budowa Trasy Generalskiej (przedłużenie ul. Gen. Wł. Andersa, przebudowa ul. Gen. F. Kleeberga), która umożliwi skierowanie ruchu tranzytowego poza obszary centralne miasta,
- W celu całkowitej eliminacji samochodów TIR z obszarów centrum miasta zostały podjęte działania przygotowujące do realizacji (tj. opracowanie koncepcji) Al. Niepodległości oraz

Al. Ignacego Jana Paderewskiego na odc. od ul. Wiadukt do ul. Narodowych Sił Zbrojnych (zachodnie domknięcie obwodnicy miejskiej Białegostoku).

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.2.9 WSPIERANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ POPRAWY ZEWNĘTRZNEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ MIASTA

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- W 2012 r. Miasto Białystok kontynuowało uczestnictwo w projekcie „Rail Baltica Growth Corridor”, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Regionu Morza Bałtyckiego na lata 2007-2013. Szczegółowe informacje o programie zawarte są w działaniu E.5.1.

A.3. ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI NOWOCZESNYCH, EFEKTYWNYCH I NIEZAWODNYCH SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.3.1 ROZBUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ Z ZASTOSOWANIEM NAJNOWSZEJ TECHNOLOGII I SYSTEMÓW W KIERUNKU UZYSKANIA ZGODNOŚCI Z NOWOCZESNYMI STANDARDAMI UŻYTKOWYMI I ŚRODOWISKOWYMI

Programy zrealizowane

- Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych w latach 2007-2011 będących w posiadaniu „Wodociągów Białostockich” Spółka z o.o. w Białymstoku (uchwała Nr XXVI/295/08 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 31 marca 2008 r.)

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu „Wodociągów Białostockich” Spółka z o.o. w Białymstoku w latach 2012 – 2015 (uchwała Nr XXIII/215/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 27 lutego 2012 r.)

Plan 2012-2015 przewiduje kontynuację najważniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie ujmowania, uzdatniania i dostarczania wody oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków i obejmuje głównie zadania rozwojowo - modernizacyjne na sieci i obiektach technologicznych Spółki.

W roku 2012 priorytetem były zadania dotyczące usprawnienia dystrybucji wody i odbioru ścieków podyktowane rozbudową i stanem technicznym sieci. W ramach Planu realizowany był od roku 2008 Projekt „Rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowo – kanalizacyjnego

w Białymstoku i gminie Wasilków” współfinansowany ze środków Funduszu Spójności. Zakres zrealizowanych zadań w roku 2012 obejmował:

- a. budowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenach nowych osiedli i terenach, na których nie funkcjonował system wodociągowo – kanalizacyjny,
- b. modernizację istniejących sieci wodociągowych na odcinkach o wysokiej awaryjności i wymagających częstych płukań sieci z uwagi na pogorszenie jakości wody,
- c. modernizację istniejących sieci kanalizacyjnych na odcinkach o wysokiej awaryjności i w złym stanie technicznym z uwagi na zastosowany materiał i wiek sieci,
- d. uzupełnienie opomiarowania sieci wodociągowych,
- e. wykonanie stacji zlewnej na oczyszczalni ścieków.

Celem realizacji powyższych zadań było:

- a. zapewnienie szerszego dostępu do infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej,
- b. zwiększenie niezawodności działania systemu wodociągowo – kanalizacyjnego,
- c. zmniejszenie awaryjności sieci poprzez budowę, rozbudowę i modernizację sieci,
- d. zmniejszenie ryzyka wtórnego zanieczyszczenia wody wodociągowej związanego z występowaniem w Mieście odcinków wyeksploatowanej sieci o złym stanie technicznym (awarie) i z materiałów nie odpowiadających aktualnym standardom (np. rury azbesto - cementowe),
- e. poprawę szczelności istniejącej kanalizacji sanitarnej; zmniejszenie wód infiltracyjnych,
- f. zmniejszenie poziomu niekontrolowanego odprowadzania ścieków do gruntów i wód powierzchniowych poprzez budowę nowych systemów kanalizacji sanitarnej a w konsekwencji likwidację szamb,
- g. likwidacja stacji zlewnej przy ul. Gen. St. Andersa celem wyeliminowania uciążliwości zapachowej i lokalizacyjnej.

Nakłady na realizację zadań w 2012 roku wyniosły 37,6 mln zł.

- Budowa i modernizacja sieci ciepłej wysokotemperaturowej. Nowe budynki mieszkalne i obiekty użyteczności publicznej są przyłączane do systemu ciepłowniczego za pomocą rur preizolowanych. W celu zmniejszenia strat ciepła na przesyle realizowany jest program modernizacji istniejącej podziemnej sieci kanałowej na sieć ciepłą preizolowaną. Wg stanu na 2012 r. sieć ciepła preizolowana stanowiła powyżej 33%.

Rok	2012
Stan (km)	255
W tym sieci preizolowane(km)	86
Przyrost (km)	10,0

Źródło: Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o.

- Budowa i modernizacja węzłów ciepłych. Dostawa ciepła do budynków mieszkalnych i innych odbiorców jest realizowana przy pomocy kompaktowych węzłów ciepłych wyposażonych w nowoczesne urządzenia regulacyjno-pomiarowe. Istniejące węzły ciepłe są modernizowane poprzez zastosowanie płytowych wymienników ciepła, naczynia wzbiorcze przeponowe,

pogodową regulację temperatury, regulowane pompy obiegowe i elektroniczne liczniki ciepła. Powyższe działania są wdrażane w celu poprawienia sprawności dostawy i oszczędności ciepła u odbiorców. W 2012 roku stan węzłów cieplnych kształtował się na poziomie 1 995 sztuk, co dało przyrost o 52 sztuki w odniesieniu do roku 2011.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.3.2. ZWIĘKSZENIE MOŻLIWOŚCI INWESTYCYJNYCH W SFERZE INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ POPRZEC FINANSOWANIE POZABUDŻETOWE

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Zadania realizowane w ramach zawartej umowy o dofinansowanie z dotacji NFOŚ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 w ramach opracowanego przez MPEC tzw. programu 5 zadań sieciowych „Przebudowa sieci ciepłowniczej w Białymstoku w celu zmniejszenia strat energii” z planowaną kwotą dofinansowania powyżej 17 138 292 zł. tj:
  - Magistrala B, Al. J. Piłsudskiego Dn 400 od pkt. A2 do komory BK 214, Dn 400 i Dn 500 od komory BK-214 do komory AK-120,
  - Magistrala B, Al. Solidarności Dn 400 i Dn 300 od komory BK-242 do komory BK 270,
  - Magistrala B, os. Dziesięciny Dn 500 od komory projektowanej BK 309A do punktu K1 i komory BK-320 oraz Dn 300 od komory BK-311 do komór BK-310 i BK-313,
  - Magistrala A, os. Piasta, ul. Skorupska - ul. B. Chrobrego: Dn 400 i Dn 350 od komory AK-232 do komory AK-244 i AK-137, Dn 350 od komory AK-244 do komory AK-252,
  - Magistrala A, ul. Ciepła Dn 600 od P-130 do komory AK-116 łącznej długości 5 036,7 m,

Pierwsze prace rozpoczęto w 2012 r. (Magistrala A, os. Piasta, ul. Skorupska). Dalsza realizacja w latach 2013-2014.

Programy nowo utworzone

- Opracowano dokument pt: „Modernizacja systemu ciepłowniczego Miasta Białegostoku w zakresie sieci ciepłowniczych w latach 2013-2020” opiewający na szacunkową kwotę 134 miliony złotych na budowę nowych i przebudowę istniejących sieci ciepłowniczych i przyłączy.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.3.3. STWORZENIE KOMPLEKSOWEGO, NOWOCZESNEGO SYSTEMU GOSPODARKI ODPADAMI Z DUŻYM UDZIAŁEM SELEKTYWNEJ ZBIÓRKI ODPADÓW I MAKSYMALIZACJĄ EFEKTU ODZYSKU

Programy zrealizowane

- Program edukacyjny "Kartonada" konkurs szkół podstawowych z nagrodami na zbieranie opakowań papierowych i wielomateriałowych.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Białystok (uchwała nr LVII/678/06 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 29 maja 2006 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Białystok). Zgodnie z §28 Regulaminu, odpady komunalne odebrane przez firmy wywozowe powinny być przekazywane do Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Hryniewiczach, zwanym dalej ZOUK. W listopadzie 2000 r. PUHP „LECH” Sp. z o.o. w Białymstoku rozpoczęła administrowanie Składowiskiem Miejskim w Hryniewiczach koło Białegostoku. W 2001 roku oddano do użytku Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych, który przejął pola składowe odpadów oraz nowe instalacje sortowni i kompostowni. Uruchomiony Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych jest zarządzany zgodnie z polityką środowiskową Spółki PUHP „LECH” Sp. z o.o. Podstawową usługą świadczoną przez Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Hryniewiczach względem Miasta Białegostoku jest przyjmowanie do zagospodarowania odpadów komunalnych zmieszanych, komunalno- podobnych oraz przemysłowych innych niż niebezpieczne. Nowy Regulamin został przyjęty Uchwałą Nr XXXIX/468/13 Rady Miasta Białystok z dnia 25 lutego 2013 r.,
- Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2012-2017 (Uchwała Nr XX/233/12 z dnia 21 czerwca 2012 r.). W związku ze zmianą ustawy o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011 nr 152 poz. 897) Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Białegostoku na lata 2004-2015 (uchwała Nr XXVII/253/04 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 28 czerwca 2004 r., zmieniony uchwałą Nr XLI/518/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 27 kwietnia 2009 r.) stracił ważność,
- Koncepcja selektywnej zbiórki odpadów na terenie Białegostoku na lata 2012-2020,
- Aktualizacja Koncepcji selektywnej zbiórki odpadów na terenie Białegostoku na lata 2012-2020. Dokumenty opracowane zostały przez Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN w Krakowie. Celem wypracowania optymalnego systemu selektywnej zbiórki odpadów, zgodnie z zasadami gospodarowania odpadami oraz wymaganiami prawnymi, z uwzględnieniem uwarunkowań dotyczących Białegostoku. Projektowany system będzie efektywny ekonomicznie, przyjazny dla środowiska i akceptowalny przez mieszkańców. Ponadto zagwarantuje ograniczenie ilości składowanych odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie, poprzez osiągnięcie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami poszczególnych grup odpadów. Opracowana

koncepcja będzie sukcesywnie wdrażana w ramach nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Białegostoku. Program rozpoczęty do realizacji w 2011 r. w ramach DOSiGK, następnie po zmianie struktury organizacyjnej UM, kontynuowany przez Biuro Gospodarowania Odpadami Komunalnymi, a od 1 stycznia 2013 r. prowadzony jest przez spółkę miejską PUHP „LECH” Sp. z o.o.),

- Projekt koncepcji zarządzania systemem gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Białegostoku. Dokument opracowany w 2011 r., celem przedstawienia modelu gospodarowania odpadami zgodnie ze znowelizowaną ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminie, przekazującą gminom władztwo nad odpadami. W opracowaniu przeanalizowane zostały obowiązki w zakresie utrzymania czystości i porządku w gminie Białystok, uwzględniające specyfikę Miasta, ilość mieszkańców, charakter zabudowy oraz istniejące i planowane instalacje służące do zagospodarowania odpadów. Zorganizowanie dobrze działającego systemu gospodarki odpadami wypracowano z uwzględnieniem priorytetowych potrzeb inwestycyjnych wymagających kompleksowego podejścia. Koncepcja zawiera propozycje działań niezbędnych do realizacji celów przewidzianych w znowelizowanej ustawie, w tym szczegółowe cele ilościowe i jakościowe, harmonogramy realizacji zadań oraz określenie sposobów monitorowania systemu. Kontynuacją koncepcji jest sukcesywne wdrażanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Białymstoku, oparte o wymagania określone znowelizowaną ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminie, nakładające na samorządy zmiany prawa miejscowego, podjęcie szeregu uchwał Rady Miasta. Od 1 stycznia 2013 r. program prowadzony jest przez spółkę miejską PUHP „LECH” Sp. z o.o. ,
- W dniu 22 lutego 2010 roku Rada Miejska Białegostoku podjęła uchwałę w sprawie powierzenia PUHP „LECH” Sp. z o.o. w Białymstoku zadań własnych Gminy Białystok z zakresu odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zmieniona 31 maja 2010 roku Uchwałą Nr LVI/729/10. Zgodnie z wprowadzoną uchwałą Spółka PUHP „LECH” Sp. z o.o. przygotowuje i zrealizuje zadania wchodzące w zakres projektu pn. „Zintegrowany system gospodarki odpadami dla aglomeracji białostockiej” oraz będzie zarządzać wytworzonym w wyniku realizacji inwestycji majątkiem i go eksploatować. Ww. projekt nr POIS.02.01.00-00-006/10 realizowany jest na podstawie Umowy o dofinansowanie nr POIS.02.01.00-00-006/10-00 z dnia 4 października 2011r. Projekt realizowany jest w ramach działania 2.1 priorytetu II Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013. Planowany całkowity koszt realizacji Projektu wynosi 482.996.029,00 zł., zaś kwota dofinansowania – 210.000.000,00 zł.

W zakres rzeczowy projektu wchodzi:

- a) rozbudowa składowiska odpadów - połączenie pól składowych - ZUOK w Hryniewiczach - połączenie istniejących pól składowych nr 1 i 3 (tzw. „wąwóz”) oraz zagospodarowanie powierzchni pomiędzy polami składowymi nr 1 i 2 (tzw. „trójkąt” [wykonane]),
- b) rozbudowa ZUOK w Hryniewiczach, w tym m.in.:
  - Budowa nowej kwatery składowania odpadów przeznaczona do składowania odpadów poprocesowych wraz z niezbędną infrastrukturą pomocniczą,

- Zamknięcie i rekultywacja istniejących pól składowych 1 i 2 oraz dodatkowej powierzchni przy kwaterach nr 1 i 2 (tzw. „trójkąt”),
  - Rekultywacja istniejącego pola składowego nr 3 oraz „wąwozu”,
  - Modernizację kompostowni odpadów ulegających biodegradacji (zmniejszenie wydajności do 4 000 Mg/rok),
  - Budowę węzła demontażu odpadów wielkogabarytowych o wydajności 2 500 Mg/rok,
  - Budowę magazynu małych ilości odpadów niebezpiecznych o wydajności 2 000 Mg/rok,
  - Budowę magazynu czasowego gromadzenia odpadów poakcyjnych.
- c) budowa ZUOK w Białymstoku - budowa instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych (120 000 Mg/rok). Projektowany system swoim zasięgiem terytorialnym obejmie następujące jednostki samorządu terytorialnego: Miasto Białystok, gminy miejsko-wiejskie: Czarna Białostocka, Choroszcz, Michałowo, Supraśl, Wasilków, Zabłudów oraz gminy wiejskie: Dobrzyniewo Duże, Gródek, Juchnowiec Kościelny. W tym celu Miasto Białystok podpisało dwustronne porozumienie z 9 gminami biorącymi udział w projekcie. W dniu 02.07.2010 r. porozumienie podpisały gmina Gródek i Michałowo, 07.07.2010 r. gmina Zabłudów, 14.10.2010 r. gminy Choroszcz i Juchnowiec Kościelny, a w dniu 02.11.2010 r. gminy Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Supraśl oraz Wasilków.

W świetle podpisanych porozumień, ww. gminy zobowiązały się do kierowania ze swojego obszaru strumienia odpadów komunalnych do instalacji wchodzących w skład Projektu, z uwzględnieniem obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa, przez cały okres trwania Porozumienia, począwszy od momentu przekazania do eksploatacji wszystkich instalacji wytworzonych w ramach Projektu. Natomiast Miasto Białystok zobowiązało się do przyjmowania odpadów komunalnych od ww. gmin w okresie obowiązywania niniejszych porozumień, począwszy od momentu przekazania do eksploatacji wszystkich instalacji wytworzonych w ramach Projektu. W celu realizacji zadań przewidzianych w ramach Projektu, Miasto Białystok zadeklarowało budowę i uruchomienie w terminie do 31 grudnia 2015 r. wszystkich instalacji w ramach Projektu, przy wsparciu ze środków Funduszu Spójności w ramach POIiŚ 2007-2013. Niniejsze porozumienia zostały zawarte na okres 30 lat, licząc od dnia 1 stycznia roku następnego po roku przekazania wszystkich instalacji do eksploatacji. Dodatkowo, strony ustaliły, iż gminy będą uprawnione do wystąpienia z Porozumienia, nie wcześniej niż 10 lat od przekazania wszystkich instalacji do eksploatacji. Opisany Zintegrowany System Gospodarki Odpadami dla Aglomeracji Białostockiej potwierdza również Program ochrony środowiska dla Miasta Białegostoku na lata 2013 – 2016 z perspektywą na lata 2017-2020 (Uchwała Rady Miasta Białegostok Nr XLVIII/547/13 z dnia 25 czerwca 2013 r.). Ponadto, poza niniejszym przedsięwzięciem, Beneficjent w ramach rozwijania systemu gospodarki odpadami wybuduje instalację do sortowania odpadów materiałowych o wydajności ok. 40 000 Mg/rok. Wszystkie wymienione powyżej działania wpisują się również w kierunek A.4.1. Osiągnięcie wyższych standardów ochrony środowiska, a także utrzymania czystości i porządku.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.3.4. ZAPEWNIENIE WARUNKÓW DO BUDOWY POWSZECHNIE DOSTĘPNYCH SZEROKOPASMOWYCH SIECI TELEINFORMATYCZNYCH

Programy zrealizowane

- Budowa miejskiej sieci światłowodowej - pilotaż.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Budowa miejskiej sieci światłowodowej. Sieć budowana poprzez własne inwestycje oraz zakup gotowej infrastruktury.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.3.5 DZIAŁANIA NA RZECZ ELIMINOWANIA NIEUZASADNIONEJ TERENOCHŁONNOŚCI ELEMENTÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Podczas opracowywania dokumentacji technicznych budowy lub przebudowy ulic w miarę możliwości stosowane są najnowsze standardy projektowe przy tworzeniu nowych elementów infrastruktury, a także podejmowane są działania w celu ograniczenia terenochołoności przez elementy już istniejące.

A.4. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO PRZY WZROŚCIE UDZIAŁU URZĄDZONYCH TERENÓW ZIELENI MIEJSKIEJ

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.4.1 OSIĄGNIĘCIE WYŻSZYCH STANDARDÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, A TAKŻE UTRZYMANIA CZYSTOŚCI I PORZĄDKU

Programy zrealizowane

- „Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Białegostoku na lata 2004-2015” – z mocy prawa z dniem 31 grudnia 2011 r. przestały obowiązywać Gminne i Powiatowe Plany Gospodarki Odpadami.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- W 2012 r. funkcjonował „Program rozwoju systemu ciepłowniczego MPEC Sp. z o.o. w Białymstoku w zakresie zabezpieczenia w ciepło w latach 2010-2015 z prognozą do 2020 r.” Program bilansuje moce produkcyjne źródeł ciepła, zdolności przesyłowe sieci ciepłych, prognozuje wzrost zapotrzebowania mocy i energii cieplnej w perspektywie roku 2015 i ocenia niezbędne inwestycje związane z rozbudową i modernizacją systemu ciepłowniczego,

- Połączenie magistrali z Ciepłowni Zachód w rejonie ul. Gen. Wł. Sikorskiego z siecią magistralną z EC w rejonie ul. Jana Pawła II - ul. Hetmańskiej. Połączenie to tworzy układ pierścieniowy łączący system ciepłowniczy zasilany z ECB z systemem ciepłowni Zachód,
- Budowa sieci do wyprowadzenia ciepła ze Spalarni Odpadów do systemu ciepłowniczego,
- Rozbudowa sieci ciepłej w rejonie ul. Przędzalnianej i ul. Produkcyjnej,
- Budowa sieci rozdzielczych, przyłączy i węzłów ciepłych do nowo realizowanych obiektów,
- MPEC Białystok Sp. z o.o. minimalizuje wpływ na środowisko poprzez: ograniczanie emisji spalin, wzrost efektywności, racjonalizację zużycia paliw i energii oraz ograniczanie strat ciepła. Na skutek podjętych powyższych działań nastąpiło znaczące ograniczenie wpływu na środowisko, które potwierdzają poniższe wskaźniki

	1998	2012
Pył [t]	182	32
CO [t]	257	90
NOx	206	226

Źródło: Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Spółka z o.o.

- Plan ochrony przed szkodliwością azbestu i Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Białystok na lata 2006 – 2032, przyjęty uchwałą Nr LXII/772/06 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 23 października 2006 r. Zawiera on m.in. informacje dotyczące ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Miasta Białegostoku, które zostały podane na podstawie inwentaryzacji sporządzonej na potrzeby niniejszego dokumentu. Uchwałą Nr XXIX/306/2012 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 18 czerwca 2012 r. określono zasady udzielania dotacji celowej ze środków budżetu Miasta Białegostoku na finansowanie i dofinansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na terenie Miasta Białegostoku oraz sposobu jej rozliczania i kontroli wykonania. Od lipca 2012 r. wśród dofinansowywanych przedsięwzięć znajdują się zadania obejmujące usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest,
- Zbiórka zużytych baterii w białostockich placówkach oświatowych – konkurs „Działaj czysto” rozpoczęty został w 2005 r. i od tego czasu jest kontynuowany. W ramach ośmiu edycji konkursu, w których udział w ostatnich latach brało ok. 100 placówek oświatowych (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazjalne i średnie) zebrano ok. 65,2 ton zużytych baterii. Akcja promuje wśród dzieci i młodzieży potrzebę wyodrębnienia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych. Dzięki tej akcji nie trafiają one na składowisko odpadów, ale zostają poddane procesom odzysku. Miasto otrzymało dwukrotnie wyróżnienie za zbiórkę baterii w ogólnopolskim konkursie o Puchar Recyklingu w roku 2010 i 2011, a w roku 2012 Dyplom za aktywny udział w przedmiotowym konkursie. W roku szkolnym 2012/2013 w VIII edycji konkursu organizowanego w Białymstoku zebrano 8,6 ton zużytych baterii,
- W uzgodnieniu z Podlaskim Wojewódzkim Inspektorem Farmaceutycznym Miasto w ramach akcji „Przeterminowane leki przynieś do apteki” począwszy od 2008 r. odbiera przekazane przez mieszkańców przeterminowane leki z kilkunastu aptek na terenie Miasta. Rocznie zbierane jest kilka ton przeterminowanych leków,

- Organizacja punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego – zawarte są porozumienia z 3 firmami wywozowymi na nieodpłatny odbiór tego rodzaju odpadów z gospodarstw domowych,
- Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Białystok - Uchwała Nr LVII/678/06 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 29 maja 2006 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Białystok, określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta. Na podstawie ww. Regulaminu realizowane są zadania i akcje:
  - w roku 2012 r. podejmowane były działania polegające na przygotowaniu do wdrożenia nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zgodnie ze znowelizowaną ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
  - Akcja „Sprzątanie Świata” - jest międzynarodową akcją związaną z promocją ochrony środowiska i edukacji ekologicznej. Akcja cieszy się z roku na rok coraz większym zainteresowaniem, szczególnie wśród dzieci i młodzieży. W każdy trzeci weekend września miliony wolontariuszy, młodzież, dorośli i wszyscy, którym zależy na ochronie środowiska wyruszają do lasów, na pobocza dróg, do parków i sprzątają. Do udziału w przedsięwzięciu zgłaszają się w głównej mierze placówki oświatowe, ale także indywidualni mieszkańcy Białegostoku,
  - w związku z wytycznymi zawartymi w Regulaminie zleca się oczyszczanie terenów służących do użytku publicznego w tym: ulic, chodników, stref płatnego parkowania, ścieżek rowerowych, przystanków komunikacji miejskiej, śmietniczek, trawników w pasach drogowych oraz na niezagospodarowanych działkach gminnych,
- W roku 2012 opracowywano aktualizację „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Białegostoku na lata 2013-2016”. Dokument ten jest sporządzany w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Określa cele, priorytety, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe. Aktualizacja Programu wskazuje najpilniejsze kierunki działań, zarówno krótkookresowych, jak i długookresowych, jakie należy podjąć m.in. w celu ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody,
- Realizacja „Programu przeciwdziałania bezdomności zwierząt domowych na terenie Miasta Białegostoku” przyjętego uchwałą Nr XXVI/266/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 23 kwietnia 2012 r. Głównym celem Programu jest zapewnienie opieki zwierzętom bezdomnym oraz wolno żyjącym, ograniczenie oraz zapobieganie bezdomności i nadpopulacji zwierząt domowych na terenie Miasta Białegostoku. W ramach Programu prowadzone są różne działania, w tym m.in.:
  - akcja sterylizacji i kastracji wolno żyjących kotów w ramach umów zawieranych przez Miasto,
  - opieka nad zwierzętami odebranymi właścicielom na podstawie ustawy o ochronie zwierząt,
  - dokarmianie kotów wolno żyjących,
  - odławianie zwierząt bezdomnych i zapewnienie opieki w schronisku dla zwierząt,
  - sterylizacje i kastracje zwierząt schroniskowych,
  - promocyjne znakowanie psów z terenu Białegostoku,

- akcje adopcyjne organizowane przez „Schronisko dla Zwierząt” w Białymstoku.

Realizując zadania statutowe „Schronisko dla Zwierząt” w Białymstoku odławia bezdomne psy z terenu Miasta zapewniając im opiekę, organizuje też akcje edukacyjno-informacyjne na terenie szkół i przedszkoli oraz zapewnia całodobową opiekę weterynaryjną w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt w ramach zawartej umowy o świadczenie kompleksowych usług całodobowego pogotowia dla zwierząt na terenie Miasta Białegostoku.

- W 2012 roku przygotowywano założenia do planu akcji „Ochrony żab” w okresie ich wiosennej migracji do miejsc rozrodu oraz zakupiono płotki ochronne,
- Uchwałą Nr XXIX/306/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 18 czerwca 2012 r. określono zasady udzielania dotacji celowej ze środków budżetu Miasta Białegostoku na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych na terenie Miasta Białegostoku oraz sposobu jej rozliczania i kontroli wykonania. W ramach zabezpieczonych środków w budżecie Miasta Białegostoku wśród dofinansowanych przedsięwzięć znajduje się likwidacja zbiorników bezodpływowych i budowa przyłączy kanalizacji sanitarnej związanych z likwidacją tych zbiorników. W ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych prowadzona jest ewidencja szamb na terenie Białegostoku (zewidencjonowanych jest ok. 3 tysięcy nieruchomości z bezodpływowymi zbiornikami na nieczystości ciekłe, czyli szambami).

Programy niezrealizowane

- Nie wykonano aktualizacji „Programu ochrony środowiska przed hałasem Miasta Białegostoku” przyjętego Uchwałą Nr LVIII/767/10 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 19 września 2010 r., ponieważ zgodnie z ustawą - Prawo ochrony środowiska Program aktualizuje się co najmniej raz na pięć lat. Aktualizacja Programu jest możliwa do wykonania po sporządzeniu nowej „Mapy akustycznej Miasta Białegostoku”, której realizacja planowana jest w 2013 r.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.4.2. STWORZENIE EFEKTYWNEGO SYSTEMU ZAGOSPODAROWANIA WÓD OPADOWYCH

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Wodociągów Białostockich Spółka z o.o. w Białymstoku w latach 2012-2015 (uchwała Nr XXIII/215/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 27 lutego 2012 r.). Plan obejmuje kontynuację rozdziału kanalizacji ogólnospławnej w ramach realizowanego Projektu „Rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowo – kanalizacyjnego w Białymstoku i gminie Wasilków”. Zlikwidowanych zostanie 10 km kanalizacji ogólnospławnej i w konsekwencji wybudowana zostanie sieć rozdzielcza (kanalizacja sanitarna i kanalizacja deszczowa).

Tym samym zostaną zapewnione techniczne możliwości przyłączenia ścieków opadowych do nowo wybudowanej kanalizacji deszczowej jako jeden ze sposobów zagospodarowania ścieków opadowych. Koszty rozdziału uwzględniono w nakładach całego projektu współfinansowanego z Funduszu Spójności,

- Realizacja „Programu zagospodarowania wód opadowych i rozbudowy kanalizacji deszczowej Miasta Białegostoku”. W opracowaniu wskazane zostały węzły kanalizacji deszczowej wymagającej przebudowy oraz rozmieszczenie zbiorników retencyjnych, rowów wsiąkowych i odparowników, których zadaniem jest przejęcie wód opadowych, przeznaczonych do dalszego wykorzystania, np. do nawadniania drzew, trawników itp. (rozwiązania korzystne ekonomicznie i ekologicznie). Zgodnie z wytycznymi programowymi wydawane są warunki techniczne włączenia się do miejskiej sieci kanalizacji deszczowej oraz budowy nowej infrastruktury kanalizacji deszczowej. Program wykorzystywany jest również na etapie tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Na etapie wydawania warunków technicznych w procesie inwestycyjnym wymagane jest od inwestorów w maksymalnym stopniu zagospodarowywanie wód opadowych u źródła, ich retencjonowanie oraz ponowne użycie np. do celów gospodarczych. Wykonywane są ekspertyzy techniczne dotyczące gospodarki wodno - ściekowej w celu wskazania skutecznych rozwiązań problemów dotyczących zagospodarowania wód opadowych i funkcjonowania infrastruktury technicznej.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.4.3. ROZWÓJ TERENÓW ZIELENI URZĄDZONEJ PRZY POSZANOWANIU UNIKALNYCH WALORÓW PRZYRODNICZYCH.

Programy zrealizowane

- Rewaloryzacja Barokowego Ogrodu Branickich w Białymstoku - Etap I.

KIERUNEK DZIAŁAŃ A.4.4. ZACHOWANIE CIĄGŁOŚCI SYSTEMU PRZYRODNICZEGO MIASTA I OCHRONA TERENÓW O WYSOKICH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRZED EKSPANSJĄ INWESTYCYJNĄ

Programy zrealizowane

- W roku 2012 wykonano i zatwierdzono „Uproszczony Plan Urządzania Lasu na lata 2013-2022”, który obejmuje wszystkie lasy niepaństwowe znajdujące się w granicach Miasta. Dokument wskazuje działania zmierzające do poprawy stanu oraz zwiększenia ochrony lasów, a tym samym do podwyższenia standardu zdrowia i życia ludzkiego. Poza tym pozwala na pozyskanie informacji o typach siedliskowych lasu i jego walorach przyrodniczych.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Akcja edukacyjna „Ratujmy Kasztany” polegająca na corocznym systematycznym grabieniu i sprzątaniu opadających liści kasztanowców, wewnątrz których zimują osłonięte kokonem poczwarki szrotówka kasztanowcowiaczka. Powyższe przedsięwzięcie ma istotne znaczenie dla poprawy kondycji zdrowotnej kasztanowców w Mieście Białystok poprzez eliminację szkodników, jednocześnie podnosząc świadomość proekologiczną społeczeństwa i pełniąc funkcję edukacyjną,
- W ramach zachowania ciągłości systemu przyrodniczego Miasta Białegostoku sukcesywnie realizowana jest konserwacja i odtwarzanie rowów odwadniających, cieków wodnych i rzeki Białej. Ponadto prowadzony jest nadzór nad stanem rowów melioracyjnych, powierzchniowych wód płynących, zbiorników wodnych poprzez:
  - monitorowanie stanu grobli oraz budowli piętrzących pod względem ich szczelności i stabilności na zbiornikach wodnych oraz wykonywanie obiektów budowlanych w ich pobliżu,
  - monitorowanie nielegalnego zasypywania rowów melioracyjnych,
  - monitorowanie przepustowości rzek, cieków, rowów melioracyjnych.

Programy niezrealizowane

- Nie zrealizowano „Planu Ochrony Rezerwatu „Las Zwierzyniecki””. Zastosowano tymczasowe rozwiązania w postaci ustanowienia przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) dwuletniego planu zadań ochronnych dla rezerwatu „Las Zwierzyniecki”. Opracowanie ww. planu możliwe będzie w przypadku pozyskania przez RDOŚ zewnętrznych środków finansowych.

B. WYSOKA JAKOŚĆ KAPITAŁU LUDZKIEGO I BEZPIECZEŃSTWO SPOŁECZNE MIESZKAŃCÓW

Realizacja „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020”, która wpisuje się w szereg priorytetów i kierunków działań wynikających ze „Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus”. Raport z przedmiotowej strategii dostępny na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku pod adresem <http://mopr.bialystok.pl/sprawozdania.html>

B.1. WSPIERANIE ROZWOJU TOŻSAMOŚCI I AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.1.1. WSPIERANIE I PROMOWANIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH I DZIAŁAŃ RAD OSIEDLI

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Prowadzenie ośrodka wsparcia merytorycznego i infrastrukturalnego dla podmiotów trzeciego sektora pod nazwą Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych,
- Konkurs Prezydenta Miasta Białegostoku pt.: „Społeczna Dusza” adresowany do pracowników administracji publicznej Miasta Białegostoku zaangażowanych w działania społeczne na rzecz mieszkańców Miasta. Dotychczas odbyły się 4 edycje Konkursu,
- Białostocka edycja ogólnopolskiego Samorządowego Konkursu Nastolatków „8 Wspaniałych”. W 2012 roku odbyła się XVII edycja białostocka XIII ogólnopolskiego Konkursu, który adresowany jest do młodzieży w wieku 10-19 lat aktywnej społecznie w charakterze wolontariuszy na rzecz środowiska lokalnego,
- Zlecanie zadań publicznych gminy w ramach konkursu ofert w zakresie polityki społecznej bądź w trybie małych grantów pod nazwą: „Prowadzenie działań aktywizujących społeczność lokalną na terenie Miasta Białegostoku”,
- Coroczne tworzenie Programu współpracy Miasta Białystok z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie pożytku publicznego.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.1.2. KSZTAŁTOWANIE LOKALNEJ TOŻSAMOŚCI W RAMACH WSPÓŁPRACY MIĘDZY ADMINISTRACJĄ, PRZEDSIĘBIORCAMI, INSTYTUCJAMI NON-PROFIT, UCZELNIAMI

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Prowadzenie ciała inicjatywno - doradczego pod nazwą Zespół Konsultacyjny Organizacji Pozarządowych. Zespół składa się z przedstawicieli trzeciego sektora oraz przedstawicieli

samorządu miejskiego, i działa przy Prezydencie Miasta Białegostoku. Zespół zajmuje się rozwijaniem współpracy między pierwszym a trzecim sektorem w Białymstoku,

- Rada Ekspertów ds. Gospodarczych przy Prezydencie Miasta Białegostoku mająca na celu aktywny udział przedstawicieli środowiska gospodarczego oraz akademickiego w kształtowaniu polityki gospodarczej Miasta Białegostoku. Do podstawowych zadań Rady należy przedstawianie stanowisk w sprawach dotyczących:
  - projektów dokumentów programowych Miasta Białegostoku, w tym związanych z realizacją Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus,
  - inicjatyw podejmowanych przez organy Miasta Białegostoku, przedsiębiorców oraz środowiska naukowe,
  - warunków i możliwości rozwoju gospodarczego Miasta.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.1.3. WSPIERANIE MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

Programy zrealizowane

- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok. W ramach programu organizacje pozarządowe zorganizowały przy wsparciu finansowym z budżetu Miasta następujące przedsięwzięcia: Święto Kultury Białoruskiej, V Festiwal Kultury Żydowskiej „Zachor-Kolor i Dźwięk”, „Vidovdan” Festiwal Kultury Serbskiej w Białymstoku, XXI Festiwal Kultury Ukraińskiej na Podlasiu „Podlaska Jesień”, XXXI Międzynarodowy Festiwal Muzyki Cerkiewnej - „Hajnówka 2012” w Białymstoku, Koncert Muzyki Cerkiewnej w ramach Dni Miasta Białegostoku 2012, XIX Festiwal Białoruskiej Poezji Śpiewanej i Piosenki Autorskiej „Bardauskaja Vosień 2012”, Język naszej modlitwy - dawniej i dziś - Międzynarodowa Konferencja Akademii Supraskiej, XXX Przegląd Kolęd Prawosławnych, „Czwarty doroczny koncert ekumeniczny”, „Koncert Galowy Ogólnopolskiego Festiwalu Piosenka Białoruska 2012”, Wystawę plenerową z okazji XX rocznicy powrotu relikwii św. Męczennika Młodzieńca Gabriela do Białegostoku, XVI Białostockie Dni Muzyki Cerkiewnej,
- Program rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji. W ramach Programu miejskie instytucje kultury realizują inicjatywy mające na celu wspieranie mniejszości narodowych. Do najważniejszych działań należy zaliczyć m.in.
  - koncerty i festiwale poświęcone mniejszościom narodowym:
    - projekty realizowane przez Białostocki Ośrodek Kultury, m.in. festiwal INNY WYMIAR – SAŚIEDZI, Spotkania Folkowe, koncerty zespołów (m.in. The Ukrainians), spotkania z cyklu Ciekawi świata, Festiwal Filmowy ŻUBROFFKA z konkursem Okno na Wschód,
    - współorganizacja festynu „Święto Ulicy Jana Kilińskiego”, podczas którego wystąpiły zaproszone przez Dom Kultury Śródmieście zespoły ludowe „Suniczka” i „Skawysz” (Mińsk, Białoruś),

- cykl koncertów Klezmerzy pod chmurką oraz koncert Pieśni Żydowskiego Polesia w Centrum im. Ludwika Zamenhofa,
- projekt edukacyjny „Żywa Biblioteka” realizowany przez Centrum im. L. Zamenhofa, mający na celu umożliwienie bezpośredniego spotkania i rozmowy z osobami ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym także z przedstawicielami mniejszości narodowych,
- warsztaty organizowane przez Galerię Arsenał: „Symbole” Huberta Czerepoka, „The second circle” Anny Konik,
- wystawy:
  - litewskich artystów (grafiki, projekty scenograficzne) w ramach Galerii Białostockiego Teatru Lalek,
  - dotyczące mniejszości narodowych: Basowiszczka – miłość, tożsamość, fascynacja, Ach! Co to był za ślub!, Siła oddziaływania. Plakat żydowski w II RP, organizowane przez Centrum im. L. Zamenhofa,
  - w ramach cyklu „Tacy inni – Tacy bliscy” Centrum im. L. Zamenhofa zaprezentowało 3 wystawy: „Umbrae religionum” Zbigniewa Budzyńskiego, „Białystok zabraliśmy ze sobą” Pawła Ławreszuka, „Kresowe wędrówki” Piotra Świdorskiego,
- pokazy filmowe Białostockiego Ośrodka Kultury oraz Galerii Arsenał w ramach Kina Autobusowego,
- występy zespołów teatralnych z St. Petersburga (Rosja) i Grodna (Białoruś) na scenie Białostockiego Teatru Lalek.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Zgodnie z art. 13 ustawy o systemie oświaty szkoła i placówka publiczna umożliwia uczniom podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, a w szczególności naukę języka oraz własnej historii i kultury. W wykonywaniu tych zadań, organy prowadzące szkoły i placówki oraz dyrektorzy szkół i placówek współdziałają z rodziną, organizacjami mniejszości narodowych lub grup etnicznych. W szkołach prowadzonych przez Miasto Białystok przywiązuje się dużą wagę do zagadnienia wielokulturowości. Szkoły są wspierane przez organ prowadzący w różnorodnych działaniach w tym obszarze:
  - Mniejszość narodowa białoruska. Wsparciem w białostockich przedszkolach i szkołach objęte są dzieci białoruskie, którym na wniosek rodziców finansowane są lekcje języka białoruskiego. W przedszkolu samorządowym Nr 14 w Białymstoku w roku szkolnym 2012/2013 do 4 oddziałów uczęszczało 93 dzieci mniejszości białoruskiej (3 oddziały białoruskie i 1 oddział polsko – białoruski). Zajęcia w języku białoruskim były prowadzone ok. 8 godzin dziennie. W roku szkolnym 2012/2013 w Szkole Podstawowej Nr 4 przyznano 18 godzin języka białoruskiego (w zajęciach uczestniczyło 66 osób), Publicznemu Gimnazjum Nr 7 przyznano 9 godzin języka białoruskiego (w zajęciach uczestniczyło 20 osób), III Liceum Ogólnokształcącemu przyznano 6 godzin języka białoruskiego,

- Mniejszość narodowa ukraińska. Z inicjatywy nauczycielki języka ukraińskiego zorganizowane zostały zajęcia tego języka dla uczniów mniejszości ukraińskiej w Szkole Podstawowej Nr 12. W roku szkolnym 2012/2013 przyznano 9 godzin dydaktycznych tygodniowo, w zajęciach uczestniczyło 12 osób,
- Mniejszość etniczna romska. Dzieci romskie uczestniczą na terenie szkół w różnorodnych zajęciach (m.in. dydaktyczno-wyrównawczych, kołach przedmiotowych). Odbywa się to na wniosek rodziców, często z inicjatywy nauczycieli. Szkoły, których organem prowadzącym jest Miasto Białystok organizowały dodatkowe zajęcia edukacyjne dla uczniów pochodzenia romskiego takie jak: zespoły korekcyjno-kompensacyjne, gimnastyka korekcyjna, koło komputerowe, SKS, zajęcia rekreacyjne, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, terapia pedagogiczna,
- Mniejszość etniczna tatarska. Na wniosek Przewodniczącej Gminy Wyznaniowej Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej co roku przyznawane są godziny na naukę religii islamskiej. W roku szkolnym 2012/2013 - 12 godzin. W zajęciach uczestniczyło około 44 uczniów białostockich szkół - dzieci pochodzenia tatarskiego. Zajęcia odbywały się w Szkole Podstawowej Nr 28,
- Religia muzułmańska. Szkole Podstawowej Nr 28 na rok szkolny 2012/2013 przyznano 18 godzin tygodniowo na realizację zajęć z religii muzułmańskiej. Uczestniczyło w nich około 82 dzieci czeczeńskich.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.1.4. BIAŁYSTOK JAKO POMOST MIĘDZY WSCHODEM A ZACHODEM

Programy zrealizowane

- Udział w targach turystycznych w Katowicach, Warszawie i Białymstoku. Podczas targów turystycznych kolportowane są informatory turystyczne Miasta, przewodniki, mapy, foldery o miejskich szlakach turystycznych. Pracownicy Biura Promocji służą wiedzą osobom odwiedzającym stoisko Miasta Białystoku,
- Wsparcie udziału Polskiej Izby Turystyki Oddział w Białymstoku w targach turystycznych w Mińsku na Białorusi w zamian za przeprowadzenie działań promujących Miasto Białystok,
- Miasto Białystok otrzymało wyróżnienie w konkursie „Wawrzyn Polskiej Turystyki”, organizowanym przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Turystyki oraz ALMAMER Szkołę Wyższą w Warszawie przy wsparciu Ministerstwa Sportu i Turystyki,

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Udział w targach turystycznych: krajowych i zagranicznych.

B.2. ROZWÓJ OSOBOWY I ZAWODOWY MIESZKAŃCÓW

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.2.1. ZWIĘKSZANIE SZANS EDUKACYJNYCH, W TYM PODEJMOWANIE SZCZEGÓLNEJ TROSKI O PROCES WYCHOWANIA ORAZ KSZTAŁCENIA I POPRAWY NAUKI DZIECI I MŁODZIEŻY UZDOLNIONEJ, NIEPEŁNOSPRAWNEJ ORAZ WYRÓWNYWANIE SZANS ZANIEDBANYCH WYCHOWAWCZO

Programy zrealizowane

- Przekazanie szkołom i placówkom oświatowym środków finansowych na zajęcia pozalekcyjne, programy wychowawcze i profilaktyczne w wysokości 953 155 zł, w tym na granty 868 823 zł. Organizacjom pozarządowym przekazano 192 334 zł,
- Przyznanie godzin na dodatkowe zajęcia z języków obcych w roku 2012/2013 (53 godziny tygodniowo dla szkół podstawowych i gimnazjów oraz 29 godzin dla szkół ponadgimnazjalnych: w tym DSD II - 24 godz., j. łaćski - 4 godz., j. angielski w biznesie - 1 godz.),
- Funkcjonowanie klas dwujęzycznych: z językiem francuskim, angielskim i hiszpańskim w PG 6, PG 32, III LO, VI LO,
- Wyprawka szkolna - dofinansowanie zakupu podręczników na poziomie 302 458,97 zł,
- Przekazanie środków finansowych na wypoczynek dzieci i młodzieży w wysokości 493 403 zł,
- Zróżnicowanie godzin pracy białostockich przedszkoli, w zależności od potrzeb rodziców. Jedno przedszkole jest czynne do godziny 18³⁰, 16 przedszkoli do 18⁰⁰, 23 przedszkola pracują do 17³⁰, 10 przedszkoli pracuje do 17⁰⁰, 6 przedszkoli pracuje do 16³⁰,
- Miasto Białystok wspiera finansowo i organizacyjnie szkoły, które stosują rozwiązania dydaktyczno - organizacyjne mające na celu podniesienie jakości kształcenia, w tym m.in.: dodatkowe zajęcia z języka polskiego, zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze i korekcyjno - kompensacyjne, indywidualne zajęcia i konsultacje prowadzone przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów w celu wyrównywania braków w nauce, zajęcia pozalekcyjne realizowane przez wychowawców świetlicy zgodnie z planem pracy świetlicy szkolnej, pomoc koleżeńską, pomoc pedagoga szkolnego, szczególny nadzór wychowawcy klasy, wolontariat studencki, zajęcia z logopedą, projekty mające na celu zbliżanie kultury polskiej i czeczeńskiej. W Szkole Podstawowej Nr 47 od kilku lat funkcjonuje zerówka dla dzieci czeczeńskich,
- Przyznanie w szkołach podstawowych i gimnazjach 140,5 godziny tygodniowo (ok. 7,8 etatu), zaś w szkołach ponadgimnazjalnych 206 godzin na dodatkowe zajęcia edukacyjne. W ramach w/w godzin uczniowie mogli uczestniczyć w zajęciach z języków obcych, informatyki, rysunku, zajęciach sportowych, a także rozszerzonym programie zajęć wiedzy o społeczeństwie realizowanym pn. kształcenie obywatelskie w szkole samorządowej,
- Ogłoszenie otwartego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych w zakresie programów wychowawczych i edukacyjnych dla uczniów/słuchaczy na 2012 rok, którego rezultatem było podpisanie 24 umów rozliczonych na kwotę 192 334 zł,

- Rozpoznawanie zdolności i umiejętności oraz możliwości edukacyjnych uczniów na wejściu do szkoły i na jej progach edukacyjnych oraz indywidualizacja procesu edukacji uczniów w ramach działań Lokalnego Centrum Doradztwa Zawodowego w Centrum Kształcenia Ustawicznego. Wspomaganiem objęto 2 108 uczniów z 14 szkół (XIV LO, VII LO, IX LO, ZSTiO, ZST, ZSG, XIV LO, PG 1, PG6, PG 9, PG 14, PG 15, PG16, PG 17),
- Poprawianie jakości nauczania i wychowania:
  - przeprowadzenie próbnych egzaminów zawodowych, opracowanie testów przez konsultantów pracowni, analiza wyników i opracowanie raportu. Wsparciem objęto 748 uczniów z 9 szkół (ZSHE, ZSR, TZ 8, ZSP 2, ZSG, ZSTiO, ZST, ZSZ 5, ZSZ 2). Służyło to przygotowaniu uczniów do egzaminu zewnętrznego, zapoznanie się z typami i formami zadań egzaminacyjnych,
  - przeprowadzenie testów diagnostycznych (matematyka, chemia, przyroda, historia, j. polski, historia i wiedza o społeczeństwie, fizyka, biologia) Wsparciem objęto 10 szkół (PG 14, XIV LO, SP 26, XVI LO, SP 16, PG 16, PG 2, VII LO, PG 20, PG 8) – 1545 uczniów, co służyło podniesieniu jakości pracy szkoły,
  - przeprowadzenie badania kompetencji TI. Wsparciem objęto 150 uczniów z 3 szkół (XIV LO, VIII LO, IX LO). Nastąpiło wzmocnienie obszarów w procesie nauczania informatyki, które wypadły naj słabiej,
  - przeprowadzenie próbnego egzaminu gimnazjalnego: części matematyczno-przyrodniczej, j. angielskiego, j. polskiego, j. niemieckiego, historii, wiedzy o społeczeństwie,
  - wdrażanie do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych systemu doradztwa zawodowego, stanowiącego stały komponent rozwoju ucznia. Służą temu między innymi zawierane od kilku lat porozumienia o współpracy pomiędzy CKU a szkołami różnych typów. Z oferty w roku szkolnym 2012/2013 skorzystało łącznie 8 414 uczniów, 809 rodziców oraz 70 nauczycieli. Razem 9 293 osoby:
    - od stycznia do grudnia 2012 r. w działaniach LCDZ uczestniczyło 578 osób (odbiorcy z różnych poziomów edukacyjnych),
    - w działaniach Koalicji Wsparcia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Grupy Wspomagania Rodziców uczestniczyły 354 osoby,
    - w roku 2012 liczba uczniów objętych doradztwem i preorientacją zawodową wyniosła 6 992 osoby,
  - zajęcia informacyjno - aktywizujące dla uczniów gimnazjum szkół i klas integracyjnych:
    - „Twórcze myślenie, jako element planowania przyszłości zawodowej” oraz „Co lubię - moje pierwsze zainteresowania zawodowe” dla klas I,
    - „Wprowadzenie w tematykę wyboru zawodu - ankieta skłonności zawodowych” dla klas II,
    - „Czynniki wyboru zawodu”, „Zmiany w systemie edukacji”, „Rekrutacja na rok szkolny 2012/2013” dla klas III,
  - planowanie ścieżki kariery oraz umiejętności interpersonalnych - warsztaty dla uczniów gimnazjum szkół integracyjnych z oddziałami integracyjnymi,

- rozwijanie umiejętności interpersonalnych, tworzenia dokumentów aplikacyjnych oraz poszukiwania pracy - warsztaty dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych integracyjnych, z oddziałami integracyjnymi, szkoły specjalnej,
- kształtowanie umiejętności wychowawczych - warsztaty dla zainteresowanych,
- poradnictwo indywidualne, konsultacje telefoniczne, informacja zawodowa - realizacja wg zapotrzebowania ucznia/rodzica,
- wspieranie rodziców uczniów z niepełnosprawnością, osób dorosłych w tym słuchaczy/absolwentów CKU oraz innych dorosłych mieszkańców Miasta poprzez działania „Koalicji Wsparcia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych”, Grupy Wspomagania Rodziców:
  - spotkania indywidualne,
  - spotkania grupowe/robocze w placówkach edukacyjnych - integracyjnych, specjalnych, wspomagających, terapeutycznych, itp., dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami: między innymi w Warsztatach Terapii Zajęciowej Caritas Archidiecezji Białostockiej, Ośrodka Szkolno-Terapeutyczno-Opiekuńczym dla Dzieci i Młodzieży z Cechami Autyzmu, Dziennym Ośrodkiem dla Dorosłych Osób z Autyzmem,
- spotkania ze specjalistami: z psychologiem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, przedstawicielem PFRON, przedstawicielem ZUS, przedstawicielem MOPR, z Grupą Wspomagania Rodziców Dzieci Niepełnosprawnych,
- spotkania z Radą Pedagogiczną - wsparcie informacyjne w zakresie realizacji Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego i pomocy w poszukiwaniu możliwości zdobycia zawodu i wejścia na rynek pracy,
- spotkania z Rodzicami w ramach zebrań rodzicielskich ogólnych,
- udział w konferencjach/seminariach:
  - „Wspólnie do zawodowego sukcesu” współorganizowanej z Prezydentem Miasta Białegostoku i CKU,
  - „Dogoterapia - mity i fakty” współorganizowanej z Fundacją „Psi Uśmiech”,
  - „Wsparcie dla edukacji” współorganizowanej z Uniwersytetem w Białymstoku,
- wspieranie osiągnięć uczniów poprzez stypendia za innowacyjną myśl techniczną:
  - zespołu Szkół Mechanicznych Centrum Kształcenia Praktycznego Nr 2 im. Św. Józefa w Białymstoku - 12 stypendiów,
  - Zespołu Szkół Elektrycznych im. prof. Janusza Groszkowskiego w Białymstoku - 10 stypendiów;
  - Zespołu Szkół Budowlano - Geodezyjnych im. Stefana Władysława Bryły w Białymstoku - 2 stypendia.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Wyżej wymienione.

Programy zrealizowane

- Konkursy:
  - „Moja pasja początkiem drogi do kariery”,
  - „Planer Kariery”,
  - „Turniej Wiedzy o Zawodach - dla uczniów szkół gimnazjalnych,
- Warsztaty:
  - dla nauczycieli przedmiotów matematyczno - przyrodniczych,
  - „Tydzień na Rzecz Kariery”:
    - udział uczniów i zainteresowanych rodziców w warsztatach oraz w spotkaniach z pracodawcami w szkołach zawodowych,
    - uczestnictwo uczniów wraz z opiekunami/nauczycielami w spotkaniach z przedstawicielami zawodów uzyskiwanych na poziomie wykształcenia wyższego w CKU,
  - dla uczniów, zainteresowanych rodziców oraz nauczycieli, dotyczących wyznaczania dróg dojścia do wybranych zawodów w ramach Konferencji „Wspólnie do zawodowego sukcesu”,
- Konferencje:
  - nauczycieli przedmiotów matematyczno - przyrodniczych,
  - „Nowa podstawa programowa w przedmiotach matematyczno-przyrodniczych”,
  - „Jak skutecznie organizować proces dydaktyczny w przedmiotach ścisłych w korelacji z matematyką” - szkolenie rady pedagogicznej,
  - „Kształcenie zawodowe - nowe wyzwania”. W dniu 23 października 2012 roku w Zespole Szkół Zawodowych Nr 2 w Białymstoku odbyło się seminarium na temat: "Kształcenie zawodowe - nowe wyzwania". Spotkanie zorganizowała Pracownia Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku. W spotkaniu uczestniczyli: dyrektorzy szkół, kierownicy kształcenia praktycznego, liderzy komisji przedmiotów zawodowych oraz nauczyciele kształcenia zawodowego.
- Spotkania i konsultacje:
  - spotkanie komisji przedmiotów zawodowych podsumowujące wyniki egzaminu próbnego potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.
  - organizacja spotkań dla uczniów gimnazjum i ich rodziców z przedstawicielami szkół ponadgimnazjalnych w związku z wyborem szkoły.
  - spotkania z ciekawymi zawodami w CKU - dla uczniów gimnazjum oraz dla zainteresowanych szkół podstawowych - uczniów klas VI,
  - konsultacje z nauczycielami (matematyka, przyroda, chemia, fizyka, biologia).
- Białostocka Akademia Samorządowa.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Rozszerzenie oferty Centrum skierowanej do osób dorosłych o kwalifikacyjne kursy zawodowe realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.2.3. TWORZENIE MOŻLIWOŚCI ROZWOJU I UZUPEŁNIANIA KWALIFIKACJI KADRY PEDAGOGICZNEJ, ADMINISTRACYJNO-OBSŁUGOWEJ, SOCJALNEJ, TERAPEUTYCZNEJ I NAUKOWEJ

Programy zrealizowane

- Szkolenia kadry pracowników oświaty w zakresie zarządzania oświatą, prawa pracy, obowiązków pracodawcy w celu podnoszenia kwalifikacji,
- Warsztaty, kursy, konferencje organizowane pod patronatem Prezydenta Miasta Białegostoku związane z:
  - zapewnieniem wysokiej jakości nauczania i wychowania w każdej placówce,
  - przygotowaniem do mobilności w międzynarodowej przestrzeni edukacyjnej i na międzynarodowym rynku pracy,
  - wspieraniem rodziny w jej funkcjach wychowawczych i opiekuńczych, w tym, wychowania dzieci i młodzieży zaniedbanej wychowawczo w celu wyrównywania szans edukacyjnych, przeciwdziałania wykluczeniu i marginalizacji,
  - doskonaleniem jakości kształcenia zawodowego.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.2.4. ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI KLUCZOWYCH UKIERUNKOWANYCH NA PRZYSTOSOWANIE ABSOLWENTA SZKOŁY DO ŻYCIA ZAWODOWEGO I OSOBISTEGO

Programy zrealizowane

- Szeroka oferta z zakresu doradztwa zawodowego realizowanego przez LCDZ przy Centrum Kształcenia Ustawicznego na wsparcie w zakresie świadomego i bardziej skutecznego wspierania dziecka/ucznia w wyborze ścieżki kariery edukacyjnej i zawodowej łącznie:
  - w okresie I-XII 2012 r. uczestniczyło 578 osób (z różnych poziomów edukacyjnych),
  - w działaniach Koalicji Wsparcia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Grupy Wspomagania Rodziców uczestniczyły 354 osoby,
  - w roku 2012 r. liczba uczniów objętych doradztwem i preorientacją zawodową wyniosła 6 992 osoby,
- Warsztaty dla uczniów gimnazjum szkół integracyjnych z oddziałami integracyjnymi z zakresu planowania ścieżki kariery oraz umiejętności interpersonalnych,

- Warsztaty dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych integracyjnych, z oddziałami integracyjnymi, z zakresu umiejętności społecznych, tworzenia dokumentów aplikacyjnych, poszukiwania pracy oraz z umiejętności interpersonalnych,
- Poradnictwo indywidualne, konsultacje telefoniczne, informacja zawodowa - realizacja wg zapotrzebowania ucznia/rodzica,
- Organizacja spotkań dla uczniów gimnazjum i ich rodziców z przedstawicielami szkół ponadgimnazjalnych w związku z wyborem szkoły,
- Próbne egzaminy zawodowe (technik ekonomista, technik handlowiec, technik hotelarstwa, technik rolnik, technik informatyk, technik architektury krajobrazu, mechanik operator pojazdów i maszyn rolniczych, technik technologii żywności, technik logistyk, technik spedytor, technik organizacji usług gastronomicznych, kelner, kucharz, technik obsługi turystycznej, technik technologii odzieży, technik organizacji reklamy, technik usług fryzjerskich, technik technologii drewna, technik mechanik, technik budownictwa, kucharz małej gastronomii, cukiernik, technolog robót wykończeniowych w budownictwie) - opracowanie testów przez konsultantów pracowni, analiza wyników i opracowanie raportu,
- Testy diagnostyczne (matematyka, chemia, przyroda, historia, j. polski, historia i wiedza o społeczeństwie, fizyka, biologia) - opracowanie testów przez konsultantów pracowni, analiza wyników i opracowanie raportu (CKU),
- Badania losów absolwentów. Wsparciem objęto 6 szkół (IV LO, VII LO, ZSM, ZSTiO, PG 1, ZSE) - 869 absolwentów, 2 uczelnie (Uniwersytet w Białymstoku, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania) - 561 absolwentów,
- Zorganizowanie i przeprowadzenie II Olimpiady o Polskim i Europejskim Rynku Pracy I etap - 316 uczestników, II etap - 233, finał - 76. Zmotywowanie uczniów do zdobywania wiedzy wykraczającej poza ścisłe ramy programowe, podnoszenie ich zaangażowania w naukę, zwiększanie zainteresowania zagadnieniami związanymi z rynkiem pracy, promocją Białegostoku,
- Upowszechnianie informacji o nowych kierunkach kształcenia: bieżąca informacja na stronie www.bialystok.pl/edukacja, wydanie „Informatora o szkołach ponadgimnazjalnych Miasta Białystok”, otwarcie strony <http://www.ksztalceniezawodowe.bialystok.pl/>,
- Umożliwianie dostępu do informacji o miejscach pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych.

B.3. WZROST JAKOŚCI I INNOWACYJNOŚCI KSZTAŁCENIA

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.3.1 DOPOSAŻANIE SZKÓŁ I PLACÓWEK OŚWIATOWYCH W NOWOCZESNY SPRZĘT I INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ

Programy zrealizowane

- Zakończono przebudowę istniejącego budynku szkoły na potrzeby dydaktyczne Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących z oddziałami integracyjnymi im. Stanisława Staszica przy ul. H. Sienkiewicza 57,

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Budowa Przedszkola Samorządowego przy ul. Brzoskwiniowej - zaawansowanie robót 30%. Zakończenie planowane na III kwartał 2013 r.,
- W ramach celów wytyczonych Programem Rozwoju Edukacji Miasta Białegostoku 2008-2013 sukcesywnie realizowany jest plan termomodernizacji obiektów oświatowych. W 2012 roku zakończono termomodernizację 2 obiektów oświatowych (przedszkola samorządowe) oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w 17 obiektach oświatowych. W 2012 r. wykonano rozbudowę, remont i adaptację istniejącego budynku szkoły na potrzeby dydaktyczne Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących z oddziałami integracyjnymi im. Stanisława Staszica przy ul. H. Sienkiewicza 57,
- W 2012 roku wykonano budowę i modernizację szkolnych placów zabaw w 15 szkołach podstawowych (SP Nr: 6, 8, 11, 12, 14, 17, 20, 21, 26, 28, 29, 32, 46, 51, 52) na łączną kwotę 3 430 299 zł, w tym dofinansowanie z budżetu państwa wynosiło 1 668 923 zł,
- Poprawa w ostatnich latach bazy lokalowej wszystkich placówek specjalnych i dostosowanie jej do potrzeb uczniów niepełnosprawnych ruchowo. W Zespole Szkół Nr 12 i Nr 13 oraz Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym zamontowano dźwig do komunikacji osób niepełnosprawnych. Wykonano termomodernizację budynków w Zespołach Szkół Nr 11, Nr 12, Nr 13 oraz w Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym,
- Dążenie do odpowiednio wyposażonej bazy w nowoczesny sprzęt w ramach działań podjętych przez Zespół Szkół Rolniczych, Zespół Szkół Mechanicznych, Zespół Szkół Elektrycznych, Zespół Szkół Zawodowych Nr 2, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących, Zespół Szkół Budowlano-Geodezyjnych, Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2, Centrum Kształcenia Ustawicznego. W 2011 r. ze środków Miasta wydano ok. 500.000 zł, a ze środków EFS - 446.000 zł.

Programy zrealizowane

- Promowanie kształcenia zawodowego:
  - Konferencje:
    - VIII edycja konferencji „Kształcenie zawodowe - egzaminy zewnętrzne-rynek pracy”, zorganizowanej z inicjatywy Prezydenta Miasta Białegostoku. Konferencja odbyła się 21 marca 2012 roku w Zespole Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego w Białymstoku. Imprezą towarzyszącą był „Tydzień na rzecz kariery” zorganizowany przez Lokalne Centrum Doradztwa Zawodowego w Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku,
    - W dniu 7 listopada 2012 roku w Zespole Szkół Geodezyjno-Budowlanych w Białymstoku odbyła się konferencja pt.: "Wspólnie do zawodowego sukcesu". Konferencję zorganizował Prezydent Miasta Białegostoku we współpracy z Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku. Głównym celem konferencji było wsparcie uczniów gimnazjum, nauczycieli oraz rodziców na drodze planowania ścieżki edukacyjnej i zawodowej. Przedsięwzięcie realizowane było w ramach IV Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery,
    - Dnia 4 września 2012 roku w Urzędzie Wojewódzkim odbyło się seminarium „Spotkanie z pracodawcami” zorganizowane przez Prezydenta Miasta Białegostoku we współpracy z Podlaskim Forum Gospodarczym (reprezentowanym przez Danutę Kaszyńską - Prezesa Podlaskiego Stowarzyszenia Właścicielek Firm Klubu Kobiet Biznesu) oraz Izbą Przemysłowo - Handlową w Białymstoku (reprezentowaną przez Prezesa Witolda Karczewskiego).

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej realizuje na miarę możliwości program zatrudniania studentów wyższych uczelni w celu odbycia praktyki/stażu zawodowego, w ramach którego uczestnicy zapoznają się z zadaniami spółki, organizacją wewnętrzną, zasadami funkcjonowania dużych podmiotów gospodarczych jakim jest MPEC. Mogą również zweryfikować swoją wiedzę teoretyczną w zderzeniu z praktycznymi zagadnieniami które pojawiają się w funkcjonowaniu firmy. W roku 2012-5 osób,
- Program współpracy Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych z uczelniami wyższymi oraz szkołami w zakresie odbywania praktyk,
- Szkoły i placówki prowadzone przez Miasto Białystok w ramach realizowanych projektów unijnych współpracują z krajami Unii Europejskiej takimi jak: Dania, Finlandia, Grecja, Hiszpania, Islandia, Luksemburg, Litwa, Łotwa, Niemcy, Portugalia, Rumunia, Szwecja, Turcja, Wielka Brytania i Włochy,

- Program współpracy z uczelniami wyższymi oraz szkołami w zakresie praktyk podejmują głównie szkoły zawodowe Miasta Białegostoku.

Programy nowo utworzone

- Program wychowawczy „Wycieczka rowerowa”,
- Program wychowawczy oparty na metodzie ruchowej R. Labana.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.3.3. MODYFIKACJA KSZTAŁCENIA TRADYCYJNEGO NA RZECZ KSZTAŁCENIA INNOWACYJNEGO I KREATYWNEGO

Programy zrealizowane

- Innowacją pedagogiczną, prowadzoną w publicznych szkołach i placówkach są nowatorskie rozwiązania programowe, organizacyjne lub metodyczne mające na celu poprawę jakości pracy szkoły,
- Innowacje lub eksperymenty wymagające przyznania szkole dodatkowych środków budżetowych, mogą być podjęte po wyrażeniu przez organ prowadzący szkołę pisemnej zgody na finansowanie planowanych działań,
- Nowatorskie rozwiązania programowe, organizacyjne lub metodyczne mające na celu poprawę jakości pracy szkoły w postaci innowacji:
  - „Piękno jest w nas” - sztuki plastyczne z elementami arteterapii jako stymulator twórczej aktywności dziecka, Przedszkole Samorządowe Nr 2,
  - „A to Polska właśnie!”, Przedszkole Samorządowe Nr 21,
  - „Musical English, nauka z pasją języka angielskiego”, Przedszkole Samorządowe Nr 31,
  - „Baw się z nami w origami – zabawy plastyczne wspomagające rozwój dziecka”, Przedszkole Samorządowe Nr 68,
  - „Orkiestra przedszkolaków” - zabawy rytmiczno-muzyczne z wykorzystaniem niekonwencjonalnych instrumentów perkusyjnych wspomagające kształtowanie gotowości dzieci przedszkolnych do czytania, Przedszkole Samorządowe Nr 68,
  - „Optymistyczne przedszkole”, Przedszkola Samorządowe Nr 35, 48 i 81,
  - „Dlaczego w trawie piszcz”, Przedszkole Samorządowe Nr 77,
  - „Rozwijanie dziecięcej ekspresji plastycznej w przedszkolnym zespole plastycznym”, Przedszkole Samorządowe Nr 82,
  - „Śpiewająca klasa”, Szkoły Podstawowe Nr 6 i 26,
  - „Podróż w świat wartości”, „Wychowanie przez czytanie”, „Młody turysta”, „Origami - zabawa i nauka”, „Miłośnicy scrabble”, Szkoła Podstawowa Nr 47,
  - Innowacja z języka angielskiego pt.: „Poznaję, tworzę, odkrywam”, Publiczne Gimnazjum Nr 6,
  - Rozszerzony program nauczania j. angielskiego, Publiczne Gimnazjum Nr 18,

- W ramach działań Miejskiego Ośrodka Doradztwa Metodycznego w Białymstoku zrealizowano:
  - kursy:
    - Metoda Dobrego Startu jako sposób na stymulowanie rozwoju psychomotorycznego dzieci,
    - Bajkoterapia czyli rola tekstu literackiego w rozwijaniu osobowości i kształtowaniu postaw u dzieci,
    - Zabawy umuzykalniające z wykorzystaniem metody C. Orffa i E.J. Dalcroze'a - zajęcia otwarte,
    - Metody realizacji zadań ruchowych w pracy z dziećmi w przedszkolu - kurs,
    - Zabawy z literami,
    - Edukacja ekonomiczna dla najmłodszych, czyli jak kształtować postawę przedsiębiorczości uczniów klas I – III,
    - Motywacja uczniów do pracy - wyzwanie dla nauczyciela,
    - Profilaktyka poprzez kontakt ze sztuką,
    - Jak przygotować ucznia do pisania na egzaminie? - Kurs e-learningowy dla nauczycieli języka angielskiego,
    - Teaching vocabulary creatively,
    - Konkurs na najciekawszy scenariusz lekcji matematyki pt. „Wykorzystanie technologii informacyjnej na lekcjach matematyki” - konkurs dla nauczycieli,
    - „Nauczanie w praktyce” - kurs doskonalący umiejętności organizacji procesu kształcenia ze szczególnym uwzględnieniem metod podnoszących efektywność pracy ucznia i nauczyciela,
    - Gry dydaktyczne w nauczaniu religii,
    - "Matematyczne rozgrywki. Mnożę i dzielę, sprawnie liczę. Gry i zabawy rozwijające umiejętności matematyczne",
    - "Słowa, głoski i litery. Czytanie to wyzwanie. Gry i zabawy rozwijające umiejętności czytania i pisania",
    - Szkolenia e-learningowe o tematyce informatycznej,
    - Jak pomóc uczniowi odnieść sukces w szkole? Indywidualizacja metod pracy w oparciu o teorię inteligencji wielorakich,
    - Metody aktywizujące w nauczaniu matematyki w szkole podstawowej, realizacja podstawy programowej,
    - Metoda projektów w praktyce na kolejnych etapach kształcenia (gimnazjum, liceum - chemia i przyroda),
    - Projekt interdyscyplinarny w praktyce szkolnej.
  - warsztaty:
    - Zastosowanie narzędzi TOC w przedszkolu. TOC - narzędzia do wyposażania dzieci w samodzielność i odpowiedzialność. Po warsztatach uczestnicy otrzymują tytuł lidera w placówce,

- „Szukamy wiosennych skarbów” - gra dydaktyczna jako alternatywa dla konkursów - warsztaty,
- Profilaktyka logopedyczna przez ruch,
- Raki - maki, marzymy - ćwiczymy, czyli... bawimy się w rymy,
- Ocena zamiast krytyki - metody wspierającego oceniania uczniów,
- Różnorodne metody i formy pracy z uczniami,
- Podstawy merytoryczne i psychologiczne pracy metodą projektu,
- Metoda projektu w nowej podstawie programowej,
- Twórczy nauczyciel. Konstruowanie programów edukacyjnych (własnych) oraz programów innowacji pedagogicznych,
- Jak uczymy? Metody aktywizujące na lekcjach matematyki,
- Projekt Beagle w polskich szkołach,
- Poszukiwanie ciekawych rozwiązań dydaktycznych angażujących uczniów do aktywności w procesie nauczania - uczenia się,
- Szkoła promująca zdrowie jako pomysł na szkołę z pasją!,
- Film i filmoterapia w edukacji,
- "Edukacja międzykulturowa dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym w praktyce" - spotkanie z autorkami Programu Kształtowania Wrażliwości na Odmienność "Przygody Innego",
- Cykl „Pogotowie metodyczne” z propozycjami zajęć integrujących treści z obszaru przygotowania do nauki czytania i pisanie z innymi zajęciami,
- „Wesołe kropelki”- ruch ciał na równi pochyłej - warsztaty dla nauczycieli przedszkoli,
- „Czy talerz potrafi pływać?” - zachowanie się ciał w wodzie - warsztaty dla nauczycieli przedszkoli,
- „Tajemnice wody”- poznawanie różnych stanów skupienia wody - warsztaty dla nauczycieli przedszkoli,
- „Czarodziejska flota”- właściwości magnesu - warsztaty dla nauczycieli przedszkoli,
- „W co się bawić?”- piosenki i zabawy wspomagające rozwój dziecka wg M. Bogdanowicz - warsztaty dla nauczycieli przedszkoli,
- Jak organizować pracę z dziećmi uzdolnionymi matematycznie?,
- Wszystko o pracy metodą projektu - teoria i praktyka nauczyciela. Projekt jako metoda wzmacniania więzi ze wspólnotą lokalną, regionalną, narodową i europejską (inicjowanie projektów uczniowskich dotyczących problemów Miasta, Polski i świata),
- Nowe Technologie w nauczaniu historii i wiedzy o społeczeństwie - wykorzystanie Internetu przy tworzeniu materiałów dydaktycznych,
- Edukacja prozdrowotna - wykłady lekarzy specjalistów - cykl,
- Eksperyment i multimedia w nowoczesnym nauczaniu,
- Katecheza z tablicą interaktywną i katecheza z podręcznikiem multimedialnym.

➤ konferencje:

- Explore the Joy of Teaching,
- Ogólnopolski projekt edukacyjny „Szkoła rozwijająca się” - zakończenie i podsumowanie trwającego trzy lata projektu,
- Przegląd Gimnazjalnych Projektów Edukacyjnych - coroczny przegląd.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Pilotowanie i koordynowanie realizacji programu profilaktyki zintegrowanej „Archipelag Skarbów”.

Programy nowo utworzone

- Program koła plastycznego,
- Program wychowawczy „Poznaj lepiej siebie”,
- Program współpracy ze 118 drużyną wędrowniczą „Dzikie wilki”,
- Program pracy stymulująco - terapeutycznej z dziećmi w wieku przedszkolnym,
- Program pracy stymulująco - terapeutycznej z małymi dziećmi w wieku poniemowlęcym,
- Edukacja filmowa - cykl 10 warsztatów dedykowanych kadrze pedagogicznej na temat wykorzystania filmu na lekcjach i nie tylko.

B.4. POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.4.1. WZROST RACJONALNOŚCI WYKORZYSTANIA ZASOBÓW KOMUNALNYCH I SOCJALNYCH

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Wprowadzenie stałego monitoringu pustostanów w zasobie gminy.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.4.2. PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM, KATASTROFOM I SYTUACJOM KRYZYSOWYM

Programy zrealizowane

- Program zajęć rozwijających empatię z elementami socjoterapii dla dzieci w wieku gimnazjalnym,
- Program profilaktyczny „Jestem bezpieczny”,

- W ramach realizacji poszczególnych segmentów „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego Miasta Białegostoku” w roku 2012 realizowano:
  - Projekt „Nasze Osiedle”, którego celem było promowanie strategii współdziałania służb i instytucji ze społeczeństwem w tym zaktywizowanie środowiska lokalnego w celu podejmowania wspólnych przedsięwzięć na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa. Działania w ramach projektu miały na celu wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców wytypowanych osiedli Białegostoku (Bema i Starosielce), poprzez m.in. integrację i ich zaangażowanie do działań na rzecz bezpieczeństwa w tym także upowszechnianie wiedzy o sposobach i metodach zapobiegania przestępczości, które przyczynią się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. W ramach projektu na wytypowanych osiedlach przeprowadzono grę terenową z elementami bezpieczeństwa mającą na celu sprawdzenie wiedzy i wybranych umiejętności dotyczących szeroko pojętego bezpieczeństwa wśród dzieci szkół podstawowych z tych dzielnic. Ponadto, wśród mieszkańców powyższych dzielnic, przeprowadzono 2 akcje promowania noszenia elementów odblaskowych pod hasłem „Nasze osiedle... dobrze widoczne”,
  - Impreza profilaktyczno-edukacyjna „Bezpieczne Wakacje 2012”, która miała na celu propagowanie wśród dzieci i młodzieży bezpiecznych zasad zachowania podczas letniego wypoczynku oraz promowania bezpiecznej jazdy na rowerze,
  - Ogólnopolski Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym, którego celem było podniesienie kultury społeczeństwa i działanie na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego w tym bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej poprzez popularyzowanie przepisów i zasad bezpiecznego poruszania się po drogach,
  - Ogólnopolski Konkurs plastyczny organizowany przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej „20 lat Państwowej Straży Pożarnej - jak nas widzą, tak nas malują”, propagujący wśród dzieci i młodzieży wiedzę na temat pracy strażaka, który nie tylko gasi pożary i niesie pomoc, ale także ratuje ludzi poszkodowanych w wypadkach drogowych podczas klęsk żywiołowych, usuwa skutki katastrof chemicznych i ekologicznych,
  - Akcja „Chwila nieuwagi konsekwencje do końca życia”, przeprowadzona przez Wyższą Szkołę Administracji Publicznej w Białymstoku, której celem było zapewnienie bezpiecznego wypoczynku letniego młodzieży i studentom z terenu Miasta i uwrażliwienie na konsekwencje nieprzemyślanego zachowania się w trakcie wakacji,
  - Włączono się w organizację ogólnokrajowej Kampanii społeczno-edukacyjnej „Odblaskowi.pl”, która objęła swym zasięgiem Miasto Białystok i przeprowadzono 2 akcje na terenie Centrum Handlowego Auchan przy ul. Produkcyjnej i ul. Hetmańskiej. Celem przedsięwzięcia było podniesienie poziomu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego (piesi i rowerzyści) poprzez zwiększenie świadomości o występujących zagrożeniach na drodze w okresie jesienno-zimowym oraz promowanie noszenia odblasków wśród mieszkańców Miasta Białegostoku,

- Seminarium „Bezpiecznie na wakacjach adresowane do dyrektorów szkół i placówek zainteresowanych tematyką bezpieczeństwa życia i zdrowia uczestników wypoczynku,
- Konkurs „Moje wakacje zawsze bezpieczne” skierowany do uczestników wypoczynku, który polegał na opracowaniu kodeksu dotyczącego bezpiecznego wypoczynku ilustrowanego zaprojektowanymi znakami zakazu (nakazu) ostrzegawczymi,
- Studenckie spotkania z bezdomnością „Bez domu, ale nie bez pomocy” realizowane przez Uniwersytet w Białymstoku,
- Warsztaty antydyskryminacyjne „Różnorodność - podaj dalej! 2012”;
- Akcja „Bezpieczna Plaża”- działania na rzecz bezpieczeństwa osób przebywających w rejonie obszarów wodnych na terenie Ośrodka Sportów Wodnych „Dojlidy” w Białymstoku,
- Realizacja projektu edukacyjnego skierowanego do uczniów klas I-III szkół podstawowych „TeoDoradzi”,
- „Bezpieczny przewoźnik”, którego celem były działania prewencyjne ukierunkowane na przeciwdziałanie popełnianiu przestępstw i wykroczeń na terenie Miasta poprzez natychmiastową reakcję na zgłoszenia przekazywane przez kierowców korporacji taksówkarskich oraz autobusów komunikacji miejskiej,
- Akcja STOP 18 zapobiegająca dostępowi nieletnich do wyrobów tytoniowych i uświadamiająca sprzedawców o konsekwencjach sprzedaży papierosów nieletnim,
- Akcja „Zimowy Ratownik”, której celem było zapobiegnięcie jak największej liczbie tragedii związanej z zamarznięciem osób bezdomnych oraz informowanie o miejscach, w których mogą uzyskać pomoc prawną, materialną i medyczną oraz przewożenie osób do noclegowni, ogrzewalni lub izby wytrzeźwień,
- Działania „Zabawa w chowanego? Nie w Internecie!” mające na celu ograniczenie przestępczości komputerowej,
- Akcja profilaktyczna pn. „Db@j o Sieć” związana z ograniczeniem niezgodnych z prawem zjawisk w internecie,
- Projekt „Cool Kibic”- cykl działań mających na celu ograniczenie przestępczości i aspołecznych zachowań na terenie Miasta Białystok w tym propagowanie wśród młodzieży bezpiecznego i kulturalnego kibicowania,
- Akcja „Nie bądźmy obojętni” ukierunkowana na pomoc osobom bezdomnym oraz prowadzenie działań prewencyjnych i informacyjnych na rzecz zmniejszenia liczby zamarznięć w okresie zimy,
- Projekt profilaktyczny „Szkoła bezpieczna i przyjazna uczniom” mający na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa w szkołach,
- Działania „Wykroczenia wobec pieszych”- kontrola prawidłowego poruszaniem się osób pieszych poza terenem zabudowanym,
- Działania „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego” - reagowanie na wykroczenia popełniane w relacji kierujący - pieszy, pieszy - kierujący,
- Akcja „Daj się ostrzec” propagująca noszenie elementów odblaskowych,
- Działania „Trzeźwość” oraz „Alkohol i narkotyki”- kontrola kierowców i rowerzystów,

- Działania „Komórka” - kontrola kierowców pod kątem korzystania z telefonu podczas jazdy,
- Błysk - pełnienie nadzoru przy przejściach dla pieszych,
- Pieszy - reagowanie na wykroczenia popełniane przez pieszych,
- Prędkość - kontrola prędkości,
- Pasy - kontrola zapinania pasów,
- Elka - kontrola prawidłowości prowadzonego szkolenia,
- Bus - kontrola pojazdów wykonujących zorganizowane wyjazdy,
- Znakowanie mienia,
- Akcja „Marsz Zebry”, którego celem było m.in. propagowanie mody na noszenie elementów odblaskowych oraz uświadomienie przede wszystkim rodzicom i opiekunom, jak ważne jest nauczanie swojego dziecka prawidłowego zachowania na przejściu dla pieszych oraz w rejonie samej drogi,
- Wychowawca Podwórkowy - organizowanie dzieciom młodzieży zajęć pozalekcyjnych, promowanie alternatywnych i pozytywnych form spędzania czasu wolnego - 20 wychowawców na 22 osiedlach,
- W ramach Podlaskiego Centrum Naukowo - Badawczego przeprowadzono badania nt. „Poczucia bezpieczeństwa mieszkańców województwa podlaskiego” oraz „Bezpieczeństwa w szkole dzieci i młodzieży (od szkoły podstawowej do wyższej)” - realizator Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku,
- Konferencja „Czy studenci zagraniczni są bezpieczni?” oraz debata dotycząca aspektów bezpieczeństwa obcokrajowców przebywających w Białymstoku - przeprowadzona przez Wyższą Szkołę Administracji Publicznej w Białymstoku,
- Opracowano materiały edukacyjne m.in.:
  - poradnik - ulotkę pn. „Poradnik bezpiecznego rowerzysty” celem zapoznania mieszkańców-rowerzystów z zasadami bezpiecznej jazdy na rowerze, praw i obowiązków jako uczestników ruchu drogowego oraz niezbędnego wyposażenia roweru,
  - ulotkę pn. „Czy jesteś bezpieczny ” celem zapoznania mieszkańców Białegostoku z zasadami zachowania się w sytuacji niekorzystnych zjawisk pogodowych, w miejscu wypadku drogowego czy też pożaru,
- Akcja „Bezpieczne place zabaw” - sprawdzenie stanu technicznego urządzeń. Strażnicy zwracali uwagę na wyprowadzanie psów i innych zwierząt do piaskownic na terenie placów zabaw, stosowanie środków ostrożności przy trzymaniu zwierząt oraz osoby spożywające alkohol w miejscach zabaw dzieci,
- Akcja „Bezpieczna droga do szkoły”, w ramach której przedmiotem kontroli były w szczególności braki w infrastrukturze drogowej, czytelność znaków drogowych poziomych i pionowych. Funkcjonariusze sprawdzali także, czy przejścia dla pieszych są prawidłowo oznakowane oraz stan sygnalizatorów świetlnych w obrębie skrzyżowań. Celem akcji jest zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej oraz przeciwdziałanie zagrożeniom komunikacyjnym w rejonie placówek oświatowych,

- „Stop bezmyślności” – współpraca z policją, ukazanie społeczeństwu rzeczywistych przyczyn niebezpiecznych zdarzeń z udziałem psów, a także uświadomienie ich właścicielom obowiązków wynikających z faktu posiadania czworonogów,
- Akcja „Hiena cmentarna” – kontrola cmentarzy z uwagi na osoby dewastujące nagrobki, spożywające alkohol, zakłócające spokój i porządek publiczny oraz naruszające inne przepisy,
- Kampania informacyjna dotycząca pomocy osobom bezdomnym,
- Akcja informacyjna na temat obowiązków właścicieli posesji,
- „Bezpieczeństwo publiczne – bezdomność, zagrożenie, profilaktyka” we współpracy Wyższą Szkołą Administracji Publicznej,
- Udział w zespole doradczym Wojewody Podlaskiego koordynującego na terenie województwa podlaskiego działania służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- „Spotkanie z ciekawymi zawodami” - spotkanie z uczniami klas szóstych białostockich szkół podstawowych zorganizowane przez Centrum Kształcenia Ustawicznego. Przedsięwzięcie służyło wspieraniu rozwoju młodzieży w aspekcie wyboru właściwej ścieżki edukacyjnej oraz kariery zawodowej poprzez wspieranie wśród młodzieży wiedzy z zakresu zawodoznawstwa oraz wyobraźni i kreatywności w procesie odkrywania pasji, zdolności, zainteresowań i predyspozycji,
- X edycja konkursu „Na drodze mojego życia” organizowanego przez Przedszkole Samorządowe nr 68, którego celem było kształtowanie u dzieci czynnej postawy wobec zdrowia i bezpieczeństwa oraz integracja placówek propagujących zdrowy styl życia,
- Konkurs „Bezpieczni na drodze – mini karta rowerowa” organizowany przez Przedszkole Samorządowe nr 82, mający na celu kształtowanie umiejętności bezpiecznego i kulturalnego uczestnictwa w ruchu drogowym dzieci w wieku przedszkolnym,
- Konkurs plastyczny „Moje bezpieczne wakacje” organizowany przez Szkołę Podstawową nr 21, którego celem jest podniesienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w czasie spędzania wolnego czasu oraz uświadomienie zagrożeń związanych z podróżą i wypoczynkiem,
- Udział w projekcie „Kampanie społeczne promujące bezpieczne zachowanie wśród uczestników ruchu drogowego” organizowanym przez Ministerstwo Infrastruktury przy współpracy z Centrami Handlowymi Auchan,
- Konkurs „Strażnik Miejski w oczach dziecka” w Przedszkolu Samorządowym nr 25, którego celem było rozwijanie dziecięcych talentów oraz wrażliwości estetycznej, a także nabywanie zaufania do osób w mundurach,
- III edycja konkursu „Jestem odblaskowy” organizowanego przez Straż Miejską, którego celem było propagowanie wśród dzieci noszenia elementów odblaskowych oraz kształtowanie podstawowych zasad bezpieczeństwa,
- Certyfikaty Straży Miejskiej - „Przyjazny dzieciom” oraz „Ekspert od bezpieczeństwa”, mającego na celu kształtowanie wiedzy i umiejętności związanych z zasadami szeroko pojętego bezpieczeństwa, uświadomienie znaczenia korzystania ze zdobytych umiejętności,
- Warsztaty i mini konferencja z uczniami Zespołu Szkół Handlowo - Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika w Białymstoku na temat uprawnień, obowiązków i funkcjonowania Straży Miejskiej

w ramach projektu „GROŹBA CZY SŁUŻBA SPOŁECZEŃSTWU – POZNAJEMY MISJĘ SŁUŻB MUNDUROWYCH” ,

- Współpraca z Wojewódzką Stacją Sanitarno - Epidemiologiczną dotycząca realizacji programu: „Odświeżamy Nasze Miasto TOB3CIT tobacco free cities” (szkodliwość palenia tytoniu, egzekwowanie prawa),
- Udział w konferencji „Zagrzewamy do działania – wspólnie przeciw mrozom”,
- Udział w konferencji dotyczącej wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych pn. „Droga do szczęścia jest zawsze w budowie” - losy wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych z terenu województwa podlaskiego,
- Spotkanie z wychowankami placówki Szkoły Podstawowej Nr 47 przy ul. Palmowej w ramach działań wychowawczo - edukacyjnych pt. „Tydzień Mundurowy”,
- Udział w posiedzeniu jury, uroczystym rozstrzygnięciu oraz wręczeniu nagród laureatom Miejskiego Konkursu Plastycznego pt. „Każde dziecko o tym wie - Pan w mundurze pomoc chce”. Konkurs objęty został honorowym patronatem Prezydenta Miasta Białegostoku i Komendanta Miejskiej Policji. Konkurs stanowił podsumowanie całego „Tygodnia Mundurowego”,
- Udział w spotkaniu inauguracyjnym realizację programu „Z Jedenastką Bezpiecznie” pod hasłem „Kto dba o nasze bezpieczeństwo?”,
- Udział w posiedzeniu Komisji Bezpieczeństwa w Państwowej Straży Pożarnej,
- Udział w uroczystych obchodach Dni Honorowego Krwiodawstwa Polskiego Czerwonego Krzyża w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podlaskiego,
- Udział w Miejskim Młodzieżowym Turnieju Motoryzacyjnym o puchar Prezydenta Miasta Białegostoku i Dyrektora Szkoły w Zespole Szkół Technicznych im. Gen. Wł. Andersa,
- Udział w spotkaniu „Białystok na rzecz wychodzenia z bezdomności”,
- Udział w programie XIV Białostockiego Forum Szkół na temat „O tożsamości osoby ludzkiej” w VIII LO w Białymstoku,
- Udział w spotkaniu z wizytatorami ds. ewaluacji w Szkole Podstawowej Nr 32, Nr 16, Nr 21, w Przedszkolu Samorządowym Nr 82, nr 48, Nr 1, w Publicznym Gimnazjum Nr 2, w Prywatnym Gimnazjum Nr 6,
- „Zwierzęta w mieście” – zapoznanie dzieci z gatunkami dzikich zwierząt, które możemy spotkać w naszym Mieście, uświadomienie zagrożeń, jakie mogą nas spotkać z ich strony,
- „Pies w służbie człowieka”, którego celem jest przedstawienie dzieciom jak wiele różnych i ważnych zadań powierza się psom, próby wyjaśnienia dlaczego psy są niezastąpionym towarzyszem człowieka,
- „Pies, kot, lis, łось... znamy, dbamy, szanujemy” - propagowanie bezpiecznych zachowań w kontaktach dzieci ze zwierzętami domowymi i dzikimi, przedstawienie dzieciom różnych gatunków dzikich zwierząt, które coraz częściej możemy spotkać w Mieście i podczas wakacyjnych wędrówek po lasach, a także ukształtowanie pozytywnych zachowań w stosunku do zwierząt,

- „Zanim poprosisz rodziców” - zajęcia mające na celu uświadomienie dzieciom, że pies, to nie zabawka, a posiadanie zwierzęcia w domu to nie tylko przyjemności ale przede wszystkim obowiązki, przekazanie podstawowych zasad postępowania z własnym psem, co należy zrobić, aby pies był posłuszny - pies wychowany, to pies bezpieczny,
- „Ostrożnie z fajerwerkami” - temat realizowany w okresie świąteczno – noworocznym, mający na celu uświadomienie, że aby zabawa fajerwerkami była przyjemnością, muszą być one używane w sposób odpowiedzialny i bezpieczny,
- Ponadto:
  - Wybudowano 6,6 km nowych dróg ogólnomiejских,
  - Wybudowano 7,3 km nowych ścieżek,
  - Zamontowano 25 progów zwalniających,
  - Wybudowano 6 nowych sygnalizacji,
  - Doświetlono 7 przejść dla pieszych.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- W ramach realizacji poszczególnych segmentów „Programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego Miasta Białegostoku”:
  - Projekt „Nasze Osiedle”, mający na celu wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców wytypowanych osiedli Białegostoku, poprzez m.in. integrację i ich zaangażowanie do działań na rzecz bezpieczeństwa w tym także upowszechnianie wiedzy o sposobach i metodach zapobiegania przestępczości, które przyczynią się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania,
  - Ogólnopolski Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym,
  - Impreza profilaktyczno-edukacyjna „Bezpieczne Wakacje 2012”, mająca na celu propagowanie wśród dzieci i młodzieży bezpiecznych zasad zachowania podczas letniego wypoczynku,
  - Ogólnopolski Konkurs plastyczny organizowany przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej propagujący wśród dzieci i młodzieży wiedzę na temat pracy strażaka,
  - Akcja „Chwila nieuwagi konsekwencje do końca życia”, której celem jest zapewnienie bezpiecznego wypoczynku letniego młodzieży i studentom z terenu Miasta i uświadomienie na konsekwencje nieprzemyślanego zachowania się w trakcie wakacji przeprowadzona przez Wyższą Szkołę Administracji Publicznej w Białymstoku,
  - Realizacja programu „Bezpieczna droga do szkoły/domu”, Program „Szkolny Patrol”,
  - „Zimowy Ratownik” - ochrona i pomoc bezdomnym, kontrola miejsc,
  - Działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego (kierowcy, piesi, rowerzyści) oraz egzekwowania przestrzegania przepisów prawa związanych z bezpieczeństwem na drodze.
- Akcja „Bezpieczne place zabaw”,
- Akcja „Bezpieczna droga do szkoły”,
- „Bezpieczny przewoźnik”,

- STOP 18,
- „Stop bezmyślności”,
- Udział w zespole doradczym Wojewody Podlaskiego koordynującego na terenie województwa podlaskiego działania służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- Konkurs plastyczny „Moje bezpieczne wakacje” - Szkoła Podstawowa nr 21,
- Konkurs „Strażnik Miejski w oczach dziecka” - Przedszkole Samorządowe nr 25,
- IV edycja konkursu „Jestem odblaskowy” - organizator Straż Miejska w Białymstoku,
- Wychowanie komunikacyjne z wykorzystaniem mobilnego miasteczka ruchu drogowego. Celem zajęć jest przygotowanie dzieci do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym w charakterze pieszych, pasażerów i rowerzystów oraz zapoznanie z podstawowymi zasadami postępowania w ruchu drogowym. Do realizacji programu w zakresie wychowania komunikacyjnego wykorzystywane jest mobilne miasteczko ruchu drogowego. Dzieci w praktyce, poprzez zabawę i ćwiczenia nabywają umiejętności bezpiecznego poruszania się po drodze. Jest to również doskonałe przygotowanie do egzaminów na kartę rowerową,
- Programy profilaktyczne:
  - „Bezpieczeństwo na drodze” - celem zajęć jest uświadomienie dzieciom, jakie sytuacje i zachowania mogą stanowić zagrożenie dla ich zdrowia i życia, przekazanie podstawowych zasad bezpiecznego poruszania się po drodze, utrwalenie poprzez zabawę i ćwiczenia wiedzy dotyczącej przechodzenia przez jezdnię,
  - „Uwaga na obcych” - celem zajęć jest uświadomienie dzieciom, na jakie zagrożenia ze strony osób nieznajomych mogą być narażone, w jaki sposób można rozpoznać kto jest niebezpieczny?, ukształtowanie prawidłowego zachowania podczas spotkania z nieznajomym - jak uniknąć kłopotów i groźnych sytuacji?, przedstawienie podstawowych zasad bezpieczeństwa, ukształtowanie nawyków zapewniających bezpieczeństwo,
  - „Rola i zadania Straży Miejskiej” - celem zajęć jest zaprezentowanie Straży jako umundurowanej formacji dbającej o porządek publiczny, zapoznanie z pracą Strażnika Miejskiego, przedstawienie munduru służbowego, zapoznanie z numerem alarmowym Straży Miejskiej,
  - „Bezpieczne spotkanie” - prelekcja mająca na celu naukę odczytywania „psiej mowy”, reagowania na sygnały wysyłane przez psy w celu uniknięcia przez dzieci konfliktu na linii dziecko - pies. Wskazanie dzieciom sposobów zachowania w sytuacji, gdy na ich drodze pojawi się obcy pies,
  - „Agresja i przemoc rówieśnicza” - celem zajęć jest uwrażliwienie młodego człowieka na otaczające go zło; ukształtowanie właściwych postaw dotyczących stosunków interpersonalnych, zarówno w grupie rówieśniczej, jak i z osobami dorosłymi, ukształtowanie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, ukształtowanie umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji wywołujących agresję, zapoznanie z formami agresji i konsekwencjami ich stosowania; przedstawienie uczniom niektórych sposobów pomocy ofiarom przemocy oraz sposobów postępowania w sytuacji, gdy uczeń

stanie się obiektem ataków ze strony innych, przeciwdziałanie nieprzystosowaniu społecznemu nieletnich i kreowanie wśród młodzieży zachowań asertywnych,

- „Cyberprzemoc” - celem zajęć jest zaprezentowanie uczniom zjawiska cyberprzemocy oraz uświadomienie ich na specyfikę problemu związaną przede wszystkim z konsekwencjami tego typu działań, zarówno dla ich ofiar jak i sprawców, przygotowanie uczniów do świadomego korzystania z nowoczesnych technik informacyjnych i komunikacyjnych, uświadomienie uczniom zagrożeń i konsekwencji płynących z niewłaściwego korzystania z technik informacyjnych, zapoznanie uczniów z formami i sposobami ochrony przed cyberprzemocą,
- „Odpowiedzialność prawna nieletnich” - celem zajęć jest uświadomienie uczniom pojęcia prawa oraz odpowiedzialności i konsekwencji wynikających z jego naruszenia, a także przeciwdziałanie nieprzystosowaniu społecznemu nieletnich, kreowanie wśród młodzieży zachowań asertywnych,
- „Nikotyna - legalny narkotyk” - poruszenie problemu palenia papierosów przez nieletnich, próba określenia motywów skłaniających młodych ludzi do palenia, przedstawienie informacji o szkodliwości tytoniu, zaprezentowanie skutków palenia poprzez wypowiedzi osób, które osobiście ich doświadczyły,
- „Alkohol i narkotyki - pomyśl zanim będzie za późno” - poruszenie problemu podejmowania przez młodych ludzi decyzji o sięganiu po alkohol i tzw. „miękkie” narkotyki, poruszenie tematu w jaki sposób młodzi ludzie rozwiązują konflikty, ukazanie mechanizmu nacisku grupowego jaki wywierany jest przez środowisko rówieśnicze na jednostkę,
- „Bezpieczna droga do szkoły” - przypomnienie wraz z początkiem roku szkolnego podstawowych zasad bezpieczeństwa z uwzględnieniem wieku uczniów,
- „Bezpieczne ferie” - zwrócenie uwagi na bezpieczeństwo podczas zimowych zabaw, uświadomienie dzieciom jakie sytuacje i zachowania mogą stanowić zagrożenie dla ich zdrowia i życia,
- „Bezpieczne wakacje” - zwrócenie uwagi na bezpieczeństwo podczas wakacyjnych zabaw, uświadomienie dzieciom niebezpieczeństw mogących ich spotkać w czasie wakacji i omówienie sposobów unikania niebezpiecznych sytuacji,
- „Sam w domu” - wyposażenie ucznia w wiadomości i umiejętności, które pozwolą mu czuć się bezpiecznie, kształtowanie nawyku unikania sytuacji stwarzających zagrożenie, nabywanie umiejętności podejmowania właściwych decyzji w sytuacjach niebezpiecznych,
- Program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego Miasta Białegostoku,
- Uczestnictwo we współrealizacji Segmentu I ograniczającego przestępstwa w miejscach publicznych oraz Segmentu II zmierzającego do poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- Straż Miejska w 2012 r. podjęła 19 194 interwencje,
- Pracownicy Straży Miejskiej obsługujący Centrum Obsługi Monitoringu Miasta odnotowali 3 082 zdarzenia,
- W 2012 r. odnotowano 2 065 zdarzeń związanych z zanieczyszczeniem miejsc dostępnych dla publiczności,

- Strażnicy podjęli 9 693 interwencje związane z wykroczeniami przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji.

Programy nowo utworzone

- Akcja profilaktyczna pn. „Db@j o Sieć” skierowana do dzieci i młodzieży związana z ograniczeniem niezgodnych z prawem zjawisk w internecie,
- Włączenie się do projektu „Groźba czy służba społeczeństwu - poznajemy misje służb mundurowych” realizowanego przez Zespół Szkół Handlowo - Ekonomicznych w Białymstoku. Projekt ma na celu zapoznanie uczniów z pracą funkcjonariuszy służb mundurowych, zapoznanie z przepisami prawa, konsekwencjami jego nieprzestrzegania oraz utrwalenie postaw i zachowań w przypadku znalezienia się w sytuacji zagrażającej zdrowiu lub życiu,
- Włączenie się do programu realizowanego przez WSSE w Białymstoku - „Odświeżamy nasze miasto”, którego głównym celem jest wzmocnienie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- Udział w realizacji konkursu z wiedzy na temat Konwencji Praw Dziecka „Znam swoje prawa, ale pamiętam, że inni też je mają” w Szkole Podstawowej Nr 16 przy ul. Strażackiej 25 w Białymstoku,
- Udział w XII Ogólnopolskim Tygodniu Czytania Dzieciom w ramach projektu „Cała Polska czyta dzieciom”,
- Udział w GRZE MIEJSKIEJ „Dzień Dziecka Świętem Bezpieczeństwa” w ramach projektu Politechnika Białostocka - Białostocki Uniwersytet Dziecięcy mającego na celu zapoznanie dzieci z tematyką bezpieczeństwa.

KIERUNEK	DZIAŁAŃ	B.4.3.	BUDOWA	ZINTEGROWANEGO	SYSTEMU	ZARZĄDZANIA
BEZPIECZEŃSTWEM W MIEŚCIE						

Programy zrealizowane

- Funkcjonowanie całodobowego Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w strukturach Biura Zarządzania Kryzysowego, mające za zadanie zapewnienie sprawnego przepływu informacji oraz skutecznego kierowania i koordynowania działaniami w zakresie zapobiegania sytuacjom kryzysowym, przygotowania do podejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych oraz odtwarzania infrastruktury,
- Funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, który prowadzi ocenę występujących i potencjalnych zagrożeń, przygotowuje propozycje działań, opiniuje plany i programy dotyczące bezpieczeństwa oraz organizuje informowanie społeczeństwa o zagrożeniach,

- Funkcjonowanie Komisji Bezpieczeństwa i Porządku, która prowadzi ocenę zagrożeń porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, opiniuje pracę Policji i innych służb, inspekcji, straży i innych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, opiniuje i przygotowuje plany i programy dotyczące bezpieczeństwa,
- Przygotowano aktualizację Planu Zarządzania Kryzysowego Białegostoku, który został zatwierdzony przez Wojewodę Podlaskiego,
- Zawarto porozumienie z Wojskowym Komendantem Uzupełnień w Białymstoku w zakresie współdziałania i wymiany informacji dotyczących zarządzania kryzysowego,
- Opracowano Procedurę METEO - zasady obiegu prognoz, ostrzeżeń oraz komunikatów meteorologicznych w systemie zarządzania kryzysowego,
- Przeprowadzono spotkanie z kierownikami służb, inspekcji i straży w sprawie przygotowania i zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w Białymstoku podczas trwania EURO 2012,
- Przeprowadzono spotkanie z kierownikami służb, inspekcji i straży w sprawie przygotowania do odśnieżania i minimalizowania skutków okresu zimowego,
- Przeprowadzono trening systemu wczesnego ostrzegania dotyczący organizacji oraz funkcjonowania Miejskiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego,
- Rozbudowano monitoring wizyjny Miasta w rejonach o potencjalnie największych zagrożeniach dla bezpieczeństwa ludzi i ochrony szczególnych obiektów, miejsc pamięci oraz innych miejsc o zwiększonym zagrożeniu. Na terenie Białegostoku na koniec 2012 r. było zainstalowanych 114 kamer,
- Zakupiono 2 syreny w ramach modernizacji systemu alarmowania Miasta (98 w całym systemie). Utrzymywanie i stała konserwacja istniejących syren oraz wymiana syren mechanicznych na cyfrowe umożliwia sprawne nadawanie i przekazywanie komunikatów słownych dla mieszkańców w sytuacji zagrożenia,
- Przeprowadzono remonty i konserwację 8 schronów,
- Realizacja przedsięwzięć w celu zapewnienia bezpieczeństwa podczas 115 imprez masowych i zgromadzeń, wypracowywanie i wdrażanie rozwiązań bezpiecznego przebiegu, a także kontrola i lustracja miejsc ich organizacji,
- Miasto dofinansowało Komendę Miejską Policji w Białymstoku w zakresie zakupu sprzętu informatycznego i łączności, pojazdów specjalistycznych, odzieży ochronnej i specjalistycznej, zakupu urządzeń techniki specjalnej, modernizacji siedziby Wydziału Patrolowo-Interwencyjnego Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku oraz szkoleń specjalistycznych,
- Szkoły Miasta Białegostoku brały udział w programie „Szkoła bez przemocy”,
- Miasto Białystok zwraca także uwagę na zapewnienie szczególnej opieki dzieciom nie tylko podczas trwania roku szkolnego, ale także podczas wakacji. Dyrektorzy szkół na początku września składają sprawozdania dotyczące zapewnienia bezpiecznego wypoczynku dzieci i młodzieży wypoczywających na koloniach i półkoloniach podczas wakacji organizowanych przez placówki i szkoły Miasta Białegostoku,

- Co roku z puli środków przeznaczonych na przeciwdziałanie alkoholizmowi organizowane są zajęcia pozalekcyjne mające na celu promocję zdrowego stylu życia, co z pewnością wpływa na zmniejszenie zasięgu zachowań ryzykownych. W roku 2012 do szkół, na ten cel zostało przekazanych 921 778 zł,
- W roku szkolnym 2012/2013 Miasto Białystok po raz kolejny przystąpiło do programu Stowarzyszenia Producentów i Dziennikarzy Radiowych pt. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, jednym z jego najważniejszych celów jest promowanie konstruktywnych postaw zdrowego stylu życia oraz atrakcyjnych dla dzieci i młodzieży zachowań społecznych jako alternatywy wielu zagrożeń, a w szczególności picia alkoholu, zażywania narkotyków oraz stosowania przemocy.

B.5. WSPIERANIE RODZIN

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.5.1. WSPIERANIE RODZINY W JEJ ROZWOJU I FUNKCJACH SPOŁECZNYCH

Programy zrealizowane

- Resortowy Program Wsparcia Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2012 r. pn. „Wsparcie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka” Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w ramach którego zrealizowano:
  - Programy „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” oraz „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – druga edycja”. Otrzymano dotacje na zatrudnienie koordynatorów pieczy zastępczej, którzy objęli opieką i wsparciem 103 rodziny zastępcze, w których wychowuje się 141 dzieci. We współpracy z rodzinami zastępczymi koordynatorzy przygotowywali dzieciom plany pomocy dziecku. Koordynatorzy odbyli 683 spotkania z rodzinami zastępczymi oraz 88 spotkań z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
  - „I ty możesz zostać rodziną zastępczą”. Projekt zakładał przeprowadzenie szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze. Szkolenie obejmowało 54 godziny szkoleniowe (12 sesji szkoleniowych) i konsultacji indywidualnych. Ponadto wszyscy kandydaci na rodziny zastępcze odbyli 10 godzin praktyk w placówkach. W ramach programu dla uczestników zakupiono materiały szkoleniowe. Szkolenie ukończyło 10 osób,
  - „Asystent rodziny 2012” - projekt trwał od czerwca do grudnia 2012 r., w jego ramach zatrudniono 5 asystentów rodzinnych. Wsparciem w postaci asystentury rodzinnej objęto 42 rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- Projekt systemowy „Aktywność kluczem do sukcesu” współfinansowany przez UE w ramach EFS, trwający V-XI 2012 r., w ramach którego zatrudniono 5 asystentów rodzinnych. Wsparciem w postaci asystentury rodzinnej objęto 53 rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,

- Zespół Pomocy Dziecku i Rodzinie działający w Pogotowiu Opiekuńczym prowadził następujące formy zajęć: terapię pedagogiczną, terapię psychologiczną oraz terapię logopedyczną otaczając opieką 75 dzieci. Terapią pedagogiczną objęto 55 dzieci, terapią logopedyczną 28 dzieci, terapią psychologiczną 16 dzieci. Terapia prowadzona była wg indywidualnych programów stworzonych na potrzeby każdego dziecka. Zespół Pomocy Dziecku i Rodzinie świadczył pomoc terapeutyczną rodzinom z lokalnego środowiska. Na konsultacje do psychologa zgłaszali się rodzice w trudnych sytuacjach życiowych, kryzysach, z problemami w relacjach z dziećmi. Rodziny uzyskiwały wsparcie psychologiczne, a także długoterminową pomoc terapeutyczną (terapia rodzin). W ramach zajęć logopedycznych odbyło się: diagnozowanie mowy, terapia wad wymowy, stymulowanie opóźnionego rozwoju mowy. Prowadzono trening skutecznego rodzica na bazie „Wychowanie bez porażek” Thomasa Gordona. Obejmował on cykl ośmiu spotkań po 3,5 godz. i uczył konkretnych, skutecznych metod porozumiewania się z dziećmi co powodowało niwelowanie błędów wychowawczych oraz wpływało na poprawę relacji rodzic - dziecko,
- Szeroka oferta poradnictwa rodzinnego realizowana przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Z roku na rok coraz więcej dzieci i młodzieży zostaje objętych zajęciami socjoterapeutycznymi,
- Konkurs ofert dla organizacji pozarządowych w zakresie wspierania rodziny w jej funkcjach wychowawczych i opiekuńczych,
- Powołanie Rady Programowej ds. Organizacji Konferencji i organizacja I edycji konferencji „Białystok rodzinie - wspólna troska”,
- Wspieranie rodziny poprzez organizację spotkań w ramach Szkół dla Rodziców celem pogłębiania wzajemnego zrozumienia małżonków oraz zacieśniania relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi by wspomagając ich aspiracje i zainteresowania godzili je z odpowiedzialnym rodzicielstwem,
- Zabawy fundamentalne - projekt realizowany w przedszkolach,
- Funkcjonowanie Szkół Dla Rodziców - przy 38 szkołach,
- Cyfrowy Białystok - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców Białegostoku.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Program pracy z rodziną biologiczną, obejmujący indywidualne spotkania o tematyce związanej m.in. z umiejętnością radzenia sobie w sytuacjach trudnych, nauką radzenia z trudnymi emocjami, umiejętnością rozwiązywania konfliktów, sposobami spędzania wolnego czasu z dzieckiem. Spotkania prowadzone były przez pedagoga, psychologów i wychowawców placówki. Program jest modyfikowany i dostosowywany na bieżąco do potrzeb rodzin, których dzieci aktualnie znajdują się w placówce,
- Organizacja II edycji konferencji „Białystok rodzinie – wspólna troska”,
- Inauguracja działalności Białostockiej Akademii Rodziny.

Programy nowo utworzone

- Projekt programu „Białostocka Karta Dużej Rodziny”, skierowanego do rodzin wielodzietnych mających na utrzymaniu troje lub więcej dzieci do ukończenia 18 roku życia, a w przypadku gdy dziecko uczy się lub studiuje do ukończenia 26 roku życia. Program obejmuje około 20 000 mieszkańców Białegostoku i ma na celu: promowanie rodziny wielodzietnej i jej pozytywnego wizerunku, wzmacnianie funkcji rodziny i poprawę sytuacji rodzin wielodzietnych, wyrównywanie szans rozwojowych i życiowych dzieci oraz młodzieży z rodzin wielodzietnych. Założeniem programu jest wprowadzenie ulg (na poziomie 50% obowiązujących stawek) w: lokalnym transporcie zbiorowym, opiece nad dziećmi do lat 3 (żłobki), edukacji publicznej (przedszkola samorządowe), kulturze, kulturze fizycznej i turystyce (pływalnie, lodowisko), innych świadczeniach na rzecz rodzin. Do udziału w programie będą mogły przystąpić inne instytucje publiczne, podmioty komercyjne oraz organizacje pozarządowe.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.5.2. WZMACNIANIE I DOSKONALENIE WSPÓŁPRACY SZKOŁY ZE ŚRODOWISKIEM RODZINNYM I SPOŁECZNYM

Programy zrealizowane

- Funkcjonowanie Forum Rodziców w ramach Forum Szkół,
- W coraz większej liczbie szkół funkcjonuje „Szkoła dla Rodziców” i coraz więcej rodziców w niej uczestniczy,
- Organizacja w ramach Białostockiego Forum Szkół:
  - Otwarte Drzwi w szkołach i przedszkolach,
  - Festyn Edukacyjny,
  - „Turniej Wiedzy o Zawodach”.
- Działania LCDZ ukierunkowane na pracę z rodzicami w aspekcie ich świadomego wspomagania dziecka w wyborze ścieżki zawodowej oraz wspierania jego rozwoju w sytuacji niepełnosprawności w ramach wzmacniania i doskonalenia współpracy szkoły ze środowiskiem rodzinnym i społecznym:
  - Zajęcia w ramach poradnictwa grupowego dla rodziców. W 2012 r. w spotkaniach doradców z rodzicami w ramach Zebrań Rodzicielskich w szkołach uczestniczyło 809 osób,
  - Wspomaganie rodziców uczniów z różnymi niepełnosprawnościami w ramach Koalicji Wsparcia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Grupy Wspomagania Rodziców. W działaniach uczestniczyło 341 osób, w tym w ramach:
    - warsztatów dla rodziców dzieci niepełnosprawnych w ramach Koalicji na Rzecz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych - 11 osób,
    - spotkań Grupy Wspomagania - 31 osób,
    - spotkań roboczych Koalicji Wsparcia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w instytucjach wspomagających. 120 rodziców dzieci z niepełnosprawnością i specjalistów uczestniczyło

w 9 spotkaniach roboczych Koalicji Wsparcia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w instytucjach wspomagających, między innymi w siedzibie: Stowarzyszenia "My dla Innych", Zespołu Szkół nr 16, Dziennego Ośrodka dla Dorosłych Osób z Autyzmem, Przedszkola Samorządowego nr 26 Integracyjnego,

- Spotkania ze specjalistami, reprezentującymi różne instytucje wsparcia/pomocowe naszego Miasta np.: przedstawiciel MOPR-u, PFRON-u, psycholog poradni psychologiczno-pedagogicznej, udział rodziców poszukujących informacji nt. wsparcia i zapobiegających wykluczeniu społecznemu ich i swoich dzieci,
- Współudział osób wspomagających osoby niepełnosprawne oraz rodziców dzieci z niepełnosprawnością w Konferencjach: „Wsparcie dla edukacji” współorganizowanej z Uniwersytetem w Białymstoku, „Wiele spraw dla niepełnosprawnych” organizowanej wraz z Urzędem Marszałkowskim, „Zrozumieć niepełnosprawność” współorganizowaną z Zespołem Szkół nr 16,
- Spotkania dla rodziców uczniów z niepełnosprawnością, dotyczących wyboru szkoły ponadgimnazjalnej przy udziale przedstawicieli szkół, uczniów, doradców zawodowych, psychologa LCDZ. Spotkania miały na celu pomoc rodzicowi w świadomym wspomaganiu dziecka, zapobiegającemu wykluczeniu swojej pociechy w przyszłości z życia zawodowego i społecznego,
- Prowadzenie konsultacji telefonicznych, porad indywidualnych w siedzibie LCDZ oraz spotkań w podzespołach, np. z udziałem doradcy zawodowego - specjalisty ds. osób niepełnosprawnych i psychologa w zależności od indywidualnych potrzeb klientów. Dotyczyły one najczęściej wyboru szkoły, dostosowanej do możliwości psychofizycznych dziecka, w związku z dysfunkcją oraz oprogramowania, dostosowania stanowiska do nauki, itp.

W ramach ww. grupy działań w zebraniach rodzicielskich w roku szkolnym 2012/2013 uczestniczyło 809 rodziców z 13 szkół gimnazjalnych. Rodzice uzyskali informacje nt. pomocy w zakresie świadomego wspierania dziecka w wyborze ścieżki edukacyjnej i zawodowej, dającej mu szansę na odniesienie w przyszłości sukcesu na rynku pracy oraz satysfakcji osobistej (np. poczucie własnej wartości, zaradność, itp.). W roku szkolnym 2012/2013, w ramach Koalicji Wsparcia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Grupy Wspomagania Rodziców, łącznie 341 osób wzięło udział w spotkaniach na terenie różnych placówek integracyjnych, terapeutycznych, szkoleniowych, konsultacjach. Poprzez uczestnictwo w grupach wspomagania oraz w konferencjach i szkoleniach uczestnicy mogli podnieść swój poziom wiedzy i świadomości oraz poprawić swój stan psychicznego czy emocjonalny,

- Działania LCDZ ukierunkowane na wzmacniania i doskonalenia współpracy szkoły ze środowiskiem rodzinnym i społecznym w procesie wdrażania systemu doradztwa i pracę z dzieckiem/ucniem w aspekcie świadomego planowania ścieżki edukacyjnej i zawodowej, zwiększającej szansę na sukces zawodowy i osobisty w jego dorosłym życiu, wdrożone lub wdrażane i realizowane w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych naszego Miasta:

- Preorientacja i orientacja zawodowa - 5 814 osób
  - Zajęcia informacyjno - aktywizujące dla uczniów szkół gimnazjalnych (w tym ze szkół integracyjnych i z oddziałami integracyjnymi) - 3 932 uczniów,
  - Zajęcia informacyjno - aktywizujące dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych (w tym ze szkół integracyjnych i z oddziałami integracyjnymi) - 129 osób,
  - Spotkania z ciekawymi zawodami dla uczniów szkół podstawowych - 108 osób,
  - Spotkania z przedstawicielami zawodów oraz inne działania dla uczniów szkół gimnazjalnych (w ramach nw. „Tygodnia ...”) - 1 645 uczestników
- „Tydzień na Rzecz Kariery” - działanie innowacyjne, w którym udział wzięło 2 669 osób z 80 szkół (70 gimnazjalnych, 10 ponadgimnazjalnych). Inicjatywa skierowana do uczniów gimnazjów Miasta Białegostoku oraz powiatu białostockiego. Zorganizowano:
  - spotkania uczniów z Pracodawcami w ramach warsztatów realizowanych w 10 szkołach zawodowych,
  - spotkania z przedstawicielami zawodów - zorganizowane przez LCDZ i przeprowadzone w CKU,
  - wycieczki zawodoznawcze dla uczniów - 2 grupy młodzieży (łącznie 20 osób) z PG nr 5 i 23 miały okazję zapoznać się z Firmą ChM w Lewickich,
- Warsztaty dla 1 347 uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych: "Odważnie w przyszłość" dla uczniów klas VI szkół podstawowych - 124 osoby, „Twórcze myślenie” dla uczniów klas I szkół gimnazjalnych - 542 uczestników, „Poznaję siebie - planuję - decyduję” - dla uczniów klas III szkół gimnazjalnych - 89 osób, warsztaty dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi - 534 osoby,
- Doradztwo grupowe i indywidualne dla 421 uczniów: informacja zawodowa LCDZ, festyny, fora, targi, informacja/ konsultacje telefoniczne,
- Konkursy, Turniej Wiedzy ...”, w którym udział wzięło 600 osób. W ramach inicjatywy zorganizowano:
  - konkurs „Moja pasja początkiem drogi do kariery” - skierowany do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych - 87 osób,
  - „Turniej Wiedzy o Zawodach” - ponadregionalna impreza dla uczniów szkół gimnazjalnych (innowacja - edycja) - 467 osoby,
  - VII edycja konkursu na Planer Kariery skierowanego do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych - 46 osób,
- Warsztaty dla uczniów, nauczycieli i zainteresowanych rodziców w ramach Konferencji „Wspólnie do zawodowego sukcesu” - 124 osoby,
- Warsztaty dotyczące planowania ścieżek edukacyjnych i pokazywania różnych wariantów uzyskiwania kwalifikacji zawodowych, w związku z wejściem w życie zmian w systemie edukacji o kształceniu zawodowym,
- Wycieczki zawodoznawcze dla nauczycieli szkół gimnazjalnych. 10 osób wzięło udział w szkolnej wycieczce koordynatorów doradztwa do Firmy ChM w Lewickich (koordynatorzy z PG nr 12, 15, 23 oraz doradcy zawodowi LCDZ),

- Z oferty LCDZ w roku szkolnym 2012/2013, w ramach działań wzmacniania i doskonalenia współpracy szkoły ze środowiskiem rodzinnym i społecznym, w procesie wdrażania systemu doradztwa uczestniczyło w różnych formach działań łącznie 9 889 osób (uczniowie, rodzice, nauczyciele, przedstawiciele nadzoru pedagogicznego i organu prowadzącego). W działaniach wzięło udział: 8 502 uczniów, 809 rodziców w ramach zebrań rodzicielskich, 80 nauczycieli w ramach rady pedagogicznej, 157 uczestników Konferencji „Wspólnie do zawodowego sukcesu” (nauczyciele, rodzice, przedstawiciele nadzoru pedagogicznego organu prowadzącego, inni, uczestniczący w obradach konferencyjnych), 341 osób w ramach Koalicji Wsparcia i Grupy Wspomagania. W porównaniu z rokiem szkolnym 2010/2011 nastąpił znaczący wzrost liczby odbiorców - około 1500 osób.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Zajęcia w ramach poradnictwa grupowego dla rodziców - spotkania doradców z rodzicami w ramach Zebrań Rodzicielskich,
- Wspomaganie rodziców uczniów z różnymi niepełnosprawnościami w ramach Koalicji Wsparcia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Grupy Wspomagania Rodziców:
  - Spotkania robocze Koalicji Wsparcia...w instytucjach wspomagających,
  - Organizacja i prowadzenie Spotkań Grupy Wspomagania,
  - Organizacja spotkań dla rodziców uczniów z niepełnosprawnością, dotyczących wyboru szkoły ponadgimnazjalnej,
  - Prowadzenie konsultacji telefonicznych, porad indywidualnych w siedzibie LCDZ oraz spotkań w podzespołach,
- Preorientacja i orientacja zawodowa:
  - Zajęcia informacyjno-aktywizujące dla uczniów szkół gimnazjalnych (w tym ze szkół integracyjnych i z oddziałami integracyjnymi),
  - Zajęcia informacyjno-aktywizujące dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych (w tym ze szkół integracyjnych i z oddziałami integracyjnymi),
  - Spotkania z ciekawymi zawodami dla uczniów szkół podstawowych,
  - Spotkania z przedstawicielami zawodów dla uczniów szkół gimnazjalnych (w ramach „Tygodnia na Rzecz Kariery”),
- „Tydzień na Rzecz Kariery”:
  - Spotkania uczniów w ramach warsztatów i spotkań uczniów i rodziców z Pracodawcami,
  - Spotkania z przedstawicielami zawodów,
  - Wycieczki zawodoznawcze dla uczniów,
- Warsztaty dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych:
  - "Odważnie w przyszłość" dla uczniów klas VI szkół podstawowych,
  - „Twórcze myślenie” dla uczniów klas I szkół gimnazjalnych,
  - „Poznaję siebie - planuję - decyduję” - dla uczniów klas III szkół gimnazjalnych,

- Warsztaty dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- Doradztwo grupowe i indywidualne dla uczniów: informacja zawodowa LCDZ, festyny, fora, targi, informacja/ konsultacje telefoniczne,
- Konkursy, Turniej Wiedzy ...":
  - Konkurs „Moja pasja początkiem drogi do kariery” - skierowany do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
  - „Turniej Wiedzy o Zawodach” - dla uczniów szkół gimnazjalnych (edycja ponadregionalna),
  - Konkurs na Planer Kariery - skierowany do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- Wycieczki zawodoznawcze dla nauczycieli - do Firm deklarujących wolę współpracy w tym zakresie.

Programy nowo utworzone

- W roku szkolnym 2013/14 planowane jest pilotażowo nawiązanie współpracy z przedszkolami zainteresowanymi współpracą w zakresie doradztwa zawodowego.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.5.3. ROZWIJANIE SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIEĆMI I RODZINĄ

Programy zrealizowane

- „Aktywność kluczem do sukcesu” (opisany w B.5.1),
- „Asystent rodziny 2012” (opisany w B.5.1),
- Warsztaty z kreacji graficznej i filmowej dla dzieci i młodzieży realizowane w ramach projektu „Malowane Podlasie”. Zajęcia obejmowały szkolenie z fotografii cyfrowej, grafiki komputerowej oraz filmu i montażu materiałów,
- Zajęcia z psychoterapii tańcem i ruchem przeznaczone dla dzieci starszych, służące odreagowaniu napięć poprzez taką formę ekspresji jaką jest ruch i taniec,
- Warsztat ekonomiczny „Robinson na Plusie” realizowany w ramach projektu Akademia Robinsona dla usamodzielniających się wychowanków przebywających w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Lokalny program pomocy społecznej: „Wychowawca Podwórkowy”, którego głównym celem było przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz zapobieganie społecznie nieakceptowanym zachowaniom dzieci i młodzieży poprzez organizowanie im czasu wolnego oraz rozwijanie ich zainteresowań. Zakres działań wychowawców podwórkowych obejmował m.in.:

- organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży z białostockich osiedli mieszkaniowych w godzinach popołudniowych w ciągu tygodnia,
- oferowanie ciekawych form spędzania czasu - różnorodnych zajęć profilaktycznych, rekreacyjnych, sportowych, gier zespołowych, wspólnych wyjść (do kina, teatru, na basen, na wystawy, wycieczki), zajęć plastycznych, spotkań z ciekawymi ludźmi,
- pomoc w rozwiązywaniu doraźnych trudności i problemów dzieci, zarówno szkolnych, socjalnych, rodzinnych, jak i psychologicznych,
- wypracowanie optymalnego, dostosowanego do różnorodnych warunków modelu pracy profilaktyczno-wychowawczej w środowisku otwartym - na ulicy, podwórku, boisku i w innych miejscach spotkań dzieci i młodzieży,
- kreowanie sytuacji, w których dziecko aktywnie rozwija wszystkie sfery swojej osobowości oraz buduje obraz własnej osoby.

Liczba dzieci i młodzieży, które biorą udział w programie stale ewaluuje. Średnia w miesiącu z zajęć korzysta około 500 osób. Najliczniejszą grupą wiekową stanowiły dzieci w przedziale 6-12 lat,

- Program przygotowania się wychowanków do procesu usamodzielniania,
- Program profilaktyki „Ciało niedoskonałe, umysł zawodny, wyobrażenia znakomita”,
- Program profilaktyki „Zdrowa ciąża, macierzyństwo, rodzicielstwo, rodzina”,
- Program „Wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka” obejmujący dzieci z różnymi dysfunkcjami w wieku 0-3 lat,
- Program indywidualnych zajęć stymulująco-terapeutycznych dla dzieci w wieku poniemowlęcym,
- Program „Uncja profilaktyki jest więcej warta niż funt terapii”,
- Program przygotowania wychowanków do usamodzielnienia realizowany od stycznia 2009 roku ze zmianami dostosowywanymi do potrzeb wychowanków usamodzielniających się w poszczególnych latach. Ma on pomóc w wyeliminowaniu u wychowanków obaw związanych z opuszczeniem placówki i rozpoczęciem samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie oraz wyposażać w umiejętności praktyczne przydatne w codziennym życiu,
- Program przeciwdziałania dyskryminacji „Różni, jednak równi”, którego celem jest przeciwdziałanie popularyzacji ideologii neonazizmu, faszyzmu i rasizmu a także otwieranie dzieci i młodzieży na innych ludzi, różniących się kolorem skóry, narodowością, religią. Program ma zapobiegać rozwijaniu się w młodych ludziach postaw dyskryminacyjnych mogących doprowadzić do aktów agresji i przemocy wobec przedstawicieli i przedstawicielek grup mniejszościowych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dla kształtowania tolerancji i postawy otwartości na różnorodność niezbędne jest budowanie szacunku do siebie oparte na adekwatnej, prawidłowej samoocenie. Program obejmuje zajęcia poznawcze i twórcze oraz warsztaty psychologiczne. Uczestnicy programu biorą udział w projekcie Centrum im. Ludwika Zamenhofs – Żywa Biblioteka. Od 3 lat w okresie wakacji wychowankowie mają także możliwość kontaktu z wolontariuszami z krajów azjatyckich, którzy w ramach współpracy z organizacją AISC przebywają w placówce zapoznając dzieci ze swoją kulturą, językiem, zwyczajami,
- Program interwencyjno-edukacyjno-profilaktyczny dotyczący nieletnich osób nadużywających alkoholu „Małolat”. Kolejna edycja programu rozpoczęła się w roku 2011. Program obejmował

zajęcia z młodzieżą oraz zajęcia z rodzicami. Poruszana tematyka dotyczyła następujących zagadnień: mity alkoholowe, używanie i nadużywanie alkoholu, pułapka uzależnienia, współuzależnienie – rodzina a alkohol,

- Warsztaty psychoedukacyjne „Nie pruj się”, których celem było kształtowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów (kolejna edycja warsztatów rozpoczętych w roku 2010 r.),
- Konkursy i turnieje organizowane corocznie:
  - VIII Międzyplacówkowy Konkurs Plastyczny pod hasłem „Dzieciństwo powinno być jak ptak - wolne i piękne, dzieciństwo powinno być jak czekolada - słodkie i dobre”,
  - IX Integracyjny Międzyplacówkowy Konkurs Recytatorski Prozy i Poezji ks. Jana Twardowskiego pod hasłem „Najważniejsze przecież, że Ty kogoś kochasz”,
  - XI Turniej Tenisa Stołowego Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych Województwa Podlaskiego.

Programy nowo utworzone

- Warsztaty z kreacji graficznej i filmowej dla dzieci i młodzieży realizowane w ramach projektu „Malowane Podlasie”, zajęcia z psychoterapii tańcem i ruchem przeznaczone dla dzieci starszych, służące odreagowaniu napięć poprzez taką formę ekspresji jaką jest ruch, taniec i warsztat ekonomiczny „Robinson na Plusie”.

Programy niezrealizowane

- Program zajęć psychoedukacyjnych „Korygowanie zaburzeń zachowań dzieci nadpobudliwych psychoruchowo i agresywnych”, skierowany do wychowanków funkcjonujących w sposób zaburzony. Do udziału w programie wytypowano wychowanków prezentujących nasilone zachowania opozycyjne i buntownicze, przejawiających zachowania agresywne, popadających w częste konflikty, niedojrzałych społecznie, zaniedbanych kulturowo, mających kłopoty z zaspakajaniem swoich potrzeb w społecznie akceptowany sposób, mających kłopoty z komunikowaniem swoich uczuć i emocji. W ramach programu z zaplanowanych 11 spotkań odbyły się tylko 2. Przeprowadzenie kolejnych zajęć było niemożliwe ze względu na silny opór wychowanków przed uczestniczeniem w zajęciach.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.5.4 . WSPIERANIE SYSTEMU INSTYTUCJI ASYSTENTA RODZINY

Programy zrealizowane

- „Aktywność kluczem do sukcesu” (opisany w B.5.1),
- „Asystent rodziny 2012” (opisany w B.5.1).

Programy zrealizowane

- W latach 2010 – 2012 wybudowano 187 gminnych lokali mieszkalnych, z czego 100 lokali w budynku przy ul. Armii Krajowej 31 i 87 lokali w dwóch budynkach wielorodzinnych przy ul. Borsuczej. Realizacja tych inwestycji wpłynęła na zwiększenie komunalnego zasobu mieszkaniowego i umożliwiła poprawę warunków mieszkaniowych osób uprawnionych do otrzymania mieszkania z zasobu Miasta oraz poprawę racjonalności wykorzystania zasobu,
- Dokonano zmiany przepisów prawa miejscowego dotyczących zasad wynajmowania gminnych lokali mieszkalnych, w tym przepisów dotyczących najmu gminnych lokali na czas oznaczony, co umożliwia częstszą weryfikację uprawnień do uzyskania pomocy w otrzymaniu mieszkania jak również zapewnia lepsze wykorzystanie zasobu mieszkaniowego,

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Rozpoczęto działania związane z budową osiedla mieszkaniowego przy ul. Gen. Józefa Bema, w którym przewiduje się około 1 000 lokali mieszkalnych,
- Rozpoczęto budowę 3 budynków wielorodzinnych przy ul. Klepackiej, łącznie 60 lokali z przeznaczeniem na lokale socjalne,
- Sukcesywnie powiększa się liczbę lokali socjalnych przekształcając na socjalne lokale mieszkalne wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy,
- Adaptowano na lokale socjalne pomieszczenia pełniące dotychczas inne funkcje, np. pomieszczenia w budynku hotelowym przy ul. Antoniuk Fabryczny 40/48,
- Prowadzony jest najem lokali mieszkalnych od innych podmiotów i ich podnajmowanie z przeznaczeniem na lokale socjalne,
- Udzielanie zniżek czynszu najemcom gminnych lokali mieszkalnych o niskich dochodach. Ich wysokość jest zróżnicowana (55%, 35% lub 25%) i zależy od dochodu oraz powierzchni zajmowanego lokalu mieszkalnego. Zniżki przyznawane są na rok z możliwością przedłużenia tego okresu w przypadku utrzymywania się niskiego dochodu. Z obniżki czynszu korzysta około 35% mieszkańców gminnego zasobu mieszkaniowego,
- Wdrożono Program pomocy osobom i rodzinom zagrożonym eksmisją umożliwiającą ułatwienie spłaty zadłużenia mieszkańcom komunalnego zasobu mieszkaniowego, którzy z różnych przyczyn znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i w związku z tym zaprzestali opłacania czynszu za najem lokali mieszkalnych. Dzięki programowi można uzyskać pomoc w spłacie zadłużenia poprzez: odroczenie terminu płatności, rozłożenie spłaty na raty lub umorzenie części zadłużenia. Do programu przystąpiło ponad 1 300 osób, przy czym nie wszystkie osoby dotrzymały warunków zawartego w ramach programu porozumienia, tj. terminowego regulowania bieżących należności, przez co utraciły prawo do skorzystania z przewidzianych form pomocy.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.6.1 KONTYNUACJA ZADAŃ PROZDROWOTNYCH I PROFILAKTYCZNYCH

Programy zrealizowane

- Program edukacyjny Mleko z klasą,
- Działania zmierzające do zmniejszenia szkodliwości palenia tytoniu wśród mieszkańców Miasta Białystok, w tym:
  - Prowadzenie Bezpłatnego Punktu Poradnictwa Antynikotynowego,
  - Prowadzenie programu „Rzuć palenie razem z nami” (m.in.: programy edukacji antynikotynowej – „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie pal przy mnie proszę”, „Znajdź właściwe rozwiązanie”),
- Program edukacyjny „Stres pod kontrolą”,
- Program edukacyjny „Na ratunek outsiderom”,
- Program edukacyjny „Trzymaj formę”,
- Szkoła Dobrego Wyboru,
- Terapia przez sztukę,
- Realizacja programów profilaktycznych w zakresie zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży w szkołach:
  - realizacja zajęć w ramach Akademii Rodzica,
  - organizowanie prozdrowotnych festynów profilaktycznych,
  - promowanie postaw prozdrowotnych i sieci placówek pomocowych za pośrednictwem lokalnych mediów,
- Zapewnienie całodobowej opieki przebywającym w Domu Pomocy Społecznej mieszkańcom w zakresie obowiązujących standardów. Wszelkie działania podejmowane na ich rzecz mają służyć aktywizacji mieszkańców, podnoszeniu ich sprawności fizycznej i integracji ze środowiskiem lokalnym oraz zapewnić dostęp do kultury, oświaty, rekreacji. W 2012 r. mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej (DPS) w Białymstoku przy ul. Baranowickiej uczestniczyli w 72 imprezach mających na celu promowanie aktywnego spędzania wolnego czasu, z których skorzystało 2 588 osób:
  - 4 imprezy karnawałowe: 3 choinki i zabawa choinkowa, organizowana przez DPS oraz Zespół Szkół Nr 12 i duchownego kościoła prawosławnego,
  - 3 koncerty w Operze i Filharmonii Podlaskiej, m.in. XXX Wieczory Kolęd Prawosławnych zorganizowane przez Diecezję Białostocko-Gdańską Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, Koncert z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci Ofiar Holokaustu w Operze i Filharmonii Podlaskiej, Koncert pt. „Adam Wajrak opowiada o zwierzętach Podlasia”,

- 9 przeglądów twórczości osób niepełnosprawnych o tematyce muzycznej, teatralnej, plastycznej, m.in. Przegląd grup teatralnych i solistów w Zgierzu w ramach II etapu XII Ogólnopolskiego Festiwalu Twórczości Teatralno - Muzycznej Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie zorganizowany przez Fundację Anny Dymnej „Mimo Wszystko” w Krakowie i Fundację im. Brata Alberta w Radwanowicach, Przegląd artystyczny „Idźmy w życie z wyobraźnią” w Mrągowie zorganizowany przez Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Chorych „AMICUS”,
- 4 imprezy sportowe, m.in.: VI Integracyjny Turniej Sportowy „Zdrowo i Wesoło” zorganizowany przez DPS w Łomży,
- 4 imprezy sportowe zorganizowane w ramach „Olimpiad Specjalnych”, m.in.: VIII Ogólnopolskie Zimowe Igrzyska Olimpiad Specjalnych w Kielcach, VII Podlaski Dzień Treningowy MATP Olimpiad Specjalnych w tutejszym Domu (organizator Olimpiady Specjalne) oraz Sekcja sportowa „Szansa” działająca przy DPS w Białymstoku, obóz w Zakopanem (organizator Olimpiady Specjalne),
- 3 imprezy muzyczne, w tym np. Międzynarodowy Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej „Nuty Przyjaźni” zorganizowany przez Hajnowski Dom Kultury, VI Przegląd Piosenki Biesiadnej „Po ten kwiat...” Białystok 2012 zorganizowany przez MOPR w Białymstoku,
- 3 turnusy rehabilitacyjne, tj.: 2 turnusy rehabilitacyjne w Krynicy Morskiej w Ośrodku „Bałtyk” turnus rehabilitacyjny w Ośrodku Rehabilitacyjno - Wypoczynkowym „ASTUR” w Okunince zorganizowane przez DPS na Baranowickiej,
- 11 wycieczek, m.in. wycieczka do Jurajskiego Parku Dinozaurów w Jurowcach zorganizowana przez DPS przy ul. Baranowickiej, wycieczka do Centrum Kopernika w Warszawie zorganizowana przez Zespół Szkół Nr 12 w Białymstoku, wyjazd do Warszawy na spektakl pt. „Śpiąca Królowa” w Teatrze Żydowskim zorganizowany przez Zespół Szkół Nr 12 w Białymstoku, wyjazd integracyjny do Majątku Howieny w Pomigaczach połączony ze „Świętem Ziemniaka” zorganizowany przez Zespół Szkół Nr 12 w Białymstoku,
- imprezy okolicznościowe i konkursy z okazji: Walentynek, Dnia Matki, Dnia Dziecka, Dnia Seniora, Andrzejk,
- wyjścia do kina, teatru, na wystawy, m.in.: do Białostockiego Teatru Lalek na spektakl „Księżniczka Angina” zorganizowane przez DPS przy ul. Baranowickiej, wyjście do Centrum im. Ludwika Zamenhafa w Białymstoku na wystawę „Przyroda, Integracja, Sztuka” - podsumowanie piętnastu edycji plenerów Twórców niepełnosprawnych” zorganizowane przez Stowarzyszenie „NIKE”; wyjście do Teatru Dramatycznego im. A. Węgierki na imprezę na rzecz rodzin osób niepełnosprawnych „Pod skrzydłami anioła” zorganizowane przez Zespół Szkół Nr 16 w Białymstoku,
- spotkania integracyjne, spotkania rodzinne, m.in. Spotkanie integracyjne „Kalambury 2012” w Jałówce zorganizowane przez DPS w Jałówce, „Spotkania wrześniowe” w Łomży zorganizowane przez Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych Intelktualnie „Pomocna Dłoń”.

Opisane powyżej zadania wpisują się również w kierunek B.7.2. Stworzenie systemu wczesnej interwencji w zakresie rehabilitacji zdrowotnej, społecznej, zawodowej i edukacji.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Dom Pomocy Społecznej w Białymstoku przy ul. Baranowickiej od 2005 r. świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z chorobą Alzheimera, niezamieszkujących w Domu. Jest to zadanie fakultatywne wynikające z zapisów ustawy o pomocy społecznej. Dzięki tym działaniom umożliwia się osobom przewlekle chorym lepsze funkcjonowanie w środowisku rodzinnym i społecznym. Postępowanie w zakresie udzielania pomocy w formie usług opiekuńczych prowadzi Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. W 2012 r., na podstawie wydanych przez ten organ decyzji, ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z chorobą Alzheimera w DPS skorzystało 16 osób.

KIERUNEK	DZIAŁAŃ	B.6.2.	INICJOWANIE	ROZWIĄZAŃ	ADEKWATNYCH	DO	ZMIAN
DEMOGRAFICZNYCH							

Programy zrealizowane

- Zakup badań mammograficznych dla mieszkanek Miasta w wieku 40 – 49 lat.

B.7. POPRAWA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ I INTEGRACJI

KIERUNEK	DZIAŁAŃ	B.7.1.	ZWIĘKSZENIE	EFEKTYWNOŚCI	DZIAŁANIA	POMOCY	SPOŁECZNEJ
----------	---------	--------	-------------	--------------	-----------	--------	------------

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- „Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020.”,
- „Aktywność kluczem do sukcesu”. Od 2008 r. MOPR realizuje projekt systemowy Współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytet VII. Promocja Integracji społecznej, Działanie 7.1. Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej. Projekt skierowany jest do osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, mieszkańców Białegostoku, korzystających z pomocy MOPR w Białymstoku, w wieku aktywności zawodowej, będących osobami bezrobotnymi, w tym długotrwale bezrobotnymi lub osobami nieaktywnymi zawodowo. Działania przewidziane w projekcie, mają na celu wzrost aktywnej integracji wśród klientów MOPR, w tym wzrost potencjału społeczno - zawodowego,

przyczyniającego się do powrotu na rynek pracy i życia społecznego. W ramach projektu korzystamy z instrumentów aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej,

- Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, mający na celu likwidację zjawiska niedożywienia wśród dzieci i młodzieży, a także osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej realizowany z dotacji z budżetu państwa z udziałem własnym gminy. Programem objęci są uczniowie prawie wszystkich szkół na terenie Miasta, którzy otrzymują pełny obiad oraz dzieci w żłobkach i przedszkolach otrzymujące całodzienne wyżywienie. Dzieci i młodzież otrzymują posiłki na mocy decyzji administracyjnych, w ramach porozumień zawartych z placówkami edukacyjnymi. Dodatkowo w ramach programu otrzymują również posiłek dzieci i młodzież, zgłoszone przez dyrektorów placówek (bez potrzeby ustalania sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego). W okresie wakacyjnym z programu finansowane są posiłki dzieciom w trakcie pobytu na koloniach, obozach, półkoloniach itp. Pomocą materialną z programu w postaci zasiłku na zakup żywności objęte są również rodziny pozostające w trudnej sytuacji materialnej.

Programy nowo utworzone

- W roku 2012 zrealizowane były prace społecznie użyteczne wykonywane na rzecz Miasta Białegostoku prowadzone na podstawie Porozumienia NR9/PSU/FP/2012 z Powiatowym Urzędem Pracy w Białymstoku. Do wykonywania tych prac MOPR rekrutował osoby posiadające status osoby bezrobotnej. Dopuszczalny limit godzin to 40 godzin miesięcznie. W tym okresie wykonywało je 138 osób na terenie różnego rodzaju instytucji w Mieście, takich jak: żłobki, przedszkola, organizacje pożytku publicznego, szkoły, domy opieki społecznej, stowarzyszenia. Osoby tam zatrudnione wykonywały prace porządkowe, remontowe, gospodarcze, pomagały w opiece nad dziećmi.

KIERUNEK DZIAŁAŃ B.7.2. STWORZENIE SYSTEMU WCZESNEJ INTERWENCJI W ZAKRESIE REHABILITACJI ZDROWOTNEJ, SPOŁECZNEJ, ZAWODOWEJ I EDUKACJI

Programy zrealizowane

- Objęcie zajęciami z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju coraz to większej liczby dzieci,
- Coraz większy odsetek dzieci niepełnosprawnych uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Miejski Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2009-2015,
- Program „Asystent osoby niepełnosprawnej”,

- Ośrodek dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu znacznym i głębokim,
- Ośrodek rehabilitacyjno - edukacyjny dla dzieci z porażeniem mózgowym,
- Mieszkanie chronione - treningowe dla osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- Dzienny ośrodek dla dorosłych osób z autyzmem,
- Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce, którego zasadniczym celem jest doprowadzenie do pełnego uczestnictwa Romów w życiu społeczeństwa obywatelskiego i zniwelowanie różnic dzielących tę grupę od reszty społeczeństwa. Szczególnie istotne jest doprowadzenie do wyrównania poziomów w takich dziedzinach jak: edukacja, zatrudnienie, zdrowie, higiena, warunki lokalowe, umiejętność społecznego funkcjonowania. W ramach programu:
  - zakupiono bilety komunikacji miejskiej dzieciom i młodzieży szkolnej pochodzenia romskiego dojeżdżającym do szkół lub/oraz na kurs językowy,
  - zrealizowano kurs języka angielskiego dla dzieci/młodzieży romskiej,
  - zakupiono podręczniki, przybory szkolne i artykuły sportowe dzieciom i młodzieży romskiej,
- Program Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2011-2013, którego celem jest wskazanie działań ograniczających zjawisko marginalizacji społecznej poprzez udostępnienie osobom i rodzinom potrzebującym pomocy wszelkich instrumentów wspierających ich w podejmowaniu wysiłków zmierzających do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych. Program nakierowany jest na wsparcie niżej wymienionych grup i środowisk:
  - rodzin i osób dotkniętych i zagrożonych niekorzystnymi zjawiskami społecznymi,
  - dzieci i młodzieży wymagającej pomocy wychowawczej i społecznej,
  - osób starszych, niepełnosprawnych, przewlekłe chorych,
  - osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach programu:

- przyznano pomoc osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych,
- kontynuowano realizację programu osłonowego w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Miasta Białegostoku,
- prowadzono działania aktywizacyjne i reintegracyjne osób i rodzin,
- wspierano osoby długotrwale lub ciężko chore, niepełnosprawne, osoby starsze i samotne,
- udzielano pomocy rodzinom z problemami opiekuńczo - wychowawczymi poprzez pracę z rodzinami biologicznymi dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub rodzinach zastępczych oraz wspierano te rodziny we wzmacnianiu i odzyskiwaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania,
- Gminny program osłonowy w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Miasta Białegostoku, którego celem jest pomoc finansowa adresowana do mieszkańców Miasta Białegostoku - osób niezdolnych do pracy z tytułu wieku (ukończone 60 lat przez kobietę i 65 lat przez mężczyznę), osób przewlekłe chorych w wieku produkcyjnym, osób niepełnosprawnych znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i ponoszących wydatki na zakup leków zleconych przez lekarza. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku

na podstawie Uchwały Nr XXVI/265/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 23 kwietnia 2012 r. w okresie od 2 maja 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. realizował gminny program osłonowy w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Miasta Białegostoku. W ramach programu pomocy udzielono 1 110 rodzinom, w których było 1 275 osób uprawnionych,

- Miejski program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2009-2015 (Uchwała Nr XXXIX/496/09 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 30 marca 2009 r.) Realizacja zadań powiatu wynikających z art. 35a ust. 1 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.):
  - dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
  - dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
  - dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
  - dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
  - dofinansowanie usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika,
  - dofinansowanie rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
  - dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Powyższe zadania są finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Działania informacyjne, upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych (tablice informacyjne, strona internetowa, broszury, udzielanie informacji osobom zgłaszającym się, udział w spotkaniach).

Programy nowo utworzone

- Pilotażowy program „Aktywny Samorząd” w 2012 r. finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, realizowany w następujących obszarach:
  - obszar A - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
  - obszar B1 - pomoc w zakupie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem,
  - obszar B2 - pomoc w zakupie urządzeń lektorskich,
  - obszar B3 - pomoc w zakupie urządzeń brajlowskich,
  - obszar C - pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
  - obszar D - pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym.

Udzielanie pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym spełniającym warunki uczestnictwa w programie. Rozpowszechnianie informacji o programie (broszury, strona internetowa, udzielanie informacji osobom zgłaszającym się).

C. DŁUGOFALOWY WZROST GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY I W KONSEKWENCJI WIĘKSZA LICZBA JAKOŚCIOWO LEPSZYCH MIEJSC PRACY

C.1. WZMOCNIENIE PONADLOKALNEJ KONKURENCYJNOŚCI FIRM SEKTORA MSP

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.1.1. ROZWÓJ SYSTEMU USŁUG WSPARCIA MSP

Programy zrealizowane

- Projekt „Startuj w Biznesie” w ramach Działania 6.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki realizowany w partnerstwie z Uniwersytetem w Białymstoku. Celem projektu było podniesienie wiedzy z zakresu przedsiębiorczości mieszkańców województwa podlaskiego oraz pomoc w uruchomieniu 64 nowych przedsiębiorstw, tym samym wsparcie samozatrudnienia. W ramach projektu 140 Uczestników projektu otrzymało wsparcie merytoryczne poprzez: indywidualne doradztwo zawodowe, warsztaty interpersonalne z elementami przedsiębiorczości, warsztaty prowadzenia działalności gospodarczej, sesje mentoringowe z doświadczonymi praktykami biznesu. Po zakończeniu etapu szkoleniowo-doradczego 64 Beneficjentów ostatecznych otrzymało wsparcie finansowe w formie bezzwrotnej pomocy finansowej na rozpoczęcie działalności gospodarczej: jednorazowa dotacja inwestycyjna dla 64 osób wyłonionych po ocenie biznes planów sporządzonych po przebyciu warsztatów szkoleniowych z tego zakresu, w wysokości do 40 000 zł brutto, podstawowe wsparcie pomostowe dla 61 Beneficjentów Ostatecznych, którzy zarejestrowali działalność gospodarczą, po 1 250 zł brutto przez okres 6 miesięcy, przedłużone wsparcie pomostowe dla 16 Beneficjentów Ostatecznych, którzy założyli działalność gospodarczą i wykazali potrzebę dalszego wsparcia w celu utrzymania płynności finansowej, po 1 250 zł brutto przez okres kolejnych 6 miesięcy. Oprócz wsparcia finansowego osoby, które założyły działalność korzystały również ze specjalistycznych szkoleń (m.in. kadry, negocjacje w biznesie, reklama w Internecie) oraz indywidualnego doradztwa, w tym dostępnego on-line,
- Projektu EURESP (Europejska Platforma Regionalnych Usług Środowiskowych), którego fundamentalnym celem była pomoc regionalnym mikro-, małym i średnim przedsiębiorstwom w zakresie działań związanych z ochroną środowiska naturalnego. Przedsiębiorstwa otrzymały pomoc w postaci konsultacji, warsztatów i seminariów związanych z tematyką środowiskową co pozwoliło im zminimalizować negatywny wpływ na środowisko i tym samym zaoszczędzić pieniądze. Drugim celem było wsparcie i działania koordynujące skierowane do sektora usług związanych z ochroną środowiska, które doprowadziło do zwiększenia jakości usług oraz zainteresowania nimi w poszczególnych regionach krajów biorących udział w projekcie. Projekt skupiał się na trzech kluczowych sektorach woj. podlaskiego: zarządzanie odpadami (waste management), przemysł spożywczy, produkcja materiałów budowlanych. EURESP to przede

wszystkim platforma internetowa, zawierająca bazę danych instytucji z regionów uczestniczących w projekcie, w tym woj. podlaskiego, które świadczą usługi środowiskowe takie jak: audyty energetyczne, oceny oddziaływania na środowisko, audyty środowiskowe, EMAS, ekspertyzy itp. Dzięki platformie wszystkie informacje o dostawcach tego typu usług zostały zebrane w jednym miejscu. Przedsiębiorstwa z trzech wybranych sektorów miały możliwość otrzymania częściowego dofinansowania do powyższych usług. Ponadto w ramach projektu organizowane były warsztaty, seminaria i szkolenia poświęcone tematyce technologii proekologicznych, norm obowiązujących w UE, zmian w prawie, zalet stosowania rozwiązań prośrodowiskowych również w zakresie zarządzania,

- Projekt „Kobieta pracująca 2” (zrealizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, 8.1.1. Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw). Celem projektu, realizowanego przez RCS Sp. z o.o. w Białymstoku, był rozwój umiejętności zawodowych i społecznych 336 pracujących kobiet, mieszanek województwa podlaskiego, które ukończyły 50 rok życia jako odpowiedź na ich potrzeby oraz lokalnego rynku pracy. W odpowiedzi na problem odchodzenia osób 50+ z rynku pracy postawiono sobie za cel zwiększenie atrakcyjności zawodowej kobiet 50+ na rynku pracy, poprzez wyposażenie ich w niezbędne do pracy umiejętności społeczne oraz wiedzę z zakresu ITC oraz języka angielskiego i tym samym wzbudzenie w nich motywacji do pozostawania na rynku pracy i aktywności zawodowej. Każda z kobiet uczestniczyła w:
  - warsztatach interpersonalnych z zakresu komunikacji, asertywności, sposobów radzenia sobie ze stresem
  - kursie komputerowym lub językowym z zastosowaniem metody komunikatywnej
  - warsztacie z zakresu autoprezentacji i kreowania własnego wizerunku
  - doradztwie zawodowym, mającym na celu podniesienie świadomości własnego potencjału i identyfikację mocnych stron i obszarów rozwoju oraz wypracowanie IPD.

Projekt przyczynił się do zwiększenia dostępu do szkoleń kobiet 50+ poprzez bezpłatne kursy dostosowane do zidentyfikowanych wcześniej potrzeb. Pozwolił również na wzrost umiejętności i kwalifikacji kobiet po 50 roku życia i uświadomił konieczność ustawicznego kształcenia w kontekście utrzymania jak najdłuższej aktywności zawodowej. Projekt realizowany był w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 30 czerwca 2012 r.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Sieć Enterprise Europe Network. W ramach sieci funkcjonują punkty kompleksowej obsługi MŚP, w których przedsiębiorcy mogą skorzystać z szerokiego wachlarza usług świadczonych przez wyspecjalizowane jednostki w całej Europie oraz wielu państwach trzecich – usługi dotyczące współpracy gospodarczej i technologicznej, pozyskanie informacji i doradztwa, udział w spotkaniach i imprezach kooperacyjnych. Sieć zrzesza ponad 500 organizacji w 55 krajach, w tym izby handlowe, regionalne agencje rozwoju i uniwersyteckie ośrodki technologiczne, w których pracuje około 4 000 doświadczonych specjalistów. Jest największą tego typu siecią

na świecie. Od stycznia 2011 do grudnia 2012 roku, oddział sieci funkcjonujący przy PFRR zorganizował kilkadziesiąt seminariów i konferencji oraz misji gospodarczych, w których udział wzięło ponad 1 400 uczestników, udzielono odpowiedzi na ponad 800 zapytań, przeprowadzono 74 audyty technologiczne i biznesowe, zorganizowano misje gospodarcze i spotkania kooperacyjne, w których udział wzięło 47 przedsiębiorców uczestnicząc w 147 spotkaniach, opracowano 111 zapytań gospodarczych i profili technologicznych, które były dystrybuowane w całej sieci. Wszystkie oferowane usługi wpływają na wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP. Oddział sieci EEN zapewnia wyspecjalizowane doradztwo w zakresie prowadzenia działalności eksportowej oraz rynku unijnego. Dzięki sieci kontaktów mamy dostęp do aktualnych i istotnych z punktu widzenia prowadzenia działalności gospodarczej informacji o całej Europie i krajach trzecich należących do sieci. Istniejące bazy danych i instrumenty informatyczne pozwalają na sprawne i szybkie dostarczanie usług do zainteresowanych przedsiębiorców,

- EURESP+ (Europejska Platforma Regionalnych Usług Środowiskowych) jest projektem współfinansowanym przez Komisję Europejską w ramach sieci Enterprise Europe Network. EURESP+ zapewnia wsparcie dla sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) w zakresie działań na rzecz środowiska naturalnego. Projekt oferuje również wsparcie branży usług środowiskowych poprzez ich promocję wśród przedsiębiorstw w regionach partnerskich. Projekt skierowany jest do przedsiębiorstw z wiodących i najbardziej innowacyjnych sektorów gospodarki woj. podlaskiego tj. branży metalowej, elektrycznej i elektronicznej oraz tekstylnej. Usługi środowiskowe skierowane do przedsiębiorstw z sektora MSP realizowane w ramach projektu: analiza regionalna obejmująca dostępne programy pomocowe, listę dostawców usług środowiskowych jak również potrzeby przedsiębiorstw w zakresie ochrony środowiska, audyty efektywności użytkowania energii, wody, odpadów itp., wdrożenie środowiskowych systemów zarządzania, umowy o współpracy z lokalnymi dostawcami usług środowiskowych, organizacja bezpłatnych warsztatów i seminariów informacyjnych, pomoc w nawiązaniu współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a podmiotami świadczącymi usługi środowiskowe,
- Podpisanie umowy o współpracy z Instytutem Wzornictwa Przemysłowego w ramach projektu „Zaprojektuj swój zysk” w ramach programu operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, oś priorytetowa 5: „Dyfuzja innowacji”, działanie 5.2: „Wspieranie instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi proinnowacyjne oraz sieci o znaczeniu ponadregionalnym”,
- BPN-T uruchomił „Centroom”. „Centroom” to miejsce współpracy, kooperacji i wspólnego uczenia się kreatywnych osób w Białymstoku. To przestrzeń coworkingowa działająca w ramach Inkubatora Technologicznego BPN-T, mieszcząca się w ścisłym centrum Miasta (ul. H. Sienkiewicza 9). Zapewnia optymalne warunki kreatywnej pracy oraz buduje społeczność "wolnych strzelców" eksplorującą w praktyce nowe idee. W „Centroom” wynajmowane są biurka i miejsca spotkań osobom, które czują potrzebę ciągłego rozwoju i chciałyby podjąć wyzwanie tworzenia nowych zasad współpracy, odkrywania innowacji i rozwijania przedsiębiorczości.

Programy nowo utworzone

- Projekt „Kobieca akademie umiejętności księgowych i kadrowych” (zrealizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, 8.1.1. Wsparcie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw). Celem projektu, realizowanego przez RCS Sp. z o.o. w Białymstoku, był rozwój umiejętności zawodowych i społecznych 96 pracujących kobiet, mieszkanek województwa podlaskiego, które ukończyły 50 roku życia jako odpowiedź na ich potrzeby oraz lokalnego rynku pracy. W odpowiedzi na problem odchodzenia osób 50+ z rynku pracy postawiono sobie za cel zwiększenie atrakcyjności zawodowej kobiet 50+ na rynku pracy, poprzez wyposażenie ich w niezbędne do pracy umiejętności społeczne oraz wiedzę z zakresu księgowości i prowadzenia spraw kadrowych i tym samym wzbudzenie w nich motywacji do pozostawania na rynku pracy i aktywności zawodowej. Każda z kobiet uczestniczyła w:

- szkoleniu „Mój potencjał rozwojowy – wprowadzenie do Insights Discovery
- kursie z zakresu rachunkowości lub kadr i płac – do wyboru
- warsztacie z zakresu wizażu i kreowania własnego wizerunku

Projekt przyczynił się do zwiększenia dostępu do szkoleń kobiet 50+ poprzez bezpłatne kursy dostosowane do zidentyfikowanych wcześniej potrzeb. Pozwolił również na wzrost umiejętności i kwalifikacji kobiet po 50 roku życia i uświadomił konieczność ustawicznego kształcenia w kontekście utrzymania jak najdłuższej aktywności zawodowej. Projekt realizowany był w okresie od 1 marca 2012 r. do 30 marca 2013 r.

- Projekt „Kompleksowe podniesienie kompetencji pracowników Promotech Sp. z o. o.” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, 8.1.1. Wsparcie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw). RCS Sp. z o. o. była pomysłodawcą oraz zarządzała projektem szkoleniowym. Celem projektu, realizowanego przez Promotech Sp. z o.o. w Białymstoku, było zwiększenie konkurencyjności firmy poprzez rozwój kwalifikacji zawodowych 90 pracowników firmy. W ramach projektu zrealizowano szkolenia:

- 5S dla 16 pracowników
- Kanban dla 15 pracowników
- Podstawy programowania maszyn CNC dla 28 pracowników
- Strategia, zmiana i zarządzanie finansami dla 12 pracowników
- Budowanie zespołu dla 55 pracowników
- Skuteczna komunikacja dla 14 osób
- Zarządzanie projektem dla 14 osób

Projekt realizowany jest od 1 września 2012 r. i zakończy się planowo 31 grudnia 2013 r.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- **Marka i Program Promocji Ciepło Systemowe.** W 2009 roku Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Białymstoku dołączyło do programu Ciepło Systemowe. Ciepło Systemowe to marka produktu, a jednocześnie nazwa programu promocyjnego, który ma kształtować pozytywny wizerunek i niezawodność systemów centralnego ogrzewania w Polsce. Ma również na celu podnoszenie standardów dostaw energii cieplnej i obsługi klienta. Ciepło Systemowe to produkt zapewniający ogrzewanie i ciepłą wodę w budynkach na terenie aglomeracji miejskich, poprzez infrastrukturę ciepłowniczą. To najbardziej powszechny, ekologiczny, bezpieczny i wygodny sposób ogrzewania, dostępny przez cały rok. Obecnie wokół marki Ciepło Systemowe skupiło się już ok. 100 największych firm ciepłowniczych, m.in. Dalkia, Tauron, SPEC oraz cała długa lista PEC-ów. Ciepło Systemowe dostarczają firmy, które zaakceptowały i stosują ujednolicone, wysokie standardy w zakresie obsługi klientów indywidualnych i biznesowych, w obszarze technicznym i marketingowym oraz edukacji na rzecz efektywnego zarządzania energią.

Program ma na celu konsolidację firm z branży ciepłowniczej oraz branż pokrewnych w celu wspólnej promocji marki produktowej na rynku działania oraz w skali ogólnopolskiej. Program służy też podnoszeniu standardów dostaw ciepła i obsługi klientów. W tym celu każdy z uczestników musi przestrzegać tzw. Kart Standardów.

Standardy techniczne:

1. Produkcja ciepła. Ciepłownie ze sprawnością powyżej 80%, elektrociepłownie z wysokosprawną Kogeneracją,
2. Normy emisji. Przestrzeganie norm emisji: CO₂, SO₂, pyłów, NO_x,
3. Przesył ciepła. Obniżenie strat przesyłu ciepła poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii izolacyjnych,
4. Racjonalizacja wykorzystania dostarczonego ciepła. Automatyzacja systemów, inteligentne systemy nadzoru,
5. Pełna dostępność dostaw. Gotowość dostaw ciepła przez 12 miesięcy w roku.

Korzyści z uczestnictwa w programie:

1. działając na rynku lokalnym, pojedyncze przedsiębiorstwo nie dysponuje wystarczającymi zasobami, by skutecznie promować swój produkt i budować jego wizerunek na rynku ogólnopolskim. W takiej skali działa nasza konkurencja, jak choćby dystrybutorzy gazu ziemnego. Podejmowane działania mają służyć nie tylko kształtowaniu pozytywnego wizerunku samego produktu, ale także branży i poszczególnych firm. To przekłada się również na rynek lokalny,
2. uczestnictwo w programie daje możliwość korzystania z dobrze kojarzonej i umacniającej się marki produktowej. Owocuje wzmocnieniem działań reklamowych, dzięki

wspólnej ich realizacji i koordynacji. Zapewnia także wzrost skuteczności i podniesienie prestiżu działań prowadzonych lokalnie,

3. dostęp do nowoczesnej wiedzy i narzędzi marketingowych, w tym korzystanie m.in. z :
  - z akcji przygotowanych w skali ogólnopolskiej
  - znaków i bannerów graficznych
  - treści marketingowych,
4. w przypadku zdobycia nagród i certyfikatów przez markę Ciepła Systemowego, np. „Teraz Polska”, zyskuje się prawo do posługiwania się nimi w skali ogólnopolskiej i na rynku naszego działania.

Działania programu ciepła systemowego:

1. Promocja Ciepła Systemowego w mediach ogólnopolskich: kampanie reklamowe w ogólnopolskich radiach i telewizjach,
2. Organizacja promocji Ciepła Systemowego poprzez konkursy i akcje w portalach społecznościowych, np. Facebook (konkursy promujące nowoczesne i racjonalne sposoby korzystania z Ciepła Systemowego). Możliwość wykorzystywania tych konkursów i narzędzi na rynku lokalnym. Są one wykorzystywane na stronie www.mpec.bialystok.pl,
3. Ogólnopolski Magazyn Ciepła Systemowego docierający do Odbiorców energii także MPEC Białystok - administratorów i części wspólnot mieszkaniowych. We wrześniu 2012 r. MPEC wydaje lokalną wersję Magazynu Ciepło Systemowe dla Białegostoku, który trafi do 10 000 tysięcy mieszkańców Białegostoku korzystających z Ciepła Systemowego,
4. Wykorzystywanie na wszelkich materiałach promocyjnych MPEC marki produktowej Ciepło Systemowe z dopiskiem "dla Białegostoku".

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.1.3. ROZWÓJ LOKALNYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Fundusz Pożyczkowy - finansowe wsparcie dla przedsiębiorców Miasta Białystok. W 2012 roku udzielono 29 pożyczek na kwotę 2 163 000 PLN,
- Fundusz Poręczeń Kredytowych - finansowe wsparcie dla przedsiębiorców Miasta Białystok. W 2012 roku udzielono 55 poręczeń kredytowych na kwotę 11 745 100 zł (dane dotyczące funduszy pochodzą z PFRR).

Programy zrealizowane

- Organizacja II konferencji informacyjno-promocyjnej w ramach projektu „Białostocki Park Naukowo Technologiczny” pt. „Białystok - nowa przestrzeń technologii, nauki i talentu” (26.10.2012 r.), której głównym wyzwaniem było poszukiwanie kierunków rozwoju kapitału intelektualnego, który powinien być coraz lepiej wspierany poprzez tworzenie warunków rozwoju młodych talentów w parkach naukowo-technologicznych, na uczelniach i w przedsiębiorstwach. Cele konferencji to m.in.:

- prezentacja strategii i planów rozwojowych Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego,
- wzmocnienie wizerunku Białegostoku jako ośrodka wspierającego rozwój nauki i nowoczesnych technologii,
- prezentacja osiągnięć Białegostoku jako ośrodka akademickiego (Uniwersytet Medyczny ośrodkiem wiodącym w projekcie KNOW, projekt INNO-EKO-TECH Politechniki Białostockiej),
- zwiększenie zainteresowania problematyką kapitału intelektualnego Polski jako czynnika rozwoju nauki i nowoczesnych technologii,
- przeprowadzenie debaty na temat roli uczelni, samorządów, przedsiębiorców i parków naukowo-technologicznych w rozwoju kapitału intelektualnego Białegostoku oraz jego wykorzystania w procesach gospodarczych.

W wydarzeniu wzięło udział ponad dwustu czołowych przedstawicieli świata nauki, przedsiębiorców, samorządów oraz uczestników konkursu Podlaski Akcelerator Innowacji 2012. Organizację konferencji koordynował Białostocki Park Naukowo-Technologiczny. Konferencja stanowiła przełomowy moment uruchomienia prac nad projektem Białostockiej Dzielnicy Wiedzy oraz nad długofalowym projektem „Talenty XXI wieku” (koordynowanym przez Białostocki Park Naukowo-Technologiczny), który ma docelowo stworzyć modelowy system rozwoju i promocji uzdolnionych uczniów, studentów oraz absolwentów. Do udziału w projekcie zostało zaproszonych 20 wybitnych ekspertów, naukowców i menadżerów innowacyjnych firm. Pierwsze spotkanie Zespołu ds. Projektu „Talenty XXI wieku” odbyło się w dn. 15.05.2013 r. w Białymstoku. Realizacja głównych działań przewidziana jest w latach 2014-2020,

- Organizacja konkursu na najlepszy pomysł biznesowy pt.: „Podlaski Akcelerator Innowacji 2012”. Celem konkursu było wsparcie realizacji innowacyjnych pomysłów od etapu wizji aż po kompletnie zaplanowany biznes. Konkurs trwał od maja do października 2012 r. W 2013 r. planowana jest kolejna edycja konkursu,
- BPN-T wraz z Kurierem Porannym oraz Wydziałem Zarządzania Politechniki Białostockiej współorganizował II Podlaskie Forum e-biznesu, które odbyło się w dniu 14 grudnia 2012 r. Podczas Forum zostały zaprezentowane ostatnie trendy i nowości w e-biznesie. Omawiano zmiany jakie zachodzą w e-handlu, działalności jego liderów oraz analizowano strategie

budowania i prowadzenia nowoczesnych biznesów internetowych. Forum było również poświęcone promocji innowacyjnych rozwiązań, także w obszarze e-usług. Podczas Forum Białostocki Park Naukowo – Technologiczny prowadził 2 szkolenia z zakresu kreatywności,

- Realizacja aktywnych działań promocyjno-informacyjnych:
  - promocja oferty gospodarczej i inwestycyjnej Miasta Białystok oraz BPN-T przez pracowników Departamentu Strategii i Rozwoju - informowanie społeczeństwa o projekcie „Białostocki Park Naukowo - Technologiczny” w mediach ponadregionalnych - tygodnikach, magazynach biznesowych, publikacjach (typu: Newsweek, Forbes),
  - prezentacja oferty BPN-T m.in. w ramach:
    - misji inwestycyjnych, organizowanych przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych (np. przyjazdowa misja inwestycyjna z Korei Południowej - 16.10.2012 r., przyjazdowa misja inwestycyjna z Francji dotycząca partnerstwa publiczno-prywatnego - 12-14.12.2012 r.),
    - wizyt studyjnych (np. wizyta studyjna przedstawicieli przedsiębiorców z krajów azjatyckich tj. Tajlandia, Malezja i Indonezja w Białymstoku - 23.08.2012 r., wizyta studyjna w miastach Izmir i Bornova - 21-25.05.2012 r., Turcja, wizyta studyjna do Szkocji - 26-30.03.2012 r.),
    - konferencji zagranicznych (np. w Tokio i Seulu, 2-9.06.2012 r. - Japonia, Korea Południowa),
    - forów gospodarczo-inwestycyjnych (np. Międzynarodowe Forum Gospodarczo-Inwestycyjne - Dni Partnerstwa Wschodniego, 4-5.10.2012 r., Lublin),
    - seminariów inwestycyjnych (np. Seminarium inwestycyjne, zorganizowane przez WPHil Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej we Włoszech – 19-22.11.2012 r., Verona),
    - bezpośrednich spotkań z inwestorami i przedstawicielami biznesu (np. Annual Investment Meeting w Dubaju - 1-3.05.2012 r., Zjednoczone Emiraty Arabskie),
    - konkursów (np. XXII edycja konkursu „Teraz Polska” - 8.05.2012 r.),
- Promowanie Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego podczas wydarzeń branżowych (np. Targi nieruchomości EXPO REAL w Monachium, 8-10.10.2012 r.) oraz na stronach internetowych (np. www.bialystok.pl, www.bpnt.bialystok.pl, www.paiz.gov.pl),
- MAPKA - Młodzieżowa Akademia Planowania Kariery. W odpowiedzi na informacje płynące z rynku o tym, że system kształcenia odbiega od faktycznego zapotrzebowania pracodawców na określonych specjalistów, PFRR wdrożyła projekt "Młodzieżowa Akademia Planowania Kariery - MAPKA", którego celem była oprócz promocji przedsiębiorczości, aktywizacja zawodowa młodzieży oraz prezentacja szerokiego wachlarza możliwości zawodowych po zakończeniu edukacji. Projekt wdrażał działania szkoleniowe, warsztatowe, indywidualne doradztwo i poradnictwo zawodowe jako podstawy modyfikacji programu nauczania w szkołach. Dodatkowo projekt oferował wizyty studyjne w różnych firmach - od jednoosobowej działalności gospodarczej, poprzez małe i średnie przedsiębiorstwa po olbrzymie zakłady produkcyjne. Wizyty miały na celu pokazanie różnych możliwości rozwoju i obrania własnej ścieżki kariery. Obok firm młodzież uczestniczyła w spotkaniach na uczelniach wyższych, czy w Akademickich Inkubatorach

Przedsiębiorczości, które kierują swoje usługi właśnie do nich. Dodatkowym atutem projektu były spotkania mentoringowe z przedsiębiorcami i ludźmi sukcesu, którzy na podstawie swoich własnych doświadczeń kierowali młodzież na właściwe ścieżki kariery. W projekcie brały udział 4 białostockie szkoły średnie. W sumie 120 uczniów, dla których zorganizowano prawie 200 godzin szkoleń i warsztatów, 360 godzin doradztwa i poradnictwa indywidualnego, 8 wizyt studyjnych, 4 spotkania mentoringowe.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Fundusz Kapitałowy (venture capital) – przeprowadzono 4 inwestycje kapitałowe o wartości 1 450 000 złotych (dane pochodzą z PFRR),
- Realizacja współpracy z Politechniką Białostocką w ramach projektu z 7. Programu Ramowego Komisji Europejskiej "PLACES - Platform of Local Authorities and Communicators Engaged in Science" - platforma europejskich miast, centrów oraz muzeów nauki i techniki oraz innych organizatorów wydarzeń naukowych.

C.2. ROZWÓJ INNOWACYJNEJ GOSPODARKI

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.2.1 WSPARCIE INNOWACYJNOŚCI

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Projekt „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny”, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013, zakłada zagospodarowanie terenów o pow. ok. 3 ha poprzez wybudowanie 2 obiektów o łącznej pow. ok. 13 000 m², tj. Inkubatora Technologicznego i Administracji BPN-T oraz Centrum Technologicznego. W roku 2012 kontynuowane były prace budowlane, związane z realizacją tych obiektów. Zaawansowanie rzeczowo – finansowe projektu wg stanu na koniec grudnia 2012 roku wynosiło ok. 49%. Zrealizowanie infrastruktury drogowej i technicznej, zapewniającej dostępność komunikacyjną do obiektów Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz uzbrojenie terenów inwestycyjnych BPN-T o łącznej pow. ok. 23 ha pod zabudowę przemysłową, produkcyjną i usługową, z przeznaczeniem pod działalność innowacyjną, stanowiących element projektu nastąpiło w 2011 roku,
- W maju 2011 r. rozpoczęto roboty budowlane obiektów BPN-T, wykonano 60%,
- Działalność jednostki budżetowej Białostocki Park Naukowo-Technologiczny. W roku 2012 jednostka budżetowa prowadziła aktywne działania związane z realizacją zadań statutowych, m.in. poprzez:
  - zapewnienie korzystnych warunków do powstawania lub rozwoju przedsiębiorstw prowadzących działalność badawczą, rozwojową lub innowacyjną (nadzorowanie rekrutacji

- do Inkubatora Technologicznego i Centrum Technologicznego BPN-T, przygotowanie przestrzeni coworkingowej pn. „Centroom” w ramach Inkubatora Technologicznego BPN-T),
- promocję postaw innowacyjnych i przedsiębiorczości (realizacja działań informacyjnych, szkoleniowych w zakresie promocji innowacyjności i transferu technologii; współpraca z białostockimi uczelniami wyższymi oraz instytucjami otoczenia biznesu; organizacja konferencji pn. „Białystok – nowa przestrzeń technologii, nauki i talentu” – 26.10.2012 r. z udziałem czołowych przedstawicieli świata nauki, przedsiębiorców, samorządów),
  - współpracę z partnerami lokalnymi, regionalnymi oraz międzynarodowymi w zakresie rozwoju przedsięwzięć innowacyjnych na terenie Miasta Białystok i powstającego Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego,
  - Określono zasady i prowadzono rekrutację do Inkubatora Technologicznego BPN-T. W 2012 roku odbyły się dwie tury rekrutacyjne w wyniku których do Inkubatora zostało przyjętych 16 podmiotów,
  - Określono zasady i przeprowadzono proces wynajmu powierzchni biurowych w Centrum Technologicznym BPN-T, w wyniku którego pozytywnie oceniono aplikacje od czterech podmiotów,
  - Funkcjonowanie Rady Programowej Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, powołanej z inicjatywy Prezydenta Miasta Białegostoku w dniu 6 września 2011 r. (na mocy Zarządzenia nr 1344/11 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 6 września 2011 r.). W roku 2012 odbyły się 4 posiedzenia Rady Programowej (tj. dn. 9 lutego, 14 czerwca, 20 września, 27 listopada), podczas których wyrażano opinie m.in. w sprawie:
    - regulaminu obiektów BPN-T,
    - zasad oceny merytorycznej podmiotów ubiegających się o wynajem powierzchni biurowej w Inkubatorze Technologicznym BPN-T,
    - zasad wynajmu powierzchni biurowych w Centrum Technologicznym BPN-T,
    - zasad dzierżawy i zakupu terenów inwestycyjnych BPN-T,
    - zasad wyłaniania podmiotów świadczących usługi okołobiznesowe, oferowane lokatorom BPN-T,
    - utworzenia oraz zasad funkcjonowania przestrzeni coworkingowej o nazwie „Centroom” w ramach Inkubatora Technologicznego BPN-T,
    - zmian w kartach oceny merytorycznej podmiotów ubiegających się o wynajem powierzchni biurowej w Inkubatorze Technologicznym, Centrum Technologicznym oraz przystępujących do dzierżawy i przetargu na zakup terenów inwestycyjnych BPN-T,
    - wyników I tury rekrutacji firm do Inkubatora Technologicznego Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego,
    - wyników rekrutacji firm do Centrum Technologicznego Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego,
  - Sieć Enterprise Europe Network. W ramach sieci funkcjonują punkty kompleksowej obsługi MŚP, w których przedsiębiorcy mogą skorzystać z szerokiego wachlarza usług świadczonych przez wyspecjalizowane jednostki w całej Europie oraz wielu państwach trzecich – usługi dotyczące

współpracy gospodarczej i technologicznej, pozyskanie informacji i doradztwa, udział w spotkaniach i imprezach kooperacyjnych. Sieć zrzesza ponad 500 organizacji w 55 krajach, w tym izby handlowe, regionalne agencje rozwoju i uniwersyteckie ośrodki technologiczne, w których pracuje około 4 000 doświadczonych specjalistów. Jest największą tego typu siecią na świecie. Od stycznia 2011 do grudnia 2012 roku, oddział sieci funkcjonujący przy PFRR zorganizował kilkadziesiąt seminariów i konferencji oraz misji gospodarczych, w których udział wzięło ponad 1 400 uczestników, udzielono odpowiedzi na ponad 800 zapytań, przeprowadzono 74 audyty technologiczne i biznesowe, zorganizowano misje gospodarcze i spotkania kooperacyjne, w których udział wzięło 47 przedsiębiorców uczestnicząc w 147 spotkaniach, opracowano 111 zapytań gospodarczych i profili technologicznych, które są dystrybuowane w całej sieci. Wszystkie usługi wpływają na wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP. Dostęp do technologii oferowanych przez partnerów sieci oraz możliwość oferowania własnej technologii wpływa na poprawę i rozwój innowacyjności w regionie. Oferowane usługi innowacyjne uzupełnią tworzoną infrastrukturę techniczną i technologiczną oraz system wspierania innowacji.

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.2.2. TWORZENIE WARUNKÓW DO WIĘKSZEGO ZAANGAŻOWANIA UCZELNI WYŻSZYCH W PROCESY INNOWACYJNE W GOSPODARCE

Programy zrealizowane

- Zainicjowana w 2011 roku współpraca Miasta z uczelniami wyższymi w kontekście utworzenia i funkcjonowania specjalistycznych laboratoriów BPN-T (poprzez podpisanie listów intencyjnych) przedłożenie deklaracji o współpracy w zakresie: Laboratorium Obrazowania Medycznego przez Uniwersytet Medyczny w Białymstoku oraz Laboratorium Badania Kompatybilności Elektromagnetycznej przez Politechnikę Białostocką przejawiała się zaangażowaniem uczelni w wypracowanie koncepcji dotyczących ww. laboratoriów. Dokumenty stanowiły bazę wyjściową do określenia potrzeb w kontekście utworzenia specjalistycznej przestrzeni laboratoryjnej w Parku oraz pozwoliły na wyspecyfikowanie niezbędnego sprzętu i aparatury wymaganej do prowadzenia badań. Szczegółowe kwestie, związane z utworzeniem laboratoriów BPN-T i realizację kontaktów oraz merytorycznych spotkań z uczelniami w tym zakresie nadzoruje Białostocki Park Naukowo-Technologiczny,
- Organizacja konferencji pn.: „Białystok - nowa przestrzeń technologii, nauki i talentu”, która szczegółowo opisana została w punkcie C.1.4.

Programy zrealizowane

- Wdrożenie kompleksowego systemu informatycznego do prowadzenia zasobu geodezyjnego i kartograficznego,
- Wdrożenie Internetowego Systemu Informacji Przestrzennej opartego na danych z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego część II – Administracja Samorządowa.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- W 2012 roku Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego jako Regionalna Instytucja Finansująca realizowała zadania związane z wdrażaniem 7 działań Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka:

Działanie 1.4 - 4.1 - Wsparcie na prace B+R oraz wdrożenie wyników tych prac

Działanie 4.2 - Wsparcie inwestycji B+R w przedsiębiorstwach

Działanie 4.4 - Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym

Działanie 5.4.1 - Wsparcie na uzyskanie/realizację ochrony własności przemysłowej

Działanie 6.1 - Paszport do eksportu

Działanie 8.1 - Wspieranie działalności gospodarczej w dziedzinie gospodarki elektronicznej

Działanie 8.2 - Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B

Kluczową rolę Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka jest wsparcie rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw. W ramach PO IG dotowane są projekty innowacyjne w skali kraju lub na poziomie międzynarodowym. Program zakłada też wsparcie działań pro-exportowych. W 2012 r. PFRR przyjmowała i oceniała wnioski o dofinansowanie projektów w ramach 10 konkursów, prowadziła działania związane z nadzorem nad prawidłową realizacją dofinansowanych projektów, przyjmowała i weryfikowała wnioski płatnicze składane przez beneficjentów. W 2012 roku wspieranych było 37 projektów realizowanych na terenie Miasta Białegostoku (dane wg lokalizacji projektu - nie siedziby beneficjenta). Łączna wartość wsparcia tych projektów wynosiła 134 154 383,33 zł, a wartość wydatków kwalifikowanych 209 341 944,71 zł. W ramach tej liczby:

- 17 projektów o wartości wydatków kwalifikowanych 9 224 658,63 zł zostało zakończonych w 2012 r.

- 11 projektów o wartości wydatków kwalifikowanych 80 548 758,30 zł było w trakcie realizacji (rozpoczęte przed rokiem 2012)
- 9 projektów o wartości wydatków kwalifikowanych 119 568 527,78 zł zostało rozpoczętych w 2012 r.

C.3. POZYSKANIE INWESTORÓW ZEWNĘTRZNYCH KRAJOWYCH ORAZ ZAGRANICZNYCH

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.3.1. KOMPLEKSOWE PRZYGOTOWANIE I OFEROWANIE NA KORZYSTNYCH DLA INWESTORÓW WARUNKACH TERENÓW INWESTYCYJNYCH

Programy zrealizowane

- Obsługa, przez Biuro Obsługi Inwestorów, podmiotów zainteresowanych ulokowaniem działalności w Podstrefie Białystok SSSE – spotkania. Udzielano informacji o możliwościach i warunkach inwestowania i funkcjonowania w strefie ekonomicznej, m.in. firmom: Bianor Sp. z o.o., Horwath HTL Warsaw, CBRE Corporate Outsourcing Sp. z o. o. oraz indywidualnym inwestorom, którzy zastrzegli poufność danych,
- Realizacja działań promocyjno - informacyjnych, mających na celu zainteresowanie potencjalnych inwestorów ofertą inwestycyjną Miasta Białystok, w tym terenami w Podstrefie Białystok. Publikacje reklamowe w miesięczniku gospodarczym „Forbes” i w tygodniku „Newsweek” oraz reklamę internetową na portalach: Kuriera Porannego, Strefy Biznesu, Gazety Współczesnej, Gazety Wyborczej, Wrota Podlasia.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- W związku z uzbrojeniem w 2011 roku terenów inwestycyjnych Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego, w 2012 roku zostały wszczęte prace, związane z przygotowaniem tych obszarów do udostępniania inwestorom, tj.:
  - przeprowadzono analizę możliwych form udostępniania terenów inwestycyjnych,
  - wypracowane zostały procedury dotyczące dzierżawy i sprzedaży nieruchomości,
  - określono propozycje poszczególnych zakresów czynności z podziałem na merytoryczne jednostki UM, w tym:
    - dla części nieruchomości uchwalony został miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części osiedla Dojlidy w Białymstoku (rejon ul. Wiewiórczej i Niedźwiedziej) – zgodnie z uchwałą nr XXIX/295/12 Rady Miejskiej Białegostoku z dn. 18.06.2012 r.

- podjęta została uchwała nr XXXXII/349/12 Rady Miasta Białystok z dn. 24 września 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części osiedla Dojlidy w Białymstoku (rejon ulic: ks. S. Suchowolca i J. Kuronia),
- sporządzona została koncepcja wydzielania terenów inwestycyjnych BPN-T (przez jednostkę merytoryczną – Departament Urbanistyki). Postanowienie o możliwości podziału nieruchomości z 3.10.2012 r.

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.3.3 ROZWÓJ PODSTREFY SUWAŃSKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ W BIAŁYMSTOKU

Programy zrealizowane

- W 2012 r. zostały zbyte na rzecz inwestorów 2 działki o łącznej powierzchni 10,6845 ha. Przedstawiciele firm zadeklarowali w swoich ofertach inwestycję na łączną kwotę 127 500 000,00 zł oraz utworzenie łącznie 450 miejsc pracy. W 2012 r. jeden z inwestorów dokonał podziału swojej nieruchomości na 3 działki i dwie z nich zbył na rzecz innych podmiotów,
- W 2012 r. na terenie Podstrefy Białystok SSSE rozpoczęły swoją działalność firmy: „Bison-Chucks” S.A. - producent nowoczesnych uchwytów do obrabiarek oraz „Nibe-Biawar” Sp. z o.o. producent ogrzewaczy wody, pomp ciepła, systemów solarnych. Łączna wartość deklarowanych inwestycji opiewa na kwotę 127 500 000 zł (wartość dotychczas zrealizowanych - 11 235 729 zł). Łączna liczba deklarowanych miejsc pracy wynosi 450 wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 r.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Realizacja w latach 2009-2015 projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej „Tworzenie i rozwój sieci współpracy centrów obsługi inwestora”, w ramach Działania 1.4 Promocja Gospodarcza Polski Wschodniej Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej, mającego na celu spowodowanie wzrostu zainteresowania ofertą gospodarczą pięciu województw Polski Wschodniej, a tym samym przyspieszenie tempa rozwoju społeczno – gospodarczego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. W 2012 r. w ramach realizacji projektu:
  - przedstawiciele BOI Białystok uczestniczyli w konferencji zagranicznej, która miała na celu informowanie przedsiębiorców lokalnych w krajach docelowych o możliwościach inwestycyjnych na obszarze Polski Wschodniej. Poza przedstawicielami partnerów projektu, w konferencji ze strony polskiej uczestniczyli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, prezydenci miast oraz prezesi specjalnych stref ekonomicznych z obszaru Polski Wschodniej. W porozumieniu z Wydziałami Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady Polskiej w Tokio i w Seulu odbyły się spotkania w Tokyo Chamber of Commerce and Industry, Tokyo Business Entry Point, zwiedzanie spalarni śmieci w Meguro, Panasonic Center

w Odaiba, spotkanie z przedstawicielami Council of Local Authorities for International Relations. Najważniejszym punktem programu podczas pobytu w Tokio było seminarium Polski Wschodniej poświęcone prezentacji potencjału i ofert inwestycyjnych pięciu województw i miast Polski Wschodniej oraz spotkania indywidualne z zaproszonymi przedsiębiorcami i przedstawicielami organizacji okołobiznesowych. Podczas pobytu w Seulu odbyło się seminarium poświęcone tematyce Polski Wschodniej i jej potencjału inwestycyjnego skierowane do przedsiębiorców z Korei Południowej, wizyta w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Incheon oraz spotkanie w siedzibie firmy KT (Korea Telecom),

- przedstawiciele Miasta Białystok uczestniczyli w IV Forum Gospodarczym Rynków Bałtyckich i Wschodnich w Lidzbarku Warmińskim. Część konferencyjną poświęcono najważniejszym trendom i zjawiskom globalnej gospodarki, zagadnieniom globalizacji, nowym mechanizmom prorozwojowym w budżecie UE oraz wsparcia inwestycji i wymiany handlowej w obszarze Polski Wschodniej. Druga część Forum była poświęcona spotkaniom B2B,
- przedstawiciele BOI Białystok uczestniczyli w III Forum Gospodarczo – Inwestycyjnym w Augustowie, w trakcie którego zaprezentowany został potencjał Makroregionu Polski Wschodniej,
- szereg spotkań szkoleniowych skierowanych do wszystkich partnerów Projektu, mających na celu podniesienie kompetencji pracowników zaangażowanych w realizację projektu,
- opracowano „Informator Statystyczny Miasta Białegostoku”,
- wykonano zdjęcia lotnicze i naziemne terenów do oferty inwestycyjnej Miasta Białegostoku,
- realizowano działania promocyjne prezentujące oferty inwestycyjne Miasta Białystok.

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.3.4. POZYSKIWANIE INWESTORÓW NA PODSTAWIE SZEROKIEJ, WSPÓLNEJ OFERTY KSZTAŁTOWANEJ NA BAZIE AGLOMERACJI BIAŁOSTOCKIEJ ORAZ ZAPEWNIENIE KOMPLEKSOWEJ OBSŁUGI INWESTORÓW W RAMACH BIURA OBSŁUGI INWESTORA

Programy zrealizowane

- Promocja możliwości i korzyści inwestycyjnych Miasta wśród potencjalnych inwestorów poprzez udział w targach nieruchomości i misjach gospodarczych realizowanych w ramach projektu „Promocja Gospodarcza Polski Wschodniej”:
  - targach NASSCOM w Mumbaju. Celem było poszukiwanie partnerów z branż IT, BPO, inwestorów do istniejącej Podstrefy Białystok SSSE i Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz do współpracy z przedsiębiorcami i uczelniami z obszaru Miasta Białystok,
  - wizycie studyjnej do Szkocji zorganizowanej przez PAliIZ S.A. podczas której odbyła się prezentacja obszaru Polski Wschodniej oraz poszczególnych regionów, w tym Miasta Białegostoku. Prezentację zakończono panelem dyskusyjnym a następnie indywidualnymi rozmowami z przedstawicielami firm i instytucji otoczenia biznesu,

- Forum Gospodarczym „Polska – Europa Środkowa – Chiny” w Warszawie. W spotkaniu wskazano następujące obszary tematyczne: New Chinese Investment Strategy for Central Europe, Central Europe: Go China, Green Growth – New Dimension of Economic Development for China and Central Europe. Po części konferencyjnej odbyły się indywidualne spotkania z przedstawicielami firm,
- wielosektorowej misji inwestycyjnej - Annual Investment Meeting w Dubaju. Celem wyjazdu było zainteresowanie partnerów z branż IT, BPO, inwestorów do istniejącej Podstrefy Białystok SSSE oraz Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego,
- konferencji zagranicznej w Tokio i Seulu w ramach projektu „Tworzenie i Rozwój Sieci Współpracy Centrów Obsługi Inwestora”,
- Polsko - Amerykańskim Szczycie Gospodarczym w Warszawie, którego celem było omówienie potencjalnych obszarów współpracy w ramach branż kluczowych z punktu widzenia niewykorzystanego potencjału w relacjach handlowych obu krajów, do których można zaliczyć szeroko pojęty przemysł, gaz łupkowy oraz czystą energię,
- seminarium pn. „Jak skorzystać ze środków Programu Promocji Polski Wschodniej” w Augustowie dla przedsiębiorców oraz jednostek samorządu terytorialnego,
- konferencji ABSL w Sopocie, gdzie nastąpiła wymiana praktycznej wiedzy na temat działalności centrów usług biznesowych w Polsce i zaprezentowana została oferta inwestycyjna oraz potencjał społeczno - gospodarczy Białegostoku,
- wizycie studyjnej do Francji, której celem było zainteresowanie przedstawicieli firm, instytucji finansowych jak i firm consultingowych projektami inwestycyjnymi w formule PPP w Białymstoku oraz zaprezentowanie potencjału społecznego jak i gospodarczego Miasta. Ponadto założeniem wyjazdu była obserwacja „dobrych praktyk” - inwestycji zrealizowanych w ww. formule,
- targach Expo Real w Monachium, które pozwoliły na prezentację ekonomicznych uwarunkowań Miasta oraz oferty inwestycyjnej Białegostoku,
- seminarium inwestycyjnym w Weronie oraz konferencji "Polska - nowe możliwości rynkowe oferowane dla włoskich przedsiębiorców", która pozwoliła na prezentację możliwości rynku i promocję internacjonalizacji małych i średnich włoskich przedsiębiorstw zainteresowanych inwestowaniem w Polsce,
- Prezentacja potencjału inwestycyjnego Miasta, projektu wielopoziomowego parkingu planowanego do realizacji w formule PPP, Białostockiego Parku Naukowo – Technologicznego podczas przyjazdowej misji inwestycyjnej z Francji,
- Współpraca z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych S. A., mająca na celu wspieranie aktywności gospodarczej mieszkańców i przedsiębiorców, polegająca na przesłaniu odpowiednim podmiotom informacji o organizowanych przez PAIiZ S.A. naborach przedsiębiorców na:
  - wyjazd przedsiębiorców z sektorów: jachtowego, samochodowego, lotniczego, spożywczego, producentów ceramiki oraz wyrobów artystycznych, przedstawicieli specjalnych stref

ekonomicznych oraz właścicieli ośrodków turystyczno-rekreacyjnych na Annual Investment Meeting 2012 w Dubaju,

- targi Mode City 2012 w Paryżu,
- targi meblowe MTM 2012 w Ostródzie,
- misję gospodarczą do Francji dla przedstawicieli sektora maszynowo-mechanicznego,
- konferencję dla przedsiębiorców i JST pt. „Jak odnieść międzynarodowy sukces biznesowy?”,
- misję gospodarczą do Chicago dla przedsiębiorców z sektora spożywczego,
- misję gospodarczą do Północnej Nadrenii - Westfalii dla przedsiębiorców z sektora maszynowo - metalowego,
- ECM Summer School 2012 w Dubrowniku dla przedsiębiorców działających w sektorze turystyki biznesowej,
- misję gospodarczą dla przedsiębiorców branży elektronicznej oraz IT/ICT na Tajwan i do Hong Kongu,
- konferencję sektora IT - Gartner Symposium/ITxpo 2012 z sektora IT/ICT/BPO w Orlando,
- konferencję HTIA (High Tech Industry Association Annual Conference) skierowaną do firm z sektora IT/ICT w Jerozolimie,
- misję gospodarczą dla przedsiębiorców sektora spożywczego w Wietnamie,
- misję gospodarczą na targi SIAL MIDDLE EAST w Abu Dhabi,
- nabór wniosków o dofinansowanie w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka Działanie 8.2 – Wspieranie wdrażania elektronicznego biznesu typu B2B,
- Międzynarodowe Targi Łodzi i Jachtów BOOT 2013 w Dusseldorfie,
- targi „Salon International de la Lingerie” 2013 w Paryżu,
- wyjazd dla przedsiębiorców sektora maszynowo-metalowego i lotniczego do Indii,
- Międzynarodowe Targi Spożywcze PLMA World of Private Label 2012 w Amsterdamie,
- Międzynarodowe Targi Budowlane MosBuild 2013 w Moskwie.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Funkcjonowanie Biura Obsługi Inwestorów (BOI), będącego miejscem pierwszego kontaktu dla zainteresowanych inwestowaniem na terenie Miasta. Pracownicy BOI dysponują specjalistyczną wiedzą z zakresu aktualnych ofert inwestycyjnych, a dzięki ścisłej współpracy z instytucjami samorządowymi i dobrej znajomości lokalnych realiów udzielają szybkiej i fachowej pomocy. W 2012 r. w ramach funkcjonowania BOI:
  - odbyło się szereg rozmów i spotkań z firmami i podmiotami dotyczących współpracy z Miastem Białystok, do udziału w których zapraszani byli przedstawiciele innych instytucji, np. Powiatowego Urzędu Pracy. Przygotowano i przekazano informacje o ofercie Miasta Białystok wraz z informacją szczegółową wynikającą z zapytań potencjalnych inwestorów. Łącznie z usług BOI skorzystało 60 firm, w tym: 24 firmy z Europy oraz 36 firm z Azji,

- w odpowiedzi na zapytanie potencjalnych inwestorów przygotowano i udzielono szereg informacji o możliwościach i warunkach inwestowania i funkcjonowania w Podstrefie Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej,
- przedstawiciele BOI uczestniczyli w dwóch wyjazdach na targi branżowe oraz w wizytach studyjnych i w konferencjach krajowych i zagranicznych zorganizowanych przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. podczas których odbyły się spotkania i rozmowy z firmami i instytucjami biznesu,
- współpracowano z Głównym Urzędem Statystycznym w Białymstoku w zakresie aktualizacji danych i materiałów statystycznych oraz z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktualizacji oferty skierowanej przez Powiatowy Urząd Pracy do Inwestorów tworzących nowe miejsca pracy,
- współpracowano z Urzędem Marszałkowskim – Regionalnym Centrum Obsługi Inwestora,
- Promocja możliwości i korzyści inwestycyjnych Miasta poprzez aktywną współpracę z mediami: Monitorem Inwestycji, Pulsem Biznesu, miesięcznikiem Forbes, tygodnikiem Newsweek. Przygotowanie publikacji „Investing in Poland” oraz „Business Polska Media”. Podjęto działania promocyjne w związku z udziałem Miasta Białystok w VI edycji konkursu „Teraz Polska”.

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.3.5. ROZWÓJ SIP/GIS (SYSTEM INFORMACJI PRZESTRZENNEJ)

Programy zrealizowane

- Rozszerzenie mapy na obszarze metropolitalnym,
- Aktualizacja systemu GIS i serwerów.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Wdrożenie kompleksowego systemu informatycznego do prowadzenia zasobu geodezyjnego i kartograficznego zawierającego mechanizmy wymiany danych umożliwiające eksport danych do systemów GIS.

C.4. ROZWÓJ POWIĄZAŃ GOSPODARCZYCH ZE WSCHODNIMI SĄSIADAMI POLSKI I UE – BIAŁYSTOK LIDEREM WSPÓŁPRACY WSCHODNIEJ

KIERUNEK DZIAŁAŃ C.4.1. ROZWÓJ WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ Z MIASTAMI ZE WSCHODU

Programy zrealizowane

- Zorganizowanie w Białymstoku wizyty studyjnej delegatów z Łucka (Ukraina) w celu wymiany doświadczeń z zakresu funkcjonowania samorządów w dziedzinie inwestycji, komunikacji miejskiej, turystyki i promocji oraz w celu rozwoju dalszej partnerskiej współpracy,
- Zorganizowanie w Białymstoku wizyty studyjnej przedstawicieli z Jełgawy (Łotwa) w celu wymiany doświadczeń z zakresu funkcjonowania samorządów w dziedzinie rozwoju przestrzennego miast, organizacji usług komunalnych, kształcenia ustawicznego, nauki, innowacji i bezpieczeństwa w Mieście, oraz w celu rozwoju dalszej partnerskiej współpracy,
- Zorganizowanie w Białymstoku wizyty studyjnej przedstawicieli z Kowna (Litwa) w celu omówienia wyzwań stojących przed samorządami, wymiany doświadczeń z zakresu funkcjonowania samorządów w dziedzinie zagospodarowania przestrzennego i rozwoju miasta, zarządzania strefami parkowania i cmentarzami oraz w celu rozwoju dalszej partnerskiej współpracy,
- Zorganizowanie w Białymstoku wizyty studyjnej delegacji z Osijek (Chorwacja) w celu wymiany doświadczeń z zakresu funkcjonowania samorządów w dziedzinie kultury, turystyki i pozyskiwania funduszy europejskich, oraz w celu rozwoju dalszej partnerskiej współpracy,
- Przystąpienie do grupy roboczej ds. Europejskiej Polityki Sąsiedztwa w ramach struktur stowarzyszenia miast europejskich Eurocities w celu rozwoju współpracy z miastami obszaru Europejskiej Polityki Sąsiedztwa oraz europejskimi miastami zainteresowanymi inicjatywą, a także promocji Miasta za granicą. Złożenie propozycji organizacji spotkania grupy roboczej w Białymstoku we wrześniu 2013 r. w celu szerszej promocji Miasta,
- Wizyty do miast Kaliningrad, Psków, Łuck, Grodno, w celu zacieśnienia partnerskich kontaktów i promocji Miasta na arenie międzynarodowej.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Nawiązanie kontaktu z miastami Gori (Gruzja), Bielce (Mołdawia), Giumri (Armenia) w celu przyszłego ich sformalizowania i prowadzenia partnerskiej współpracy z miastami obszaru Partnerstwa Wschodniego.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Sieć Enterprise Europe Network. W ramach sieci funkcjonują punkty kompleksowej obsługi MŚP, w których przedsiębiorcy mogą skorzystać z szerokiego wachlarza usług świadczonych przez wyspecjalizowane jednostki w całej Europie oraz wielu państwach trzecich – usługi dotyczące współpracy gospodarczej i technologicznej, pozyskanie informacji i doradztwa, udział w spotkaniach i imprezach kooperacyjnych. Sieć zrzesza ponad 500 organizacji w 55 krajach, w tym izby handlowe, regionalne agencje rozwoju i uniwersyteckie ośrodki technologiczne, w których pracuje około 4 000 doświadczonych specjalistów. Jest największą tego typu siecią na świecie. Od stycznia 2011 do grudnia 2012 roku, oddział sieci funkcjonujący przy PFRR zorganizował kilkadziesiąt seminariów i konferencji oraz misji gospodarczych, w których udział wzięło ponad 1 400 uczestników; udzielono odpowiedzi na ponad 800 zapytań, przeprowadzono 74 audyty technologiczne i biznesowe, zorganizowano misje gospodarcze i spotkania kooperacyjne, w których udział wzięło 47 przedsiębiorców uczestnicząc w 147 spotkaniach, opracowana 111 zapytań gospodarczych i profili technologicznych, które są dystrybuowane w całej sieci. Wszystkie usługi wpływają na wzmocnienie ponadlokalnej konkurencyjności firm sektora MSP. Stała współpraca z partnerami ze wschodu pozwala na coroczne organizowanie misji i spotkań kooperacyjnych oraz zachęca przedsiębiorców do wymiany ofert współpracy gospodarczej i technologicznej. Sieć kontaktów na wschodzie daje możliwość uzyskania informacji o rynkach, sektorach gospodarki i oczekiwanej współpracy. Organizowane od wielu lat wspólnie z partnerami ze wschodu misje handlowe, fora gospodarcze, konferencje i inne przedsięwzięcia pozwalają na nawiązywanie i umacnianie kontaktów gospodarczych.

D. ATRAKCYJNOŚĆ I DOSTĘPNOŚĆ OFERTY KULTURALNEJ, SPORTOWEJ, TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ

D.1. WSPIERANIE ŚRODOWISK TWÓRCZYCH W MIEŚCIE I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURALNEJ

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.1.1. STWARZANIE WARUNKÓW DO AKTYWIZACJI SPOŁECZNOŚCI MIASTA W SFERZE KULTURY I WZROSTU JEJ UCZESTNICTWA W KULTURZE

Programy zrealizowane

- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok. W ramach programu organizacje pozarządowe zorganizowały przy wsparciu finansowym z budżetu Miasta wiele imprez dostępnych nieodpłatnie dla mieszkańców, m.in. POMPA 2012 Międzynarodowy Przegląd Cherleaderek, Mażorettek i Tamburmajerek na Rynku Kościuszki, cykl koncertów Muzyka Mistrzów Baroku w Auli Magna Pałacu Branickich, cykl koncertów Muzyka w Starym Kościele, cykl wydarzeń kulturalnych (koncerty, wykłady) pn. XXX Dni Kultury Chrześcijańskiej, prezentacja muzyki ambientowej w Parku Planty, V Festiwal Kultury Żydowskiej ZACHOR Kolor i Dźwięk odbywający się na Rynku Kościuszki, cykl koncertów Koncerty przed Hejnałem na Rynku Kościuszki, IX Podlaski Festiwal Wielkanocny, XXIV Festiwal Pieśni Liturgicznej i Piosenki Religijnej na stadionie lekkoatletycznym MOSiR, Święto Kultury Białoruskiej w Parku Zwierzynieckim,
- Program rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji. 7 miejskich instytucji kultury (Białostocki Ośrodek Kultury, Białostocki Teatr Lalek, Dom Kultury „Śródmieście”, Galeria Arsenał, Galeria im. Słędzińskich, Muzeum Wojska, Centrum im. L. Zamenhofa) w ramach zadań statutowych w 2012 r. przygotowało bogatą i zróżnicowaną ofertę kulturalną dla mieszkańców – zarówno w swoich siedzibach, jak i w przestrzeni publicznej (łącznie ponad 1 000 działań kulturalnych). W zależności od profilu danej instytucji, podmioty te były organizatorami m.in. koncertów, spektakli, wystaw, spotkań autorskich, prelekcji i debat, bądź warsztatów edukacyjnych, skierowanych do wszystkich grup odbiorców, bez względu na wiek, płeć, narodowość czy wyznanie.

Programy zrealizowane

- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok. W ramach programu zrealizowano spektakle, festiwale, przeglądy konkursy i imprezy, promujące nieinstytucjonalne środowiska teatralne, taneczne, muzyczne oraz indywidualnych twórców, m.in.
  - Festiwal "Kalejdoskop", prezentujący twórców z dziedziny tańca współczesnego, Międzynarodowy Festiwal Szkół Lalkarskich „Lalka-nie-lalka”, prezentujący twórczość teatralną,
  - III Ogólnopolski Konkurs Młodych Organistów im. Franciszka Karpińskiego - Festiwal Muzyki Kościelnej Archidiecezji Białostockiej,
  - 3 cykle koncertów: Muzyka Mistrzów Baroku, Muzyka w Starym Kościele, Imieniny Izabeli Branickiej Festiwal Sztuk Dawnych, prezentujące białostockich muzyków: filharmoników i solistów,
  - Białysztuk - XII Międzynarodowy Przegląd Inicjatyw Teatralnych, prezentujący dokonania środowisk teatralnych,
  - 4 spektakle: „Słoń i kwiat”, „Wariat i Zakonnica”, „Kiedy byłem dziełem sztuki”, „On Air”,
- Program rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji. W realizacji programu uczestniczy:
  - Białostocki Ośrodek Kultury – w instytucji działa Mała Galeria BOK, w ramach której prezentowano prace białostockich twórców. BOK był też organizatorem licznych koncertów białostockich artystów w ramach 3 cykli muzycznych: „Premiery Muzyczne” (Te-Tris, KlezmaFour), „UNDERGROUND/INDEPENDENT” (Pokrak, Liquid Molly), „Katedralne Koncerty Organowe” (Józef Kotowicz, Lilianna Stawarz). BOK to też miejsce prezentacji białostockich zespołów teatralnych (spektakle: „Krwawa Jątka” Grupy Coincidentia, „Bruno Sznajder” Teatryku Latarnia, „Jaj u poli verboju rośa” Joanny Stelmaszuk-Troc),
  - Dom Kultury Śródmieście - w instytucji działają 3 zespoły muzyki dawnej („Cantio Polonica”, „Chorea Polonica” i „Capella Antiqua Bialostociensis”), które co roku występują na ogólnopolskich festiwalach,
  - Galeria Arsenał – instytucja przygotowała wystawy prezentujące twórczość młodych lokalnych artystów (m.in. Mileny Karolczuk, stypendystki Prezydenta Miasta Białegostoku). Galeria na stałe współpracuje m.in. z takimi artystami jak: Andrzej Dworakowski, Małgorzata Niedzielko, Wiesław Jurkowski, Leon Tarasewicz, Marzanna Morozewicz. Galeria promuje ich twórczość w kraju i w miarę możliwości także za granicą, m.in. poprzez organizację wystaw („Muzeum Tymczasowe Wiertow” Aleksandry Czerniawskiej) i warsztatów (warsztaty rodzinne „Ogrody” Marzanny Morozewicz), czy pokazy filmowe („Backstage” Karola Radziszewskiego, „Ikona na drogę” – film o Leonie Tarasewiczu).

- Galeria im. Sleńdzińskich – od 2010 r. w salonie wystawienniczym przy ul. Legionowej prezentowane są dokonania lokalnego środowiska artystycznego. W 2012 r. wystawiono prace 9 artystów: Małgorzaty Niedzielko, Marzanny Morozewicz, Małgorzaty Dmitruk, Izabeli Tarasewicz, Ewy Chocianowskiej, Marka Doleckiego, Wiktorii Tołłoczko-Tur, Józefa Zimmermana, Georgia Andreeva,
- Centrum im. Ludwika Zamenhofs – instytucja wspiera i inicjuje różne formy aktywności twórczej m.in. poprzez udostępnianie swoich sal wystawowych zarówno na projekty stypendystów Prezydenta Miasta Białegostoku (m.in. „Białystok zabraliśmy ze sobą” Pawła Ławreszuka), jak również młodych artystów, wywodzących się z Białegostoku i Podlasia (m.in. wystawy z cyklu „Wyjechani”, „Malarstwo” Pawła Iwaniuka, „Wyjedź Zostań” Rafała Siderskiego),
- Stypendia artystyczne Prezydenta Miasta Białegostoku:
  - Twórcy Profesjonalni. W 2012 r. przyznano 2 stypendia na łączną kwotę 20 000 zł. Stypendystami w 2012 roku byli: Jerzy Tomzik oraz Anna Olszewska,
  - Młodzi Twórcy. W 2012 r. przyznano 19 stypendiów na łączną kwotę 130 000 zł. Wśród stypendystów są m.in. Paweł Pecuszek, Marzena Rusiłowicz, Tomek Kamiński, Katarzyna Siergiej, Dominika Czarny, Adrian Łucejko,
- Nagrody Prezydenta Miasta Białegostoku:
  - Nagroda Artystyczna Prezydenta Miasta Białegostoku w dziedzinie tworzenia i upowszechniania kultury za 2012 rok przyznana została 4 laureatom: Monice Szewczyk, Fundacji Teatru Malabar Hotel, Stowarzyszeniu „Fabryka Bestsellerów” i Adamowi Czesławowi Dobrońskiemu,
  - Nagroda Literacka im. Wiesława Kazaneckiego za najlepszą książkę 2012 roku przyznana została Krzysztofowi Gedroyciowi – autorowi książki „Piwonia, niemowa, głosy”,
  - Nagroda Przewodniczącego Rady Miasta Białegostoku dla Nauczycieli - Animatorów Kultury za działalność kulturalną prowadzoną w jednostkach oświatowych w roku szkolnym 2012/2013:
    - w kategorii szkół podstawowych i gimnazjów przyznano 3 nagrody (laureaci: Elżbieta Babicz, Anna Biryło, Małgorzata Monika Twardzik),
    - w kategorii szkół ogólnokształcących, zawodowych i artystycznych przyznano 2 nagrody (laureaci: Katarzyna Aleksiejuk, Małgorzata Tomaszewska).

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Rozpoczęcie procesu przystępowania do Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast Przyjaznych Lalkarstwu AVIAMA w celu promocji białostockiej sztuki lalkarskiej oraz Miasta za granicą,
- Zorganizowanie zgromadzenia ogólnego stowarzyszenia AVIAMA w Białymstoku w celu szerszej promocji Miasta i nawiązania bliższych relacji na poziomie międzynarodowym z członkami stowarzyszenia.

Programy zrealizowane

- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok. W Białymstoku funkcjonują: Szkoła Muzyczna I i II stopnia, Wydział Sztuk Lalkarskich Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie, Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny Uniwersytetu Muzycznego w Warszawie. Absolwenci, wykładowcy, nauczyciele, studenci ww. uczelni współtworzą oraz uczestniczą w szeregu imprez organizowanych przez organizacje pozarządowe: VI Międzynarodowy Festiwal Szkół Lalkarskich „Lalka - nie - lalka”, cykl koncertów Muzyka Mistrzów Baroku, cykl koncertów Muzyka w Starym Kościele, Białystok - XII Międzynarodowy Przegląd Inicjatyw Teatralnych, Wyprodukowane spektakle „Słoń i kwiat”, „Wariat i Zakonnica”, „Kiedy byłem dziełem sztuki”, „On Air”,
- Program rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji, w ramach którego przyznane zostały stypendia artystyczne Prezydenta Miasta Białegostoku. Od 2007 r. realizowany jest program stypendialny „Młodzi Twórcy”. W 2012 r. przyznano 19 stypendiów na łączną kwotę 130.000 zł. Wśród stypendystów znaczną część stanowią studenci i absolwenci kierunków artystycznych: UMFC Wydziału Instrumentalno-Pedagogicznego w Białymstoku (Krystyna Misiukiewicz, Paweł Pecuszok), Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej (Adrian Łucejko), Wydziału Sztuki Lalkarskiej Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza z siedzibą w Białymstoku (Katarzyna Siergiej, Agnieszka Baranowska, Anna Małgorzata Przygoda), Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Ludwika Solkiego w Krakowie (Joanna Zubrzycka, Dominika Kimaty), Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu (Marzena Rusiłowicz), Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie (Dominika Czarny), Wydziału Psychologiczno-Pedagogicznego Uniwersytetu w Białymstoku (Tomasz Adamski).

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok. Wsparcie finansowe Miasta zapewnia realizację kluczowych projektów środowisk twórczych: teatralnego, muzycznego i tanecznego. W 2012 r. nie nastąpiło powołanie klastra ani innego podmiotu sieciowego, jednak środowiska zintegrowały się wokół wspólnie organizowanych projektów kulturalnych.

Programy zrealizowane

- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok, w ramach którego udzielono dotacji na zakup dzieł do kolekcji sztuki współczesnej "Kolekcja II" Podlaskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych,
- Program rozwoju infrastruktury w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji:
  - Białostocki Ośrodek Kultury – dokończono wykonanie instalacji sanitarnej, wykonano instalację elektryczną i instalację okablowania strukturalnego w budynku oraz zakupiono środki trwałe na łączną kwotę 769 518 (w tym 690 000 zł z dotacji celowej). Wymieniono całą instalację centralnego ogrzewania, instalację p/poż, okablowania SSWiN i okablowanie systemu monitoringu wizyjnego CCTV, zrealizowano remont łazienek w części administracyjnej BOK oraz częściowo remont w holach i łazienkach Kina Forum, na łączną wartość 218 988 zł. Rozpoczęty remont w kinie zostanie ukończony w 2013 r. (malowanie ścian, położenie posadzek i wymiana barierek),
  - Białostocki Teatr Lalek – instytucja zrealizowała termomodernizację i modernizację dużej sceny, na łączną wartość 3 003 710 zł (w tym dotacja z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w wysokości 680 000 zł, dotacja Miasta 1 750 000 zł oraz środki własne),
  - Galeria im. Sleńdzińskich – osuszono i odgrzybiono ściany na parterze budynku przy ul. Waryńskiego. W lokalu przy ul. Legionowej wykonana została antresola wraz z podłogą, barierkami, schodami i przesuwanymi drzwiami. Całkowity koszt prac remontowych wyniósł 97 000 zł. Dokonano także zakupu i montażu klimatyzacji w lokalu przy ul. Legionowej 2, zakupiono i zamontowano rolety okienne w obu siedzibach Galerii. Koszt wydatków inwestycyjnych wyniósł 64 343 zł,
  - Muzeum Wojska – instytucja zakupiła i zamontowała system audiowizualny w Sali Rycerskiej i holu oraz klimatyzator w sali wystawowej. Przeprowadzono remont sali wystawowej, sekretariatu oraz gabinetu dyrektora. W 2012 r. Muzeum uzyskało dofinansowanie w ramach RPO Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 i umowę na realizację projektu pn. „Rozwój potencjału i atrakcyjności kulturalnej Muzeum Wojska w Białymstoku poprzez jego modernizację, nowoczesną aranżację wystaw uzupełnionych o nowe eksponaty oraz budowę portalu” w latach 2012-2014,
  - Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku, od 1999 r. współfinansowana przez Miasto Białystok w zakresie prowadzenia 16 filii bibliotecznych m.in. powiększania księgozbioru, prenumeraty prasy i remontów siedzib filii. W 2012 r. wykonano remont filii nr 4 oraz modernizację budynku filii nr 9 z wymianą stolarki okiennej, w ramach zadania

„Książnica Podlaska - biblioteka bez barier - przebudowa budynku Filii nr 9 w Białymstoku przy ul. Gajowej 73”,

- Program rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji. W ramach programu:
  - Galeria Arsenał dokonała zakupu dzieł sztuki na łączną kwotę 211 000 zł, w tym: ze środków własnych (34 000 zł) - Józef Robakowski, Z mojego okna - film, Tigran Khachatryan, Naczało - film oraz z dotacji z MKiDN (177.000 zł): Marcin Maciejowski, Obciąż budżet galerii - obraz; Aneta Grzeszykowska, Untitled Films Stills #57; Franciszek Orłowski, Przebieralnia – instalacja; Stefan Constantinescu, Troleibuzul – film,
  - Muzeum Wojska powiększyło swoje zbiory o 136 obiektów (w tym realia, dokumenty, modele) na ogólną wartość 46 597 zł. Ponadto Muzeum otrzymało nieodpłatnie 784 obiektów muzealnych (realia, dokumenty), których wartość wyceniono na 67 970 zł,
  - Galeria im. Sleńdzińskich zakupiła dzieła sztuki – projekty scenograficzne Ryszarda Kuzyszyna.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Program rozwoju infrastruktury w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji:
  - Galeria Arsenał zrealizowała I część inwestycji pn. „Etap wstępny do adaptacji budynku elektrowni, położonego przy ul. Elektrycznej 13 w Białymstoku”, która obejmowała przeprowadzenie konkursu, przygotowanie materiałów wstępnych do projektów wykonawczych oraz opracowanie wielobranżowej koncepcji pokonkursowej, na łączną kwotę 444 308 zł. W siedzibie Instytucji przeprowadzono remont sali edukacyjnej, łazienki oraz wymieniono drzwi - na łączną kwotę 25 458 zł,
  - Muzeum Wojska kontynuowało prace projektowe dotyczące adaptacji i rozbudowy obiektu przy ul. Węglowej 8 (obiekt nr 5) na cele instytucji muzealnej - Muzeum Pamięci Sybiru. Zakończono prace projektowe współfinansowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Została opracowana dokumentacja i uzyskano pozwolenie na budowę, w celu rozpoczęcia adaptacji i rozbudowy obiektu na cele Muzeum.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.1.6. OCHRONA I PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Programy zrealizowane

- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok. W ramach przyznanych dotacji wydano 14 publikacji poświęconych popularyzacji dziedzictwa kulturowego Białegostoku, tj.: "Jubileusz 25-lecia Parafii Ducha Świętego w Białymstoku", kwartalnik „Goniec kresowy”, Informator-modlitewnik "Śladami Bł. Ks. Michała Sopoćki" oraz folder "Serce Miasta Miłosierdzia", Akatyst do Św. Męczennika Gabriela w 20-stą rocznicę przeniesienia jego relikwii do Białegostoku, Tatarska książka kucharska - książka z tradycyjnymi przepisami kuchni tatarskiej, „Bibliografia

województw: białostockiego, łomżyńskiego, suwalskiego za lata 1990-1992". Tom 7; „Białoruskie Zeszyty Historyczne Nr 37, 38"; „Święci Białegostoku" - monografia albumowa upowszechniająca postacie świętych oraz miejsca z nimi związane na terenie Białegostoku, Publikacja: „Cmentarz wielowyznaniowy na wzgórzu św. Marii Magdaleny w Białymstoku". Historia miejsca, Publikacja "Muzeum na Węglowej 2006-2011", Album Wiktora Wołkwa "Moje Podlasie", Album na XXX-lecie Parafii Prawosławnej pw. Św. Ducha w Białymstoku, „Cmentarz farny w Białymstoku. Historia, indeks pochowanych” J. T. Sosnowski – wydanie monografii cmentarza farnego z jego historią i wykazem osób na nim pochowanych.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Białegostoku na lata 2010-2013. Z budżetu Miasta Białystok udzielono 2 dotacje celowe na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy 5 zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na terenie Miasta i nie stanowiących jego własności. Łączna wartość dotacji udzielonych w 2012 roku, wyniosła 76 200 zł. Przeprowadzono szereg działań popularyzujących materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe Białegostoku, w tym:
  - wydano 5 publikacji: „Inwentarz Starszego Notariusza Grodzieńskiego", „Działalność Wojewódzkiego Oddziału Państwowego Urzędu Repatriacyjnego w Białymstoku w latach 1945-1950", „Białostockie ulice i ich patroni", „Pałacyk Gościenny w Białymstoku. Wydanie drugie, poprawione i rozszerzone", „Dzieje herbu Białegostoku" (katalog towarzyszący wystawie, czerwiec 2012 r.),
  - przygotowano 3 plenerowe wystawy okolicznościowe poświęcone historii Miasta: „Dzieje herbu Białegostoku", „Białystok na trasie Kolei Warszawsko-Petersburskiej" w 150. rocznicę uruchomienia kolei w Białymstoku, „Konstytucja 3 Maja 1791 r." w 221. rocznicę uchwalenia dokumentu,
  - wykonano 2 kopie XVIII-wiecznych rzeźb - parę kamiennych herm Satyr i Bachantka, i ustawiono je w Ogrodzie Branickich w Białymstoku,
  - wykonano rzeźbę „Podróż", autorstwa białostoczanina Michała Jackowskiego i ustawiono ją w przestrzeni miejskiej Białegostoku, przy ul. Lipowej. Tematyka rzeźby poświęcona jest tradycjom teatralnym Białegostoku.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.1.7 EDUKACJA KULTURALNA MIESZKAŃCÓW

Programy zrealizowane

- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok. W ramach programu udzielono dotacji na warsztaty dla dzieci, młodzieży, niepełnosprawnych, dorosłych: „Pracownia aktywności twórczej" - warsztaty artystyczne dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, „Przyroda, Integracja,

Sztuka” XV Plener Twórców Niepełnosprawnych, Poznajemy język cerkiewnoślawiański, „T3-Teatr-Terapia-Taniec”, Wychowani przez sztukę, „Kaktus na ostro” - warsztaty teatralno - kabaretowe osób niesłyszących i słabosłyszących, „Więcej niż tańczące parabole – młodzież w teatrze tańca”, Lato w Teatrze 2012,

- Program rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji:
  - Białostocki Ośrodek Kultury - „Akcja Zima” oraz „Akcja Lato” organizowane dla dzieci i młodzieży, w ramach których odbyły się projekcje filmowe, spektakle oraz warsztaty integracyjne. W ramach edukacji filmowej zorganizowano ponad 100 działań (w tym: odczyty, prelekcje, warsztaty), w których udział wzięło ok. 8 100 osób,
  - Białostocki Teatr Lalek – zrealizowano cykliczne warsztaty teatralne dla dzieci - „Lato w teatrze” oraz „Małą Akademię Teatralną”, w ramach której dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym uczestniczyły w warsztatach tworzenia lalek, w spotkaniach z twórcami teatru, słuchając tekstów sztuk dla dzieci,
  - Dom Kultury Śródmieście - w instytucji prowadzone są ogniska: muzyczne, plastyczne, baletowe oraz działają: zespoły muzyki dawnej („Cantio Polonica” i „Capella Antiqua Bialostociensis”), Dziecięcy Zespół Wokalny „Miniatura”, Chór Młodzieżowy, Grupa Bębniarzy „Dobosze, Zespół Tańca Nowoczesnego „FLESZ”, grupa teatralna „Rupaki” oraz kabaret seniorów „Lumbago”. Instytucja zorganizowała również zajęcia dla dzieci podczas „Artystycznych Ferii Zimowych” oraz 4 kwartalne „Spotkania ze sztuką”,
  - Galeria Arsenał – zrealizowano liczne działania edukacyjne, w tym: 7 spotkań w ramach cyklu „Czy sztuka jest potrzebna?”, warsztaty z audiodeskrypcji dzieł sztuki w oparciu o Kolekcję II Galerii, warsztaty fotograficzne „MOST” I. Przybylskiego, warsztaty dźwiękowe „Deszczowy Las” K. Topolskiego, program edukacyjny „Plac Zabaw Arsenał” (8 warsztatów rodzinnych, cykl warsztatów multimedialnych „Co nas dzieli to nas łączy”), lekcje galeryjne skierowane do przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych, gimnazjów, liceów oraz osób z problemami mentalnymi,
  - Muzeum Wojska – zrealizowano 70 lekcji muzealnych, 4 konkursy i 3 wykłady/prelekcje oraz wprowadzono nowe interaktywne projekty edukacyjne: Muzealny Plac Zabaw, Rodzinna Niedziela, Wakacje z Historią, Wielkie Gry Wojenne oraz Wielką Grę Muzealną,
  - Galeria im. Słędzińskich – zrealizowano 233 lekcje muzealne i 319 warsztatów plastycznych wg programu edukacyjnego Galerii dla grup szkolnych oraz grup dzieci indywidualnych, w których uczestniczyło 9 580 osób,
  - Centrum im. Ludwika Zamenhofs – zrealizowano szereg działań o charakterze edukacyjnym w formie warsztatów, m.in.: „Religie Podlasia” (dotyczące wielowyznaniowości Podlasia, realizowane z grantu ze środków Muzeum Historii Polski), „Spotkania z Ludwikiem” i „Esperanto w akcji”, „Ferie z dobranockami”, „Żywa Biblioteka”, „(Nie)sablonowy Miłosz” oraz „Miłosz dla najmłodszych”. Łącznie z warsztatów edukacyjnych w 2012 r. skorzystało 717 osób. Zorganizowano także cykl wykładów pn. „Początki teatru w Białymstoku 1919-1930”.

D.2. KREOWANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ KULTURALNYCH O PRESTIŻOWYM ZNACZENIU KRAJOWYM I MIĘDZYNARODOWYM

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.2.1 WSPÓLNE KREOWANIE NOWYCH PROJEKTÓW ARTYSTYCZNYCH I IMPREZ KULTURALNYCH O ZNACZENIU KRAJOWYM I MIĘDZYNARODOWYM PRZEZ ŚRODOWISKA KULTURALNE MIASTA

Programy zrealizowane

- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok. Udzielono dotacji na następujące, rozwijające się od kilku lat przedsięwzięcia kulturalne o znaczeniu regionalnym: Białystok Up To Date Festiwal, Dni Hiszpańskie w Białymstoku, Muzyka Mistrzów Baroku,
- Program rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji, w ramach którego zorganizowano Białystok Pozytywne Wibracje Festival, oparty na kompilacji muzycznej „Pozytywne Wibracje”, która uznana została za jedną z najciekawszych serii płytowych wydawanych w Polsce. Dwudniowe święto fanów dobrej muzyki z pogranicza jazzu, acid jazzu, soulu oraz funky odbyło się tradycyjnie w lipcu. W trzeciej edycji festiwalu na scenie pojawili się artyści polscy, a wśród nich najbardziej znani: Ewa Bem i Ania Rusowicz oraz gwiazdy zagraniczne: Angie Stone, Omar i !DelaDap. Festiwal przyciągnął do Białegostoku fanów z całej Polski i zaznaczył swoją obecność na mapie letnich polskich festiwali. Wydarzenie było promowane w czołowych mediach ogólnopolskich.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.2.2. UMACNIANIE MARKI I PROMOCJA WIODĄCYCH ŚRODOWISK TWÓRCZYCH I IMPREZ KULTURALNYCH W MIEŚCIE

Programy zrealizowane

- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok. Udzielono dotacji na następujące przedsięwzięcia kulturalne postrzegane jako „markowe”, jednocześnie stanowiące promocję lokalnego środowiska kulturalnego i organizowanych przez niego imprez: VI Międzynarodowy Festiwal Szkół Lalkarskich „Lalka – nie – lalka”, Festiwal „Kalejdoskop” - edycja 2012, XXVIII Festiwal Piosenki Żeglarskiej „Kopyść 2012”, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Cerkiewnej „Hajnówka 2012” w Białymstoku, V Festiwal Kultury Żydowskiej ZACHOR Kolor i Dźwięk, Białystok Up To Date Festiwal, Białysztuk - XII Międzynarodowy Przegląd Inicjatyw Teatralnych,
- Program rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji:
  - Białostocki Teatr Lalek od kilku lat zwiększa swoją aktywność na forum krajowym i zagranicznym, uczestnicząc w festiwalach i przeglądach, co służy promocji zarówno Teatru,

jak i Miasta. W 2012 r. BTL pokazał polskiej i zagranicznej publiczności 10 spektakli, podczas 11 tournée artystycznych, w tym 5 zagranicznych. Instytucja była wielokrotnie nagradzana podczas festiwali, otrzymując nagrody i wyróżnienia m.in. podczas XXV Międzynarodowego Festiwalu Teatralnym WALIZKA w Łomży, XVI Międzynarodowego Festiwalu Teatrów dla Dzieci i Młodzieży „Korczak 2012”, Międzynarodowego Festiwalu Gombrowiczowskiego w Radomiu,

- Galeria Arsenał – realizowany na wysokim poziomie, konsekwentny program wystawienniczy sprawia, że Galeria Arsenał wciąż jest uznawana za kulturalną wizytówkę Białegostoku. Służy to budowaniu pozytywnego wizerunku zarówno Instytucji, jak i Miasta. Galeria organizuje ponad 20 wystaw rocznie - indywidualnych lub problemowych, czasami przedstawia również programy innych interesujących galerii. Prezentuje twórczość znanych i wybitnych artystów polskich (Leon Tarasewicz, Mikołaj Smoczyński, Małgorzata Niedzielko, Marek Kijewski, Wojciech Łazarczyk, Konrad Kuzyszyn, Mirosław Bałka, Julita Wójcik, Artur Żmijewski) i zagranicznych oraz debiutujących młodych twórców. Galeria znalazła się na 6. miejscu w prestiżowym rankingu polskich galerii sztuki współczesnej tygodnika „Polityka” za 2012 r. ,
- Galeria im. Sleńdzińskich – kontynuacja kolejnej edycji Festiwalu Muzyki Dawnej im. Julitty Sleńdzińskiej „Koncept – Misterium – Osobliwość”.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.2.3. PROMOCJA MŁODYCH ŚRODOWISK TWÓRCZYCH I WYKORZYSTANIE ICH POTENCJAŁU W TWORZENIU PRESTIŻOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ KULTURALNYCH

Programy zrealizowane

- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok. W ramach programu udzielono dotacji na następujące projekty o prestiżowym znaczeniu w skali Miasta: VI Międzynarodowy Festiwal Szkół Lalkarskich „Lalka – nie – lalka” tworzony przez studentów oraz wykładowców Wydziału Sztuk Lalkarskich w Białymstoku, Festiwal „Kalejdoskop” - edycja 2012 – tworzony przez grupę młodych tancerzy i choreografów, Białysztuk - XII Międzynarodowy Przegląd Inicjatyw Teatralnych – tworzony przez grupę aktorów, absolwentów Wydziału Sztuk Lalkarskich w Białymstoku, cykl koncertów Muzyka Mistrzów Baroku oraz przez studentów oraz absolwentów Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, Wydziału Instrumentalno-Pedagogicznego w Białymstoku,
- Program rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji, w ramach którego przyznano stypendia artystyczne Prezydenta Miasta Białegostoku. Od 2007 r. realizowany jest program stypendialny „Młodzi Twórcy”, który cieszy się dużym zainteresowaniem wśród młodych białostoczan, absolwentów szkół artystycznych w wielu dziedzinach życia kulturalnego, w tym też plastyki. W 2012 r. przyznano 19 stypendiów na łączną kwotę 130 000 zł. W wielu przypadkach przyznane stypendium stanowiło nie tylko realną pomoc w realizacji planów młodych artystów, lecz również było impulsem do tego, by na poważnie zacząć działać w sferze kultury. Wszyscy

stypendyści prezentują swój dorobek na specjalnej stronie internetowej utworzonej przez Miasto.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.2.4 BUDOWA I UMACNIANIE MARKI BIAŁEGOSTOKU JAKO WIELOKULTUROWEGO MIASTA KRESÓW UNII EUROPEJSKIEJ W OPARCIU O PRESTIŻOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA KULTURALNE

Programy zrealizowane

- Podpisanie deklaracji między miastami Białystok oraz Mazara del Vallo (Włochy) w celu rozwijania zainteresowania ideą języka Esperanto, kształtowania wyobraźni historycznej i upowszechniania aktywnych postaw mieszkańców w budowaniu tożsamości kulturowej,
- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok. Udzielono dotacji na prestiżowe przedsięwzięcia kulturalne: XXXI Jubileuszowy Międzynarodowy Festiwal Muzyki Cerkiewnej „Hajnówka 2012” w Białymstoku, Festiwal Kultury Żydowskiej ZACHOR Kolor i Dźwięk,
- Program rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji:
  - Białostocki Ośrodek Kultury po raz piąty zorganizował Festiwal Kultur Podlasia „Inny wymiar – Sąsiedzi” dający możliwość zapoznania się z różnymi dziedzinami sztuki oraz wymiany poglądów w kontekście tożsamości, funkcjonowania społeczności zróżnicowanej narodowościowo i edukacji międzykulturowej,
  - Centrum im. Ludwika Zamenhofa ma ambicję stać się miejscem spotkania i dialogu dla wszystkich mieszkańców tygła kultur i narodów jakim jest Podlasie, a szerzej Kresy. W 2012 r. Centrum zaprezentowało wystawy poświęcone wielokulturowości (m.in. „Basowiszczka – miłość, tożsamość, fascynacja”, „Siła oddziaływania. Plakat żydowski w II RP”, „Umbrae religionum”). Ponadto w Centrum odbyły się liczne spotkania poświęcone wielokulturowości (m.in.: „Jakie to ma znaczenie, czy zrobili to z chciwości?”, „Polacy i Żydzi – filmowe obrazy tożsamości, kultury, pamięci”. Instytucja zrealizowała cykl „Tacy inni tacy bliscy” z kulturą mniejszości narodowych i religijnych w formie wystaw („Białystok zabraliśmy ze sobą”), koncertów (Pieśni Żydowskiego Polesia), spotkań (Architektura zła). Ponadto, realizowała warsztaty edukacyjne „Religie Podlasia”, mające na celu przekazanie w atrakcyjnej formie zasobu podstawowych informacji dotyczących religii, których przedstawiciele mieszkają lub w przeszłości zamieszkiwali licznie na Podlasiu.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.2.5 WYKORZYSTANIE PROJEKTÓW ZEWNĘTRZNYCH DO WYKREOWANIA IMPREZY KULTURALNEJ O ZNACZENIU MIĘDZYNARODOWYM

Programy niezrealizowane

- W 2012 r. Białystok nie aplikował o projekty zewnętrzne z ustaloną marką o znaczeniu międzynarodowym, które mogłyby być zrealizowane w Mieście i ze środków budżetowych Miasta.

D.3. TWORZENIE REGIONALNEGO CENTRUM TURYSTYCZNEGO

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.3.1. WSPARCIE ROZWOJU KLUCZOWYCH KIERUNKÓW TURYSTYKI W MIEŚCIE: KULTUROWEJ, PRZYRODNICZEJ, KONGRESOWEJ, SPORTOWEJ I LECZNICZEJ

Programy zrealizowane

- Multimedialne Centrum Informacji Turystycznej z oznakowaniem szlaków turystycznych w Białymstoku.

D.4. WSPIERANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W SFERZE TURYSTYKI I DZIAŁALNOŚCI KULTURALNEJ

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.4.3 KONSOLIDACJA PRZEDSIĘWZIĘĆ TURYSTYCZNYCH I KULTURALNYCH W MIEŚCIE

Programy zrealizowane

- Program rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji. Miejskie instytucje kultury (Centrum im. L. Zamenhofa, Galeria Arsenał) realizują inicjatywy kulturalne (wystawy, programy pobytowe, panele dyskusyjne) sprzyjające rozwojowi turystyki i mogą być wykorzystane jako produkt turystyki kulturowej.

D.5. PROMOWANIE AKTYWNYCH STYLÓW ŻYCIA I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY REKREACYJNEJ

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.5.3. PROMOCJA ZDROWYCH STYLÓW ŻYCIA

Programy zrealizowane

- Modernizacja Ośrodka Sportów Wodnych Dojlidy w Białymstoku.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.5.4. PROMOCJA ZDROWYCH STYLÓW ŻYCIA

Programy nowo utworzone

- Białostocki Rower Miejski - wypożyczalnia rowerów dla mieszkańców i turystów Białegostoku (projekt).

D.6. TWORZENIE SPORTOWEGO CENTRUM O ZNACZENIU PONADREGIONALNYM

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.6.1. KREACJA WIZERUNKU SPORTOWEGO MIASTA

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Realizacja kluczowej inwestycji sportowej: „Budowa stadionu piłkarskiego w regionie północno-wschodniej Polski wraz z zapleczem treningowym”, finansowana z funduszy własnych Miasta Białystok oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013. Nowy stadion będzie posiadał w całości zadaszoną widownię wyłącznie z miejscami siedzącymi w ilości 22,5 tys. Oprócz meczy piłkarskich na stadionie będą mogły odbywać się koncerty, targi, wystawy itp. Planowany termin zakończenia inwestycji to 2014 rok.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.6.2. PROMOCJA I ROZWÓJ SPORTU WYCZYNOWEGO, SPORTU MASOWEGO ORAZ AKTYWNOŚCI SPORTOWEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- 8 listopada 2010 r. Rada Miejska Białegostoku podjęła uchwałę w sprawie wspierania rozwoju sportu w Białymstoku, przyznawania stypendiów sportowych, olimpijskich oraz nagród

i wyróżnień za wysokie wyniki sportowe. Zgodnie z zapisami ww. uchwały Miasto Białystok w trosce o rozwój sportu oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w tym zakresie, stwarza warunki organizacyjno-finansowe białostockim klubom sportowym, zawodnikom, trenerom oraz innym osobom wyróżniającym się osiągnięciami w działalności sportowej. Zadania zmierzające do rozwoju sportu w Białymstoku realizowane są w formie: dotacji dla białostockich klubów sportowych, stypendiów sportowych przyznawanych zawodnikom, osiągającym wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym, nagród i wyróżnień przyznawanych zawodnikom, trenerom oraz innym osobom wyróżniającym się osiągnięciami w działalności sportowej. Poza ww. zadaniami Miasto Białystok, wspólnie z klubami sportowymi podejmuje, na terenie kraju oraz za granicą, przedsięwzięcia promocyjne na warunkach określanych każdorazowo w umowach. W Białymstoku dotacje dla organizacji pozarządowych, w tym klubów sportowych – przekazywane są po przeprowadzeniu procedury konkursowej na następujące zadania: realizacja programów szkolenia sportowego oraz uczestnictwo w zorganizowanej rywalizacji sportowej, organizacja imprez sportowych dla dzieci i młodzieży, upowszechnianie sportu wśród mieszkańców Miasta Białegostoku poprzez organizację lub uczestniczenie w imprezach, zawodach, zajęciach sportowych, prowadzenie zajęć sportowych dla osób niepełnosprawnych, organizacja współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży z białostockich szkół podstawowych i gimnazjów. W 2012 roku ogłoszono 6 konkursów ofert i udzielono 279 dotacji. Ponadto w trybie tzw. małych grantów wpłynęło 7 ofert, a 5 z nich udzielono dotacji. W procedurze otwartych konkursów ofert w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej w 2012 roku udzielono wsparcia finansowego ogółem 284 ofert na łączną kwotę 5 372 400 zł. Liczba stypendystów Prezydenta Miasta Białegostoku za wysokie wyniki sportowe w 2012 roku wyniosła 232 osoby.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.6.3. WYKREOWANIE IMPREZY SPORTOWEJ O PRESTIŻOWYM ZNACZENIU W KRAJU

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Organizacja w Białymstoku w 2012 roku imprezy sportowej pn. „Ogólnopolski bieg uliczny - Białystok Biega”, cieszącej się ogromną popularnością wśród mieszkańców Miasta ale i całego kraju. W imprezie uczestniczyło kilkaset osób i zakłada się, że będzie to wydarzenie realizowane cyklicznie i kojarzone z Miastem.

Programy zrealizowane

- W 2012 roku zrealizowano trzy boiska sportowe - wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej przy białostockich placówkach oświatowych: Szkoła Podstawowa Nr 49 ul. Armii Krajowej 32, Zespół Szkół Nr 1 ul. Leśna 30, Publiczne Gimnazjum Nr 6 ul. Komisji Edukacji Narodowej 1. Ponadto do użytku oddana została nowa sala gimnastyczna w Zespole Szkół Nr 4 ul. Dojlidy Górne 48 oraz wykonano bieżnie lekkoatletyczne w Szkole Podstawowej Nr 19 ul. Mieszka I 18 i Publicznym Gimnazjum Nr 18 ul. Magnoliowa 13.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Budowa hali wielofunkcyjnej dla potrzeb Zespołu Szkół Mechanicznych Centrum Kształcenia Praktycznego Nr 2 - opracowano dokumentację techniczną; ogłoszono przetarg na realizację zadania.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- W Białymstoku realizowany jest projekt o nazwie Ogólnopolski Program Kształcenia Kadr Sportowych, który poprzez organizację różnorodnych form kształcenia objął wsparciem ponad 5 tysięcy osób. Beneficjenci mogą bezpłatnie uczestniczyć w kursach instruktorskich, kursach trenerskich II stopnia oraz studiach podyplomowych. Aby umożliwić doksztalcenie się jak najszerzej grupie odbiorców, projekt realizowany jest w pięciu miastach - Płocku, Krakowie, Wrocławiu, Wałczu i Białymstoku. Szczegółowe cele programu to m.in.:
  - wdrożenie i realizacja jednolitego programu kształcenia kadry sportowej zgodnego ze standardami europejskimi w 5 Regionalnych Ośrodkach Szkoleniowych w Polsce, zapobiegającego sytuacji zróżnicowania kwalifikacji i umiejętności,
  - podwyższenie kwalifikacji i podniesienie poziomu kompetencji kadry sportowej poprzez otwarcie i realizację nowego kierunku menedżerskich studiów podyplomowych,
  - zwiększenie udziału szkolnictwa wyższego w kształceniu ustawicznym poprzez wdrożenie specjalistycznych kursów, których zakres przedmiotowy odzwierciedla zapotrzebowanie rynku pracy na specjalistów zajmujących się sportem,
  - optymalizacja warunków organizacyjno-finansowych mających na celu rozwój kadr sportowych dla potrzeb programu rządowego ORLIK 2012 oraz wykształcenia kadr

trenerskich przygotowujących zawodników do udziału w igrzyskach olimpijskich i zawodach mistrzowskich m.in. EURO 2012.

KIERUNEK DZIAŁAŃ D.6.6. ROZWÓJ KULTURY FIZYCZNEJ WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ BAZY SPORTOWEJ SZKÓŁ

Programy zrealizowane

- Zakończono budowę sali gimnastycznej przy Zespole Szkół Nr 4 (Szkoła Podstawowa Nr 52 i Publiczne Gimnazjum Nr 31) ul. Dojlidy Górne 48. Zadanie wpisuje się również w kierunek D.6.4.
  - Budowa , rozbudowa i modernizacja bazy sportowej w Mieście, w tym bazy sportowej szkół.

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- W 2012 r. w porównaniu do roku ubiegłego nastąpił znaczny wzrost liczby imprez rekreacyjnych i sportowych skierowanych do dzieci i młodzieży.

E. OBSZAR METROPOLITALNY

E.1. INTEGRACJA PLANISTYCZNA OBSZARU METROPOLITALNEGO

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.1.1. INSTYTUCJONALIZACJA WSPÓŁPRACY SAMORZĄDÓW BIAŁOSTOCKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Konwent Białostockiego Obszaru Metropolitalnego był nie tylko bytem instytucjonalnym koordynującym współpracę wszystkich jego członków, ale i miejscem dialogu oraz pogłębionej refleksji nad problemami mającymi istotny wpływ na rozwój i integrację Obszaru. Przykładem tego były spotkania prezydenta, starostów, burmistrzów i wójtów, na których omawiano zagadnienia mające bezpośredni wpływ na osiągnięcie wcześniej przyjętych celów, jakimi były wzrost, rozwój i integracja metropolii. Na forum dyskutowano o zachowaniu dziedzictwa kulturowego i narodowego w procesie integracji wewnętrznej i europejskiej, zastanawiano się nad promocją i systemem planowania strategicznego, który umożliwiłby skuteczną realizację zadań publicznych. Dyskutowano również nad stanem rozwoju sieci informatycznych w kontekście rozwoju sieci szerokopasmowej Polski Wschodniej oraz nad wspólną polityką śmieciową. Konwent na jednym z posiedzeń przyjął stanowisko, które zostało przesłane do Prezesa Rady Ministrów w sprawie nadania szczególnego priorytetu inwestycjom poprawiającym komunikację w BOM, w tym: modernizacji linii kolejowej E75 Rail Baltica Warszawa – Białystok – granica z Litwą na kolejnych jej odcinkach, a przede wszystkim na odcinku Warszawa – Białystok – Sokółka, budowy Południowej Obwodnicy Białegostoku (odcinek drogi krajowej S19) oraz budowę obwodnicy Sokółki wraz z poszerzeniem drogi na odcinku Sokółka – Kuźnica.

Przewodniczący Konwentu wyraził swoje i pozostałych członków stanowisko dotyczące koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, która to po zakończeniu konsultacji społecznych, przyjęta została przez Radę Ministrów (13.12.2011 r.) oraz przekazana do Sejmu (23.01.2012 r.). Prezydent Miasta Białegostoku, po zapoznaniu się z KPZK, wysłał (7.02.2012 r.) stosowne pisma do: Pani Ewy Kopacz Marszałek Sejmu, Przewodniczących Komisji Infrastruktury, Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej uzasadniając potrzebę uwzględnienia przez Sejm RP Miasta Białegostoku, jako bardzo ważnego ośrodka metropolitalnego w północno - wschodniej Polsce, którego oddziaływanie ma wewnętrzny i międzynarodowy wymiar. Podobnej treści pisma o poparcie stanowiska władz Miasta Białegostoku oraz członków Konwentu zostały przesłane do posłów i senatorów województwa podlaskiego. Ponownie zwrócono się z apelem do posłów i senatorów, by podjęli wszelkie działania zmierzające do nadania naszemu Miastu statusu metropolii przed posiedzeniem Sejmu RP (czerwiec 2012 r.).

E.2. USPRAWNIENIE POWIĄZAŃ INFRASTRUKTURALNYCH OBSZARU METROPOLITALNEGO

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.2.2. WSPIERANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWOJU SIECI INFORMATYCZNYCH (W TYM INTERNETU SZEROKOPASMOWEGO) ORAZ INTEGRACJA SIECI W GMINACH Z SYSTEMEM SIECI MIEJSKIEJ

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności województwa podlaskiego część II – Administracja Samorządowa.

Programy zrealizowane

- Realizacja Porozumienia o współpracy w sprawie budowy sieci WIMAX powiatu białostockiego oraz sokólskiego.

E.3. WZROST DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG SFERY SPOŁECZNEJ W OBSZARZE METROPOLITALNYM

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.3.3 WSPIERANIE INTEGRACJI SPOŁECZNEJ I ROZWOJU TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ

Programy zrealizowane

- Program współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego na 2012 rok wraz z Programem rozwoju aktywności w sferze kultury, turystyki, sportu i rekreacji. Oferta kulturalna białostockich instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych działających na terenie Miasta Białystok adresowana jest nie tylko do mieszkańców Białegostoku, ale także mieszkańców gmin ościennych, położonych w obszarze metropolitalnym (np. Podlaska Oktawa Kultur). Ponadto, organizacje pozarządowe, mające swoje siedziby na terenie obszaru metropolitalnego, otrzymały środki finansowe z budżetu Miasta na realizację projektów kulturalnych wzbogacających ofertę kulturalną Białegostoku.

E.5. ROZWÓJ ZEWNĘTRZNYCH POWIĄZAŃ OBSZARU METROPOLITALNEGO ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM BIAŁEGOSTOKU

KIERUNEK DZIAŁAŃ E.5.1. PRZEŁAMYWANIE PERYFERYJNOŚCI BIAŁEGOSTOKU POPRZECZ ROZWÓJ POWIĄZAŃ TRANSPORTOWYCH

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- W 2012 r. Miasto Białystok kontynuowało uczestnictwo w projekcie „Rail Baltica Growth Corridor”, współfinansowanym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Regionu Morza Bałtyckiego na lata 2007-2013. Jest to projekt o randze międzynarodowej, realizowany w latach 2011-2013 przez 21 partnerów z: Finlandii, Estonii, Łotwy, Litwy, Polski i Niemiec. W szczególności są to: urzędy miejskie z Helsinek, Vantaa, Tallina, Kowna, Warszawy, Łodzi, Poznania i Ludwigsfelde, władze regionalne reprezentujące regiony fińskie: Uusimaa, Harju i Häme oraz polskie: Mazowsze i województwo łódzkie, instytucje naukowe: Aalto University School of Economics i Lappeenranta University of Technology z Finlandii, Latvian Transport Development and Education Association LaTDEA, Competence Centre of Intermodal Transport and Logistics of the Vilnius, Gediminas Technical University oraz Politechnika Białostocka, instytucje związane z transportem, w tym Public Transport Authority Berlin-Brandenburg VBB z Niemiec. Wartość budżetu - 3,6 mln EUR (w tym udział Miasta Białystok ok. 56 tys. EUR. Przewidywana kwota dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego to ok. 47 tys. EUR). Efektem finalnym prac związanych z realizacją projektu będzie opracowanie metropolitalnych i regionalnych strategii i kierunków rozwoju oraz wdrożenie dwóch projektów pilotażowych: transeuropejskie centrum informacji pasażerskiej oraz klaster centrów logistycznych i intermodalnych terminali przeładunkowych.

W roku 2012 przedstawiciele Miasta Białystok, zaangażowani w działania projektowe, uczestniczyli w cyklicznych spotkaniach z udziałem partnerów Projektu, m.in.:

- 02-03.02.2012 r. w Warszawie (czwarte spotkanie partnerów, którego głównym celem było omówienie i wymiana poglądów w zakresie najważniejszych zagadnień związanych z pakietami roboczymi WP3-WP7 Projektu),
- 30.05.2012 r. w Poznaniu (piąte spotkanie, którego głównym celem było omówienie i wymiana poglądów w zakresie zagadnień związanych z pakietami roboczymi WP6 i WP7 Projektu).

Brali również udział w konferencjach tematycznych, np.:

- "Development of multimodal hubs in Europe –2nd Polish – German Interregional Roundtable" - Łódź, 31.05.2012 r.,
- Rail Baltica Growth Corridor - 2nd Transnational Roundtable Conference "Rail Baltica - connecting North - West Russia and UE" - Sankt Petersburg, Rosja, 23-24.10.2012 r.

Programy zrealizowane

- Udział w targach turystycznych w Katowicach, Warszawie i Białymstoku. Podczas targów turystycznych kolportowane są informatory Miasta, przewodniki, mapy, foldery o miejskich szlakach turystycznych. Pracownicy Biura Promocji służą wiedzą osobom odwiedzającym stoisko Miasta Białystok,
- Wsparcie udziału Polskiej Izby Turystyki Oddział w Białymstoku w targach turystycznych w Mińsku na Białorusi w zamian za przeprowadzenie działań promujących Miasto Białystok,
- Miasto Białystok otrzymało wyróżnienie w konkursie „Wawrzyn Polskiej Turystyki”, organizowanym przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Turystyki oraz ALMAMER Szkołę Wyższą w Warszawie przy wsparciu Ministerstwa Sportu i Turystyki;

Programy rozpoczęte, wymagające kontynuacji

- Udział w targach turystycznych: krajowych i zagranicznych.